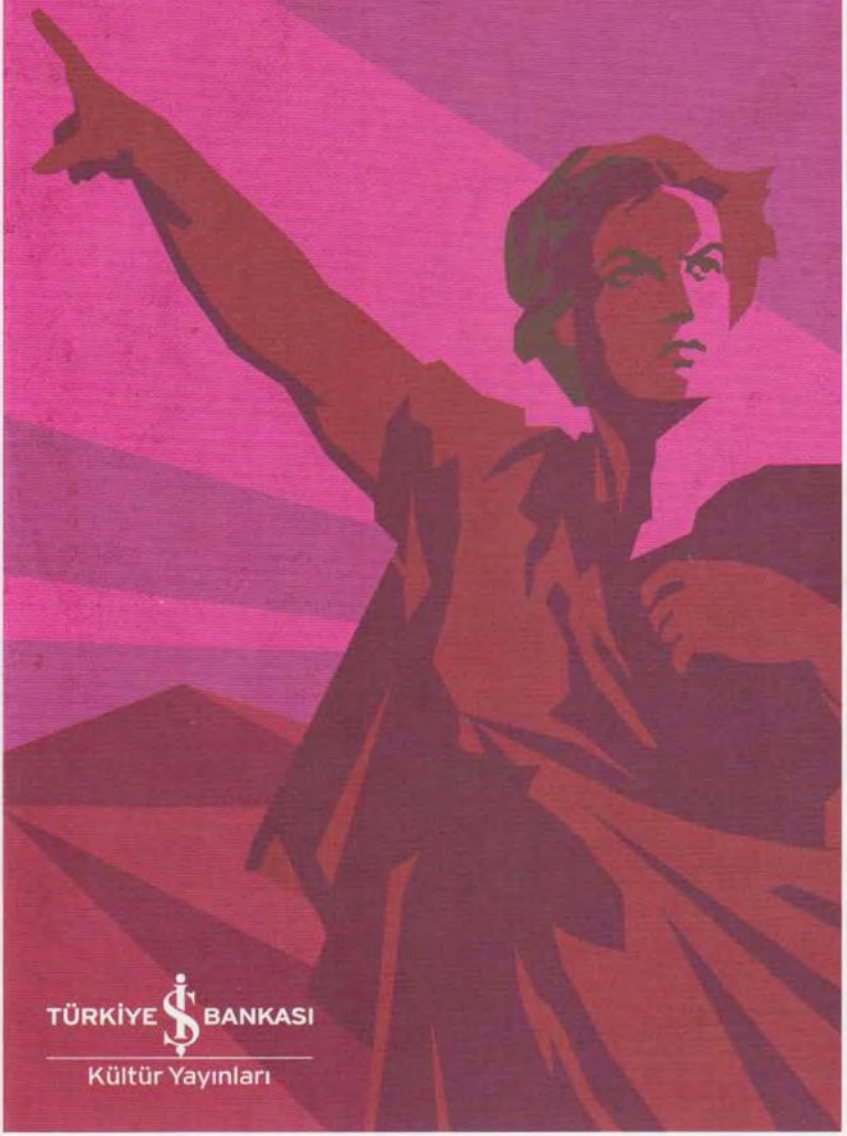
MODERN KLASİKLER DİZİSİ - 190

CHARLOTTE PERKINS GILMAN

KADINLAR ÜLKESİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
FERİT BURAK AYDAR

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

CHARLOTTE PERKINS GILMAN
KADINLAR ÜLKESİ

ÖZGÜN ADI
HERLAND

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2020
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
TÜLİN ER

YAYINA HAZIRLAYAN
DAMLA GÖL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
EDA OKUYUCU

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

1. BASIM OCAK 2022, İSTANBUL

ISBN 978-625-405-879-0

BASKI: DÖRTEL MATBAACILIK SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
Zafer Mah. 147. Sokak 9-13A Esenyurt İstanbul
Tel. (0212) 565 11 66 Sertifika No: 40970

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: FERİT BURAK AYDAR

İstanbul Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı mezunu. Çevirmen, yazar. W. Shakespeare, V. Woolf, J. Joyce, T. Eagleton, F. Jameson, E. Said, H. Bloom, V.İ. Lenin gibi yazarların kitapları başta olmak üzere yayımlanmış doksandan fazla çevirisi vardır. Ayrıca *İspanya İç Savaşı'nın İzinde* (Agora, 2017), 1917: *Devrimin Rapsodisi* (İthaki, 2017), *Hamlet'in Bağlanan Basireti Üzerine* (Sel, 2020) ve *Klasik Okumaları I - Kahramanlar Çağı* (Sel, 2021) başlıklı dört kitabı vardır.

Modern
Klasikler
Dizisi - 190

Charlotte Perkins Gilman

Kadınlar Ülkesi

İngilizce aslından
çeviren: Ferit Burak Aydar

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

1. Bölüm: Doğal Olmadığı Söylenemeyecek Bir Teşebbüs 1
2. Bölüm: Basiretsiz Hamleler 17
3. Bölüm: Tuhaf Bir Tutsaklık 31
4. Bölüm: Bindik Bir Alamete 47
5. Bölüm: Eşi Benzeri Bulunmaz Bir Tarih 63
6. Bölüm: Karşılaştırmalar İğrençtir 79
7. Bölüm: Tevazumuzun Bini Bir Para 93
8. Bölüm: Kadınlar Ülkesi'nin Kızları 109
9. Bölüm: Bizim İlişkilerimiz, Onların İlişkileri 125
10. Bölüm: Onların Dinleri ve Bizim Evliliklerimiz 143
11. Bölüm: Yaşadığımız Zorluklar 159
12. Bölüm: Kovulduk 177

1. Bölüm

Doğal Olmadığı Söylenemeyecek Bir Teşebbüs

Bunları aklımdan yazıyorum maalesef. Üzerine titreyerek hazırladığım malzemeleri yanımda getirebilseydim, bu çok farklı bir hikâye olurdu. Notlarla dolu defterler, dikkatle tutulmuş kayıtlar, birinci ağızdan tasvirler ve resimler... Kayıpların en kötüsü de bu. Elimizde şehirlerin ve parkların kuşbakışı resimleri vardı; sokakların, binaların içinin ve dışının, o muhteşem bahçelerden bazılarının ve hepsinden önemlisi bizzat o kadınların çok güzel görüntüleriydi bunlar.

Onların nasıl göründüğüne kimseler inanmayacak. Kadınlar söz konusu olduğunda tasvirler pek tutmaz, zaten ben de hiçbir zaman iyi bir tasvirci olamadım. Ama bir şekilde yapılması lazım; dünyanın geri kalanının bu ülkeyi tanıması gerekiyor.

Kerameti kendinden menkul misyonerler, tüccarlar ya da toprağa doymayan yayılmacılar işgüzarlık edip oraya giderler diye nerede olduğunu söylemeyeceğim. Orada istenmeyeceklerini ve diyelim ki orayı buldular, bizden çok daha kötü duruma düşeceklerini söyleyebilirim.

Her şey şöyle başladı... Biz üç kişiydik, sınıf arkadaşı ve dost üç kişi: Terry O. Nicholson (ona Koca Nick derdik,

haklı nedenlerimiz vardı), Jeff Margrave ve ben, Vandyck Jennings.

Birbirimizi uzun yıllardır tanıyorduk ve aramızdaki farklara karşın bir sürü ortak yanımız vardı. Hepimiz bilime meraklıydık.

Terry canının istediğini yapacak kadar zengindi. Hayatta en büyük amacı keşif yapmaktı. Artık keşfedilecek hiçbir şey kalmadı diye yaygara koparırdı, "Varsa yoksa onu alıp buna katarak bir şeyler uydur, boşlukları doldur," derdi. Bu konularda gayet de iyi iş çıkarırdı hani; acayip yetenekliydi, makinelerle ve elektrik işleriyle arası çok iyiydi. Çeşit çeşit teknesi, otomobili vardı ve en iyi pilotlarımızdan biriydi.

Terry olmasaydı bu işin altından asla kalkamazdık.

Jeff Margrave şair, bitki uzmanı ya da belki ikisi birden olmak için doğmuştu ama ailesi onu doktor olmaya ikna etmişti. Yaşına göre iyi de bir doktordu, ama esas ilgisi "bilimin harikaları" demekten hazzettiği şeylere yönelikti.

Bana gelince, sosyoloji eğitimi aldım. Elbette bunu diğer pek çok bilim alanıyla desteklemeniz gerekir. Nitekim ben de hepsine ilgi duyuyorum.

Terry'nin güçlü yanı coğrafya, meteoroloji gibi olgulardı; Jeff biyolojide onu ezer geçerdi ve insan hayatıyla bir şekilde bağlantılı olduğu sürece ne konuştukları benim umurumda olmazdı. Zaten oraya bağlanmayan çok az şey vardır.

Üçümüz büyük bir bilimsel keşif gezisine katılma fırsatı yakalamıştık. Bir doktora ihtiyaçları vardı ve Jeff bu bahaneyle daha yeni açtığı muayenehanesine kilidi vurdu; Terry'nin deneyimine, makinelerine ve parasına ihtiyaçları vardı; bense Terry'nin nüfuzu sayesinde yancı oldum.

Keşif gezisi büyük bir nehrin binlerce kolu arasında ve bunların etrafındaki muazzam topraklarda yapılacaktı; bu bölgenin haritalarının çıkarılması, yabanılların lehçelerinin incelenmesi gerekiyordu, ayrıca bir sürü yabancı bitkiyle ve hayvanla karşılaşacağımız beklentisi vardı.

Ama hikâyemizin konusu bu keşif gezisi değil. Keşif gezisi yalnızca başlangıçtı.

Evvela rehberlerimiz arasındaki konuşmalar ilgimi uyandırmıştı. Dil konusunda kulağım iyidir, bir sürü dil bilirim ve yenilerini de çabuk öğrenirim. Hem bu sayede hem de yanımızda götürdüğümüz gerçekten iyi bir tercüman sayesinde, bu dağınık kabileler hakkında epey bir efsane ve mit öğrenmeyi başardım.

Nehrin yukarısına doğru ilerledikçe, iç içe geçmiş ırmakların, göllerin, sazlıkların ve sık ormanların karanlığında, ötedeki heybetli dağlardan beklenmedik şekilde kopup gelen uzun bir çıkıntıyla şurada burada karşılaştıkça, hayli yukarılarda bulunan tuhaf ve korkunç bir Kadın Ülkesi'nden bahseden daha çok yabanıl olduğunu fark ettim.

"Yukarıda şu tarafta," "İlerilerde," "Epey yukarıda" dışında bir yön tarifi sunamıyorlardı ama efsanelerin hepsi temel hususta hemfikirdi: Hiçbir erkeğin yaşamadığı, sadece kadınların ve kız çocuklarının olduğu böyle bir tuhaf ülke vardı.

Bu ülkeyi gören olmamıştı. "Bir erkeğin oraya gitmesi tehlikeli, ölümcül," diyorlardı. Ama uzun zaman önce cesur bir araştırmacının orayı gördüğünü anlatan hikâyeler vardı – Büyük Bir Ülke, Büyük Evler, Bir Sürü İnsan: Hepsi de Kadın.

Başka hiç kimse gitmemiş miydi? Gitmişti –hem de birçok kişi– ama geri dönen olmamıştı. Erkeklere göre bir yer değildi, bundan emin görünüyorlardı.

Bizimkilere bu hikâyeleri anlattım, ikisi de gülüp geçti. Doğal olarak ben de öyle. Yabanılların ne tür düşler kurduklarını iyi biliyordum.

Fakat gidebileceğimiz en uzak noktaya varıp tüm iyi keşif gezilerinin vakit geçirmeden yapması gerektiği gibi rotayı evlerimize çevirmeden önceki gün, üçümüz bir şey keşfettik.

Ana kamp yeri, nehrin ana kolunun ya da öyle olduğunu düşündüğümüz akarsuyun kenarında bir toprak parçasına kurulmuştu. Haftalardır gördüğümüz aynı çamurlu renkte ve aynı tattaydı su.

Gözleri fıldır fıldır dönen, cin bakışlı ve diğerlerinden epey üstün bir adam olan son rehberimize bu nehirden bahsetmiş bulundum.

Bana başka bir nehir daha olduğunu söyledi: "Şurada, küçük bir nehir, suyu tatlı, kırmızı mavi."

İlgimi çekmişti ve doğru anlayıp anlamadığını öğrenmek için sabırsızlanıyordum, bu yüzden ona yanımdaki kırmızı-mavi kalemi gösterip yeniden sordum.

Evet, deyip önce nehri, sonra da güneybatı yönünü gösterdi. "Nehir... güzel su... kırmızı mavi."

Terry yakınımızdaydı ve adamın işaret ettiği yön ilgisini çekti.

"Ne diyor, Van?"

Anlattım.

Terry'nin hemen gözleri parladı.

"Ne kadar uzakta olduğunu sorsana."

Adam, kısa bir yolculuk olduğunu işaretlerle anlattı; takriben iki, belki üç saat süreceği sonucunu çıkardım.

"Haydi gidelim," diye üsteledi Terry. "Sadece üçümüz. Belki gerçekten bir şey bulabiliriz. İçinde kırmızı cıva sülfür olur mu olur..."

"Belki de çivittir," dedi Jeff, haylaz gülümsemesiyle.

Saat henüz erkendi; daha yeni kahvaltı yapmıştık ve gece olmadan geri döneceğimizi söyleyip sessizce ayrıldık, sonuçta başarısız olursak arkamızdan saftirik desinler istemiyorduk ve dahası gizliden gizliye, küçük, güzel bir keşif yapıp bunu kendimize saklamak gibi bir muradımız da vardı.

İki, neredeyse üç saatlik bitmek bilmeyen bir yoldu. Yabanıl rehber tek başına olsa bu yolu çok daha çabuk kat ederdi sanırım. Yalnız olsak asla aşamayacağımız türde iç içe

geçmiş ağaçlar, nehirler ve bataklık bölgeler çıkıyordu karşımıza. Ama işte bir yol vardı ve Terry'nin elinde bir pusula ve not defteriyle nirengi noktalarını işaretleyip sınır taşlarını belirlemeye çalıştığını görebiliyordum.

Bir süre sonra bir nevi bataklık diyebileceğimiz çok büyük bir göle geldik, o kadar büyüktü ki etrafındaki orman küçücük ve soluk kalmıştı. Rehberimiz oradan teknelerle kampa dönülebileceğini söyledi, ama "Uzun yol – bütün gün" diye ekledi.

Bu su, arkamızda bıraktığımız sudan biraz daha berraktı ama kıyıdan bakınca çok emin olamıyorduk. Bir yarım saat kadar daha etrafında dolaştık, biz ilerledikçe toprak sertleşiyordu ve nihayet ağaçlıklı bir burnun köşesinden dönünce çok farklı bir coğrafya gördük – karşımızda birdenbire sarp ve ağaçsız dağlar belirmişti.

"Doğu istikametindeki uzun dağ kollarından biri," dedi Terry değerlendirme kabilinden. "Sıradağlardan belki de yüzlerce kilometre uzakta. Böyle yeryüzüne çıkıverirler işte."

Birdenbire gölden uzaklaşıp doğrudan kayalıklara yöneldik. Daha oraya ulaşmadan akarsuyun sesini işittik; rehberimiz gururla nehri işaret etti.

Küçük bir nehirdi. Kayalığın karşısındaki bir açıklıktan dar, dik bir çağlayan olarak aktığını görebiliyorduk. Suyu tatlıydı. Rehberimiz kana kana içince biz de geri kalmadık.

"Kar suyu bu," diye açıklama getirdi Terry. "Ta tepelerden geliyor olmalı."

Ama kırmızı mavi olmasına gelince... Yeşilimsi bir tonu vardı. Rehber hiç de şaşırmış görünmüyordu. Etrafı biraz kolaçan etti ve bize kıyısında kırmızı ve, evet, mavi izler olan epey ücra bir göl gösterdi.

Terry büyütecini çıkarıp incelemek için çömeldi.

"Bir tür kimyasal madde... Neyin nesi olduğunu şu an söyleyemem. Boya maddesi gibi geliyor. Haydi, daha yakına gidelim," dedi, "yukarıya, çağlayanın oraya."

Sarp bayırları düşe kalka tırmanarak şelalenin altında köpürüp kaynayan gölcüğe yaklaştık. Suyun kenarlarını inceleyince renk izlerinin çok bariz olduğunu gördük. Dahası Jeff hesapta olmayan bir ganimet buldu ve tuttuğu gibi havaya kaldırdı.

Paçavradan başka bir şey değildi: iplik iplik olmuş uzun bir kumaş parçası. Ama desenli, iyi dokunmuş bir kumaştı ve suda kalmış olması kızıl rengini soldurmamıştı. Bildiğimiz yabanıl kabilelerin hiçbiri böyle kumaşlar yapmıyordu.

Rehber istifini bozmadan kıyıda duruyordu, heyecanımız çok hoşuna gitmişti.

"Bir gün mavi, bir gün kırmızı, bir gün yeşil," dedi bize ve kesesinden parlak renkli bir kumaş daha çıkardı.

"Aşağı gelin," dedi, çağlayanı işaret ederek. "Kadın Ülkesi – şurada yukarıda."

İşte o zaman ilgimiz uyandı. Hemen orada istirahat edip öğle yemeğimizi yedik ve adamı daha fazla bilgi versin diye sıkıştırdık. Başkalarının söylediği kadarını söyleyebiliyordu: "Bir kadınlar ülkesi – hiç erkek yok – bebekler var ama hepsi kız. Erkeklere göre bir yer değil – tehlikeli. Gidenler oldu – ama hiçbiri geri dönmedi."

Terry'nin bu konudaki kararlılığı yüzünden okunuyordu. Demek erkeklere göre bir yer değildi? Demek tehlikeliydi? Terry hemen orada şelaleye tırmanacak gibi görünüyordu. Fakat o sarp yamacı aşmanın bir yolu olsa bile rehber yukarı çıkmaya kesinlikle yanaşmıyor ve gece karanlığı çökmeden grubumuzun yanına geri dönmemiz konusunda ısrar ediyordu.

"Onlara anlatsak belki kalırlar," diye bir fikir attım ortaya.

Ama Terry birdenbire durdu. "Bana bakın millet," dedi. "Bunu biz bulduk. O burnu havada yaşlı profesörlere söylemek yok. Onlarla birlikte eve dönelim, sonra sadece üçümüz geri dönüp kendi başımıza küçük bir keşif gezisi yapalım."

Çok etkilenmiştik, öylece bakıyorduk yüzüne. Hiçbir yere bağlı olmayan bir grup genç erkek için, Amazon doğasının tam kalbinde keşfedilmemiş bir ülke bulmanın çekici bir yanı vardı.

Elbette anlatılanlara inanmıyorduk... ama şimdilik!

"Bu yerel kabilelerden hiçbirinde böyle bir kumaş yok," dedim, bu paçavraları büyük bir dikkatle inceleyerek. "Şu yukarılarda bir yerde tıpkı bizim gibi ip eğiren, kumaş dokuyan, boyayan birileri var."

"Bu kayda değer bir medeniyet olduğu anlamına geliyor Van. Böyle bir yer olup da bilinmemesi mümkün değil."

"Eh, ben bilmiyorum açıkçası. Pireneler'deki şu kadim cumhuriyetin adı neydi... Andorra mı? Orası hakkında çok az kişi bir şeyler biliyor ve bu ülke bin yıldır kendi halinde yaşayıp gidiyor. Sonra, Karadağ var –harikulade bir küçük devlet– bu kocaman sıradağların arasına bir düzine Karadağ sığdırabilirsin."

Kampa dönüş yolu boyunca bu konuyu hararetle tartıştık. Memlekete dönerken de dikkatle ve kimselere duyurmadan tartışmaya devam ettik. Sonrasında da yine sadece kendi aramızda tartışmayı sürdürürken Terry hazırlıklara girişmişti bile.

Terry çok hevesliydi. Şansımıza çok parası vardı... Yoksa bu işe girişmek için yıllarca avuç açıp reklam yapmak zorunda kalırdık ve o zaman da milletin diline düşer, gazetelerde eğlence konusu olurduk.

Ama T. O. Nicholson sosyete sayfasında küçük bir haber olacak kadar bile dikkat çekmeden büyük buharlı yatını hazırlamış, özel olarak yaptırdığı koca motorlu teknesini yata yüklemiş ve içine "gizliden" bir tane de çift kanatlı uçak yerleştirmişti.

Kumanyamız olsun koruyucu ilaçlarımız olsun, her türlü ihtiyacımız tamamdı. Kendisinin önceki deneyimi bu noktada çok işine yaramıştı. Teçhizatımız küçük ama eksiksizdi.

Yatı en yakındaki güvenli limana bırakıp motorlu teknemizle o uçsuz bucaksız nehirde yol alacaktık, sadece üçümüz ve bir pilot; sonra bir önceki ekiple en son mola verdiğimiz yerde pilotu bırakacak ve berrak sularda kendi başımıza nasibimizi arayacaktık.

Motorlu tekneyi o büyük sığ gölde demirleyip bırakmayı düşünüyorduk. Teknenin özel bir zırhı vardı, istiridye kabuğu gibi ince ama sağlamdı.

"O yerliler tekneye ne girebilirler ne zarar verebilirler ne de onu yerinden kımıldatabilirler," diye açıkladı Terry gururla. "Havadan yolculuğumuza gölden başlayacağız ve tekneyi geri döneceğimiz üs olarak bırakacağız."

"Tabii geri dönebilirsek," dedim takılarak.

"Hanımların seni yiyeceğinden mi korkuyo'sun?" diye alay etti.

"Bu hanımlar konusunda o kadar da emin değiliz, biliyorsunuz," dedi Jeff sözlerini uzata uzata. "Ellerinde zehirli oklar falan olan bir tabur beyle de karşılaşabiliriz."

"İstemiyorsan gelmek zorunda değilsin," diye kestirip attı Terry.

"İstemiyorsam mı? Beni ancak mahkeme emriyle durdurabilirsin!" Jeff'in de benim de bu konuda şüphemiz yoktu.

Fakat yol boyu bir sürü görüş ayrılığı yaşadık.

Okyanus yolculuğu fikir alışverişi için muhteşem bir zamandır. Artık konuşmalarımıza kulak kabartacak kimse yoktu, aylak aylak şezlonglarımıza uzanıp konuştukça konuşabilirdik – yapacak başka bir şey yoktu zaten. Elimizde hiçbir somut bilgi olmaması tartışma alanını daha da genişletiyordu.

"Yatın kaldığı yerdeki konsolosluğa kimlik belgelerimizi bırakacağız," diye planını açıkladı Terry. "Sözgelimi bir aya geri dönmezsek, peşimizden bir kurtarma ekibi gönderebilsinler."

"Cezalandırma seferi olur o da," dedim. "Eğer o hanımlar bizi yerse, misilleme yapmamız gerekir."

"Son mola yerini kolaylıkla tespit edebilirler, zaten ben de şu gölün, kayalıkların ve şelalenin bir nevi krokisini çıkardım."

"Peki ama yukarı nasıl çıkacaklar?" diye sordu Jeff.

"Biz nasıl çıkacaksak öyle tabii. Eğer üç kıymetli Amerikan vatandaşı orada kaybolursa, bir şekilde peşine düşerler; o güzelim ülkenin göz alıcı çekiciliklerinden bahsetmiyorum bile..." Sonra birden durup, "Oraya 'Feminizya' diyelim," dedi.

"Haklısın Terry. Hikâye bir kez yayılmayagörsün, nehir keşif ekipleriyle dolup taşar, uçaklar sivrisinek sürüsü gibi üşüşür." Bunu düşününce bir gülme geldi. "Magazin basınını haberdar etmemekle büyük hata yaptık. Vah ki ne vah! Ne manşetler atılırdı var ya!"

"Yok öyle!" dedi Terry ters ters. "Bu bizim davamız. O yeri tek başımıza bulacağız."

"Bulunca ne yapmayı düşünüyorsun... tabii eğer bulursan?" diye sordu Jeff usulca.

Jeff mülayim biriydi. Sanırım o ülkenin –tabii böyle bir yer varsa– güllerle, bebeklerle, kanaryalarla, eli yüzü düzgün insanlarla falan dolu olduğunu düşünüyordu.

Terry ise içten içe bir tür ulvi tatil yeri bulmanın hayallerini kuruyordu: Yalnızca kızlar, kızlar, kızlar olacaktı ve o da oranın... Eh, Terry etrafta başka erkekler varken de kadınların gözbebeğiydi zaten, dolayısıyla olabileceklere dair güzel hayaller kurmasına şaşırmamak gerekirdi. Orada uzanmış, bir yandan mavi dalgalara bakıp diğer yandan o etkileyici bıyıklarıyla oynarken böyle düşündüğünü gözlerinden okuyabiliyordum.

Ama sonra bizi nelerin beklediğine dair onlardan çok daha net bir fikrimin olabileceğini düşündüm.

"İkiniz de yanılıyorsunuz, çocuklar," diye direttim. "Eğer böyle bir yer varsa –ki buna inanmak için birtakım temeller var gibi– oranın bir tür anaerkil ilke üzerine kurulu olduğunu göreceksiniz, hepsi bu. Erkeklerin kendilerine ait

ayrı kültleri vardır, kadınlara kıyasla toplumsal açıdan daha az gelişmişlerdir ve kadınları –bir tür evlilik çağrısı gibi– yılda bir ziyaret ediyorlardır. Geçmişte böyle koşullarda yaşayanlar olduğu biliniyor; bu da bir kalıntısı sadece. Orada alışılmışın dışında izbe bir vadide ya da yaylada yaşıyorlar ve ilkel geleneklerini muhafaza etmeyi başarmışlar. Orada bulup bulacağımız bundan ibaret."

"Peki ya oğlanlar?" diye sordu Jeff.

"Eh, beş altı yaşına basar basmaz erkekler onları yanlarına alıyordur işte."

"Peki ya bütün rehberlerin bu denli emin konuştuğu tehlike meselesine ne demeli?"

"Yeterince tehlikelidir muhtemelen, Terry ve son derece dikkatli olmamız gerekecek. Böyle bir kültür aşamasındaki kadınlar kendilerini gayet güzel savunabilirler ve yersiz misafirlerin gözünün yaşına bakmazlar."

Konuştuk da konuştuk...

Sosyoloji konusunda üstünlük taslıyor olsam da onlardan daha fazla bilgiye sahip değildim.

Gerçi bulduklarımız ışığında düşününce, kadınlardan oluşan bir ülkenin nasıl olabileceğine dair şu son derece net fikirlerimiz gülünç kaldı. Kendi kendimize ve birbirimize bütün bunların iler tutar yanı bulunmayan kurgular olduğunu söylememiz nafileydi. İşimiz gücümüz yoktu, biz de kurdukça kuruyorduk, hem okyanus yolculuğunda hem de nehir yolculuğunda.

"Mümkün olmadığını kabul etmekle beraber," diye başlıyorduk temkinli temkinli ve sonra yeniden başlıyorduk kurmaya.

"Kendi aralarında kavga ediyorlardır," diye üsteliyordu Terry. "Kadınlar her zaman kavga eder. Bir düzen ya da örgütlülük bulmayı beklemeyelim."

"Kesinlikle yanılıyorsun," dedi Jeff ona. "Başrahibenin yönetimindeki bir manastır gibidir: barışçıl, ahenkli bir kız kardeşlik."

Bu görüşe alaycı bir kahkahayla karşılık verdim.

"Rahibeler, ha! Senin o barışçıl kız kardeşlerin hepsi dini sebepten bakireydi Jeff ve itaat yemini içmişlerdi. Bunlarsa sadece kadın ve anne, anneliğin olduğu yerde de kız kardeşlik falan hak getire..."

"Aynen öyle, kavga edip duruyorlardır," diye destek verdi Terry. "Ayrıca icatlarla ve ilerlemeyle karşılaşacağımızı da düşünmemeliyiz; son derece ilkel bir durumdalardır."

"Dokudukları kumaşlara ne demeli peki?" diye sordu Jeff.

"Aman, kumaş işte! Kadınlar tarih boyu bir şekilde ip eğirmiştir zaten. Ama o kadar, görürsünüz bak."

Terry'nin sıcak karşılanacağına dair alçakgönüllü beklentileriyle dalga geçtik ama o geri adım atmadı.

"Göreceksiniz," diye diretti. "Hepsini parmağımda oynatacağım... ve bir grubu diğerine düşüreceğim. Çok geçmeden beni kral seçerler... Heyt be! Süleyman görse hasedinden çatlardı!"

"Peki biz bu planın neresindeyiz?" diye sordum. "Bize de vezirlik mezirlik verseydin?"

"Böyle bir riske giremem," dedi ağırbaşlılıkla. "Devrime kalkışabilirsiniz... hatta kalkışırsınız da. Hayır olmaz; ya kellenizi uçurmak ya da iple boğmak gerekir o zaman... artık orada en gözde infaz yöntemi neyse o."

"Bunları bizzat yapman gerekecek ama, unutma," diye sırıttı Jeff. "Elinin altında irikıyım siyah köleler ya da memlukler olmayacak! Ayrıca biz iki kişi olacağız, sense tek... değil mi, Van?"

Jeff'in fikirleriyle Terry'ninkiler birbirine öyle zıttı ki kimi zaman tek yapabildiğim aralarını bulmaya çalışmak oluyordu. Jeff kadınları tam bir güneyli tarzında idealleştiriyordu. Kafası kahramanlık ve duygusallık gibi şeylerle doluydu. Ama iyi çocuktu; ideallerine bağlıydı.

Aynısını Terry için de söyleyebilirdiniz, tabii kadınlar hakkındaki görüşlerini "ideal" diyerek kibarca adlandırabilseydiniz. Terry'yi hep sevmişimdir. Tam bir erkektir, cömert, cesur ve akıllıdır; ama sanırım üniversite zamanında hiçbirimiz onu kız kardeşlerimizin yanında görmekten pek memnun olmazdık. Sofu mofu değildik, Tanrı esirgesin! Ama Terry "uç nokta"ydı. Daha sonraları da elbette bir erkek hayatını dilediği gibi yaşar, diye düşündük ve hiçbir soru sormadık.

Müstakbel karısı, annesi ya da elbette arkadaşlarının güzel akrabalarını belki istisna sayarsak, Terry'nin şöyle bir düşüncesinin olduğu söylenebilirdi: Güzel kadınlar gönül eğlendirmek için iyiydi, çirkin olanlarsa dikkate alınmaya bile değmezdi.

Bazen öyle fikirleri vardı ki gerçekten can sıkıcıydı.

Ama Jeff de sabrımı taşırıyordu. Kadınları öyle tozpembe halelerle süslüyordu ki... Bense ikisinin ortasında bir yerdeydim, elbette son derece bilimsel bakıyor ve cinsiyetin fizyolojik sınırları hakkında bilmiş bilmiş konuşuyordum.

Sonuçta o dönemde mesele kadınlar olduğunda hiçbirimiz azıcık da olsa "ileri" değildik.

Hasılı şakalaşarak, tartışarak, kafamızda kurarak ilerledik ve bitmez tükenmez bir yolculuğun ardından en sonunda eski kamp yerimize geldik.

Civarda biraz dolanınca nehri bulmak zor olmadı, buradan göle kadar tekneyle gitmek mümkündü.

Oraya varıp da bize doğru uzanan yüksek gri burunlu gölün parıltılı bağrında bembeyaz akan şelaleyi gördüğümüzde yolculuk gerçekten heyecan verici hale gelmeye başlamıştı.

O sırada bile kayalık duvarın kenarından geçip yukarıya uzanan bir yürüme yolu arayalım mı diye konuşuyorduk ama bataklıklardan geçilmeyen orman, bu yöntemi sadece zor değil tehlikeli de kılıyordu.

Terry bu planı kesinkes reddetti.

"Saçmalamayın, çocuklar! Kararımızı vermiştik. Aylar sürebilir ve o kadar erzakımız yok. Hayır beyler, şansımızı denemek zorundayız. Eğer sağ salim dönersek mesele yok. Dönemezsek, eh, bu keşmekeşte kaybolan ilk kâşifler biz olmayız. Bizden sonra da gelen pek çok kişi olacak."

Böylece çift kanatlı uçağımıza atladık ve bilimsel titizlikle sıkıştırılmış bagajımızı da yükledik: elbette fotoğraf makinesi; dürbünler ve konsantre yiyecekler. Ceplerimizde ihtiyaç duyabileceğimiz küçük şeyler vardı ve tabii ki tabancalarımız da yanımızdaydı, başımıza ne geleceği belli olmazdı.

Yükseldikçe yükseldik, ilkin olabildiğince yukarıya çıktık ki arazinin özelliklerini görelim ve not edelim.

Koyu yeşil orman denizinin yanı başında bu yüce dağ çıkıntısı dimdik yükseliyordu. Görünen o ki iki yandan da çok uzaktaki bembeyaz, muhtemelen aşılmaz zirvelere kadar uzanıyordu.

"İlk gezimizi coğrafi amaçla yapalım," teklifinde bulundum. "Araziyi kolaçan edip sonra yakıt ikmali için buraya geri dönelim. Muazzam hızımızla bu mesafeyi rahatlıkla kat edip geri gelebiliriz. Sonra şu kurtarma ekibi için geride bir tür harita bırakabiliriz."

"Mantıklı bence," dedi Terry. "Hanımlar Ülkesi'nin kralı olmayı bir gün daha erteleyebilirim."

Böylece uzun bir kıyı yolculuğu yaptık, hemen yakındaki burnun ucundan döndük, üçgenin bir kenarından son hızımızla tırmandık, yüksek dağlardan ayrıldığı eteği aştık ve böylece ay ışığında gölümüze geri döndük.

Kabaca ölçüp biçtikten sonra, "Burası hiç de küçük bir krallık değil," sonucuna vardık. Hızımıza bakarak büyüklüğünü rahatlıkla söyleyebilirdik. Dahası, kenarlardan –ve arka tarafındaki şu buz kaplı yükseltiden– görebildiğimiz kadarıyla, "Buraya girebilmek için gözü pek bir yabanıl olmak gerek," dedi Jeff.

Elbette araziyi de hevesle gözden geçirmiştik; ama hem çok yüksekte olduğumuz hem de çok hızlı gittiğimiz için fazla bir şey göremedik. Etrafı epey ormanlık görünse de iç kısımlarda geniş düzlükler uzanıyordu, her yerde parkı andıran çayır çimenler ve açık alanlar vardı.

Şehirler de vardı; bundan emindim. Görünüş itibariyle –eh, görünüşte herhangi bir ülkeye benziyordu– medeni bir ülkeden farkı yoktu işte.

Havada geçirdiğimiz uzun yolculuğun ardından temiz bir uyku çekmemiz gerekti, ama ertesi gün yeterince erken yola koyulmayı başardık ve bir kez daha ağaçlara tepeden bakıp o güzelim geniş toprakları gönlümüzce görebilecek kadar yukarıya usul usul tırmandık.

"Yarı tropik. Mükemmel bir iklime benziyor. Birazcık yüksekliğin sıcaklığa böyle etki edebilmesi müthiş." Terry ormanın gelişimini inceliyordu.

"Birazcık yükseklik mi? Sen buna biraz mı diyorsun?" diye sordum. Aletlerimiz yüksekliği net olarak gösteriyordu. Kıyıdan hafif hafif ilerlerken epey yükseldiğimizi fark etmemiştik.

"Çok kısmetli bir toprak parçası derim ben buna," diye devam etti Terry. "Şimdi de insanları nasılmış onu görelim... yeter bu kadar manzara."

Böylece aşağı salındık, bir ileri bir geri ülkeyi arşınlarken incelemelerde bulunduk. Gördük ki –gerçi o dönemde bunun ne kadarını fark etmiştik, ne kadarı sonradan edindiğimiz bilgilerle birleştirilmiş şeyler, bilemiyorum ama o heyecan verici günde bile şu kadarını görmememiz mümkün değildi– kusursuzca işlenmiş topraklar vardı, ormanların bile özenle bakımı yapılmış gibiydi; arazi kocaman bir parkı andırıyordu, hatta kocaman bir bahçe demek daha yerinde olabilirdi.

"Hiç büyükbaş hayvan göremedim," dedim ama Terry sessiz kaldı. Bir köye yaklaşıyorduk.

İtiraf edeyim, o sırada temiz, düzgün yollara, göz alıcı mimariye, küçük kasabanın muntazam güzelliğine pek dikkat etmemiştik. Dürbünlerimizi çıkardık; hatta Terry alçak uçuşa geçerek dürbününü gözüne yapıştırdı.

Pır pır eden pervanemizin sesini duymuşlardı. Evlerinden dışarı fırladılar; tarlalardan son sürat koşan çevik karaltılar, kalabalıklar halinde toplanıyordu. Kendimizi bakmaya öyle kaptırmıştık ki az daha manivelalara asılıp yeniden yükselmek için çok geç olacaktı; sonra iyice yükselene kadar sükûnetimizi koruduk.

"Vay canına!" dedi Terry bir süre sonra.

"Sadece kadınlar var... bir de çocuklar," dedi Jeff heyecanla.

"Ama görünüşe bakılırsa... Yahu, *medeni* bir ülke burası!" diye karşı çıktım. "Erkekler de olmalı."

"Elbette erkekler de vardır," dedi Terry. "Gelin bulalım şunları."

Uçağımızı bırakma riskini almadan önce ülkeyi daha fazla incelememizi öneren Jeff'e kulak asmadı.

"Tam geldiğimiz yönde iniş yapmak için güzel bir yer var," diye üsteledi Terry; gerçekten de harikulade bir yerdi: göle tepeden bakan ve iç kısımlardan epey uzakta, geniş, zemini düz bir kaya parçası.

Biz bin bir zorlukla güvenli bir iniş için çabalarken, "Burayı öyle ha deyince bulamazlar," diye iddia etti Terry. "Haydi, çocuklar... O kalabalığın arasında birkaç tane eli yüzü düzgün hatun vardı."

Elbette hata bizdeydi, akılsızlık etmiştik.

Sonradan anladık ki en doğru plan, bir çırpıda iniveren uçağımızı bırakıp tabana kuvvet ilerlemeye karar vermeden önce ülkeyi iyice bir incelemek olurdu. Ama üç genç erkektik. Bir yıldan fazladır böyle bir yerin gerçekten var olduğuna pek ihtimal vermeden bu ülkeden bahsedip duruyorduk ve şimdi... oradaydık.

Gayet güvenli ve medeni görünüyordu; bir araya toplanıp yukarı bakan yüzler arasında, bazıları gayet korkmuş olsa da muazzam bir güzellik vardı; bu hususta hepimiz hemfikirdik.

"Gelin haydi!" diye bağırdı Terry, öne atılarak. "Ah, haydi! İşte huzurlarınızda Kadınlar Ülkesi!"

2. Bölüm

Basiretsiz Hamleler

İniş yaptığımız kayayla bu son köy arasındaki mesafenin on beş-yirmi kilometreden fazla olmadığını tahmin ediyorduk. Çok hevesli olmamıza karşın, ormandan ayrılmayıp dikkatle ilerlemenin en doğrusu olacağını düşündük.

Terry bile erkeklerle karşılaşacağımıza kesinkes emin olduğundan şevkine gem vurmuştu; ayrıca her birimiz yeterince mermimiz olup olmadığını kontrol ettik.

"Sayıca az da olabilirler, uzaklarda bir yerlerde saklanıyor da olabilirler... Jeff'in tabiriyle, bir tür anaerkil yapı muhtemelen; bu sebeple, şuradaki dağlarda yaşayıp kadınları ülkenin bu tarafında tutuyor olabilirler, bir tür ulusal harem gibi! Ama bir yerlerde erkekler olmalı... Bebekleri görmediniz mi?"

Bebekleri olsun, büyük ya da küçük çocukları olsun, insanları ayırt edebilecek kadar yakına geldiğimiz her yerde görmüştük. Kıyafetlerine bakarak bütün yetişkinleri tam olarak ayırt edemememize karşın, yine de kesinkes erkek olduğunu söyleyebileceğimiz kimseyi görmemiştik.

"Arapların şu lafını oldum olası sevmişimdir: 'Deveni önce sağlam kazığa bağla, sonra Tanrı'ya emanet et,'" diye mırıldandı Jeff; dolayısıyla hepimiz silahlarımız elimizde,

ormanda ihtiyatla ilerledik. Terry yürürken bir yandan da ormanı inceliyordu.

"Biri medeniyet mi dedi?" diye coşkusunu dizginleyerek hafifçe bağırdı. "Ben ömrümde böyle bakımlı bir ormanı Almanya'da bile görmedim. Baksanıza, bir tane bile ölü dal yok; asmalar deseniz, iyi yetiştirilmiş... Hakikaten öyle! Şuraya bakın..." dedi ve durdu, Jeff'in dikkatini ağaç türlerine çekmeye çalışarak etrafa bakıyordu.

Beni nirengi noktası olarak bırakıp iki tarafa doğru küçük bir keşif gezisine çıktılar.

"Bunların neredeyse hepsi yemiş veren cinsten," dediler döndüklerinde. "Geri kalanıysa kerestesi çok sağlam ağaçlar. Buna orman denir mi? Bu resmen bostan, bostan!"

"Yanımızda bir bitki uzmanı olması iyi oldu," dedim. "Hiç şifalı bitki olmadığına emin misiniz? Ya da salt süs mahiyetinde bir şeyler?"

Aslına bakılacak olursa gayet haklıydılar. Bu göğe yükselen ağaçlara, sayısız lahanaya olduğu gibi özenle bakılıyordu. Başka koşullarda bu orman koruculardan ve yemiş toplayanlardan geçilmezdi; ama uçak dikkat çeken bir nesnedir ve hiç de sessiz değildir; kadınlarsa ihtiyatlıdır.

Bu ağaçların arasından ilerlerken, hareket ettiğini gördüğümüz tek şey bazıları göz kamaştırıcı, bazıları güzel sesli kuşlar oldu; hepsi de o kadar evcildi ki bizim bu bölgenin tarım alanı olduğu teorimizi çürütüyorlardı sanki. Sığ kuş banyoları eklenmiş berrak çeşmelerin gölgelerinde, taştan oyulmuş otura kların ve masaların olduğu tek tük açık alanlara denk gelene kadar öyle düşündük en azından.

"Kuşları öldürmüyorlar, ama belli ki kedileri öldürüyorlar," dedi Terry. "*Kesinlikle* erkekler var burada. Dinlesenize bir!"

Bir şey duymuştuk: Kuş şakımasına değil, daha ziyade bastırılmış bir kahkaha fısıltısına benzeyen bir şey... hemen bastırılan küçük mutlu bir ses. Av köpekleri gibi

dikkat kesildik ve sonra çabucak, dikkatle dürbünlerimize sarıldık.

"Çok uzaktan geliyor olamaz," dedi Terry heyecanla. "Şu büyük ağaç olabilir mi?"

Demin girdiğimiz açık alanda, tıpkı bir kayın ya da çam ağacı gibi kalın ve geniş dalları yelpaze misali kıvrıla kıvrıla yayılan çok büyük, güzel bir ağaç vardı. Alt kısmı altı metre kadar budanmıştı ve altında daire oluşturan oturaklarıyla kocaman bir şemsiye gibi duruyordu orada.

"Bakın," diye devam etti Terry. "Tırmanmak için bırakılmış kısa dal kökleri var. Ağaçta biri var galiba."

Dikkatle ağaca yaklaştık.

"Dikkat edin, gözünüze zehirli ok gelebilir," dedim ama Terry öne atıldı, bir sıçrayışta oturağın arkasına basıp ağacın gövdesine yapıştı. "Kalbimize gelir gelirse," diye yanıt verdi. "Hey! Çocuklar, şuna bakın!"

Hemen yanına gidip yukarı baktık. Tepemizdeki dalların arasında bir şey –daha doğrusu bir değil birden fazla şey– vardı; ilkin büyük gövdeye hareketsizce yapışıp kalmıştı, sonra biz hep birlikte ağaca tırmanmaya başlayınca hızla hareket ederek üç karaltıya ayrılıp yukarı kaçtılar. Tırmanırken tepemizde farklı yönlere dağıldıklarını görebiliyorduk. Üç adamın birlikte çıkmaya cesaret edebileceği kadar yükseğe tırmandığımızda, onlar ana gövdeden çoktan ayrılmış, her biri ağırlıklarının altında eğilen uzun bir dalın üstünde dış kısımlara doğru ilerliyordu.

Ne yapacağımızı bilemez halde duraksadık. Daha ileri gitsek, çifte yükün altında dallar kırılacaktı. Belki dalları sallayarak onları düşürebilirdik, ama hiçbirimizin böyle bir şey yapmaya niyeti yoktu. Bu yüksek bölgelerin hafif alacalı ışığında, takip ettiğimiz şeyleri hevesle inceleyerek hızla tırmanmaktan soluksuz kalmış halde bir süre dinlendik; onlarsa sobelemece oynayan bir grup neşeli çocuktan daha fazla korku duymadan, dayanıksız tüneklerinin üstünde büyük

parlak kuşlar gibi umursamazca oturmuş, gözlerini kaçırmadan, merakla bize bakıyorlardı.

"Kızlar!" diye fısıldadı Jeff, yüksek sesle konuşsa uçup gideceklermiş gibi.

"Şeftaliler!" diye ekledi Terry, azıcık daha yüksek sesle. "Ballı ballı şeftaliler... kayısılar... nektarinler! Vay vay vay!"

Elbette kızlardı, hiçbir oğlan çocuğunda böyle ışıl ışıl bir güzellik görülemezdi ama yine de başta hiçbirimiz emin olamadık.

Şapkasız, salınmış, parıldayan kısa saçlar; daracık tuniklerle kısa pantolonlardan oluşan, muntazam tozluklarla tamamlanmış gündelik kıyafetler gördük. Papağanlar kadar parlak, pürüzsüz ve tehlikeden habersiz, hiç umursamadan önümüzde oradan oraya atladılar; biz baktıkça onlar da baktı, ta ki önce biri, ardından diğerleri şen kahkahalara boğuluncaya kadar.

Sonra havada süzülen yumuşak bir konuşma seli oldu; yabanıl bir şakıma değil, bilakis müzik gibi akıcı ve net bir konuşmaydı.

Kahkahalarına içtenlikle karşılık vererek şapkalarımızla selamladık, onlar da yine pürneşe kahkahalar attılar.

Sonra Terry havaya girerek, açıklayıcı el kol hareketleriyle kibar bir konuşma yaptı ve parmağıyla göstererek bizi takdim etmeye girişti. "Bay Jeff Margrave," dedi tane tane; Jeff kocaman ağaç dalının çatalındaki bir adam ne kadar kibar eğilebilirse o kadar kibarca eğilerek selamladı onları. "Bay Vandyck Jennings." Ben de etkileyici bir selam vermeye çalıştım ama az daha dengemi kaybediyordum.

Sonra Terry elini göğsüne koydu –göğsü de göğüstü hani– ve kendini tanıttı; bunun için sıkıca tutunmuştu ve kusursuz bir reverans yaptı.

Yine pürneşe kahkahalar attılar ve bana en yakın olanı Terry'nin hareketlerini tekrarladı.

"Celis," dedi kız anlaşılır bir şekilde ve mavili olanı işaret etti; "Alima," deyip pembeli olanı gösterdi; sonra da Terry'nin etkileyici tarzının canlı bir taklidiyle, güçlü ve narin elini altın sarısı-yeşil yeleğinin üstüne koydu: "Ellador." Çok hoştu, ama daha fazla yaklaşmadık.

"Burada oturup dillerini öğrenemeyiz," diye itiraz etti Terry. En sevimli haliyle kızlara yanaşmalarını işaret etti ama onlar kafalarını neşeyle iki yana salladılar. El işaretiyle hep beraber aşağı inmemizi teklif etti; ama bir kez daha kafalarını salladılar, yine neşeyle. Ardından Ellador her birimizi şüpheye yer bırakmayacak kesinlikte hareketlerle göstererek aşağı inmemiz gerektiğini açıkça işaret etti; dahası, kıvrak kolunu öne savurarak aşağı inmekle kalmayıp tümden gitmemiz gerektiğini ima ediyor gibiydi – buna cevaben biz de kafamızı iki yana salladık.

"Yem kullanmamız gerek," diye sırıttı Terry. "Sizi bilmem çocuklar, ama ben hazırlıklı geldim." İç cebinden mor kadife kaplı küçük bir kutu çıkarıp şak diye açtı; içinde uzun, parlak bir şey, gerçek olsa milyon dolar edecek, rengârenk, büyük taşlardan oluşan bir kolye vardı. Güneşte parıldayan kolyeyi havaya kaldırıp salladı, en yakınındaki kıza ulaşabileceği kadar uzatarak önce birine, sonra diğerine teklif etti. Çatalda dururken dala bir eliyle sıkıca tutunmuştu, diğer eliyse parlak yemini sallayarak dalın ilerisine kadar uzanmıştı ama kolunu bilerek tamamen açmadı.

Kızın gözle görülür şekilde etkilendiğini fark ettim; duraksadı, arkadaşlarıyla konuştu. Aralarında hafiften çene çaldılar, belli ki biri onu uyarıyor, diğeriyse teşvik ediyordu. Ardından, usulca ve hafifçe yaklaştı. Gelen Alima'ydı, kolları ve bacakları uzun, adaleli ve belli ki hem güçlü hem de çevik bir kızdı. Kocaman, korkusuz gözleri harikuladeydi ve hiç azar işitmemiş bir çocuğun gözleri kadar işkilsizdi. İlgisi incik boncukla ayartılmış bir kız çocuğundan ziyade, kendini büyüleyici oyununa kaptırmış hevesli bir oğlan çocuğunu andırıyordu.

Diğerleri biraz daha uzaklaştı, sıkıca tutunmuş seyrediyorlardı. Terry'nin gülümseyişine söz yoktu, ama gözlerindeki bakışı beğenmemiştim... Atılmaya hazırlanan bir yaratığın gözlerini andırıyordu. Olacakları şimdiden görebiliyordum: yere düşen kolye, aniden kavrayan el, Terry'nin yakalayıp kendine çekmesiyle çığlığı basan kız. Ama öyle olmadı. Kız sallanan sevimli şeye sağ eliyle ürkek bir hamlede bulundu, Terry kolyeyi biraz daha yaklaştırdı, sonra kız sol eliyle kolyeyi ışık hızıyla yakalayıp bir anda aşağıdaki dala düşürdü.

Terry yakalamaya çalıştı ama nafile, eli havada kaldığından az daha dengesini kaybediyordu; sonra bu üç parlak zekâlı yaratık akıl almaz bir süratle gözden kayboldu. Biz olabildiğince hızlı şekilde aşağı inmeye çalışırken, onlar büyük dalların ucundan aşağıdaki dallara atlayarak, ağaçtan akarcasına indiler. Giderek uzaklaşan şen kahkahalarını duyduk, ormanın geniş açıklıklarında gözden kaybolduklarını görüp peşlerine düştük, ama vahşi antilopların peşine düşseydik bundan farklı olmazdı; bu yüzden sonunda nefes nefese kalıp durduk.

"Faydası yok," dedi Terry tıknefes. "Yakayı sıyırdılar. Hayret bir şey! Bu ülkenin erkekleri iyi koşucu olsa gerek!"

"Buranın sakinleri belli ki ağaçlarda yaşıyor," dedim bir karış suratla. "Medeniler ama yine de ağaçta yaşıyorlar... tuhaf insanlar."

"Böyle yapmamalıydın," diye çıkıştı Jeff. "Tamamen dostça davranıyorlardı; ama şimdi onları ürkütmüş olduk."

Fakat söylenmenin faydası yoktu, zaten Terry de hata yaptığını kabul etmiyordu. "Saçmalık," dedi. "Bunu bekliyorlardı. Kadınlar peşlerinden koşulmasına bayılır. Haydi, gelin şu kasabaya gidelim; belki orada buluruz onları. Bir bakalım... Kasaba şu yöndeydi ve hatırladığım kadarıyla ormandan çok uzakta sayılmaz."

Açıklığın kenarına geldiğimizde, dürbünlerimizle etrafı kolaçan ettik. İşte orada, dedik, yaklaşık altı kilometre uzak-

taydı aynı kasaba; tabii bütün evler pembe değilse, diye şerh düştü Jeff. Geniş yeşil tarlalar ve özenle bakılmış bahçeler ayaklarımızın altında uzanıyordu; çok dik olmayan uzun bir eğimin olduğu arazide yer yer düzgün, kıvrılan yollar ve ayrıca dar patikalar göze çarpıyordu.

"Şuna bakın!" diye bağırdı Jeff aniden. "İşte oradalar!"

Gerçekten de kasabanın yakınlarında, geniş bir çayırın ortasında, üç parlak renkli karaltı hızla koşuyordu.

"Bu kadar sürede nasıl o kadar uzağa gitmiş olabilirler? Bunlar aynı kızlar olamaz," dedim. Ama dürbünlerle bakınca, o şirin ağaç tırmanıcılarını gayet net seçebildik, en azından kıyafetleri sayesinde.

Terry onları evlerin arasında gözden kaybolduncaya dek izledi; aslına bakılırsa hepimiz öyle yaptık. Sonra dürbününü indirdi ve bize dönerek derin bir nefes aldı. "Vay canına çocuklar... Ne mükemmel kızlardı onlar öyle! Hele o tırmanmaları! O koşmaları! Hiçbir şeyden korkmamaları. Bu ülke tam bana göre. Haydi ilerleyelim."

"Korkak bezirgân ne kâr eder ne ziyan," dedim; Terry ise, "Korkak adam güzel kızı ancak rüyasında görür," demeyi tercih etti.

Hızlı adımlarla yürüyerek açıklığa çıktık. "Belki erkek merkek vardır, gözümüzü dört açalım," dedim, ama Jeff cennet hayallerine, Terry ise fevkalade pratik planlara dalıp gitmiş görünüyordu.

"Ne kusursuz bir yol! Cennet gibi bir ülke! Şu çiçeklere baksanıza, görüyor musunuz?"

Jeff'ti bu, her zaman heyecanlanacak bir şey bulurdu; ama bu kez ona tamamen katılıyorduk.

Yollar yağmur suyunun akması için hafif eğimli, sert bir maddeden yapılmıştı; her kavis, kıvrım ya da oluk Avrupa'daki en iyi örnekler kadar kusursuzdu. "Hiç erkek yok demek..." diye sırıttı Terry. Patikanın iki tarafına da çift sıra ağaçların gölgesi düşüyordu; ağaçların arasında, hepsi de

meyve veren cinsten çalılar ya da asmalar, ara ara oturaklar ve yol kenarında küçük çeşmeler vardı; bir de her yerde çiçekler.

"İyisi mi bu hatunlardan birkaçını ithal edip Birleşik Devletler'de park bahçe yaptıralım," dedim. "Burayı gerçekten güzel bir yer yapmışlar." Çeşmelerden birinin yanında bir süre dinlendik, olgunlaşmış görünen meyvelerden tattık ve önümüzde uzanan sessiz kudretten etkilenmiş halde, bütün o neşeli pervasızlığımızla yola devam ettik.

Burada belli ki fevkalade yetenekli, üretken, ülkesine bir çiçekçinin en pahalı orkidelerine baktığı gibi bakan bir halk vardı. O duru gökyüzünün yumuşak parlak mavisinin altında, bu sonu gelmez ağaçların hoş gölgesinde kazasız belasız yürüdük, dingin sessizliği bozan tek şey kuşlardı.

Şimdi varmaya çalıştığımız kasaba ya da köy, uzun bir tepenin eteğinde uzanıyordu. Durup incelemeye koyulduk.

Jeff derin bir soluk aldı. "Bir yığın evin bu kadar hoş görünebileceğine hayatta inanmazdım," dedi.

"Bir sürü mimarları ve bahçıvanları var, orası çok açık," diyerek ona katıldı Terry.

Bense şaşkınlık içindeydim. Aslen California'lıyım ve oradan daha güzel bir coğrafya yoktur bana kalırsa, ama sıra kentlere gelince... Ülkemde insanların doğaya verdikleri hunharca zararları gördüğümde sık sık hayıflanmışımdır, oysa Jeff gibi sanat düşkünü de değilimdir. Ama burası yok mu... Evler çoğunlukla mat gül rengi taştan yapılmıştı ve ara ara da birkaç bembeyaz ev göze çarpıyordu; yeşil korularla bahçelerin arasında pembe mercan taşından kırık bir tespih gibi uzanıyordu kent.

"Şu büyük beyazlar kamu binaları olsa gerek," dedi Terry. "Burası hiç de yabanıl bir ülke değil dostum. İyi de erkek yok mu? Çocuklar, bize yakışan en kibar şekilde ilerlemek."

Bu yerin yaklaştıkça daha etkileyici hale gelen tuhaf bir görüntüsü vardı. "Sergi gibi." "Gerçek olamayacak kadar

güzel." "Bir sürü saray var, peki evler nerede?" "Eh, yeterince küçük ev var, ama..." Bu zamana kadar gördüğümüz kentlerden kesinlikle farklıydı.

"Hiç pislik yok etrafta," dedi Jeff birdenbire. "Duman da yok," diye ekledi biraz sonra.

"Hiç gürültü yok," dedim; ama Terry çıkıştı: "Pusuya yatmış bizi bekledikleri içindir o; şehre girerken dikkatli olsak iyi ederiz."

Fakat hiçbir şey onu yolundan alıkoyamazdı, bu yüzden yürümeye devam ettik.

Her şeyde bir güzellik, düzen, temizlik ve cana yakın bir yuva havası vardı. Kent merkezine yaklaştıkça evler sıklaşmaya, deyim yerindeyse iç içe geçmeye başladı, parkların ve açık meydanların arasında kümelenmiş biçimsiz saraylara dönüştü; sakin yeşilliklerin ortasında duran üniversite binaları gibiydiler.

Sonra bir köşeyi dönmemizle taş döşeli geniş bir alana geldik ve önümüzde belli ki bizi bekleyen, düzgün bir sıra halinde saflarını sıklaştırmış bir grup kadın gördük.

Bir an durup arkamıza baktık. Arkadaki sokağı da başka bir grup kadın kapamıştı; omuz omuza vermiş, uygun adım yürüyorlardı. Yürümeye devam ettik –başka bir yol yok gibiydi– ve kendimizi bir anda saflarını sık tutan bu kalabalık tarafından çepeçevre sarılmış halde bulduk, hepsi de kadındı, ama...

Genç değillerdi. Yaşlı da değillerdi. Kadınsı manada güzel de değillerdi. Hiçbir şekilde yırtıcı da değillerdi. Yine de soğukkanlı, ağırbaşlı, bilge, tamamen korkusuz bu yüzlere baktıkça çok komik bir hisse kapıldım –çok eskilerdendi bu his– hafızamda iyice gerilere gittim ve sonunda ne olduğunu buldum. Çocukken kısa bacaklarının bütün çabasına rağmen yine de okula geç kalmaktan kurtulamadığım zamanlarda sık sık hissettiğim o çaresizce kabahatli olma hissiydi bu.

Jeff de böyle hissediyordu; bunu görebiliyordum. Zarif bir hanımefendinin evinde yaramazlık yaparken yakalanmış küçük, küçücük çocuklar gibi hissediyorduk. Ama Terry hiç o havalarda değildi. Fıldır fıldır gözlerinin bir orayı bir burayı kestiğini, sayıları hesapladığını, mesafeleri ölçtüğünü ve kaçma ihtimallerini değerlendirdiğini görüyordum. Etrafımızdaki sık safları dört bir taraftan, en arkalara kadar inceledi ve bana fısıldayarak, "Bunların her biri en az kırk değilse ben de ne olayım," dedi.

Ama bu kadınlar ihtiyarlamış değildi. Hepsi de öyle sağlıklıydı ki yanakları pespembeydi; vücutları dimdik ve dingindi, bir boksörünki kadar çevik ayakları yere sağlam basıyordu. Onların silahları olmasa da bizim vardı, gerçi kullanmaya niyetimiz yoktu.

"Sizi vuracağıma teyzemleri vururum," diye mırıldandı Terry yeniden. "Bizden ne istiyorlar acaba? Epey ciddi görünüyorlar." Ama bu ciddi görünüme karşın, Terry gözde taktiklerini denemeye kararlıydı. Bir teori kuşanıp gelmişti.

O parlak, cana yakın tebessümüyle bir adım öne çıktı ve kadınların karşısında saygıyla eğildi. Sonra bir hediye daha çıkardı: Renk ve desen bakımından şaşaalı, yarı şeffaf kumaştan yumuşak, geniş bir şaldı; benim gözüme bile hoş görünen bu şeyi karşısındaki safın başında duran uzun boylu, gülümsemeyen kadına iyice eğilerek takdim etti. Kadın kafasını zarifçe sallayarak teşekkür edip hediyeyi aldı ve arkasındakilere uzattı. Terry bir denemede daha bulundu ve bu kez yapay elmastan bir taç çıkardı ki yeryüzündeki her kadının hoşuna gidecek parlaklıktaydı.

Jeff ile beni bu teşebbüsteki ortakları olarak takdim ettiği kısa bir konuşma yaptı, sonra bir kez daha başıyla selamlayarak tacı sundu.

Bu hediye de kabul edildi ve önceki gibi arkaya uzatıldı.

"Keşke biraz daha genç olsalardı," diye mırıldandı dişlerinin arasından. "Tanrı aşkına, yaşlı albaylardan oluşan böyle bir alaya insan ne diyebilir ki?"

Bütün tartışmalarımızda ve tahminlerimizde, hiç fark etmeden, kadınların –başka özellikleri nasıl olursa olsun– genç olacaklarını varsaymıştık. Sanırım hangi erkek olsa böyle düşünür zaten.

"Kadın" soyut düzlemde gençtir ve dahası çekici olduklarını varsayarız. Yaşlandıkça her nasılsa sahneden inip çoğu zaman özel mülkiyete geçerler ya da tamamen ortadan kaybolurlar. Ama bu hanımefendiler gayet de sahnedeydi, oysa her biri büyükanne olabilecek yaştaydı.

Bir tedirginlik işareti aradık... Zerresi yoktu.

Belki bir dehşet ifadesi... O da yoktu.

Huzursuzluk, merak, heyecan... Hiçbiri yoktu. Bizim tek gördüğümüz son derece soğukkanlı kadınlardan oluşan bir tür asayiş milisiydi ve belli ki orada olduğumuz için bize hesap sormaya hazırlanıyorlardı.

Her birimizin iki yanına birer kişi olmak üzere altı kadın öne çıktı ve onlarla gelmemizi işaret ettiler. En azından ilk başta rıza göstermenin en iyisi olduğunu düşündük; dirseklerimizin dibinde birer kadın ve önümüzden, peşimizden, iki yanımızdan ilerleyen kalabalık grupla birlikte yürümeye başladık.

Önümüzde kocaman bir bina belirdi, kalın duvarlarıyla etkileyici, büyük ve eski görünümlü bir yerdi; kentteki diğer binalardan farklı olarak gri taştan yapılmıştı.

"Böyle olmaz!" dedi Terry bize çabucak. "Bizi buraya sokmalarına izin vermemeliyiz çocuklar. Hep beraber, şimdi..."

Olduğumuz yerde durduk. Karşıdaki büyük ormanı işaret ederek, bir an önce oraya gitmek istediğimizi el kol hareketleriyle açıklamaya başladık.

Şimdi bütün yapıp ettiklerimizi bildiğimden, üç oğlan çocuğunun –haddini bilmez üç gözü pek oğlandık sadece– hiçbir koruma ya da savunma olmaksızın meçhul bir ülkeye bodoslama daldığını düşününce gülesim geliyor. Eğer karşımıza erkekler çıkarsa dövüşürüz, yok eğer sadece kadınlar

varsa... eh, onlar zaten engel mengel oluşturmaz diye düşünüyorduk sanırım.

O romantik eski kafalı fikirleriyle Jeff, kadınları erkeksiz yapamayan bağımlı tipler olarak görüyordu. Terry'nin ise iki tür kadın olduğuna dair net, kendince kullanışlı fikirleri vardı. Kadınlar ikiye ayrılıyordu ona göre: kendisinin istediği kadınlar ile istemediği kadınlar. Arzulananlar ile Arzulanmayanlar onun ayrım çizgisiydi. Arzulanmayanlar geniş bir kesimdi ama göz ardı edilebilirdi; onları hiçbir zaman kafasına takmamıştı. Ama şimdi büyük bir kalabalık olarak, belli ki onun ne düşündüğünü umursamayan, belli ki ona ilişkin net bir plana baş koymuş ve görünen o ki bu amacı hayata geçirebilecek halde buradaydılar.

İşte o zaman hepimiz halimize kafa yormaya başladık. Elimizden bir şey gelse bile onlarla birlikte gitmeye karşı çıkmak akıllıca görünmemişti; tek şansımız dostluk kurmak ve her iki tarafın da medeni davranmasıydı.

Fakat binaya girdikten sonra, bu kararlı hanımların bize ne yapacağını kimse bilemezdi. Barışçıl bir alıkoyma bile bizim için kabul edilebilir değildi, adını "tutuklanma" koyduğumuzdaysa daha da beter görünüyordu.

Dolayısıyla direniş göstererek açık alanı tercih ettiğimizi bariz biçimde ortaya koymaya çalıştık. İçlerinden biri uçağımızın kaba bir çizimini gösterip gördükleri uçan ziyaretçilerin biz olup olmadığımızı işaretlerle sordu.

Biz olduğumuzu söyledik.

Bir kez daha çizimi ve ülkenin farklı yönlerdeki uzak kısımlarını işaret ettiler; ama biz uçağın nerede olduğunu bilmiyormuş gibi yaptık, gerçekten de pek emin değildik ve yerini kabaca gösterebildik.

Sonra bize ilerlememizi işaret ettiler, kapının önüne öyle yığılmışlardı ki bize yürüyecek tek bir yol kalmıştı. Etrafımızda ve gerimizde dip dibe ve hareketsiz duruyorlardı. Ya dediklerini yapıp ilerleyecek ya da savaşacaktık.

Aramızda istişarede bulunduk.

"Ben ömrümde kadınlarla dövüşmedim," dedi Terry allak bullak olmuş halde, "ama oraya girmiyorum. Hiçbir şekilde girmeyeceğim, bizi sığırmışız gibi istedikleri yere gütmelerine izin vermeyeceğim."

"Elbette onlarla çarpışacak halimiz yok," dedi Jeff. "Şu ne idüğü belirsiz kıyafetlerine rağmen hepsi kadın, üstelik hoş kadınlar; iyi, güçlü, hassas oldukları yüzlerinden okunuyor. Sanırım içeri girmeye mecburuz."

"Girersek bir daha asla çıkamayabiliriz," dedim onlara. "Güçlü ve hassas oldukları doğru; ama iyi olduklarından emin değilim. Şu yüzlere baksanıza!"

Biz aramızda konuşurken çok rahat bir tavırla durmuş, gözlerini bir an bile üzerimizden ayırmadan bekliyorlardı.

Tavırlarının katı asker disiplini olduğu söylenemezdi; bir mecburiyeti yerine getiriyor gibi değillerdi. Terry'nin "asayiş milisi" tabiri son derece yerinde bir tanımlamaydı. Ortak bir ihtiyaç ya da tehlike karşısında alelacele bir araya toplanmış, hepsi de aynı hislerle, aynı amaç uğrunda hareket eden gürbüz kasabalılara benziyorlardı.

Daha önce hiçbir yerde tastamam bu nitelikte kadınlarla karşılaşmamıştım. Balıkçı karıları ile pazarcı kadınlar bu denli kuvvetli olabilir, ama onlar daha kaba ve hantaldırlar. Bu kadınlar atletik yapılı, hafif ve güçlü kuvvetliydi. Üniversite profesörleri, öğretmenler ve yazarlar gibi birçok kadın aynı düzeyde zekâ sergileyebilir ama onların çoğu zaman gergin, asabi bir yüz ifadesi olur; oysa bu kadınlar bariz zekâlarına karşın dingin ve soğukkanlıydı.

Hepimiz bunun mühim bir an olduğunu hissettiğimizden her şeyi dikkatle gözlemliyorduk.

Önderleri bir emir verip eliyle bize işarette bulundu ve etrafımızı saran kitle bir adım daha yaklaştı.

"Çabuk karar vermemiz gerek," dedi Terry. "Ben oyumu içeri girmekten yana kullanıyorum," diye atıldı Jeff. Fakat

ikiye bir olduğumuz için itiraz etmeden bizim kararınıza uydu. Serbest bırakılmak için, ısrarla ama yalvarmadan bir hamlede daha bulunduk. Nafile.

"Şimdi hızlı hareket etmemiz lazım çocuklar!" dedi Terry. "Eğer aralarından sıyrılıp gidemezsek havaya ateş açacağım."

Böylece durumumuzun, Londra polisinin üçlü kordonunu yararak Parlamento binasına girmeye çalışan süfrajetlerden farksız olduğunu gördük.

Bu kadınların sağlam duruşu şaşılacak boyuttaydı. Terry sonunda boşuna uğraştığımızı anladı, bir an kendini kurtarıp tabancasını çekti ve havaya ateş etti. Onu yakalamak için atıldıkları sırada yeniden ateş etti... ve bir çığlık duyduk.

O anda beş kadın kolumuzu, bacağımızı, kafamızı tutarak üçümüzü de derdest etti; çocuklar gibi, apışıp kalmış aciz çocuklar gibi kaldırılıp götürüldük, debelenip duruyorduk ama ne fayda.

İçeri taşınırken bir yandan da erkek gibi boğuştuk ama elimizden geleni yapmamıza karşın onlar da kadın gibi zapturapt altına aldılar bizi.

Bu şekilde taşınıp sürüklenerek yüksek tavanlı, gri ve boş bir hole geldik; yargı merciini temsil ettiğini düşündüğümüz kır saçlı, heybetli bir kadının huzuruna çıkarıldık.

Aralarında kısa bir konuşma geçti, sonra birdenbire güçlü bir el ıslak bezle ağzımızı ve burnumuzu kapadı... Baş döndürücü, tatlı bir kokuydu: anestezi.

3. Bölüm

Tuhaf Bir Tutsaklık

Ölüm kadar derin, sağlıklı bir çocuğun uykusu kadar zindelik verici bir uykudan ağır ağır uyandım.

Ilık bir okyanusun derinliklerinden yukarıya, en yukarıya, yüzeye çıkmak, pırıl pırıl bir ışığa ve kıpır kıpır hissettiren bir havaya yaklaşmak gibiydi. Yahut beyin sarsıntısı geçirdikten sonra bilincin geri gelmesi gibi bir şey. Bir keresinde, ilk kez gittiğim vahşi bir dağlık bölgede dolaşırken attan düşmüştüm ve hayal perdelerini kaldırarak hayata dönerken yaşadığım zihinsel deneyimi çok net hatırlıyorum. Etrafımdakilerin seslerini belli belirsiz duymaya başlayıp o heybetli sıradağların karla kaplı zirvelerindeki parıltıyı gördüğümde, bunun da geçeceğini ve birazdan kendimi evimde bulacağını düşünmüştüm.

Bu uyanma anının yaşattığı da tastamam böyleydi: yarım yamalak seçilen girdaplı imgelemin geri çekilen dalgaları, evle ilgili anılar, yat, tekne, uçak, orman... En sonunda hepsi birbiri ardına kaybolup gitti ve gözlerimi tamamen açıp da aklım başıma gelince neler olup bittiğini anladım.

Duyduğum en belirgin his, fiziksel açıdan müthiş bir rahatlıktı. Muhteşem bir yatakta yatıyordum: Uzun, geniş, düzgündü; sağlam ve yumuşaktı; en güzel çarşaflar serilmiş-

ti, sıcak tutan hafif bir yorgan ve göze çok hoş gelen bir yatak örtüsü vardı. Çarşaf kırk santim kadar kıvrılmıştı ama yine de yatağın ucuna kadar uzattığımda bile ayaklarım örtünün altında sıcak kalıyordu.

Kendimi beyaz bir tüy kadar hafif ve temiz hissediyordum. Kollarımla bacaklarının varlığını yeniden fark etmem, kıpır kıpır canlılık hissinin uyanma merkezinden uzuvlarıma yayıldığını hissetmem biraz zaman aldı.

Yüksek tavanlı, kapalı panjurların arasından içeri yeşil bir ışığın sızdığı bir sürü yüksek penceresi olan, geniş bir odaydı; boyutları, rengi, sadeliğiyle güzel bir oda. Çiçeklerle dolu bahçelerin kokusu içeri geliyordu.

Sere serpe yatıyordum, gayet mutluydum ve bilincim gayet açıktı ama Terry'nin sesini duyana kadar ne olup bittiğinin tam olarak farkına varamadım.

"Vay canına!" dedi.

Kafamı çevirdim. Odada üç yatak ve daha pek çoğuna yetecek kadar geniş bir alan vardı.

Her zamanki gibi tetikte olan Terry yatakta doğrulmuş, etrafına bakınıyordu. Çok yüksek sesle konuşmamıştı, ama Jeff'i de uyandırdı. Hepimiz doğrulup oturduk.

Terry bacaklarını yataktan aşağı sallandırdı, sonra ayağa kalktı ve iyice bir gerindi. Üzerinde uzun bir gecelik, rahat olduğu apaçık bir tür dikişsiz elbise vardı – hepimize aynı kıyafetin giydirildiğini fark ettik. Her yatağın yanına ayakkabı koyulmuştu, bunlar da bizimkilere hiç benzememekle birlikte gayet rahat ve güzeldi.

Kendi kıyafetlerimize bakındık ama ortalıkta değillerdi, ceplerimizde ne var ne yoksa onları da almışlardı.

Kapının biri aralıktı, muhteşem bir banyoya açılıyordu; içeride sürüsüne bereket havlu, sabun, ayna ve benzeri ihtiyaç maddesi vardı, hatta kendi diş fırçalarımız, taraklarımız, not defterlerimiz ve Tanrı'ya şükürler olsun ki saatlerimiz de oradaydı... Ama kıyafetlerimiz yoktu.

Sonra büyük odayı yeniden aradık ve bir sürü kıyafetin olduğu geniş, havadar bir gardırop bulduk, ama bizim kıyafetler yine yoktu.

"Savaş konseyi toplansın!" diye çağrıda bulundu Terry. "Yatağa geri dönüyoruz, yatakta bir sorun yok nasılsa. Peki o halde, bilimci dostum, durumumuzu serinkanlılıkla masaya yatıralım."

Beni kastetmişti ama en çok Jeff etkilenmiş gibiydi.

"Bize en ufak bir zarar vermediler!" dedi. "Bizi öldürebilirlerdi... Ya da... Ya da ne bileyim her şeyi yapabilirlerdi... Oysa hayatımda kendimi hiç bu kadar iyi hissetmedim."

"Bu hepsinin kadın olduğunu gösterir," dedim, "ayrıca fevkalade medeni olduklarını. Biliyorsun, son itiş kakışta bir tanesini vurdun. Kadının bağırdığını duydum... Biz de çok pis tekmeledik."

Terry bize bakarak sırıtıyordu. "O halde bu hanımların bize ne yaptığının farkındasınız, değil mi?" diye sordu tatlı bir dille. "Bütün eşyalarımızı, bütün kıyafetlerimizi aldılar – bir çöp bırakmadılar. Yaşından yeni gün almış bebeler gibi soyulup yıkanıp yatağa yatırıldık... bu fevkalade medeni kadınlar tarafından."

Jeff resmen kızarmıştı. Şairane bir muhayyilesi vardı. Terry'nin muhayyilesi de güçlüydü ama farklı türdeydi. Benimki de farklıydı. Her zaman bilimsel bir muhayyileye sahip olmakla övünmüşümdür ki laf arasında belirteyim, en üstün muhayyilenin de bu olduğunu düşünürdüm. İnsanın haklı gerekçelere dayandırdığı ve kendine sakladığı sürece belli ölçüde bencillik yapmaya hakkı vardır bence.

"Kırıp dökmenin, tekmeler savurmanın faydası yok çocuklar," dedim. "Ellerindeyiz ve belki ki tamamen zararsızlar. Kapana kısılmış diğer kahramanlar gibi bir kaçış planı yapmak kalıyor bize. Bu arada, elimiz mahkûm, şu kıyafetleri giymek zorundayız."

Kıyafetler son derece basit ama müthiş rahattı; yine de hepimiz kendimizi bir tiyatrodaki figüranlar gibi hissediyor-

duk. Bazı erkeklerin giydiği tek parça pijamalar gibi omuzları ve dizleri örtecek kadar uzun, ince ve yumuşak olan, pamuklu kumaştan tek parça içlikler bulduk, bir de tam diz altına kadar gelen ve orada kalan kısa çorap gibi bir şey. Üst kısmı lastikliydi ve içliğin paçalarını kapatıyordu.

Bundan başka, farklı ağırlıkta ve biraz daha sağlam malzemeden yapılmış kalın tulumlar vardı, hepsi de gardıropta duruyordu; belli ki gerektiğinde tek başına giymek içindi. Ayrıca diz boyunda tunikler ve birkaç uzun kaftan vardı. Söylemeye gerek yok, biz tunikleri aldık.

Banyo yaptık ve neşe içinde giyindik.

"Hiç fena sayılmaz," dedi Terry, kendine boy aynasında şöyle bir bakarak. Saçları berbere son gidişinden bu yana uzamıştı ve verilen şapkalar peri masallarında prenslerin taktıklarına çok benziyordu, bir tek tepesinde tüyü eksikti.

Bu kıyafet bütün kadınlarda gördüğümüzle aynıydı; ama bazıları –uçaktayken dürbünlerimizden gördüğümüz, tarlalarda çalışanlar– bunlardan sadece ilk ikisini giyiyordu.

Omuzlarımı düzeltip kollarımı uzatarak şöyle dedim: "Onlar adına konuşacak olursam, gayet kullanışlı bir kıyafet üretmişler." Hepimiz bu konuda hemfikirdik.

"Pekâlâ," dedi Terry, "uzun, temiz bir uyku çektik, güzelce banyo yaptık, giyindik, aklımız başımızda, gerçi erkek miyiz kadın mıyız belli değil ama olsun. Bu fevkalade medeni hanımefendiler bize kahvaltı verirler mi dersiniz?"

"Elbette vereceklerdir," dedi Jeff kendinden emin bir halde. "Öldürmek isteselerdi, şimdiye çoktan öldürmüşlerdi. Bizi misafir olarak ağırlayacaklarını düşünüyorum."

"Bence kurtarıcıları olarak selamlayacaklar bizi," dedi Terry.

"Tuhaf varlıklar olarak inceleneceğiz," dedim. "Ama neyse ne, yemeğe ihtiyacımız var. O yüzden sorti zamanı!"

Ama sorti yapmak o kadar kolay değildi.

Banyo sadece bizim odaya açılıyordu ve odanın sadece bir tane çıkış kapısı vardı; o büyük, ağır kapı da sürgülenmişti.

Kulak kesildik.

"Dışarıda biri var," dedi Jeff. "Kapıyı tıklatalım."

Tıklattık ve kapı açıldı.

Dışarıda büyük bir oda daha vardı, bir ucunda büyük bir masa, duvar kenarlarındaysa uzun sıralar ve koltuklar, birkaç küçük masayla sandalye duruyordu. Hepsi de sağlam malzemeden, dayanıklı, sade ve kullanışlıydı; ayrıca şunu da belirteyim ki epey güzellerdi.

Odada bir sürü kadın vardı, tam sayı vermek gerekirse on sekiz kadın ki bunlardan bazılarını çok iyi hatırlıyorduk.

Terry hayal kırıklığıyla içini çekti. Jeff'e, "Albaylar!" diye fısıldadığını duydum.

Ne var ki Jeff öne çıkıp onları en güzel şekilde selamladı; biz de aynısını yaptık ve dimdik duran kadınlar da bizi aynı nezaketle selamladılar.

Açlıktan ölüyoruz diye kendimizi acındıracağımız bir pantomim yapmamıza gerek yoktu; küçük masalar zaten yemek doluydu ve ciddiyetle sofraya buyur edilmiştik. Masalar iki kişilikti; her birimiz ev sahiplerimizden biriyle karşılıklı oturtulduk ve her masanın başında rahatsız etmeden seyreden beş güçlü kuvvetli kadın vardı. Bu kadınlardan bıkacak daha çok uzun zamanımız olacaktı!

Kahvaltı mükellef değildi, ama niceliği yeterli, niteliğiyse mükemmeldi. Üçümüz de yeniliğe hayır demeyecek kadar iyi gezginlerdik ve yeni ama lezzetli meyveleri, farklı tatlardan oluşan büyük kuruyemiş tabakları ve gayet doyurucu küçük kekleriyle bu öğün gayet makuldü. İçecek olarak su ile kakaoya benzer, gayet hoş bir sıcak karışım vardı.

Ve işte hemen oracıkta, daha gözümüz bile doymadan, eğitimimiz ister istemez başlamıştı.

Her birimizin tabağının yanında küçük bir kitap duruyordu; kâğıdı, cildi ve elbette yazı tipi bizimkinden farklı olsa da gerçek, matbu bir kitap. Kitapları merakla inceledik.

"Yok artık!" diye mırıldandı Terry. "Dillerini öğrenmemiz gerekiyor!"

Gerçekten dillerini öğrenmemiz, dahası kendi dilimizi de onlara öğretmemiz isteniyordu. Düzgün çizgilerle birbirine paralel sütunlar çizilmiş, belli ki bu iş için hazırlanmış boş defterler vardı ve bu defterlere herhangi bir şeyin adını öğrenip yazar yazmaz, yanına kendi dilimizdeki karşılığını yazmamız isteniyordu.

Çalışmamız gereken kitap belli ki çocuklara okuma öğretmek için kullanılan bir ders kitabıydı ve gerek bundan gerek yöntem konusunda sık sık bize danışmalarından, yabancılara dillerini öğretme ya da yeni bir dil öğrenme konusunda hiçbir deneyimleri olmadığı sonucunu çıkardık.

Diğer yandan, deneyim eksikliklerini zekâlarıyla telafi ediyorlardı. Böyle kıvrak bir anlayış, zorlandığımız yerleri hemen anlayıp yardımcı olmak için adım atmaları bizi her seferinde şaşırtıyordu.

Biz de uzlaşmaya istekliydik elbette. Onları anlayabilmek, onlarla konuşabilmek tamamen bizim lehimizeydi; onlara dilimizi öğretmeye gelince, bunu neden reddedecektik ki? Sonradan açık açık isyan etmeye çalıştık, ama yalnızca bir kere.

Bu ilk yemeğimiz gayet güzeldi, her birimiz sofradaki arkadaşını sessizce incelemişti; Jeff içten bir hayranlıkla, Terry ise bir aslan terbiyecisi, yılan oynatıcısı ya da benzeri meslekten işinin erbabı biri gibi fevkalade teknik bir bakışla süzüyordu karşısındakini. Ben yoğun bir ilgiyle bakıyordum.

Başımızdaki beşli grupların bizden gelecek bir isyanı önlemek için orada oldukları açıktı. Silahımız yoktu ve sözgelimi bir sandalyeyle onlara zarar vermeye kalkışsak bile, eh, kadın da olsalar bire beş bizim için çok fazlaydı; bunu

üzülerek idrak ettik. Sürekli tepemizde olmaları hoş değildi ama çok geçmeden buna da alıştık.

Yalnız kaldığımızda, "Fiziksel olarak kısıtlanmaktan iyidir," dedi Jeff düşünceli düşünceli. "Bize oda verdiler; gerçi kaçma ihtimalimiz pek yok... Kişisel özgürlük tanıdılar; gerçi tepemizde sürekli biri dikiliyor. Bir erkekler ülkesinde göreceğimiz muameleden daha iyidir."

"Erkekler ülkesiymiş! Sen burada hiç erkek olmadığına gerçekten inanıyor musun, seni saftirik? Mutlaka vardır, neyini anlamıyorsun?" dedi Terry.

"E-vet," dedi Jeff. "Elbette... ama yine de..."

"Ama yine de ne? Haydi ama, sen ne iflah olmaz bir duygusal çıktın, nasıl olduğunu düşünüyorsun peki?"

"Daha önce hiç duymadığımız türde tuhaf bir işbölümü yapıyor olabilirler," dedim. "Erkekler ayrı kentlerde yaşıyordur ya da kadınlar onları bir şekilde etkisiz hale getirip bir yere kapatmış olabilir. Ama bir yerlerde erkekler olduğu kesin."

"Bu son söylediğin mantıklı aslında, Van," diye yükseldi Terry. "Tıpkı bizi etkisiz hale getirip kapattıkları gibi! Tüylerim diken diken oldu."

"Eh, nasıl anlamak istiyorsan öyle anla, senin bileceğin iş. İlk gün bir sürü çocuk gördük, ayrıca o kızları da gördük..."

"Gerçek kızlar!" diye destekledi Terry, rahat bir nefes almışçasına. "İyi ki hatırlattın. Şu kadarını söyleyeyim, bu ülkede o humbaracılardan başka kimse olmadığına inansam, bir dakika durmaz pencereden atlardım."

"Pencere demişken," dedim, "haydi bizimkileri bir inceleyelim."

Pencerelerden dışarı baktık. Panjurlar kolayca açılıyordu ve parmaklık yoktu, ama manzara pek parlak değildi.

Önceki gün düşünüp taşınmadan daldığımız pembe duvarlı kent değildi burası. Odamız yükseklerde, sarp bir kaya çıkıntısına inşa edilmiş, kale gibi bir yapının çıkıntılı kanadın-

daydı. Hemen altımızda meyvelerle dolu, güzel kokulu bahçeler vardı; ama yüksek duvarları uçurumun kenarından aşağı uzanıyordu, ne kadar derine gittiğini göremiyorduk. Uzaklardan gelen su sesi, dipte bir nehir olduğunu düşündürüyordu.

Doğuyu, batıyı ve güneyi görebiliyorduk. Güneydoğu tarafında sabah ışığında tüm güzelliğiyle parıldayan açık arazi uzanıyordu, ama iki tarafta ve belli ki arkamızda kocaman dağlar vardı.

"Burası nizami bir kale... ve kadınlar inşa etmiş olamaz, bu kadarını söyleyebilirim," dedi Terry. Başımızla onayladık. "Tepelerin arasındayız. Bizi epey uzağa getirmiş olmalılar."

"Ayrıca oldukça da hızlılar," diye ekledim.

"İlk gün birtakım hızlı araçlar görmüştük," diye hatırlattı Jeff. "Motorları varsa, *gerçekten* medeniler demektir."

"Medeni olsalar ne olmasalar ne, bir yolunu bulup buradan kurtulmamız gerekiyor. Daha iyi bir yol olmadığına emin olana kadar çarşaflardan ip yapıp şu duvarlara tırmanmayı önermiyorum."

Hepimiz bu konuda hemfikirdik ve kadınlarla ilgili tartışmamıza geri döndük.

Jeff düşünceli düşünceli devam etti. "Ne derseniz deyin, bu işte bir tuhaflık var," dedi. "Mesele hiç erkek görmüyor olmamız değil... Erkeklere dair hiçbir iz de yok. Kadınların bu... bu... tepkileri bugüne kadar gördüklerime hiç benzemiyor."

"Söylediklerinde haklılık payı var Jeff," dedim. "Burada farklı bir... atmosfer var."

"Bizim erkek olduğumuzu fark etmişe benzemiyorlar," diye devam etti Jeff. "Bize –ne yalan söyleyeyim– birbirlerine nasıl davranıyorlarsa öyle davranıyorlar. Sanki erkek olmamız önemsiz bir teferruatmış gibi."

Başımla onayladım. Bunu ben de fark etmiştim. Ama Terry kaba bir şekilde araya girdi.

"Zırva!" dedi. "Yaşları geçkin olduğu için öyle. Hepsi de nine bunların, ben size diyeyim... ya da nine olacaklar yakında. Her halükârda büyük halalar, teyzeler. O kızlarsa bildiğin genç kızdı, öyle değil mi?"

"Evet..." diye destek verdi Jeff, aheste aheste. "Ama hiç korkmadılar... o ağaca tırmanıp saklandılar, ama utangaç kızlar gibi değil de yasak bir yere girmiş okul çocukları gibi."

"Madalyalı maraton koşucuları gibi de koştular; bunu kabul et Terry," diye ekledi.

Terry günler geçtikçe huysuzlaşıyordu. Kapatılmış olmamızı benden de Jeff'ten de daha çok takıyordu kafasına ve dönüp dolaşıp Alima'dan, onu yakalamayı nasıl da kıl payı kaçırdığından bahsedip duruyordu. "Bir yakalasaydım..." diyordu bir yabanıl zalimliğiyle, "Şimdi bir rehinemiz olurdu ve anlaşma masasına oturabilirdik."

Jeff ise öğretmeniyle, hatta muhafızlarıyla bile çok iyi geçiniyordu, ben de öyle. Bu kadınlarla diğer kadınlar arasındaki ince farkları tespit edip incelemek ve bunları açıklamaya çalışmak müthiş ilgimi çekiyordu. Kişisel görünüş bakımından muazzam bir fark vardı. Hepsinin saçı kısaydı, bazılarınınki en fazla birkaç santimdi, kimisi kıvırcık kimisi düzdü; ama hepsi de pırıl pırıl, tertemiz ve canlıydı.

"Keşke saçları uzun olsaydı," diye yakınıyordu Jeff, "çok daha kadınsı görünürlerdi."

Açıkçası, alıştıktan sonra saçları benim bayağı hoşuma gitmişti. Neden "bir kadının saçtan tacına" hayranlık duyarız da Çinli erkeklerin atkuyruğuna hayranlık duymayız; bunu, uzun saçın kadına "ait" bir şey olduğuna fazlasıyla ikna olmamız dışında bir nedenle açıklamak zor. Atlarda "yele" hem erkekte hem dişide varken; aslanlarda, bizonlarda ve benzeri hayvanlarda sadece erkeklerde olur. Ama ben de uzun saçın eksikliğini hissetmiştim ilk başlarda.

Zamanımız gayet güzel, dolu dolu geçiyordu. Penceremizin altında bulunan, uçurumun kıyısındaki o şekilsiz, ya-

muk, epey uzun bahçede serbestçe dolaşabiliyorduk. Binanın tuğla duvarına kadar uzanan bahçe duvarları pürüzsüz ve yüksekti; büyük taşları incelediğimde tüm yapının son derece eski olduğuna kanaat getirdim. Peru'daki İnka öncesi mimariye benzer şekilde, mozaik gibi sımsıkı yerleştirilmiş kocaman, yekpare taşlardan yapılmıştı.

"Bu insanların bir tarihi var, orası kesin," dedim bizimkilere. "Ve *bir zamanlar* savaşçılarmış... yoksa bu kaleye ne gerek var?"

Bahçede serbestçe dolaşıyoruz demiştim ama tek başımıza değildik. Etrafımızda her an o rahatsız edici derecede güçlü kadınlardan bir grup oturuyordu; diğerleri kitap okuyor, oyun oynuyor ya da elişi yapıyor olsa bile içlerinden biri her zaman bizi gözlüyordu.

"Örgü ördüklerini gördüğümde," dedi Terry, "kadına benzediklerini söyleyesim geliyor."

"Bu bir şey kanıtlamaz," diye karşılık verdi Jeff hemen. "İskoç çobanları da örgü örer... hem de her zaman."

"Buradan kurtulup da..." Terry gerindi ve uzaktaki zirvelere baktı. "Buradan kurtulup da gerçek kadınların olduğu bir yere gittiğimizde... hani annelerin, kızların..."

"Ee, ne yapacağız o zaman?" diye sordum, epey karamsar bir ifadeyle. "Buradan kurtulabileceğimizi nereden biliyorsun?"

Hiç hoş bir fikir değildi bu ve hepimizin aklından geçtiğinden, ciddiyetle çalışmalarımıza geri döndük.

"Eğer uslu çocuklar olup derslerimize iyi çalışırsak," dedim. "Sessiz durur, saygıda kusur etmez, kibar davranırsak ve bizden korkmazlarsa... o zaman belki bizi salıverirler. Ama her halükârda, kaçabilsek bile dillerini bilmemiz çok önemli."

Şahsen bu dil çok ilgimi çekmişti ve kitapları da görünce bunları alıp tarihlerine gömüleyim istedim, tabii varsa.

Konuşması zor bir dil değildi, kulağa gayet akıcı ve hoş geliyordu; üstelik okuyup yazması o kadar kolaydı ki hay-

retler içinde kaldım. Fevkalade fonetik bir sistemleri vardı, Esperanto dili kadar bilimseldi ama eski ve zengin bir medeniyetin bütün izlerini de taşıyordu.

Oturup dilediğimiz kadar çalışmakta özgürdük ve bizi sadece bahçede temiz hava alalım diye bırakmamışlardı, aynı zamanda bir kısmı çatıda bir kısmı alt katta olan kocaman bir jimnastik salonu da göstermişlerdi. Uzun boylu muhafızlarımıza gerçekten saygı duymayı burada öğrendik. Üstümüzdeki ceketi çıkarmak haricinde kıyafetlerimizi değiştirmemize gerek yoktu. İlk giydiğimiz kıyafetler spor yapmak için olabilecek en kusursuz kıyafetti, içinde dilediğimiz gibi hareket edebiliyorduk ve kabul etmem gerekir ki normalde giydiklerimizden çok daha düzgün görünüyorlardı.

"Yaşları kırk ya da kırktan fazla, hatta bazılarının elli olduğuna kalıbımı basarım... Ama hallerine bi' baksana!" diye bir şeyler homurdandı Terry, gönülsüz bir hayranlıkla.

Yalnızca gençlerin yapabileceği türde göz alıcı akrobasi hareketleri yapmasalar da vücudun tamamını çalıştırıp geliştiren mükemmel bir sistemleri vardı. Spor eşliğinde bolca müzik, dans, duruş teknikleri ve bazen de çok güzel toplu performanslar oluyordu.

Jeff bundan çok etkilenmişti. Bunun onların kültürfizik yöntemlerinin ne kadar küçük bir parçası olduğunu o dönemde bilmiyorduk, ama izlemek ve katılmak hoşumuza gitti.

Ah evet, hem de ne katılmak! Aslında pek de zorunlu değildi, ama onları memnun etmenin daha iyi olacağını düşündük.

En güçlümüz Terry'ydi, gerçi ben de dayanıklı sayılırdım, Jeff ise hem sürat koşusu hem de engelli koşuda muhteşemdi, ama bu yaşlı hanımefendiler bizi suya götürür susuz getirirdi, o kadar söyleyeyim. Geyik gibi koşuyorlardı; yani bir çaba gösteriyormuş gibi değil, doğal hareketleri böyleymiş gibi koşuyorlardı demek istiyorum. O ilk maceramızdaki zıpkın gibi koşan kızları hatırlamış ve bunun doğalarında olduğuna hükmetmiştik.

Sıçrayışları da geyik gibiydi, bacaklarını hızlıca büküp pozisyon alıyorlar ve sonra vücutlarını yana eğerek o tarafa dönüyorlardı. Eskiden bitiş çizgisini geçmek için yapılan kartal duruşu pozisyonugelmişti aklıma; hemen numarayı kapmaya çalıştım. Fakat bu üstatlara yetişmemiz öyle kolay değildi.

"Bir dolu yaşlı akrobat kadının beni parmağında oynatacağı hayatta aklıma gelmezdi," diye tepki gösterdi Terry.

Oyunları da vardı, hem de sürüsüne bereket, ama bunları ilk başta sıkıcı bulmuştuk. Kim önce bitirecek diye iki kişinin *solitaire** oynaması gibi bir şeydi; içinde kavga olan gerçek bir oyundan ziyade bir yarışa, rekabetçi bir sınava benziyordu.

Bu konuya biraz kafa yordum ve Terry'ye, bu oyunların burada erkek bulunmadığının ispatı olduğunu söyledim. "Erkeklere göre oyunları yok," dedim.

"Ama ilginç oyunlar... ben sevdim," diye itiraz etti Jeff, "hem öğretici olduklarına da eminim."

"Eğitilmekten bıktım usandım," diye tepki gösterdi Terry. "Bu yaşta kız okuluna gidiyoruz sanki. Buradan çıkmak istiyorum!"

Ama çıkamıyorduk ve hızla eğitiliyorduk. Özel öğretmenlerimizin gözümüzdeki itibarı hızla artıyordu. Tüm kadınlar sorunsuz, dostça geçinmekten yana olsa da muhafızlara kıyasla kumaşlarının çok daha iyi olduğu görülüyordu. Benimkinin adı Somel'di, Jeff'inkinin Zava, Terry'ninkinin adıysa Moadine. Muhafızların ve şu bizim üç kızın adlarından hareketle bir genelleme yapmaya çalıştıysak da bir yere varamadık.

"Adları kulağa gayet hoş geliyor ve genellikle kısa adlar; ama son heceleri birbirine benzemiyor, birbirine benzer iki ad da yok. Gerçi henüz çok az kişiyi tanıyoruz."

---

* Tek başına oynanan bir iskambil oyunu. Domino taşlarıyla da oynanabilir. (e.n.)

Yeterince konuşabilecek düzeye gelir gelmez sormak istediğimiz bir sürü şey vardı. Buradakinden daha iyi eğitimi hiçbir yerde görmemiştim. Saat iki ile dört arası haricinde, sabahtan akşama kadar Somel yanımdaydı; her zaman hoş bir tavrı, dostane bir nezaketi vardı ki bu zamanla hoşuma gitmeye başlamıştı. Jeff ise Bayan Zava'yı –hiçbirinin böyle bir unvanı olmasa da Jeff kullanıyordu– çok seviyordu, zira kendisine Esther Hala'sını hatırlatıyordu; ama Terry bunlara kanmayı reddediyor, bilakis yalnız kaldığımızda kendi öğretmeniyle dalga geçiyordu.

"Bıktım artık!" diyordu. "Bıktım bütün bunlardan. Üç yaşındaki yetimler gibi çaresiz bir halde kapatılmışız ve onlar neyi gerekli görürlerse onu öğreniyoruz... Biz beğenelim beğenmeyelim, önemi yok. Başlayacağım sizin kız kurusu küstahlığınıza da size de!"

Yine de eğitimimiz sürüyordu. Kendi ülkelerinin güzel çizilmiş, kabartmalı bir haritasını getirdiler ve coğrafya konusundaki bilgimizi artırdılar; ama ülke dışındaki bölge hakkında bilgi edinmek için sorular sorduğumuzda, gülümseyerek kafalarını iki yana salladılar.

Resimler getirdiler; üstelik sadece kitaplardaki gravürler değildi bunlar, bitkilerin, ağaçların, çiçeklerin, kuşların renkli çizimleri de vardı. Aletler ve çeşitli küçük eşyalar getirdiler... Okulumuzda bir sürü "malzeme" vardı.

Ve biz ilerleme kaydettikçe onlar daha fazla kitap getirdiler.

Terry olmasaydı halimizden çok daha memnun olurduk, ama haftalar aylara dönüştükçe giderek daha da hırçınlaştı.

"Huysuz çocuklar gibi davranmanın lüzumu yok," dedim bir gün yalvarırcasına. "Geçinip gidiyoruz işte. Her geçen gün onları daha iyi anlıyoruz ve pek yakında usturuplu bir dille gitmemize izin vermeleri için..."

"*İzin* vermek ha!" diye kükredi. "*İzin* vermek... okulda cezaya kalmış çocuklar gibi. Ben basıp gitmek istiyorum ve

gideceğim de. Bu ülkenin erkeklerini bulmak ve dövüşmek istiyorum! Ya da kızlarını..."

"Bence sen daha çok kızlarıyla ilgileniyorsun," dedi Jeff. "*Neyle* dövüşeceksin peki... yumruklarınla mı?"

"Evet... ya da sopa olur taş olur, ne bulursam artık!" Ve Terry gardını alıp Jeff'in çenesine hafifçe vurdu. "Mesela böyle," dedi.

"Her neyse," diye devam etti, "bizim zımbırtıyı bulup buradan gidebiliriz."

"Hâlâ yerindeyse tabii," dedim sakınarak.

"Öf, boş boş konuşmayı kes Van! Orada değilse bile, yolumuzu bir şekilde bulur aşağı ineriz... Tekne hâlâ yerindedir tahminimce."

Terry'nin iyice tepesi atmıştı, öyle ki en sonunda bizi bir kaçış planı yapmaya ikna etti. Zor olmasına zordu ve son derece tehlikeliydi, ama onunla gitmezsek yalnız gideceğini söyledi ki elbette böyle bir şey söz konusu olamazdı.

Çevreyi çok dikkatle incelediği görülüyordu. Dağlık burnun ucuna bakan en dipteki penceremizden duvarın nereye kadar uzandığını ve derinliğini aşağı yukarı kestirebiliyorduk. Ayrıca çatıdan bakınca daha fazlasını görebiliyor; hatta bir noktadan bakınca duvarın aşağısında bir tür patika olduğunu bile seçebiliyorduk.

"Üç şey çok önemli," dedi. "Halatlar, çeviklik ve kimselere görünmemek."

"En zor kısmı da bu," dedim, hâlâ onu caydırabileceğimi umarak. "Geceleri hariç her dakika bir ya da birkaç çift göz üzerimizde."

"Bu yüzden geceleyin harekete geçmeliyiz," diye cevap verdi. "O kolay."

"Şunu da unutmayalım, eğer yakalanırsak sonrasında bize bu kadar iyi davranmayabilirler," dedi Jeff.

"Bu riski almak zorundayız. Ben gideceğim, canımı dişime takınam gerekse de gideceğim." Hiçbir şey onun fikrini değiştiremezdi.

Halat problemini çözmek kolay değildi. Bir insanı taşıyacak kadar sağlam, bizi bahçeye indirip ardından duvarı aşmamızı sağlayacak kadar da uzun bir şey gerekiyordu. Jimnastik salonunda bir sürü sağlam halat vardı –görünüşe göre, onlara tırmanıp sallanmayı seviyorlardı– ama orada hiçbir zaman yalnız olmuyorduk.

Nevresimlerimizi, kilimleri ve kıyafetlerimizi birleştirerek halat yapmamız ve dahası bunu gece odamıza kapatıldıktan sonra halletmemiz gerekiyordu, zira muhafızlarımızdan ikisi odayı her gün dip bucak temizliyordu.

Ne makasımız ne bıçağımız vardı ama Terry'de çareler tükenmezdi. "Bu dişi kuşların bardakları, çanak çömlekleri var ya... Banyoda bir bardağı kırıp onu kullanacağız. 'Aşk hep bir çıkış yolu bulur,'" diye mırıldandı. "Pencereden çıktıktan sonra, birbirimizin omzuna basacağız ve uzanabildiğimiz kadar uzanıp halatı keseceğiz. Aşağıdaki o küçük patikayı nerede gördüğümü çok iyi hatırlıyorum, orada büyük bir ağaç ya da sarmaşık da var, yapraklarını görmüştüm."

Böyle bir risk almak büyük çılgınlıktı ama bu bir bakıma Terry'nin keşif gezisiydi ve hepimiz tutsaklıktan bıkmıştık.

Dolayısıyla erkenden odamıza çekilip dolunayı bekledik ve tüm beceriksizliğimizle, bizi taşıyabilecek halatlar yapmaya çalışarak endişeli bir iki saat geçirdik.

Odanın en kuytu köşelerine çekilip bir bardağı kalın bir kumaşa sararak ses çıkarmadan kırmak zor olmadı; kırık cam, makas kadar iyi kesmese de gayet iş görüyordu.

Güçlü ay ışığı dört penceremizden de içeri vuruyordu –ışıklarımızı çok uzun süre açık bırakmaya cesaret edememiştik– ve imha görevimiz için canla başla ve hızla çalışmayı sürdürüyorduk.

Duvarlara asılı kumaşları, kilimleri, sabahlıkları, havluları ve yatak takımlarını –hatta yatağın koruyucu kılıflarını bile– alıp Jeff'in ifade ettiği gibi, dikiş üstünde dikiş bırakmadan söküp parçaladık.

Sonra görülme ihtimali en az olan pencereye gidip ipimizin bir ucunu içerideki panjurun sağlam menteşesine sıkıca bağladık ve sarılı halatı yavaşça sarkıttık.

"Bu kısım gayet kolay – ben en son ineceğim ki halatı keseyim," dedi Terry.

Böylece önce ben indim ve duvara iyice yaslanarak ayakta beklemeye başladım; sonra Jeff omuzlarıma çıktı, sonra da kafasının üstündeki halatı keserken bizi biraz sallamış olsa da Terry onun omuzlarına çıktı. Ardından kendimi hafifçe yere bıraktım, Jeff de peşimden geldi ve en sonunda üçümüz de sağ salim bahçedeydik, halatımızın çoğu da bizimleydi.

"Hoşça kalın nineler!" diye fısıldadı Terry ve çalılarla ağaçların gölgesinden yararlanarak duvara doğru usulca ilerledik. Terry hedef noktasını işaretleyecek kadar öngörülü davranmıştı, taşın üstünde küçük bir çizik de olsa o ışıkta görülebilecek kadar belirgindi. Halatı bağlamak için duvarın yakınında sağlam, orta boy bir bodur ağaç vardı.

"Şimdi yine ikinizin sırtına çıkacağım ve ilk ben tırmanacağım," dedi Terry. "Böylece siz ikiniz yukarıya çıkana kadar ip gergin duracak. Sonra ben aşağı ineceğim. Eğer sağ salim inersem, beni görüp peşimden gelebilirsiniz ya da mesela halatı üç kere hafifçe sallarım. Eğer hiçbir şekilde ayak basacak yer yoksa... eh, o zaman geri tırmanırım, bitti gitti. Bizi öldüreceklerini sanmıyorum."

Yukarıdan etrafı dikkatlice inceledi, el salladı ve, "Sıkıntı yok," diye fısıldadıktan sonra kendini bıraktı. Jeff tırmandı, peşinden de ben tırmandım ve Terry'nin o sallana sarsıla ilerleyen karaltısının en aşağılardaki yeşilliklerin arasında kaybolduğunu görünce resmen tüylerimiz diken diken oldu.

Sonra halat üç kere hızla çekildi ve Jeff ile ben özgürlüğümüzü geri kazanmış olmanın sevinciyle önderimizin peşinden gittik.

4. Bölüm

Bindik Bir Alamete

Dar, eğri büğrü, eğimli bir kaya çıkıntısının üzerinde duruyorduk ve eğer o sarmaşık olmasaydı rezilce kayıp düşerek o düşüncesiz boyunlarımızı kırmıştık. Kalın yapraklı, kocaman bir şeydi, birazcık Amerikan sarmaşığına benziyordu.

"Burası *pek* dik değil, görüyorsunuz," dedi Terry, gurur ve coşkuyla. "Bu şey toplam ağırlığımızı taşımaz ama kanımca ellerimiz ve ayaklarımızla tutunarak birer birer aşağı kayarsak, bir sonraki çıkıntıya sağ salim varırız."

"Halatımızı yeniden yukarı almak istemediğimize göre –eh, burada kalmak da pek rahat olmadığından– dediğini destekliyorum," dedi Jeff ağırbaşlılıkla.

Önce Terry kaydı; bir Hıristiyan'ın ölüme nasıl gittiğini bize göstereceğini söyledi. Şansımız yaver gidiyordu neyse ki. Tuniklerimizi bırakıp şu tulumların en kalın olanlarını giymiştik ve bu sayede inişi başarıyla tamamladık; gerçi ben en sonda çok kötü düştüm ve ikinci çıkıntının üstünde zar zor durabildim ama olsun. Bir sonraki aşama bir tür "baca"nın, uzun, engebeli bir yarığın içinden geçmekti; bir sürü can yakan sıyrık ve birkaç da yara bereyle nihayet nehre ulaştık.

Burası daha karanlıktı ama arayı mümkün mertebe açmanın son derece zorunlu olduğunu hissediyorduk; bu ne-

denle siyah-beyaz titrek ay ışığında ve yaprakların gölgesinde, günün ilk ışıkları bizi mola vermek zorunda bırakıncaya kadar suya bata çıka, atlaya zıplaya ilerleyip o taşlı nehir yatağından güçbela indik.

Güzelim bir fındık ağacına, hani şu büyük, doyurucu, yumuşak kabuklu yemişleri olan, artık çok iyi bildiğimiz ağaçlardan birine denk geldik ve ceplerimizi fındıklarla doldurduk.

Bu kadınların kıyafetlerine şaşırtıcı sayıda ve çeşitlilikte cep yaptıklarını söylemeyi unutmuşum. Bütün kıyafetlerinde cep vardı, özellikle de tulumlar ceplerle kaplıydı. Dolayısıyla tam teçhizatlı Prusya erleri gibi ceplerimizi fındıklarla tıka basa doldurduk, şişene kadar su içtik ve günü bitirmek üzere istirahate çekildik.

Çok rahat bir yer sayılmazdı, ulaşması hiç de kolay değildi, dik bir kıyı boyunca yükselen bir tür kaya yarığıydı, ama çalılarla ve kuru otlarla iyi gizlenmişti. Üç dört saatlik bezdirici bir inişin ve sıkı bir kahvaltının ardından, o yarığa –deyim yerindeyse başlı kıçlı– uzandık ve öğle güneşi neredeyse yüzlerimizi kızartana kadar uyuduk.

Terry ayağıyla kafamı hafifçe dürttü.

"Ne âlemdesin Van? Yaşıyor musun?"

"Hem de nasıl," dedim. Jeff de bir o kadar neşeliydi.

Yuvarlanıp ters dönecek kadar olmasa da gerinecek kadar yerimiz vardı; ama bizi saklayan yeşilliklerin arkasında çok dikkatli olmak kaydıyla yan dönebiliyorduk.

Gündüz vakti oradan ayrılmanın manası yoktu. Etrafı pek göremiyorduk, ama ekili toprakların başlangıcında olduğumuzu anlamıştık ve kaçtığımız haberini dört bir yana salacaklarına da şüphe yoktu.

Terry o sıcak, daracık kaya parçasının üzerinde uzanmış kendi kendine kıkırdıyordu. Muhafızlarımızın ve öğretmenlerimizin nasıl da bozum olduklarını söyleyip ağzına geleni saydırıyordu.

Ona, aracımızı bıraktığımız yere varana kadar daha çok yolumuz olduğunu ve dahası, aracı orada bulma ihtimalimizin de bulunmadığını hatırlattım; ama o şom ağızlılık etmememi söyleyerek beni yine hafifçe tekınelemekle yetindi.

"Destek olmuyorsan, bari köstek olma," dedi. "Güle oynaya kurtulabileceğimizi söylemedim. Ama tutsak kalmaktansa Antarktika buzullarında bile kaçmayı tercih ederdim."

Bir süre sonra yeniden uyuklamaya başladık.

Uzun istirahat ve içimize işleyen kuru sıcak iyi gelmişti ve o gece, bütün ülkenin sınırını oluşturduğunu bildiğimiz engebeli orman kuşağıyla kaplı topraklardan ayrılmadan azımsanmayacak bir mesafe kat ettik. Kimi zaman en uç kısma yaklaşıyor ve aşağıdaki muazzam uçurumla bir an göz göze geliyorduk.

"Bu bölgenin coğrafyası bir bazalt sütunu gibi yükseliyor," dedi Jeff. "Eğer aracımıza el koydularsa, aşağı inerken güzel vakit geçireceğiz!" Bu söylediğinden ötürü hemen paparayı yedi.

İç kısımlar görebildiğimiz kadarıyla gayet sakindi, sadece ay ışığında ara ara bir şeyler görebiliyorduk; gün ağarana kadar epey ilerledik. Terry'nin dediği gibi, yaşlı hanımefendileri öldürmek istemiyorduk – elimizden gelse bile; dahası bizi yakaladıkları takdirde kaldırıp sırtlarında geri taşıyabilecek kadar güçlülerdi. Mümkün mertebe gizlenip görünmeden kaçmaya çalışmak dışında yapabileceğimiz bir şey yoktu.

Çok fazla konuşmuyorduk. Geceleri engelli maraton yarışımız oluyordu; bizi "ne bir çalılık yolumuzdan alıkoyabilirdi ne bir taş durdurabilirdi,"* ve nerede geçilmez bir derin su varsa yüzerek aşıyorduk; ama bu sadece iki kez gerekli olmuştu. Gündüzleriyse mışıl mışıl uyku... Arazide karnımızı doyurup ayakta kalabildiğimiz için çok şanslıydık. Ormanın en uç kısımları bile yiyecek bakımından zengin görünüyordu.

---

* Sir Walter Scott'ın *Lochinvar* baladından alıntı. (ç.n.)

Fakat Jeff mantıklı bir yaklaşımla, bunun ne kadar dikkatli olmamız gerektiğine işaret ettiğini söyledi; zira karşımıza her an bir grup iriyarı bahçıvan, çiftçi ya da yemiş toplayıcı çıkabilirdi. Dikkatliydik de, şayet bu sefer başaramazsak elimize bir fırsat daha geçmeyeceğinden gayet emindik. En sonunda, kalkış yaptığımız o durgun gölün geniş alanını çok aşağılarda da olsa görebildiğimiz bir noktaya ulaştık.

"Bence gayet iyi görünüyor!" dedi Terry, aşağı bakarak. "Şimdi uçağı bulamadığımız takdirde, bu duvarın üstünden atlamamız gerekirse ne tarafa gitmemiz gerektiğini biliyoruz."

O noktadaki duvar pek de iç açıcı değildi. Öyle dikti ki en aşağıyı görmek için boynumuzu uzatmak zorunda kaldık ve aşağıda uzanan ülke, bakımsız bitkilerden oluşan çok uzaklardaki bir bataklık yumağını andırıyordu. Ne var ki hayatlarımızı bu denli tehlikeye atmamıza gerek kalmadı; zira en sonunda, tıpkı yabanıllar gibi kayalarla ağaçların arasından sessizce ilerleyerek iniş yaptığımız o düz araziye geldik; ve işte, inanılmaz da olsa talih yüzümüze gülmüştü ve uçağımız bıraktığımız yerde duruyordu.

"Hem de üstü örtülü, vay canına! Akıllarının bu kadar çalışacağını düşünür müydünüz?" diye bağırdı Terry.

"Eğer bu kadar çalışıyorsa, başka konularda da çalışıyordur," diye uyardım nazikçe. "Birinin uçağı gözlediğine bahse girerim."

Zayıflayan ay ışığında etrafı olabildiğince kolaçan ettik – gerçi ay bu konuda hiç de güvenilir değildi; ama doğmaya başlayan güneş bize keten bezi gibi kalın bir kumaşla örtülü olan o tanıdık şekli gösterdi ve etrafta gözcü olduğuna dair hiçbir işaret yoktu. Hava düzgün şekilde çalışmamıza yetecek kadar aydınlanır aydınlanmaz hızla fırlamaya karar verdik.

"O külüstür çalışacak mı çalışmayacak mı umurumda değil," dedi Terry. "Kıyıya kadar itip biner, sonra aşağı ka-

dar –cup!– tam teknemizin yanına ineriz. Bakın, tekne şurada!"

Gerçekten de öyleydi – motorumuz orada, suyun dümdüz, durgun yüzeyinde gri bir koza gibi yatıyordu.

Sessiz ama hızlıca fırladık ve örtünün bağlarını çözmeye giriştik.

"Kahretsin!" diye bağırdı Terry çaresizliğin verdiği sabırsızlıkla. "Etrafına çuval dikmişler! Ve yanımızda bıçak yok!"

O kaba kumaşı çekiştirip dururken Terry'nin kafasını savaş atı gibi kaldırmasına yol açan bir ses işittik – resmen kıkırdamaydı bu, hem de üç kıkırdama.

İşte oradaydılar: Celis, Alima, Ellador. Onları ilk gördüğümüz günkü gibi, bizden biraz uzakta durmuş, üç öğrenci kadar ilgili ve haylaz bir ifadeyle bakıyorlardı.

"Bir dur, Terry... Bir dur!" diye uyardım. "Böylesi fazla kolay. Tuzak olabilir."

"Yufka yüreklerine oynayalım," dedi Jeff. "Bence bize yardım edeceklerdir. Belki bıçakları da vardır."

"Onları ürkütmenin gereği yok zaten," diyerek Terry'nin koluna yapıştım. "Bizden daha hızlı koşup daha iyi tırmanabildiklerini biliyoruz."

Terry istemeyerek de olsa bunu kabul etti ve aramızda yaptığımız kısa bir konuşmanın ardından, ellerimizi dostluk göstergesi olarak uzatıp yavaşça onlara doğru yürüdük.

Biz epey yaklaşana kadar yerlerinden kıpırdamadılar, sonra durmamızı işaret ettiler. Emin olmak için bir iki adım daha attık ve o anda hızla geri çekildiler. Dolayısıyla belirtilen mesafede durduk. Sonra onların lisanıyla, dilimiz döndüğünce halimizi açıklamaya giriştik; nasıl tutsak edildiğimizi, nasıl kaçtığımızı –bu noktada epey el kol hareketi yaparak ilgilerini çektik– geceleri ilerleyip gündüzleri saklandığımızı, yemişlerle beslendiğimizi –burada Terry açlıktan ölüyormuş gibi hareketler yaptı– açıkladık.

Aç olamayacağını biliyordum; yiyecek bir dolu şey bulmuştuk ve yerken hiç de elimizi korkak alıştırmamıştık. Ama biraz etkilenmiş görünüyorlardı; aralarında mırıl mırıl konuştuktan sonra ceplerinden küçük paketler çıkardılar ve son derece rahat bir tavırla tam isabet elimize fırlattılar.

Buna en çok Jeff memnun oldu; Terry ise hayranlığını belli etmek için abartılı el kol hareketleri yapınca, onlar da oğlan çocukları gibi yeteneklerini sergilemeye giriştiler. Biz attıkları o muhteşem çörekleri yerken ve Ellador hareketlerimizi dikkatle izlerken, Celis biraz uzağa koşup dengede duran üç sopanın tepesine büyük sarı bir yemiş koyarak bir nevi "kaya üstünde ördek"* oyununa benzeyen bir düzenek kurdu; bu sırada Alima ise taş topluyordu.

Taşları o "ördeğe" atmamızı istediler, denedik ama hepsi karavanaydı ve ancak elfleri andıran bu kızların katıla katıla gülmesine yol açan bir sürü isabetsiz atışın ardından Jeff tüm düzeneği alaşağı etti. Benim devirmem daha uzun sürdü, Terry ise çileden çıksa da üçüncü olabildi.

Sonra Celis üçayaklı küçük düzeneği yeniden kurdu, ardından yıktı ve yıkıntıyı işaret ederek kısa lülelerini hiddetle salladıktan sonra, "Hayır," dedi. "Kötü... yanlış!" Ne dediğini gayet iyi anlamıştık.

Sonra düzeneği bir daha kurdu, iri yemişi tepeye koyup diğerlerinin yanına döndü ve bu sinir bozucu kızlar oturup sırayla ellerindeki küçük taşları o şeye attılar; kızlardan biri devrildiğinde düzeneği kurmakla görevliydi ve üç atıştan ikisinde sopaları devirmeden o yemişi düşürmeyi başardılar. Üstelik hallerinden çok memnunlardı, biz de memnunmuş gibi yapıyorduk, oysa değildik.

Bu oyun sayesinde iyice kaynaştık ama Terry'ye fırsat varken gitmediğimiz takdirde pişman olacağımızı söyledim ve sonra bize bıçak vermeleri için yalvardık. Ne yapmak is-

---

* *duck-on-a-rock:* Bir yükseltinin üstüne konulan topun (kaya parçasının) başka bir topla (kaya parçasıyla) vurulup düşürülmesi oyunu. (e.n.)

tediğimizi göstermek kolaydı ve her biri gururla cebinden bir tür sustalı bıçak çıkardı.

"Evet," dedik hevesle, "işte bu! Lütfen..." Dillerini de az biraz öğrenmiştik, gördüğünüz gibi. Bıçakları vermeleri için yalvardık ama vermediler. Bir adım yaklaşsak hemen geri çekiliyor, kaçmaya hazır bekliyorlardı.

"Faydası yok," dedim. "Gelin haydi... sivri bir taş falan bulalım; bu şeyi yırtıp atmamız lazım."

Böylece arayışa koyulduk ve keskin uçlu ne bulduysak toplayıp kumaşı parçalamaya başladık ama istiridye kabuğuyla yelken bezi kesmeye çalışmaktan farksızdı.

Terry bir yandan kumaşla uğraşırken bize dönüp fısıltıyla, "Çocuklar, gayet iyi durumdayız, gözümüzü karartıp ölümüne atılalım ve şu kızları yakalayalım; bunu yapmak zorundayız," dedi.

Ne yaptığımızı görmek için epey yaklaşınışlardı ve onları gafil avladık; ayrıca Terry'nin dediği gibi, son zamanlarda aldığımız eğitim sayesinde güçlenmiş, çakı gibi olmuştuk ve kızlar bir anlığına da olsa korkmuşlardı; az daha zafere ulaşıyorduk.

Fakat ellerimizi uzatır uzatmaz aramızdaki mesafe arttı; hızlarını almışlardı ve sonra bana mantıklı görünmeyen bir mesafeye kadar son sürat koşsak da, her seferinde elimizden kaçınayı başardılar.

En sonunda, tekrar tekrar uyarmış olmamın da etkisiyle nefes nefese durduk.

"Bu tam anlamıyla aptallık," dedim. "Bile bile yapıyorlar – geri dönün yoksa pişman olacaksınız."

Gittiğimizden çok daha yavaş geri döndük, gerçekten de pişman olmuştuk.

Kundağa sarılı aracımıza ulaşıp da yeniden örtüsünü yırtmaya giriştiğimizde, etrafımızda aniden gürbüz bedenler bitiverdi, çok iyi tanıdığımız dingin ve kararlı yüzlerdi bunlar.

"Aman Tanrım!" diye inledi Terry. "Albaylar! Hepsi burada... bire kırklar."

Direnmenin faydası yoktu. Bu kadınlar belli ki sayılarına güveniyorlardı; talimli bir güç olarak değil, daha ziyade ortak bir itkinin harekete geçirdiği bir kalabalık olarak. En ufak korku belirtisi göstermiyorlardı ve bizim de elimizde silah milah olmadığından, onlarsa en az yüz kişi gelip onarlı gruplarla etrafımızı sardıklarından uysallıkla teslim olduk.

Elbette ceza vermelerini bekliyorduk –daha sıkı bir tutsaklık, belki tecrit– ama böyle bir şey olmadı. Bize okuldan kaçan öğrenci muamelesi yapmakla yetindiler, üstelik kaçmamızın sebebini de anlamış gibilerdi.

Velhasıl geri döndük, ama bu kez anesteziyle değil her birimiz ayrı bir araçta, sağımızda ve solumuzda bir, karşımızdaysa üç tane güçlü kuvvetli kadın eşliğinde, bizimkilere benzeyen üç elektrikli arabayla gidiyorduk.

Hepsi de gayet cana yakındı, dilimiz döndüğünce bizimle sohbet ettiler. Terry'nin gururu epey incinmişti ve başta hepimiz kötü muameleden korkmuştuk ama şahsen ben çok geçmeden hoş bir güven duymaya ve yolculuğun tadını çıkarmaya başladım.

Yanımda beş tanıdık yol arkadaşım vardı, hepsi de olabildiğince iyi huylu, basit bir oyunu kazanmış olmanın verdiği o küçük zafer duygusundan daha kötü bir duygu beslemeyen, hatta kibarlıklarından bunu bile bastıran insanlardı.

Ülkeyi görmek için de iyi bir fırsattı bu ve gördükçe daha da çok sevdim. Çok hızlı gittiğimiz için yakından gözlemleyemedim ama süpürülmüş bir zemin gibi tertemiz olan kusursuz yollarını; sonu gelmez sıra sıra ağaçların gölgesini, onların gölgesinde açan çiçek demetlerini ve her yana uzanan çeşit çeşit tılsımla dolu zengin, huzurlu ülkeyi gördüğüm kadarıyla da olsa takdir etmemem mümkün değildi.

Birçok köy ve kentten geçtik; ilk gördüğümüz şehrin, parkı andıran güzelliğinin istisna olmadığını anladım. Uçaktan

hızla geçerken gördüğümüz genel manzara en çekici olanıydı ama ayrıntıdan mahrumdu; boğuşup tutsak alındığımız o ilk günse çok az şeye dikkat edebilmiştik. Fakat şimdi saatte yaklaşık elli kilometre gibi bir hızla ilerliyorduk ve epey bir izlenim edinmiştik.

Öğle yemeği için gayet büyük bir kentte durduk ve sokaklarda ağır ağır yol alırken, daha fazla insan gördük. Geçtiğimiz her yerde bize bakmak için toplanıyorlardı ama burada sayı daha fazlaydı; ağaçlarla çiçeklerin arasında küçük gölgeli masaların olduğu büyük bahçeli bir mekânda yemeğe oturduğumuzda, birçok göz bizi izliyordu. Ve her yerde, ister kırda, ister köyde, ister şehirde... sadece kadınlar vardı. Yaşlı kadınlar, genç kadınlar ve ne genç ne yaşlı görünen büyük bir çoğunluk, ama sadece kadınlar; bir de genç kızlar, ama onlar ve çocuklar genellikle kendi başlarına gruplar halinde takılıyor ve ortalıkta daha az görünüyorlardı. Oyun alanı ya da okula benzeyen yerlerde pek çok genç kız ve çocuk dikkatimizi çekti, ama idrak edebildiğimiz kadarıyla hiç oğlan çocuğu yoktu. Hepimiz dikkatle bakınıyorduk. Herkes bizi nazikçe, dostane ve yoğun bir ilgiyle süzüyordu. Kimse küstahlık etmiyordu. Artık konuşulanların bir kısmını anlayabiliyorduk ve söylediklerinin hepsi gayet güzel şeylere benziyordu.

Neyse, gece olmadan büyük odamıza sağ salim döndük. Verdiğimiz zarar görmezden gelinmişti; yataklar önceki kadar düzgün ve rahattı, yeni kıyafetler ve havlular bırakılmıştı. Bu kadınların yaptığı tek şey geceleri bahçeleri aydınlatmak ve fazladan bir gözcü koymak oldu. Ama ertesi gün bizi hesap vermemiz için çağırdılar. Yakalama faaliyetine katılmayan üç öğretmenimiz bizim için hazırlanmakla uğraşınıştı ve şimdi bir açıklama yapıyorlardı.

Aracımıza gitmeye çalışacağımızı ve aşağıya –sağ salim– inmemizin başka bir yolu olmadığını gayet iyi biliyorlardı. Dolayısıyla kaçmamız kimseyi sıkıntıya sokmamıştı; çevre

sakinlerine bu iki nokta arasındaki hareketlerimizi orman boyunca izlemelerini söylemekle yetinmişlerdi. Görünen o ki o gecelerin çoğunda nehir yatağının kenarındaki büyük ağaçlarda ya da kayalıkların arasında rahatça oturan dikkatli hanımefendilerin gözü üzerimizdeydi.

Terry bu duyduklarından tüm benliğiyle tiksinmiş görünüyordu, bense son derece matrak bir durum olduğunu düşünüyordum. Biz hayatlarımızı riske atıp kanun kaçakları gibi saklanarak gizli gizli ilerler, fındık ve yemişlerle beslenip geceleri nem ve soğuk, gündüzleri kuraklık ve sıcakla boğuşurken, bütün bu süre zarfında bu muhterem kadınlar bizim ortaya çıkmamızı bekliyorlarmış.

Sonra anlayabileceğimiz kelimeleri kullanmaya dikkat ederek açıklama yapmaya giriştiler. Bize bu ülkenin misafirleri, bir nevi kamusal vesayet altındaki kimseler olarak bakıyorlardı. İlk başta sergilediğimiz şiddet bir süre gözetim altında tutulmamızı zorunlu kılmıştı, ama dillerini öğrendiğimiz –ve kimseye zarar vermeyeceğimize söz verdiğimiz– anda bize bütün ülkeyi göstereceklerdi.

Jeff bu güvenceyi vermeye can atıyordu. Elbette Terry'yi gammazlamadı ama yaptığından utandığını, artık uyumlu davranacağını açıkça söyledi. Dil konusuna gelince... Hepimiz bu işe dört elle sarıldık. Bize çok sayıda kitap getirdiler, ben de ciddiyetle çalışmaya başladım.

"Çerçöp bu kitapların hepsi," diye patlayıverdi bir gün Terry, odamızda biz bizeyken. "Elbette çocuk hikâyeleriyle başlamaları normal ama ben artık daha ilgi çekici bir şeyler istiyorum."

"Erkekler olmadan heyecanlı aşk hikâyeleri veya deli dolu maceralar bekleyemezsin, değil mi?" diye sordum. Terry'yi burada hiç erkek olmadığını düşünmemiz kadar kızdıran başka bir şey yoktu; ama bize verdikleri kitaplarda ya da resimlerde erkek olduğuna dair hiçbir işaret bulunmuyordu.

"Kapa çeneni!" diye homurdandı. "Saçmalığın daniskası bu söylediklerin! Ben gidip dosdoğru soracağım, yeterince şey öğrendik."

Gerçekten de dillerini hatmetmek için elimizden geleni ardımıza koymuyorduk, nitekim okumayı sökmüştük ve okuduklarımızı gayet rahat tartışabiliyorduk.

O gün öğleden sonra hep beraber çatıda oturuyorduk – biz üçümüz, bir de öğretmenlerimiz bir masanın etrafında toplanmıştık ve görünürde muhafız yoktu. Bir süre önce, şiddete başvurmayacağımıza söz verdiğimiz takdirde başımıza her an birini dikmeyeceklerini söylemişler, biz de canıgönülden söz vermiştik.

Dolayısıyla orada rahat rahat oturuyorduk, hepimizde benzer kıyafetler vardı; saçımız artık onlarınki kadar uzundu, tek farkımız sakallardı. Sakal bırakmak istemesek de henüz bize kesici bir alet vermeye ikna edememiştik onları.

"Hanımlar," diye lafa girdi Terry, bir anda aklına esmiş gibi, "bu ülkede hiç erkek yok mu?"

"Erkek mi?" diye cevap verdi Somel. "Sizin gibi mi?"

"Evet, erkek," diyerek sakalını işaret etti Terry ve geniş omuzlarını dikleştirdi. "Erkek, gerçek erkek."

"Hayır," diye cevap verdi kadın sakince. "Bu ülkede hiç erkek yok. İki bin yıldır aramızda hiç erkek olmadı."

Bakışları net ve dürüsttü, bu şaşırtıcı ifadeyi şaşırtıcıymış gibi değil, sıradan bir olguymuş gibi söylemişti.

"Ama bu insanlar... çocuklar," diye karşı çıktı Terry; hiç inanınamıştı duyduklarına, ama böyle demek de istemiyordu.

"Ah, evet," diye gülümsedi Somel. "Şaşırmanız normal tabii. Bizler –hepimiz– anneyiz ama hiç baba yok. Bunu uzun zaman önce sorarsınız diye düşünmüştük, neden sormadınız?" Bakışları her zamanki içtenliğiyle kibar, ses tonu gayet sakindi.

Terry dillerine yeterince alışamadığımızı söyleyerek, kanaatimce işleri iyice karıştırdı ama Jeff daha açıksözlüydü.

"Bizi bağışlayın ama," dedi, "buna inanmakta zorlanıyoruz! Dünyanın geri kalanında böyle bir şeye imkân yok."

"Bunun mümkün olduğu bir yaşam türü yok mu sizde?" diye sordu Zava.

"Eh, var tabii, bazı aşağı yaşam biçimlerinde var."

"Ne kadar aşağı... daha doğrusu ne kadar yukarı bunlar?"

"Şey... bazı gelişmiş böcek türlerinde var. Partenogenez diyoruz buna – bakire doğumu yani."

Kadın Jeff'in ne dediğini anlayamadı.

"*Doğum*, bunu biliyoruz elbette; ama *bakire* ne oluyor?"

Terry rahatsız olmuş görünüyordu, ama Jeff soruyu gayet sakin karşıladı. "Çiftleşen hayvanlar arasında, *bakire* terimi çiftleşmemiş dişi için kullanılır," diye cevap verdi.

"Ah, anladım. Bu erkekler için de kullanılıyor mu? Yoksa onlar için ayrı bir terim mi var?"

Aynı terimin erkekler için de geçerli olduğunu ama nadiren kullanıldığını söyleyerek bu soruyu çabucak geçiştirdi.

"Öyle mi?" dedi kadın. "Ama biri olmadan diğeri çiftleşemez ki. O zaman çiftleşme olmadan önce ikisi de *bakire*, değil mi? Hem söylesenize, sadece babanın doğurduğu bir yaşam biçimi var mı sizde?"

"Benim bildiğim yok," diye cevap verdi Jeff, bense ciddiyetimi takınarak bir soru sordum.

"İki bin yıldır burada sadece kadınların olduğuna ve sadece kız çocuklarının doğduğuna inanmamızı mı bekliyorsunuz?"

"Aynen öyle," diye cevap verdi Somel, ağırbaşlı bir ifadeyle kafasını sallayarak. "Elbette diğer hayvanlarda böyle olmadığını, anneler gibi babaların da olduğunu biliyoruz; ayrıca sizlerin baba olduğunuzu, her iki türün de olduğu bir kavimden geldiğinizi biliyoruz. Zaten biz de, malumunuz, bizimle açık açık konuşabileceğiniz ve bize hem ülkenizi hem de dünyanın geri kalanını öğretebileceğiniz anın gelme-

sini bekliyorduk. Siz çok şey biliyorsunuz, oysa biz sadece kendi ülkemiz hakkında bilgi sahibiyiz."

Derslerimizde onlara dışarıdaki büyük dünyayı anlatmakta zorlanmış, krokiler ve haritalar çizmiş, hatta yuvarlak bir meyveden yerküre yaparak ülkelerin büyüklüğü ile aralarındaki bağları göstermek ve bu ülkelerdeki insan sayısını anlatabilmek için resmen akla karayı seçmiştik. Bunların hepsi kabaca ve ana hatlarıyla anlatılmış olsa da gayet iyi anlamışlardı.

Bu kadınlarla ilgili izlenimlerimi dilediğim şekilde aktarmakta çok başarısız olduğumu görüyorum. Bu kadınlar cahil olmak bir tarafa, son derece zekiydi – bunu her geçen gün daha iyi anlıyorduk; net bir muhakeme gücü, gerçek bir beyin kapasitesi ve gücü konusunda hepsi de on numara beş yıldızdı ama bilmedikleri birçok şey vardı.

Mizaç bakımından çok sakin, son derece sabırlı ve iyi huylu insanlardı – en etkileyici yönlerinden biri asla sinirlenmemeleriydi. O zamana dek sadece bu grubu inceleme imkânı bulmuştuk ama sonrasında bunun ortak bir özellik olduğunu gördüm.

Yavaş yavaş dost canlısı ve dahası işinin ehli insanların elinde olduğumuzu hissetmeye başladık; ama bu kadınların genel düzeyine dair henüz bir fikir edinememiştik.

"Öğretebileceğiniz her şeyi bize öğretmenizi istiyoruz," diye devam etti Somel; güçlü, biçimli ellerini önündeki masada kenetlemişti ve duru, dingin gözleri içtenlikle bize bakıyordu. "Biz de yeni ve yararlı ne biliyorsak size öğretmek istiyoruz. Takdir edersiniz ki iki bin yıl sonra aramızda erkeklerin olması bizim için harikulade bir olay. Ayrıca kadınlarınız hakkında da bilgi sahibi olmak istiyoruz."

Bizi önemli gördüklerini söylemesi Terry'nin çok hoşuna gitmişti. Kafasını yukarı kaldırıp bakışından hoşuna gittiğini anlayabiliyordum. Ama kadınlarımızdan bahsettiğinde... ben nedense şimdiye dek, "kadınlar"dan bahsedildiğinde

hiç hissetmediğim türde tuhaf, tarif edilmesi güç bir hisse kapıldım.

"Peki bize bütün bunların nasıl yaşandığını anlatacak mısınız?" diye devam etti Jeff. "'İki bin yıldır' dediniz – ondan önce erkekler var mıydı burada?"

"Evet," diye cevap verdi Zava.

Kısa bir süre sessiz kaldılar.

"Tarihimizi baştan sona okuyacaksınız... Telaşa gerek yok, kısa ve anlaşılır bir dille yazılmıştır. Tarihin nasıl yazılacağını öğrenmek uzun zamanımızı aldı. Ah, ben de sizin tarihinizi okumayı ne çok isterdim!"

Hevesle ışıldayan gözlerini üzerimizde gezdirdi.

"Ne harika olurdu, öyle değil mi? İki bin yılın tarihini karşılaştırmak, farkların neler olduğunu görmek – yani, sadece anne olan bizlerle hem anne hem baba olan sizler arasındaki farkların. Elbette kuşlarımıza bakınca babanın da neredeyse anne kadar yararlı olduğunu görüyoruz; ama böceklerde o kadar da önemli olmadığına, bazen çok az önem taşıdığına şahit oluyoruz. Sizde de öyle, değil mi?"

"Ah, kuşlar ile böceklerde evet," dedi Terry, "ama hayvanlar arasında böyle değil... sizde *hiç* hayvan yok mu?"

"Kedilerimiz var," dedi. "Babalar pek faydalı değil ama."

"Büyükbaş hayvanınız yok mu... koyundur, ne bileyim attır?" Bu hayvanların kabaca bir resmini çizip onlara gösterdim.

"Çok eskiden bunlar vardı," dedi Somel ve hızlı, keskin hamlelerle koyun ya da lama benzeri bir şey çizdi, "bir de bunlar..." İki üç tür köpek çizmişti. "Bir de şundan..." dedi, benim tuhaf ama ne olduğu anlaşılan atımı göstererek.

"Ne oldu onlara?" diye sordu Jeff.

"Artık onları istemediğimize karar verdik. Çok fazla yer işgal ediyorlardı – oysa insanlarımızı doyurmak için bütün toprağımıza ihtiyacımız vardı. Çok küçük bir ülke burası, malum."

"Süt olmadan ne yapıyorsunuz?" diye sordu Terry hayretler içinde.

"*Süt*? Bizim bol miktarda sütümüz var ki – kendi sütümüz."

"Yani... Yani... Yemek pişirmek için diyorum – yetişkinler için diyorum," diye kaş yapayım derken göz çıkardı Terry, onlarsa şaşkın ve biraz da rahatsız bir ifadeyle bakakaldılar.

İmdadına Jeff yetişti. "Biz sığırları hem etinden hem sütünden faydalanmak için besliyoruz," diye açıkladı. "İnek sütü temel gıda maddelerindendir. Çok büyük bir süt endüstrisi var – sağılması ve dağıtılması için."

Hâlâ şaşkın şaşkın bakıyorlardı. Kabaca çizdiğim inek resmini gösterdim. "Çiftçi ineği sağar," dedim ve bir süt kovası ile tabure çizip el kol hareketleriyle inek sağan adam taklidi yaptım. "Ardından sütler şehre götürülür ve sütçüler tarafından dağıtılır – herkes sabah kalktığında sütünü kapısında bulur."

"İneğin yavruları yok mu?" diye sordu Somel ciddi ciddi.

"Ah, var tabii, ona da buzağı denir."

"Hem buzağıya hem size yetecek kadar süt var mı?"

Bu tatlı suratlı üç kadına inekten buzağısını, buzağıdan da kendi gerçek besinini çalan süreci anlatmak biraz zaman aldı ve konuşma bizi et sektörüyle ilgili başka bir tartışmaya götürdü. Suratları bembeyaz bir halde dinlediler ve ardından müsaade isteyip kalktılar.

5. Bölüm

Eşi Benzeri Bulunmaz Bir Tarih

Bu anlattıklarımızı maceralarla süslemeye çalışmamın faydası yok. Bu satırları okuyanlar o olağanüstü kadınları ve onların tarihini ilgi çekici bulmuyorlarsa, zaten başka bir şeyle de ilgilenmeyeceklerdir.

Bize gelince... Yalnızca kadınların olduğu bir ülkede üç genç adam ne yapabilirdik ki? Anlattığım üzere, kaçmış ama Terry'nin yakındığı gibi kimseye vurma tatmini bile yaşayamadan, güzellikle geri getirilmiştik.

Macera falan yoktu, çünkü kavga edecek bir şey yoktu. Ülkede vahşi hayvan deseniz o da yoktu, evcil hayvansa tek tüktü. Bunları anlatmayı bırakıp bunun yerine size ülkede yaygın olarak görülen yegâne evcil hayvanı anlatabilirim: Kedi elbette. Ne kedilerdi ama!

Bu Burbank* hanımlar kedilere ne yapmışlar dersiniz? Fevkalade uzun ve dikkatli bir seçme ve eleme sürecinin sonunda miyavlamayan bir kedi türü geliştirmişler! Evet, gerçekten. Bu zavallı dilsiz hayvanların yapabildiği tek şey, acıktıklarında ya da kapının açılmasını istediklerinde ciyaklar gibi bir ses çıkarmaktı, tabii bir de yavrularına mırlıyor ve diğer anne seslerini çıkarıyorlardı.

* Çalışmalarıyla tarım biliminde öncü olan Amerikalı botanikçi Luther Burbank'e (1849-1926) gönderme yapılıyor. (y.h.n.)

Öte yandan, kuşları öldürmeyi bırakmışlardı. Fareleri, köstebekleri ve gıda tedarikinin bütün benzeri düşmanlarını yok etmek üzere yetiştiriliyorlardı; ama kuşlar sürüsüne bereketti ve güvendelerdi.

Biz kuşlardan bahsederken, Terry şapkalarında kuştüyünden yararlanıp yararlanmadıklarını sordu; bu fikir hoşlarına gitmiş gibiydi. Bizde kadınların taktığı, üzerinde yumuşak ya da sert kuştüyü ve şu çeşit çeşit gıdıklayıcı şey bulunan şapkaların birkaç kabataslak resmini çizdi; kadınlarımızla ilgili her şeye olduğu gibi buna da yoğun bir ilgi gösterdiler.

Onlara gelirsek, sadece güneşte çalışırken gölge olsun diye şapka taktıklarını söylediler; bu şapkalar da Çin'de ve Japonya'da kullanılanlara benzeyen büyük, hafif hasır şapkalardı. Soğuk havalardaysa başlık ya da kukuleta takıyorlarmış.

"Peki, sırf süs olarak bakıldığında... sizce yakışmaz mıydı?" diye bahsi devam ettirdi Terry, elinden geldiği kadar güzel bir şekilde tüylü şapka takmış bir hanımefendi resmi çizerek.

Buna kesinlikle hayır cevabını vererek, erkeklerin de aynı tür şapkaları olup olmadığını sordular. Bu sefer de biz de hemen karşı çıkarak kendi taktığımız başlıkları çizmeye giriştik.

"Yani erkekler şapkalarına tüy takmıyorlar mı?"

"Sadece Kızılderililer," diye açıkladı Jeff. "Yabanıllar yani." Ve onlara göstermek için kabataslak bir savaşçı başlığı çizdi.

"Bir de askerler," diye ekledim, tüylü bir asker şapkası çizerek.

Hiçbirine dehşetle ya da ayıplayarak yaklaşmadılar, fazla şaşırdıkları da yoktu – yoğun bir ilgi, o kadar. Ayrıca notlar aldılar! Hem de öyle böyle değil!

Ama biz kediciklerimize dönelim. Hayvan ıslahı konusundaki bu başarılarından çok etkilenmiştik ve bize soru

yönelttiklerinde –ki bizden bilgi almak için hiçbir fırsatı kaçırmadıklarını söyleyebilirim– köpekler, atlar ve sığırlarla ilgilenirken yapılanları anlattık, ama kedilere sadece gösteri amacıyla bunların yapıldığını söyledik.

Keşke bize soru sorarken takındıkları o nazik, sakin, tutarlı, ustalıklı tarzı anlatacak kelimeler bulabilseydim. Mesele sadece merak değildi; bizim onları merak ettiğimiz kadar onlar da bizi merak ediyorlardı işte. Fakat onlar nasıl bir medeniyetimiz olduğunu anlamaya çalışıyorlardı; soru sorarken bizi yavaş yavaş kuşatıp köşeye sıkıştırıyorlar ve sonunda kendimizi istemediğimiz şeyleri itiraf ederken buluyorduk.

"Bütün bu köpek türlerini yararlı hale getirdiniz mi?" diye sordular.

"Yararlı mı? Eh, av köpekleri, bekçi köpekleri ve çoban köpekleri yararlıdır... tabii kızak köpekleri de öyle! Bir de sıçan yakalayan köpekler var sanırım, ama biz köpeklere *yararlı* oldukları için bakmıyoruz. 'Köpek insanın dostudur,' deriz; onları seviyoruz."

Bunu anlamışlardı. "Biz de kedilerimizi bu şekilde severiz. Kediler bize hem yaren hem de yardımcı. Ne kadar zeki ve sevgi dolu olduklarını görüyorsunuz."

Gerçekten de öyleydi. Birkaç istisna haricinde hayatımda hiç böyle kediler görmemiştim. İriyarı, eli yüzü düzgün, ipek gibi şeylerdi, herkese dostça davranırken, sahiplerine sadakatle bağlılardı.

"Yavru kedileri boğarken canınızdan can gidiyordur," dedik. Ama onlar, "Ah, hayır! Sizin kıymetli sığırlarınız neyse bizim için de kediler o, öyle ilgileniyoruz onlarla. Annelere kıyasla babaların sayısı az, her kentte sadece birkaç tane iyisinden var; duvarlarla çevrili bahçelerde ve dostlarının evlerinde mutlu mesut yaşıyorlar. Ama yılda tek bir kere çiftleşme dönemleri oluyor."

"Erkekler yandı desenize!" dedi Terry.

"Yok hayır, olur mu! İstediğimiz türden kedileri yüzyıllardır yetiştiriyoruz. Gördüğünüz gibi, dost canlısı, sağlıklı ve mutlular. Siz köpeklerinizle nasıl ilgileniyorsunuz? Çiftleri birlikte mi tutuyorsunuz yoksa babaları ayrı mı tutuyorsunuz, ne yapıyorsunuz?"

Sonra biz de açıklamaya giriştik: Eh, mesele tam olarak baba meselesi değildi; hiç kimse anne köpek istemiyordu; işte o yüzden neredeyse bütün köpeklerimiz erkekti – yaşamasına izin verilen dişilerin oranı çok düşüktü.

Sonra Zava, o ağırbaşlı, sıcak gülümsemesiyle Terry'ye bakarak, onun lafını ona sattı: "Erkekler yandı desenize! Mutlular mı bu durumdan – yani eşleri olmadan yaşamaktan? Köpeklerinizin hepsi bizim kediler gibi sağlıklı ve iyi huylu mu?"

Jeff, Terry'ye hınzır bir bakış atıp güldü. Aslına bakılacak olursa Jeff'te bir hainlik sezmeye başlamıştık – çok sık saf değiştirip onların tarafını tutar olmuştu; ayrıca tıp bilgisi de ona nispeten farklı bir bakış açısı sağlıyordu.

"Üzülerek kabul etmem gerekir ki," dedi, "köpekler en hastalıklı hayvanlardır bizde – tabii insandan sonra. Mizaç konusuna gelirsek... İnsanları, özellikle de çocukları ısıran köpekler hiçbir zaman eksik olmaz."

İşte bunu kötü niyetle, bile bile yapmıştı. Gördüğünüz gibi, çocuklar bu ülkenin *varlık nedeni* idi. Muhataplarımızın hepsi birdenbire yerlerinde doğruldular. Hâlâ kibar, hâlâ mutedillerdi ama seslerinde büyük bir şaşkınlık seziliyordu.

"Ne yani, çocukları ısıran bir hayvan –çiftleşmeyen erkek bir hayvan– mı besliyorsunuz? Bunlardan takriben kaç tane var, sorabilir miyiz?"

"Büyük bir şehirde, binlerce," dedi Jeff, "ve taşrada neredeyse her ailenin bir tane vardır."

Terry bu noktada araya girdi. "Hepsinin tehlikeli olduğunu zannetmeyin; ısıran köpek sayısı yüz tanede bir bile değildir. Eh, çocukların en yakın dostu onlar... Hem oyna-

yacak köpeği olmayan oğlan çocuğunun hiç şansı yok demektir!"

"Peki ya kızlar?" diye sordu Somel.

"Ah, kızlar... eh, onlar da köpekleri sever," dedi Terry ama sesi biraz boğuk çıkmıştı. Böyle küçük şeyler asla gözlerinden kaçmıyordu, sonradan anladık.

Nihayet, küçük küçük sorular sorarak, insanın dostunun şehirde bir tutsak olduğunu; azıcık hareket etsin diye dışarı çıkarıldığında bile tasmaya vurulduğunu; sadece birçok hastalığa değil, kuduzun öldürücü dehşetine de maruz kaldığını; ve birçok durumda, yurttaşların güvenliği adına, ağızlık taktıklarını en sonunda itiraf ettirdiler. Jeff habisliğini konuşturup bildiği ya da okuduğu kuduz köpeklerden kaynaklı yaralanma ve ölüm vakalarını tüm yönleriyle anlattı.

Fakat öğretmenlerimiz ne çıkıştılar ne de söylendiler. Bu kadınlar yargıçlar kadar soğukkanlıydı. Ama notlar almayı ihmal etmediler; Moadine de bize bunları okudu.

"Gerçekleri doğru yazıp yazmadığını söylemenizi rica edeceğim," dedi. "Ülkenizde... ve diğer ülkelerde de böyle mi?"

"Evet," dedik, "çoğu medeni ülkede böyle."

"Çoğu medeni ülkede artık hiçbir yararı olmayan hayvanlar besleniyor..."

"Koruma sağlıyorlar," diye üsteledi Terry. "Hırsızlar eve girmeye çalıştığında havlıyorlar."

Bunun üzerine "hırsızlar"ı not alıp devam etti: "İnsanların o hayvana duydukları sevgiden ötürü."

Bu noktada Zava araya girdi. "Bu hayvanları böyle çok seven erkekler mi kadınlar mı?"

"İkisi de!" diye atladı Terry.

"Eşit düzeyde mi?" diye sordu Zava.

O zaman da Jeff atladı, "Saçmalama Terry, kadınlara kıyasla erkeklerin köpekleri daha çok sevdiğini biliyorsun – geneli böyle."

"Onları çok sevdikleri için... özellikle de erkekler. Bu hayvan bir yere kapatılıyor ya da zincirleniyor."

"Neden?" diye sordu Somel aniden. "Biz çok fazla babalık yapmalarını istemediğimiz için baba kedilerimizi bir yere kapatıyoruz, ama zincire vurmuyoruz; koşturup duracakları geniş alanları var."

"Değerli bir köpek başıboş bırakılırsa çalarlar," dedim. "Kaybolup giderler diye onlara sahiplerinin adı yazılı tasmalar takıyoruz. Ayrıca kendi aralarında kavga ediyorlar – değerli bir köpeği ondan daha büyük bir köpek kolaylıkla öldürebilir."

"Anlıyorum," dedi kadın. "Bir araya geldiklerinde kavga ediyorlar – sık sık oluyor mu bu?" Öyle olduğunu kabul ettik.

"Bir yere tıkılıp kapatılıyorlar ya da zincire vuruluyorlar." Yine durdu ve "Köpekler koşmayı sevmez mi? Köpeklerin hamurunda yok mu hız?" diye sordu. Bunun da doğru olduğunu kabul ettik ve Jeff habisliğini sürdürerek onları biraz daha aydınlattı.

"Kendi adıma söylersem, bir erkeğin ya da kadının bir köpeği ipin ucuna bağlayıp yürüyüşe çıkarmasını her iki taraf için de içler acısı bir durum olarak görmüşümdür hep."

Yeni soru, "Köpeklerinizi, hacetlerini kediler gibi tertemiz görecek şekilde mi yetiştiriyorsunuz?" oldu. Jeff köpeklerin kaldırım kenarlarına ve genel olarak sokaklara etkisini onlara anlattığında inanmakta zorlandılar.

Malumunuz, ülkeleri Hollanda'daki bir mutfak kadar temizdi, hijyen kısmına gelince... Ama daha fazla tasvire girişmeden önce bu akıl almaz ülkenin tarihine dair hatırlayabildiklerimi anlatmaya başlasam iyi olacak.

Bu noktada, tarihlerini öğrenmek için elde ettiğimiz fırsatları kısaca özet geçeceğim. O kaybettiğim dikkatli, ayrıntılı notlarımı tekrarlamaya çalışmayacağım; sadece şu kadarını söyleyeyim: Toplam altı ay o kalede tutulduk,

ondan sonra üç ay –Terry'yi alabildiğine nefret ettirecek şekilde– sadece "albaylar"ın ve küçük çocukların olduğu, genç kadınların falan olmadığı gayet hoş bir şehirde kaldık. Ardından üç ay daha göz hapsinde tutulduk – başımızda her zaman bir öğretmen ya da muhafız, bazen de ikisi birden vardı. Ama bu aylar güzel geçti, çünkü kızları gerçekten tanımaya başlamıştık. Bundan ayrı bir bölüm çıkar! Hakkını vererek anlatmaya çalışacağım sonra.

Dillerini iyiden iyiye öğrenmiştik – öğrenmemiz de gerekiyordu; zaten onlar bizimkini çok daha çabuk öğrendiler ve eğitimimizi hızlandırmak için bundan yararlandılar.

Yanında mutlaka okuyacağı bir şeyler taşıyan Jeff iki küçük kitap getirmişti: Bir roman, bir de küçük bir şiir derlemesi. Benim de yanımda şu cep ansiklopedilerinden vardı; içi bilgiyle dolup taşan küçük, kalın bir şey. Bunlar eğitimimizde kullanılıyordu – onların eğitiminde de tabii. Zaten seviyemiz uygun hale gelir gelmez bize kendi kitaplarından bir sürü verdiler ve ben de tarih kısmına odaklandım – onların bu mucizesinin nasıl doğduğunu anlamak istiyordum.

İşte kendi kayıtlarına göre olup bitenler şöyleydi:

Coğrafya konusunda... Kabaca miladi döneme doğru bu toprakların denize bağlantısı varmış. Haklı gerekçelerle neresi olduğunu söylemeyeceğim. Ama arkamızdaki sıradağ duvarının içinde çok rahat kullanılabilen bir geçit vardı ve bu insanların Ari ırktan geldiklerine, bir zamanlar eski dünyanın en iyi medeniyetiyle ilişki halinde olduklarına hiçbir şüphem yok. Eskiden "beyaz"larmış, fakat mütemadiyen güneşe ve havaya maruz kaldıkları için bizim Kuzeyli ırklarımızdan biraz daha esmer hale gelmişler.

Ülke o zamanlar çok daha büyükmüş, geçidin ötesinde de epey toprakları ve bir kıyı şeridi varmış. Gemileri, ticari hayatları, bir orduları ve bir kralları varmış; zira o zaman onların ırkları da tıpkı şimdi bizi adlandırdıkları gibi iki cinsiyetliymiş.

Başta yaşadıkları sorun, diğer milletlerin başına sık sık gelen tarihsel talihsizliklerin arka arkaya yaşanması olmuş. Savaş ülkeyi kırıp geçirmiş, halkı kıyıdan yukarılara çekilmeye zorlamış ve sonunda erkeklerin çoğunun savaşta ölmesiyle tırpanlanan nüfus bu iç bölgeye yerleşerek dağ geçitlerinde yıllarca topraklarını korumuş. Aşağıdan gelecek saldırılara karşı, bizim de gördüğümüz gibi, tırmanılamaz derecede güvenli hale gelmesi için ülkelerini doğal savunma hatlarıyla güçlendirmişler.

O dönemki her halk gibi onlar da çokeşli ve köleci bir halkmış; dağdaki yurtlarını savunmak için bir iki kuşak boyunca yürüttükleri mücadelede, bizim tutulduğumuz türde kaleleri ve bazıları hâlâ kullanılan diğer eski binalarını inşa etmişler. Bu yapıları depremden başka hiçbir şey yıkamazdı; hepsi de kendi ağırlıklarıyla ayakta duran kocaman kaya parçalarıydı. Demek ki o dönemde işinin ehli erkek işçileri vardı ve bunlar yeterli sayıdaydı.

Hayatta kalmak için cesurca savaşmışlar, ama buharlı gemi şirketlerinin "takdiriilâhi" dediği şeye hiçbir millet karşı duramaz. Tüm savaş gücü dağ patikalarını savunmak için elinden geleni yapsa da önce bir yanardağ patlaması, ardından da birkaç yerel sarsıntı olmuş ve sonuçta tek çıkış noktaları olan geçit tamamen kapanmış. Denizle aralarında artık bir geçit yerine yeni, yüksek bir dağ sırtı uzanıyormuş; etraflarına bir duvar örülmüş ve o küçük ordularının tamamı bu duvarın altında kalmış. Çok az erkek kurtulmuş, bir de köleler; zaten onlar da fırsat bu fırsat deyip ayaklanmış, küçücük oğlan çocukları da dahil olmak üzere efendilerinin hepsini öldürmüş, hatta genç kadınlar ve kızlarla birlikte ülke kendilerine kalsın diye yaşlı kadınlarla anneleri de öldürmüşler.

Fakat art arda yaşanan talihsizlikler bu kızgın bakirelere çok gelmiş. Onlar sayıca fazlaymış, bu sözde efendilerse azınlıktaymış, dolayısıyla genç kadınlar boyun eğmek yerine can havliyle ayaklanmış ve acımasız fatihlerini öldürmüşler.

Anlattıklarım *Titus Andronicus*'u* andırıyor, biliyorum, ama ben onların yalancısıyım. Sanırım delirmenin eşiğine gelmişler – kim suçlayabilir ki onları?

Bu yükseklerdeki güzel bahçede bir avuç histerik kızla birkaç yaşlı köle kadından başka kimse kalmamış gerçekten.

Bu yaklaşık iki bin yıl önce yaşanmış.

Önce tam bir umutsuzluk döneminden geçilmiş. Hem eski düşmanlarıyla hem de kaçma ihtimalleriyle aralarında koca dağlar yükseliyormuş. Ne yukarı ne aşağı, hiçbir çıkış yolu yokmuş – orada kalmaya mecbur olmuşlar. Bir kısmı intiharı tercih etmiş, ama çoğunluk değil. Belli ki yılmaz bir toplulukmuş ve yaşayabildikleri sürece yaşamaya karar vermişler. Elbette gençlere yakışır şekilde, kaderlerini değiştirecek bir şeyler olacağına dair umutlarını yitirmemişler.

Böylece işe koyulmuşlar, ölülerini gömmüş, toprağı ekip biçmiş ve birbirlerine göz kulak olmuşlar.

Ölüleri gömmekten bahsetmişken, ölü yakma âdetini yaklaşık on üçüncü yüzyılda, büyükbaş hayvan yetiştirmeyi bırakmalarıyla aynı nedenden ötürü edindiklerini belirteyim; ancak kendilerine yetecek kadar toprakları varmış da ondan. Bizim ölüleri hâlâ gömdüğümüzü duyduklarında çok şaşırdılar; bunun nedenini sordular ve söylediklerimizden hiç tatmin olmadılar. Onlara, imanımız icabı bedenin dirileceğine inandığımızı anlattık; onlar da yıllar yılı çürüyen bedeni diriltebilen Tanrımızın küllerden de diriltip diriltemeyeceğini sordular. İnsanların sevdiklerini yakma fikrini itici bulduğunu söylediğimizdeyse, çürümeleri fikrinin de bir o kadar itici olup olmadığını sordular. Bu kadınlar rahatsız edici derecede mantıklıydı.

Neyse... Bu ilk baştaki bir avuç kız yaşadıkları yeri temizleyip toparlamaya ve ellerinden geldiğince geçimlerini kazanmaya girişmişler. Hayatta kalan köle kadınlardan ba-

---

* William Shakespeare'in kanlı, dehşet verici sahnelerle dolu tragedyası. (y.h.n.)

zılarının muazzam yardımları dokunmuş, zira bildikleri bütün zanaatları öğretmişler. Ellerinde önceki dönemlere dair kayıtlar, yeterince alet edevat ve işleyebilecekleri muazzam verimli bir toprak parçası varmış.

Bir avuç genç anne katledilmekten kurtulmuş ve felaketin ardından birkaç bebek doğmuş; ama sadece ikisi erkekmiş, zaten onlar da ölmüş.

Beş on yıl boyunca beraber çalışarak daha güçlü, daha bilgili ve birbirlerine daha da bağlı hale gelmişler ve sonra bir mucize olmuş: Bu genç kadınlardan biri hamile kalmış. Elbette herkes bir yerlerde bir erkek olduğunu düşünmüş ama kimseyi bulamamışlar. Sonra bunun doğrudan Tanrı'nın bir armağanı olduğuna hükmetmişler ve bu kıvançlı anneyi Maaia Tapınağı'na –onların Annelik Tanrıçası– yerleştirip sıkı gözetim altına almışlar. Ve orada, yıllar geçtikçe, bu mucizevi kadın ardı ardına çocuklar doğurmuş; toplamda beş tane ve hepsi de kız.

Sosyoloji ve sosyal psikolojiye her zaman büyük ilgi duyduğumdan, bu kadim kadınların gerçek konumunu kafamda yerli yerine oturtabilmek için elimden geleni yaptım. Beş-altı yüz kadar kadın vardı ve haremde yetişmişlerdi; ama önceki birkaç kuşak öyle destansı mücadelelerin ortasında büyümüştü ki, soyları nispeten sertleşip güçlenmiş olmalıydı. O korkunç ortamda yetim kalınca birbirlerine sarılmış, birbirlerini ve küçük kız kardeşlerini desteklemiş, yeni zorunluluğun baskısı altında bilinmedik güçler geliştirmişlerdi. Acıyla katılaşmış, çalışarak kuvvetlenmiş bu grup için sadece anne baba sevgisini ve bakımını değil, kendi çocuklarına sahip olma umudunu da yitirmiş olmalarına karşın, şimdi yeni bir umut doğuyordu.

İşte en sonunda Annelik mümkündü ve kişisel olarak hepsi için geçerli olmasa da –eğer bu güç kuşaktan kuşağa aktarılabilirse– burada yeni bir ırk vücut bulabilirdi.

Maaia'nın Kızları, Tapınak Çocukları, Geleceğin Anneleri denilen (sevgi, saygı ve umudun verebileceği bütün sıfatlara sahiplerdi) bu beş kızın nasıl yetiştirildiğini tahmin etmek zor değil. Kadınlardan oluşan o küçük millet, müşfik tavırlarla onların etrafında pervane olmuş ve sınırsız bir umut ile bir o kadar sınırsız bir umutsuzluk arasında gidip gelerek, onların da anne olup olamayacağını merakla beklemişler.

Ve olmuşlar! Yirmi beş yaşına varır varmaz doğurmaya başlamışlar. Her biri, tıpkı anneleri gibi, beş kız doğurmuş. Böylece kendi başına anne olmuş yirmi beş Yeni Kadın varmış artık ve ülkenin ruh hali, yas ve salt cesaret dolu tevekkülden gururlu bir sevince dönmüş. Erkekleri hatırlayan yaşlı kadınlar ölüp gitmiş; ilk gruptan en genç olanlar da elbette bir süre sonra ölmüş ve böylece geride yeni bir ırk oluşturan yüz elli beş partenogenetik kadın kalmış.

Sayıları giderek azalan ilk grubun kendilerine bırakabileceği sevgi ve ilginin tamamını miras almışlar. Küçük ülkeleri gayet güvenli bir yermiş. Çiftlikleri ve bahçeleri ürünlerle dolup taşıyormuş. Sahip oldukları zanaatlarda işler tıkır tıkır ilerliyormuş. Geçmişlerinin kayıtlarını tamamen korumuşlar ve yıllar yılı yaşlı kadınlar, kız kardeşler ve annelerden oluşan bu küçük gruba sahip oldukları bütün yetenekleri ve bilgileri aktarabilmek için zamanlarını onları en iyi şekilde eğitmeye ayırmışlar.

İşte Kadınlar Ülkesi hayata gözlerini böyle açmış! Hepsi de tek bir anneden gelen tek bir aile! Bu anne yüz yaşına kadar yaşamış, torunlarının çocuklarından yüz yirmi beşini görmüş; hepsinin Kraliçe-Rahibe-Anneleri olarak yaşayıp belki de hiçbir insana nasip olmayacak denli soylu bir gurur ve pürneşe içinde ölmüş – öyle ya, tek başına yeni bir ırkın kurucusuymuş!

İlk beş kız evlat kutsal bir dinginlik, korku dolu müteyakkız bir bekleyiş ve soluksuz dua ortamında yetişmişler.

Özlemi duyulan annelik onlar için sadece kişisel bir sevinç değil, aynı zamanda bir milletin umuduymuş. Akabinde onların yirmi beş kızı daha da sağlam bir umutla, daha zengin, geniş bir bakış açısıyla, hayatta kalan nüfusun o fedakâr sevgi ve ilgisiyle kutsal bir kız kardeşlik içinde büyümüş; bütün o ateşli gençliklerini önlerindeki büyük görevi dört gözle bekleyerek geçirmişler. Ve en sonunda yalnız kalmışlar; ak saçlı İlk Anne göçmüş ve bu tek aile, beş kız kardeş, yirmi beş kuzen ve yüz yirmi beş kuzen çocuğu yeni bir ırkın başlangıcı olmuşlar.

Bunların insan olduğuna kuşku yok, ama bizim anlamakta zorlandığımız kısım, sadece kadından gelme bu üstün kadınların bazı eril özellikleri yok etmekle kalmayıp –ki elbette bizim böyle bir şey aradığımız yoktu– kadınlarda asli olduğunu düşündüğümüz birçok özelliği de yok etmiş olmalarıydı.

Erkekleri koruyucu ve kollayıcı olarak gören gelenek ortadan kaybolmuştu. Bu gözü pek bakirelerin korkacakları bir erkek yoktu ve dolayısıyla korunmaya ihtiyaçları da yoktu. Vahşi hayvanlara gelince – bu korunaklı topraklarda bir tane bile yaşamıyordu.

Anne sevgisinin gücü, yere göğe sığdıramadığımız şu annelik içgüdüsü onlarda elbette vardı ve en üst noktaya taşınacak kadar yüceltiliyordu; kız kardeş sevgisine gelince, somut ilişkiyi gözlerimizle görmüş olsak bile, inanmakta zorlanıyorduk.

Kuşkucu, hatta küçümseyici bir tavrı olan Terry, yalnız kaldığımızda bu hikâyeye inanmadığını söyledi. "Herodotos kadar eski ve –bir o kadar güvenilmez– bir sürü gelenek!" dedi. "Olacak iş mi, kadınların –sadece bir grup kadının– böyle birlik halinde yaşaması! Kadınların örgütlenmekten aciz olduklarını, sürekli birbirlerine girdiklerini, korkunç kıskanç olduklarını hepimiz biliyoruz."

"Ama unutma, bu Yeni Hanımefendilerin kıskanacakları kimse yoktu," dedi Jeff ağır ağır.

"Duy da inanma!" diye alay etti Terry.

"O zaman buyur sen uydur inanılacak bir hikâye!" dedim. "Burada kadınlar *var* – hatta kadınlardan başka kimse yok ve bu ülkede erkeklere dair hiçbir iz olmadığını bizzat sen de kabul ediyorsun." Bu söylediğim orada epey bir zaman geçirdikten sonraydı.

"Buna itirazım yok," diye homurdandı. "Ama büyük bir eksiklik, onu da söyleyeyim. Erkekler olmadan hiçbir şeyin tadı tuzu yok – ne gerçek bir eğlence ne rekabet; hem zaten bu kadınlar da *kadınsı* değil. Siz de biliyorsunuz bunu."

Bu tür konuşmalar her zaman Jeff'i iyice galeyana getirirdi ve ben de peyderpey onun safına geçmiştim. "O halde, tek derdi annelik olan bir kadın soyunun kadınsı olmadığını söylüyorsun, öyle mi?" diye sordu.

"Aynen öyle," diye tersledi Terry. "Bir adamın azıcık da olsa babalık şansı yoksa, neden umurunda olsun annelik? Ayrıca şurada erkek erkeğeyken duygulardan bahsetmenin kime ne yararı var? Bir erkeğin kadınlardan beklentisi, bütün bu 'annelik' denilen şeyden çok daha fazlasıdır!"

Terry'ye olabildiğince sabrediyorduk. Bu şekilde patladığında "Albaylar" arasında yaklaşık dokuz ay geçirmişti ve jimnastik sırasındaki yorucu heyecan dışında hayatımızda bir aksiyon yoktu – kaçış fiyaskomuz hariç. Herhalde Terry hayatında aşk, kavga ya da tehlike gibi o kabına sığmayan enerjisini boşaltacağı bir şeyler olmadan bu kadar uzun süre geçirmemişti hiç ve dolayısıyla asabileşmişti. Bu durum ne Jeff ne de benim için bu kadar bezdiriciydi. Entelektüel açıdan ilgimi çeken öyle çok şey vardı ki buraya kapatılmış olmamız beni canımdan bezdirmemişti; Jeff'e gelince, ömrü uzun olsun! Öğretmeninin arkadaşlığından öyle mutluydu ki karşısındaki genç bir kız olsa bu kadar memnun olurdu – gerisini bilemem.

Terry'nin eleştirisine gelince, haklıydı. Annelik özellikleri bütün kültürlerine damga vurmuş olan bu kadınlar "kadın-

sılık" adını verdiğimiz konuda inanılmaz eksikti. Bu beni "kadın albenisi" diye adlandırmaktan hoşlandığımız özelliklerin aslında hiç de kadınsı olmadığına, bilakis erkekliğin yansımasından ibaret olduğuna çarçabuk ikna etti; bunlar tam da kadınların bizi memnun etmek zorunda kaldıkları için geliştirdikleri özelliklerdi ve kendi büyük hedeflerini yerine getirmeleri noktasında asli bir yere kesinlikle sahip değildi. Fakat Terry hiç de böyle düşünmüyordu.

"Ben buradan çıkıncaya kadar bekleyin siz!" diye mırıldandı.

Bunun üzerine ikimiz de onu uyardık. "Bak hele, Terry! Hareketlerine dikkat et, oğlum! Bize son derece iyi davrandılar... ama anestezi olayını hatırlıyorsundur? Bu bakire diyarında bir yanlış yaparsan, Kızoğlankız Teyzelerin intikamından kork! Haydi ama, erkek gibi davran! Sonsuza dek sürmeyecek bu."

Tarihe geri dönersek:

Hemen çocukları için planlar yapıp işe girişmişler, hepsi de bütün gücü ve zekâsıyla bu hedefe odaklanmış. Her bir kız, elbette, bu Âli Görev'in bilinciyle yetiştirilmiş ve o dönemde bile eğitimin olduğu kadar anneliğin şekillendirici gücünü de çok önemsiyorlarmış.

Öyle büyük idealleri varmış ki! Güzellik, Sağlık, Metanet, Zekâ, İyilik... Bunlar için dua edip çalışıyorlarmış.

Hiç düşmanları yokmuş; hepsi de kız kardeş ve arkadaşmış. Yaşadıkları topraklar güzel, hakkaniyetliymiş ve kafalarında muhteşem bir gelecek belirmeye başlamış.

İlk baştaki dinleri Eski Yunan'dakine çok benziyormuş, birçok tanrı ve tanrıça varmış; ama savaş ve yağma tanrılarına olan bütün ilgilerini kaybetmişler ve yavaş yavaş ilgileri tamamen Anne Tanrıça'ya odaklanmış. Bilahare, daha zeki hale geldikçe, bu da bir tür Anne Panteizmi'ne dönüşmüş.

İşte, Toprak Ana meyve veriyordu. Tohumdan, yumurtadan ya da kendi ürünlerinden olsun, yedikleri her şey an-

neliğin meyveleriydi. Annelik sayesinde doğmuş, annelik sayesinde yaşıyorlardı – onlar için hayat uzun bir annelik döngüsünden ibaretti.

Fakat çok kısa süre sonra salt tekrar dışında kendilerini geliştirme ihtiyacının da farkına varmışlar ve ortak zekâlarını bu soruna vakfetmişler: En iyi türde insan nasıl yaratılabilirdi? İlkin yanıtları daha iyi çocuklar doğurma umudundan ibaretken, sonrasında çocuklar doğum sırasında ne kadar farklı olursa olsun esas gelişimin daha sonra, eğitimle ortaya çıktığını anlamışlar.

İşte o zaman işin rengi değişmeye başlamış.

Bu kadınların neler başardığını öğrenip takdir ettikçe, bizim bütün o erkekliğimizle yaptıklarımızdan eskisi kadar gurur duyamaz hale geldim.

Gördüğünüz gibi, hiç savaş yaşamamışlardı. Kralları da olmamıştı, rahipleri de, aristokrasileri de. Onlar kız kardeşti, büyürken birlik ve beraberlikle büyüyorlardı – rekabetle değil, birlikte hareket ederek.

Rekabeti onlara iyi bir şey olarak anlatmaya çalıştık, epey de ilgilerini çekti. Gerçekten de sordukları içten sorulardan hareketle, bizim dünyamızın onlarınkinden daha iyi olduğuna inanmaya hazır olduklarını çok geçmeden anladık. Fakat emin değillerdi, bilmek istiyorlardı; ama hiç de küstah bir tavırları yoktu.

Biz de kendimizi epey açtık ve rekabetin üstünlüklerinden, iyi özellikleri beslediğinden, rekabet olmasaydı insanların "çalışmak için bir itki" bulamayacaklarından bahsettik. Terry bu noktada çok ısrarlıydı.

"Çalışmak için bir itki bulamamak mı?" diye tekrarladılar, yüzlerinde artık çok iyi bildiğimiz o şaşkın ifadeyle. "*İtki? Çalışmak için mi?* İyi de siz çalışmayı *sevmiyor* musunuz?"

"Mecbur olmasa hiçbir erkek çalışmazdı," dedi Terry.

"Ah, demek hiçbir *erkek*! Bunun erkek cinsinin temel özelliklerinden biri olduğunu mu söylüyorsunuz?"

"Hayır hayır!" diye düzeltti alelacele. "Demem o ki, teşvik olmadıkça hiçbir erkek ya da kadın çalışmazdı. Rekabet... devindirici güçtür, anlıyorsunuz ya."

"Bizde öyle değil," diye açıklamaya giriştiler kibarca, "bu yüzden bunu anlamamız zor. Yani mesela rekabet itkisi olmasaydı hiçbir anne çocukları için çalışmazdı, öyle mi?"

"Hayır," diyerek bunu kastetmediğini söyledi. "Anneler," dedi, "elbette evlatları için evde çalışır;" ama dış dünyadaki çalışma farklıydı – onu erkeklerin yapması gerekiyordu ve bunun için de rekabet unsuruna ihtiyaç vardı.

Öğretmenlerimizin hepsi can kulağıyla dinliyordu.

"Bilmek istediğimiz öyle çok şey var ki... Bize anlatacağınız kocaman bir dünya var, bizimse sadece küçük bir ülkemiz! Ayrıca siz bir değil ikisiniz –iki cinsiyet yani– birbirinize sevgi gösterip yardım edebilirsiniz. Zengin, muhteşem bir dünya olmalı bu. Anlatır mısınız bizde olmayıp da sizde olan, erkeklerin yaptığı şu dünya işleri nelerdir?"

"Ah, her şey," dedi Terry övünerek. "Erkekler her şeyi yapar bizde." Geniş omuzlarını dikleştirdi ve çenesini öne çıkardı. "Biz kadınlarımızın çalışmasına izin vermeyiz. Kadınlar sevilmek, tapılmak, baş tacı edilmek, çocuklara bakmak üzere yuvalarında oturmak için vardır."

"Peki 'yuva' nedir?" diye sordu Somel biraz özlem dolu bir ifadeyle.

Ama Zava araya girdi: "Önce benim soruma cevap verin: Sizde gerçekten *hiçbir* kadın çalışmıyor mu?"

"Evet, öyle," dedi Terry. "Bazılarının, fukara takımından olanların çalışması gerekiyor."

"Kaç kişi bunlar... yani ülkenizde?"

"Yedi sekiz milyon kadar," dedi Jeff, her zamanki hınzırlığıyla.

6. Bölüm

Karşılaştırmalar İğrençtir

Ülkemle her zaman gurur duymuşumdur elbette. Herkes gibi. Bildiğim diğer ülkelerle ve diğer ırklarla karşılaştırınca Amerika Birleşik Devletleri, tevazuyu elden bırakmadan söylersem, bana her zaman en iyileri kadar iyi görünmüştür.

Ama nasıl ki keskin görüşlü, zeki, dürüstlük abidesi ve iyi niyetli bir çocuk masum sorularıyla insanın kendine olan saygısını sık sık sarsarsa, aynı şekilde bu kadınlar da en ufak bir kötülük ya da alaycılık belirtisi olmaksızın bizim kaçınmak için elimizden geleni yaptığımız tartışma konularını sürekli gündeme getiriyorlardı.

Artık dillerine iyice hâkim olduğumuz, tarihlerini epeyce okuduğumuz ve kendi tarihimizi genel hatlarıyla anlattığımız için, daha teferruatlı sorular sorabiliyorlardı.

Böylece Jeff bizdeki "kadın ücretli işçi" sayısını kabul ettiğinde, hemen toplam nüfusu ve yetişkin kadınların oranını sormuşlar ve dışarıda olanların sayısının yirmi milyon kadar olduğunu hesaplamışlardı.

"Dolayısıyla kadınlarınızın en azından üçte biri –nasıl diyorsunuz– ücretli işçi, öyle mi? Ve hepsi de *yoksul*. Peki, *yoksul* tam olarak nedir?"

"Yoksulluk bakımından dünyadaki en iyi ülke bizimki," dedi Terry. "O eski ülkelerdeki gibi açlıktan kırılan fakirlerimiz ve dilencilerimiz yok, emin olun. Öyle ki, Avrupa'dan gelen ziyaretçiler bize yoksulluk nedir bilmediğimizi söylüyorlar."

"Biz de bilmiyoruz," diye cevap verdi Zava. "Anlatır mısınız?"

Terry sosyolog olduğumu söyleyerek topu bana attı, ben de doğa yasalarının varoluş mücadelesi vermeyi gerektirdiğini ve bu mücadelede en güçlü olanların hayatta kaldığını, güçlü olmayanlarınsa yok olduğunu izah ettim. "Ekonomik mücadelemizde," diye devam ettim, "en güçlü olanların zirveye tırmanmaları için her zaman bir sürü fırsat olmuş ve özellikle de bizim ülkemizde, çokça insan bu fırsatı değerlendirmiştir; ayrıca yoğun bir ekonomik baskının olduğu yerde elbette en alt sınıflar en kötü şekilde etkilenmiştir ve en yoksul durumda olan kadınlar da zorunluluktan ötürü emek piyasasına sürüklenmiştir," dedim.

Dikkatle dinleyip her zamanki gibi not aldılar.

"O halde, yaklaşık üçte biri en yoksul sınıfa mensup," dedi Moadine ciddi bir ifadeyle. "Üçte ikisiyse –siz çok güzel ifade etmiştiniz, neydi o– 'sevilmek, baş tacı edilmek, çocuklara bakmak üzere yuvalarında oturmak için' var olan kadınlar. Bu alt tabakadaki üçte birin çocuğu yok sanırım?"

Jeff –onlar yüklendikçe o da acımıyordu– ağırbaşlı bir ifadeyle, bilakis, ne kadar yoksullarsa o kadar çok çocuk sahibi olduklarını söyledi. Bunu da bir doğa yasası olarak açıkladı: "Üreme, bireyselleşmeyle ters orantılıdır."

"Şu 'doğa yasaları' dediklerıniz," diye sordu Zava kibarca, "bütün yasalarınız bunlar mı?"

"Tabii ki değil!" diye tepki gösterdi Terry. "Binlerce yıl öncesine uzanan hukuk sistemimiz var – tıpkı sizde olduğu gibi şüphesiz," diye bitirdi kibarca.

"Ah, hayır," dedi Moadine. "Bizde yüz küsur yıllık yasalar yok, zaten birçoğu da yirmi yılı geçmiyor. Birkaç hafta

sonra," diye devam etti, "size küçük ülkemizi gezdirme ve bilmek istediğiniz her şeyi açıklama bahtına erişeceğiz. İnsanlarımızı görmenizi istiyoruz."

"Ve emin olun," diye ekledi Somel, "insanlarımız da sizleri görmek istiyor."

Bu haberi duyunca Terry'nin yüzünde güller açtı ve öğretmenlik yeteneğimizi daha fazla sergilememiz yönündeki talebe gıkını çıkarmadı. Şansımıza, çok az şey biliyorduk gerçekten ve kullanabileceğimiz kitaplarımız da yoktu, yoksa bilgiye aç olan bu kadınlara dünyanın geri kalanını öğretmek üzere hepimizin ilelebet orada kalması ancak yeterli olabilirdi.

Coğrafya kısmına gelince, dağların ötesindeki Büyük Deniz geleneğinden geliyorlardı ve aşağılarındaki uçsuz bucaksız sık ormanlarla kaplı düzlükleri görebiliyorlardı – hepsi bu. Ama eskiçağdaki durumlarına ilişkin az sayıdaki kayıt sayesinde –onlar için eskiçağ "tufan öncesi" değil, onları dünyadan tamamen yalıtan o güçlü depremdi– başka halkların ve başka ülkelerin de olduğunu biliyorlardı.

Jeoloji konusunda çok cahillerdi.

Antropoloji konusundaysa, diğer halklar hakkındaki aynı bilgi kalıntılarına ve aşağıdaki şu karanlık ormanlarda yaşayan yabanıllara dair bilgiye sahiplerdi. Gelgelelim tıpkı bizim diğer gezegenlerde hayat olduğunu çıkarsamamız gibi, onlar da (kafaları çıkarsama ve tümdengelim konusunda zehir gibiydi!) diğer yerlerde medeniyetin olduğu ve geliştiği çıkarımını yapmışlardı.

İlk keşif uçuşumuz sırasında uçağımız tepelerinde pır pır ederek döndüğünde, bunu hemen Başka Bir Yer'in ileri gelişmişlik düzeyinin kanıtı olarak görmüşler ve bizi tıpkı Mars'tan "göktaşıyla" gelen misafirleri karşılayacağımız gibi ihtiyatla ve heyecanla karşılamaya hazırlanmışlar.

Tarih konusunda –kendi tarihleri dışında– hiçbir şey bilmiyorlardı, tabii kendi kadim gelenekleri hariç.

Çok eski bir bilim olan astronomi konusundaki bilgileri epey işe yarardı ve bu sayede matematikte de şaşırtıcı bir beceriye sahiplerdi.

Fizyolojiye gayet aşinalardı. Gerçekten de incelenmesi gereken konunun ellerinin altında olduğu ve kafa yormaktan başka bir şey yapmak zorunda olmadıkları daha basit ve somut bilimler söz konusu olduğunda, sonuçlar şaşırtıcıydı. Bir bilimin sanatla temasta olduğu ya da üretimle iç içe geçtiği bütün karışımlarda; kimya, botanik ve fizikte bilgi düzeyleri öyle ilerlemişti ki kendimizi okul çağındaki çocuklar gibi hissettik.

Serbest kalıp biraz daha inceleme yaparak sorular sorma imkânı elde edince tespit ettik ki bu ülkede birinin bildiği şeyi diğerleri de gayet ileri düzeyde biliyordu.

Bilahare en yüksek kısımlardaki koyu köknar ağaçlarıyla kaplı vadilerde yaşayan küçük dağlı kızlarla, ovalardaki yanık tenli kadınlarla ve çevik ormancılarla, kırlarda ve kentlerde yaşayanlara kadar her çeşit insanla konuştum; her yerde zekâ seviyesi aynı derecede yüksekti. Bazıları bir şeyi diğerlerinden çok daha fazla biliyordu – elbette o konuda uzmanlaştıkları için; ama hepsi de her konuda –yani ülkenin aşina olduğu her konuda– bizim bildiğimizden daha çok şey biliyordu.

Biz "genel zekâ seviyemizin yüksek" olmasıyla ve "herkes için zorunlu kamusal eğitim"le epey böbürlensek de, sahip oldukları fırsatlarla kıyaslandığında onlar bizden çok daha eğitimliydi.

Onlara anlattıklarımızdan, çizimlerimizden ve örneklerimizden hareketle, yeni bilgiler edindikçe boşlukları dolduracakları bir tür çalışma taslağı hazırlamışlardı.

Büyük bir yerküre yapılmış ve muğlak haritalarımız, elimdeki şu kıymetli yıllıktakilerin yardımıyla, bu kürenin üzerinde geçici olarak işaretlenmişti.

Jeff onlara yerkürenin jeolojik tarihini anlatıp kendi ülkelerinin diğer ülkelerle ilişkisini gösterirken, bu amaçla gelmiş kalabalık gruplar hevesle oturup dinlediler. Yine cebimdeki kaynak kitaptan elde edilen rakamlarla verilerin de üzerine atlayıp bunları şaşmaz bir kavrayışla doğru yere iliştirdiler.

Terry bile bu çalışmaya ilgi gösterdi. "Eğer bunun altından kalkabilirsek, bize bütün kız okullarında ve kolejlerinde ders verdirirler – ne dersiniz buna?" dedi. "Böyle bir kitlenin karşısında otorite sahibi olma fikrini reddedebilir miyim bilmiyorum."

Sonrasında gerçekten de diğer insanlara ders vermemizi istediler, ama umduğumuz kişilere ya da umduğumuz amaçlarla değil.

Bize yaptıkları şey, nasıl desem... Napoléon'un birkaç tahsilsiz köylüden askeri bilgi elde etmesi gibiydi. Ne soracaklarını ve bu bilgilerden nasıl yararlanacaklarını çok iyi biliyorlardı; bilgi aktarmak için tıpkı bizdekine benzer mekanik cihazları vardı; nihayet ders vermeye başladığımızda, dinleyicilerimiz öncesinde öğretmenlerimize aktardığımız bilgileri derleyip toparlayıp hatmetmiş ve üniversitedeki bir profesörü korkutabilecek düzeyde notlar ve sorular hazırlamışlardı.

Dinleyicilerimiz genç kızlar da değildi. Genç kadınlarla tanışmamıza çok daha sonra izin verildi.

Bir gün Terry kendine özgü o matrak, hafif kabadayı edasıyla, soğukkanlı ve dost canlısı Moadine'in yüzüne bakarak, "Bize ne yapmayı planladığınızı söylemenizde sakınca var mı?" diye patlayıverdi. İlk başlarda epey bir esip gürlüyordu ama bu halleri kadınların çok hoşuna gidiyordu; etrafına toplanır ve bir gösteriymiş gibi, nezaketi elden bırakmadan ama bariz bir ilgiyle onu seyrederlerdi. Dolayısıyla kendini kontrol etmeyi öğrenmişti ve neredeyse aklı başında davranıyordu... diyeceğim ama pek de öyle değildi.

Moadine sakin, yumuşak bir dille şöyle dedi: "Hiçbir sakıncası yok. Gayet açık olduğunu düşünmüştüm. Hem sizden öğrenebileceğimiz her şeyi öğrenmeye hem de size ülkemiz hakkında öğrenmek istediğiniz her şeyi öğretmeye çalışıyoruz."

"Hepsi bu mu?" diye üsteledi Terry.

Moadine oldukça esrarengiz bir tebessümle gülümsedi. "Değişebilir."

"Nasıl değişebilir?

"Esasen size bağlı," diye yanıt verdi.

"Bizi niye böyle sıkı sıkıya hapsetmiş durumdasınız?"

"Çünkü bir sürü genç kadının olduğu bir ortamda sizi serbest bırakmanın pek güvenli olmadığını düşünüyoruz."

Bu cevap aslında Terry'nin hoşuna gitmişti. Bu kadarını içten içe o da düşünmüştü; ama yine de soruyu sordu. "Neden korkasınız ki? Biz hepimiz beyefendiyiz."

Kadın yine aynı küçük tebessümle gülümsedi ve "'Beyefendiler' her zaman tehlikesiz midir?" diye sordu.

"Bizim," dedi Terry, kelimeyi epeyce vurgulayarak, "genç kızlarınıza zarar verebileceğimizi düşünmüyorsunuz, değil mi?"

"Ah, hayır," dedi çabucak Moadine, gerçek bir şaşkınlıkla. "Tam tersi bir tehlikeden bahsediyorum. Onlar size zarar verebilirler. Eğer kazara bizlerden birine zarar verseniz, bir milyon anne karşınıza dikilir."

Terry öyle şaşırmış ve öfkelenmişti ki Jeff'le ben kahkahayı patlatıverdik ama Moadine kibarca devam etti.

"Hâlâ tam olarak anladığınızı zannetmiyorum. Siz bütün nüfusun anne olduğu ya da olacağı bir ülkede üç erkeksiniz sadece. Annelik bizim için anlattığınız hiçbir ülkede henüz göremediğim bir anlam taşıyor. Aranızda," Jeff'e döndü, "yüce bir fikir olarak Beşeri Erkek Kardeşliği'nden bahsettiniz ama bunun bile mevcut hayatınıza uzak kaldığını görüyorum."

Jeff üzgün üzgün kafasıyla onayladı. "Çok uzak..." dedi.

"Bizim burada Beşeri Anneliğimiz var – hem de tıkır tıkır işliyor," diye devam etti. "Kökenlerimizin gerçek anlamıyla kız kardeşliğinden ve toplumsal büyümemizin yüce, derin birliğinden başka hiçbir şey yok."

"Bu ülkede bütün düşüncelerimizin merkezinde ve odağında sadece çocuklarımız var. İlerleyişimizin her adımını onların –ırkımızın– üzerindeki etkisine göre değerlendiriyoruz. Malumunuz, bizler birer *anneyiz*," diye tekrarladı, bu kelime her şeyi özetliyormuş gibi.

"Bütün kadınların ortak özelliği olan bu olgunun bizim için nasıl bir risk teşkil ettiğini anlamıyorum," diye karşılık verdi Terry. "Çocuklarını saldırılara karşı korumalarını kastediyorsunuz. Elbette. Her anne böyledir. Ama biz yabanıl değiliz, sevgili hanımefendi; hiçbir annenin çocuğuna zarar vermeyiz."

Birbirlerine bakıp kafalarını hafiften iki yana salladılar, ama Zava Jeff'e dönüp durumu bize izah etmesini istedi; onun bizden daha iyi anladığına inanıyordu. Jeff de öyle yapmaya çalıştı.

Meseleyi ya da en azından büyük bir kısmını şimdi anlayabiliyorum ama anlamam epey zamanımı aldığı gibi, zihinsel açıdan ciddi çaba harcamamı da gerektirdi.

Annelik dedikleri şöyle bir şeydi:

İlk başta, Antik Mısır ya da Yunan'dakine benzer şekilde gerçekten yüksek bir toplumsal gelişim aşamasında bulunuyorlarmış. Ardından eril olan her şeyi kaybetmişler ve ilkin insana ait güç ve güvenlik namına da her şeyi yitirdiklerini düşünmüşler. Ardından bakire doğum yetisini geliştirmişler. Ondan sonra, çocuklarının refahı buna bağlı olduğundan, en ince ayrıntılarına kadar düşünülmüş, eksiksiz bir eşgüdümle hareket etmeye başlamışlar.

Bu kadınların bariz ittifakını, kültürlerinin bu en göze çarpan özelliğini, Terry'nin uzun süre kabul etmemekte di-

rendiğini hatırlıyorum. "Bu imkânsız!" der dururdu. "Kadınlar işbirliği yapamaz – doğalarına aykırı."

Bariz gerçekleri önüne koyduğumuzdaysa kıvırırdı: "Zırvalık!" ya da "Yemişim gerçeklerinizi – ben size olamaz diyorsam olamaz!" Nitekim Jeff zarkanatlıları devreye sokana kadar onu susturmayı bir türlü başaramamıştık.

"Ey tembel kişi, git karıncalara bak. Onların yaşamından bilgelik öğren," dedi muzaffer bir edayla.* "Onlar gayet güzel işbirliği yapmıyorlar mı? Bunu inkâr edemezsin. Burası resmen kocaman bir karınca yuvası; bilirsin, karınca yuvası çocuk yuvasından farksızdır. Peki ya arılara ne demeli? Onlar da işbirliği yapıp birbirlerini sevmiyorlar mı? Kıymetli Constable'ın ifade ettiği şekliyle,

Kuşların baharı sevdiği gibi
Ya da arıların ihtimamlı kralları."**

Bana kuş, böcek ya da diğer büyük hayvanların erkekleri arasında bir tane işbirliği göstersene, gösterebilir misin? Veya eril ülkelerimizin birinden, insanların birlikte buradaki kadar iyi çalıştığı bir yer göster! Ben sana diyeyim, kadınların doğasında işbirliği var, erkeklerin değil!"

Terry'nin istemese de öğrenmek zorunda kaldığı bir sürü şey vardı.

Olan bitenlere dair kendi küçük analizime dönersem:

Bu kuvvet birliğini çocuklarının iyiliği için geliştirmişlerdi. En iyi işi çıkarmak için elbette uzmanlaşmaları gerekiyordu; çocukların anneye olduğu gibi eğiriciye ve dokumacıya da, çiftçiye ve bahçıvana da, marangoza ve duvar ustasına da ihtiyacı vardı.

Sonra yer sıkıntısı baş göstermiş. Bir nüfus her otuz yılda bir beş katına çıkarsa, çok geçmeden ülkede boş yer kalmaz,

---

* Kutsal Kitap, *Süleyman'ın Özdeyişleri* 6:6. (e.n.)

** Henry Constable'ın "Diaphenia" şiirinden. (ç.n.)

özellikle de böyle küçük bir ülkede. Bir süre sonra otlayan hayvanların hepsini ortadan kaldırmışlar – sanırım en son giden koyunlar olmuş. Ayrıca hepsi de meyve ya da yemiş veren ağaçlarla yenilenmiş ormanlardan yararlanarak, duyduğum gördüğüm bütün sistemleri geride bırakan bir yoğun tarım sistemi geliştirmişler.

Fakat ne yaparlarsa yapsınlar, bir süre sonra "nüfus baskısı" sorununu çok yakıcı şekilde hissettikleri bir dönem gelmiş. Gerçekten kalabalıklaşmışlar ve bununla beraber, kaçınılmaz şekilde, yaşam standartları gerilemiş.

Peki, bu kadınlar bununla nasıl baş etmişler?

Birbirinin önüne geçmeye çalışan görgüsüz insanların olduğu; bazısı bir süreliğine de olsa tepeye çıkarken çoğunluğun sürekli en altta ezildiği; ilelebet kıvrım kıvrım kıvranan bir kitleyi, fukaralardan ve yozlaşmış kişilerden oluşan bir alt katmanı doğuran; kimsenin huzur ya da rahat yüzü göremediği; halkın genelinde gerçekten soylu özelliklerin ortaya çıkma imkânının olmadığı bir "varoluş mücadelesi"yle değil.

Zor durumdaki yurttaşlarının bekasını sağlamak için başkalarının topraklarını alıp kendilerininkine katmak ya da başka birinin rızkına el koymak üzere yağmacı seferlere çıkmaya da başlamamışlar.

Kesinlikle böyle şeyler olmamış. Bir araya gelip bir kurul oluşturmuş ve meseleyi enine boyuna masaya yatırmışlar. Hepsi de ne istediğini bilen, çok güçlü düşünürlermiş. Şöyle demişler: "Elimizden gelen çabayı gösterirsek bu ülke arzuladığımız huzur, rahatlık, sağlık, güzellik ve ilerleme standartlarında kabaca şu kadar sayıda insanı idame ettirebilir. Pekâlâ... Bundan daha fazla insan doğurmayacağız."

İşte budur. Görüyorsunuz ya, onlar da anneydi ama bizim anladığımız anlamda çaresiz, istemsiz bir doğurganlıkla ülkelerini insanla dolup taşırmaya zorlanan, sonra da otu-

rup çocuklarının acı çekmesini, günaha girmesini, birbirleriyle dövüşerek ölmelerini izlemek zorunda kalan anneler değil, Bilinçli İnsan Yaratıcıları olan annelerdi. Onlarda anne sevgisi vahşi bir arzu, salt bir "içgüdü" değil, tamamen kişisel bir duyguydu; bu bir dindi.

Bu duyguya o sınırsız kız kardeşlik hissi, bizim için anlaması çok zor olan büyük hizmet birliği de dahildi. Dahası bu ulusal, ırksal, insani bir duyguydu – ah, nasıl ifade edeceğimi bilmiyorum!

Biz "anne" dediğimiz insanları o büyüleyici pembe kundaklardaki bebeklerine kafayı takmış ve *bütün* bebeklerin ortak ihtiyaçları şöyle dursun, başka birinin bebeğine en ufak bir soyut ilgi bile duymayan kimseler olarak görmeye alışmışız. Oysa bu kadınlar en yüce görev için hep beraber çalışıyorlardı: İnsan yaratıyorlardı ve iyi insanlar yaratıyorlardı.

Akabinde bir "negatif öjeni" dönemi gelmiş ki korkunç bir fedakârlık olsa gerek. Biz genellikle ülkemiz için "canımızdan vazgeçmeye" hazırızdır, ama onlar ülkeleri için annelikten vazgeçmek zorunda kalmışlar... ve onlar açısından yapabilecekleri en büyük fedakârlık da buymuş.

Okumalarımda buraya kadar ilerledikten sonra daha fazla bilgi için Somel'e gittim. Hayatımda hiçbir kadınla olmadığı kadar iyi arkadaş olmuştuk onunla. İnsanı acayip rahatlatan bir kadındı; bir erkeğin kadınlarda aradığı o sorunsuz, hoş anne hissini tattıran, ama eskiden eril özellikler olduğunu zannettiğim berrak bir zekâ ve güvenilirlikten yana da eksiği olmayan biriydi. O kadar çok konuşmuşuzdur ki toplasak ciltler dolusu kitap tutardı.

"Bir şeyler takıldı aklıma," dedim. "Çok kalabalıklaştıkları için nüfusu sınırlamaya karar verdikleri o korkunç döneme geldim. Biz bu konuyu aramızda epey konuşmuşuzdur ama sizin görüşünüz o kadar farklı ki biraz daha açınanızı isteyeceğim.

Anneliği en yüce toplumsal hizmet, hatta bir ayin olarak gördüğünüzü; nüfusun çoğunluğu tarafından sadece bir kere üstlenildiğini, uygun görülmeyenlere bu iznin bile verilmediğini; birden fazla çocuk yapmaya teşvik edilmenin devlet erkinin verebileceği en büyük ödül ve paye olduğunu biliyorum."

(Bu noktada, araya girerek, ülkelerinde aristokrasiye en fazla benzeyen kurumun "Üstün Anneler"in, yani bu payeyle onurlandırılmış kişilerin soyundan gelmek olduğunu söyledi.)

"Fakat haliyle benim anlayamadığım şey, bunu nasıl engellediğiniz. Her kadının beş çocuk yaptığını görüyorum. Dizginlenmesi gereken zorba kocalarınız yok; çocukları doğmadan öldürmediğiniz de kesin..."

Allak bullak yüzündeki o dehşet ifadesini hiçbir zaman unutamayacağım. Beti benzi atmış bir halde, gözleri ateş saçarak sandalyesinden fırladı.

"Çocukları doğmadan öldürmek..." dedi fısıldamakta bile zorlanarak. "Ülkenizde erkekler böyle şeyler mi yapıyor?"

"Erkekler mi!" diye epey hararetli bir ifadeyle cevaplamaya başlamıştım ki aramızdaki uçurumu hatırladım. Hiçbirimiz bu kadınların, gurur kaynağı olarak görüp övündüğümüz *bizim* kadınlarımızı kendilerinden daha aşağı seviyede görmesini istemiyorduk. Utanarak söylüyorum ki kıvırdım. Ona Thomas R. Malthus'tan, korkularından ve nüfus teorisinden bahsettim. Suça bulaşmış azılı kadınların olduğundan; bazıları sapık, bazıları deli olan bu kadınların yeni doğmuş bebekleri öldürdüklerinden bahsettim. Ülkemizde tartışmaya açık pek çok konu olduğunu, ama bizi ve koşullarımızı daha iyi anlayana dek kusurlarımıza değinmekten hiç hazzetmediğimi de söyledim.

Lafı epey bir dolandırdıktan sonra esas meseleye dönüp nüfusu nasıl sınırladıklarını sordum.

Somel'e gelince, şaşkınlığını böyle açıkça ifade ettiği için üzgün, hatta biraz da mahcup görünüyordu. Bugün onları daha iyi tanıyan biri olarak geriye dönüp baktığımda, bizden duydukları sözler ve itiraflardan tüm benlikleriyle tiksinmelerine karşın bunları son derece nazik karşılamış olmalarına hep daha da şaşırıyorum.

Somel tatlı bir ciddiyetle açıklamaya girişerek, düşündüğüm gibi ilk başta her kadının beş çocuk doğurduğunu ve bir millet inşa etmek için duydukları heves ve istekle, birkaç yüzyıl boyunca böyle devam ettiklerini, en sonunda sınırlamanın mutlak bir ihtiyaç olduğuyla yüzleştiklerini söyledi. Bu gerçek herkesin gözünde aşikârdı ve hepsini aynı derecede ilgilendiriyordu.

Vaktiyle geliştirmek için uğraştıkları bu muhteşem güçlerini artık dizginleme telaşına düşmüş ve birkaç kuşak boyunca meseleyi ciddi ciddi düşünüp incelemişler.

"Bu sorunu çözmeden önce sınırlı erzakla yaşıyorduk," dedi. "Ama sonunda hallettik. Şöyle anlatayım, bir çocuk aramıza katılmadan önce muazzam bir coşku dönemi yaşanır – insanın tüm varlığı canlanır ve varıyla yoğuyla o çocuğu arzular. Biz bu dönemi azami ihtiyatla beklemeyi öğrendik. Annelik mertebesine henüz erişmemiş genç annelerimiz çoğu zaman bu dönemi gönül rızasıyla ertelerdi. Derinden gelen o çocuk arzusu hissedilir olduğunda, fiziksel ve zihinsel olarak kendini çalışmaya vururdu ve daha da önemlisi, özlemini var olan bebeklerle ilgilenerek dindirirdi."

Durdu. Tatlı, bilge yüzünde derin, hürmetkâr bir şefkat belirdi.

"Çok geçmeden, anne sevgisini ifade etmenin birden çok biçimi olduğunu gördük. Kanımca çocuklarımızın hepimiz tarafından böyle... böyle kalpten seviliyor olmasının nedeni, hiçbirimizin asla yeterince çocuk sahibi olamaması."

Bunu duyunca içim parçalandı ve bunu dile getirdim. "Kendi ülkemizde biz de birçok acı ve zorluk yaşıyoruz,"

dedim. "Ama bu bana kelimelerle ifade edilemeyecek denli acıklı görünüyor... koca bir millette bütün annelerin çocuk hasretiyle yanıp tutuşması!"

Ama o her zamanki halinden memnun tebessümüyle gülümseyip benim çok yanlış anladığımı söyledi.

"Hepimiz kişisel zevklerimizden belli ölçüde vazgeçiyoruz," dedi, "ama unutmayın: Hepimizin sevip hizmet edeceği bir milyon çocuk var – hepsi de *bizim* çocuğumuz."

Artık bu kadarı beni aşıyordu. Bir sürü kadının "bizim çocuklarımız" lafı ettiğini duymak! Ama herhalde karıncalarla arılar da böyle derdi... belki de diyorlardır.

Neyse ne, yaptıkları işte buydu.

Bir kadın anne olmayı tercih ettiğinde, doğal mucize hükmünü icra edene kadar çocuk özleminin içinde büyümesine izin veriyordu. Bunu tercih etmediğindeyse, bu fikri kafasından söküp atıyor ve kalbini diğer bebeklerle besliyordu.

Bir düşünelim: Bizde çocuklar, yani reşit olmamış kişiler nüfusun yaklaşık beşte üçünü oluşturuyor; onlardaysa yaklaşık üçte birini ya da daha azını. Ve öyle kıymetliler ki!.. Ne bir imparatorlukta tahtın tek vârisi, ne bir milyonerin tek çocuğu, ne orta yaşlı bir anne babanın tek evladı; hiçbirine Kadınlar Ülkesi'ndeki bu çocuklara tapıldığı gibi tapılmamıştır.

Ama bu konuya girmeden önce, yapmaya çalıştığım küçük analizi bitirmem gerekiyor.

Nüfusu etkili ve kalıcı şekilde sınırlandırmayı gerçekten başarmışlardı; böylece ülke hepsi için en eksiksiz, en zengin hayatı gani gani sağlayabilecek hale gelmişti: Her şeyden bol bol vardı; yer, hava, hatta yalnız kalma imkânı bile.

İşte o zaman nicelik bakımından sınırladıkları nüfusu nitelik olarak geliştirmeye koyulmuşlar. Bunun üzerinde kesintisiz bin beş yüzyıl kadar çalışmışlar. Düzgün insanlar olmalarına şaşırmıyorsunuz herhalde?

Fizyoloji, hijyen, hıfzıssıhha, kültürfizik... Bütün bu çalışmalar çoktan beri kusursuz haldeydi zaten. Neredeyse hastalık nedir bilmiyorlardı; öyle ki bizim "tıp bilimi" adını verdiğimiz alanda önceden kaydettikleri yüksek gelişim bile fiilen kayıp bir sanat haline gelmişti. En iyi şekilde bakılan, her zaman en kusursuz koşullarda yaşayan safkan, dinç bir topluluktu.

Psikolojiye gelince, hiçbir şey bizi bu alanda sahip oldukları günlük somut bilgi –ve pratik– kadar dumura uğratmamış, gerçekten huşuyla bakmamızı sağlamamıştı. Bu konuda her geçen gün daha çok bilgi sahibi oldukça, yabancı bir ırka ve meçhul bir karşıt cinse mensup yabancılar olarak ilk andan itibaren bizi böyle derinden ve ustaca anlayıp bizimle ilgilenmiş olmalarını takdir etmeyi öğrendik.

Bu kapsamlı, derin, bütünlüklü bilgileri sayesinde eğitimle ilgili sorunlarını da bilahare açıklamayı umduğum yollardan çözmeyi başarmışlardı. Milletçe sevilen bu çocukları ülkemizdeki ortalama çocuklarla kıyaslamak, özenle yetiştirilip burcu burcu çiçek açmış güllerle rüzgârda uçuşan çalı topaklarını karşılaştırmaya benzerdi. Oysa onlar hiç de "yetiştirilmiş" gibi *görünmüyordu*; bu tamamen onların doğal hali olmuştu.

Zihin kapasitesi, irade gücü ve toplumsal bağlılık alanında mütemadiyen gelişen bu halk, sanat ve bilimde de (bildikleri kadarıyla) asırlardır önlenemez bir başarı sergiliyordu.

Öyle haybeye üstün olduğumuzu zannederek, bu dingin güzel ülkeye, bu bilgili, tatlı, güçlü kadınların arasına birdenbire girivermiştik ve şimdi güvenli saydıkları düzeyde ehlileştirilip eğitildiğimiz için nihayet ülkeyi görmek, insanlarını tanımak üzere dışarı çıkarılacaktık.

7. Bölüm

Tevazumuzun Bini Bir Para

Nihayet eline makas verilebilecek kadar ehlileştirilip eğitildiğimize hükmedilince, kendimizi elimizden geldiğince tıraş ettik. Kısa kesilmiş sakal upuzun olanından kuşkusuz daha rahattır. Haliyle ellerinde ustura yoktu.

"Bu kadar yaşlı kadının olduğu yerde ustura da olur diye düşünüyor insan," diye dalga geçti Terry. Jeff ise daha önce hiç yüzü buradakiler kadar tüysüz olan kadın görmediğini söyledi.

"Anladığım kadarıyla erkeklerin olmaması onları bu açıdan daha kadınsı yapmış, artık her nasıl olduysa," dedi.

"Eh, tek kadınsı özellikleri de bu," diye zorla kabullendi Terry. "Kadınsılıktan bu kadar uzak bir grup daha görmemiştim. Kişi başına bir çocuk, annelik dediğim şeyin gelişmesine yetmiyor demek ki."

Terry'nin bilindik bir annelik anlayışı vardı: kollarının arasında bir bebek ya da "dizlerinin dibinden ayrılmayan bir sürü velet" ve annenin bütün zamanını bu bebeğe ya da sürüye ayırması. Topluma egemen olan, her türlü sanatı ve zanaatı etkileyen, bütün çocukları mutlak anlamda koruyup kollayan, en kusursuz bakımı ve eğitimi sağlayan annelikse annelik değildi Terry'nin gözünde.

Kıyafetlerimize iyiden iyiye alışmıştık. Kendi kıyafetlerimiz kadar rahattı –hatta bazı açılardan daha rahattı– ve kesinlikle daha güzel görünüyordu. Cep konusuna gelince, eksikliğini duyacağımız hiçbir şey yoktu. O ikinci giysiye bir sürü cep dikilmişti. Bu cepler hem vücudun hiçbir noktasını rahatsız etmeyeceği hem de ellerin rahatça uzanabileceği bir düzende, kıyafeti sağlamlaştırıp dikişleriyle güzel bir görünüm sağlayacak şekilde ustalıkla yerleştirilmişti.

Gözlemlemek zorunda kaldığımız diğer birçok konuda olduğu gibi, burada da her türlü zararlı etkiden azade şekilde eyleme dökülmüş pratik zekâyla ince bir sanatsal duyarlılık birleşmişti.

Göreli özgürlüğümüzün ilk adımı, biz bize yaptığımız bir ülke turuydu. Başımızda beş tane muhafız yoktu artık! Sadece özel öğretmenlerimiz vardı ve zaten onlarla da çok iyi anlaşıyorduk. Jeff, Zava'yı halası gibi sevdiğini söylüyordu – hatta "Gördüğüm bütün halalardan daha neşeli," demişti; Somel ile benim aramdan da su sızmıyordu – çok sıkı iki arkadaştık; ama Terry ile Moadine'i izlemek çok eğlenceliydi. Moadine hep alttan alıyor, kibarlığı elden bırakmıyordu ama gösterdiği sabır ve nezaket büyük bir adamın, sözgelimi ehil, deneyimli bir diplomatın bir kız öğrenciye tavrına benziyordu. Terry'nin hislerini saçma sapan şekillerde ifade etmesine ağırbaşlılıkla katlanması; sadece Terry'yle değil, bence çoğu zaman Terry'ye neşeyle gülmesi ama kibarlığı asla elden bırakmaması; Terry'yi hemen her zaman niyetlendiğinden daha fazlasını söylemeye iten masum soruları... Jeff'le ben bütün bunları seyretmekten çok keyif alıyorduk.

Terry kadının arka plandaki bu sessiz üstünlüğünü asla fark etmiyor gibiydi. Bir tartışmayı bıraktığında hep onu susturduğunu zannediyordu; güldüğündeyse bunu kendi zekâsına bir methiye olarak alıyordu.

Terry'nin gözümden ne denli düştüğünü kendime itiraf etmekten nefret ediyordum. Jeff de böyle hissediyordu emi-

nim; ama ikimiz de bunu birbirimize itiraf etmedik. Ülkemizdeyken onu diğer erkeklerle karşılaştırırdık ve eksiklerini bilsek de hiç de sıra dışı biri gibi gelmezdi. Olumlu yanlarını da bilirdik ve bunların her zaman kusurlarından daha fazla öne çıktığını düşünürdük. Kadınlarla –yani, ülkemizdeki kadınlarla– ilişkisi bakımından gözümüzde hep yüksek bir yerdeydi. Revaçta olduğu çok açıktı. Huylarının bilindiği yerde bile kimse ona ayrımcılık yapmazdı; kimi durumlarda isabetli şekilde "şen şakraklık" adı verilen şöhreti özel bir albeni gibiydi.

Oysa burada, bu kadınların soğukkanlı bilgeliği ve dingin, ölçülü mizacı karşısında, şu bizim Jeff'le ve silik bir insan olan benimle kıyaslanınca, Terry epey sivriliyordu.

"Erkekler arasında bir erkek" olarak, böyle değildi; "kadınlar" arasında –diyeyim– bir erkek olarak da böyle değildi; onun yoğun erkekliği sadece onların yoğun kadınlığını tamamlamaya uygun görünüyordu. Fakat burada tamamen farklı bir durum vardı.

Moadine nadiren gösterdiği dengeli bir kuvvete sahip, iriyarı bir kadındı. Gözleri bir eskrimcinin gözleri kadar dingin ve tetikteydi. Sorumluluğunu üstlendiği kişiyle güzel bir ilişki kurmuştu ama bu ülkede bile bu işin hakkından onun kadar iyi gelebilecek fazla insan olduğunu sanmıyorum.

Terry bizimleyken ondan "Maud" diye bahsediyor ve "İyi bir ihtiyar ama kafası biraz geç basıyor," diyordu ki bu konuda çok yanılıyordu. Söylemeye bile gerek yok, Jeff'in öğretmenine "Cava," bazen de "Moka" ya da sadece "Kahve" diyordu; arsızlığı iyice ele aldığındaysa, "Hindiba," hatta "Postum"* diyordu. Somel ise epey zorlama olan "Som El" dışında bu tür esprilere meze olmuyordu.

Hepsi de öğrendiklerimize benzeyen, tek heceli, hoş, değişik adları olan bir grup kadınla tanıştırıldığımız gün Terry, "Hepiniz tek bir adı mı var?" diye sordu.

---

* Bir hazır kahve markası. (e.n.)

"Ah, hayır," dedi Moadine. "Birçoğumuzun başka bir adı daha var, hayatın tozunu yuttukça aldığımız, tanımlayıcı adlar. O adı hak etmek gerek. Bazen bu bile alışılmadık derecede zengin bir hayata yanıt olarak değişiyor ya da yanına ekleme yapılıyor. Mevcut Toprak Anamız mesela... Sizde başkana ya da krala denk düşüyor sanırım. Kendisine küçükken bile Mera denirdi, 'düşünür' anlamında. Sonradan Du eklendi ve Du-Mera oldu, yani 'bilge düşünür'; şimdiyse hepimiz onu O-Du-Mera olarak anıyoruz: 'ulu ve bilge düşünür'. Yakında onunla tanışacaksınız."

"Yani kimsenin soyadı yok?" diye devam etti Terry, biraz üstten bir tavırla. "Aile adı gibi?"

"Hayır, yok," dedi. "Neden olsun ki? Hepimiz aynı kökenden geliyoruz... Hepimiz gerçekte tek bir 'aileyiz.' Görüyorsunuz, görece kısa ve sınırlı tarihimiz bize en azından bu üstünlüğü sağlıyor."

"Peki, anneler çocuklarının kendi adlarını taşımasını istemiyor mu?" diye sordum.

"Hayır... Neden istesin ki? Çocuğun kendi adı var."

"Yani... Kimlik tespiti için. Böylece insanlar kimin çocuğu olduğunu bilir."

"Biz kayıtlarımızı azami dikkatle tutuyoruz," dedi Somel. "Her birimiz akrabalık ilişkilerimizi ta sevgili İlk Annemize kadar eksiksiz biliyoruz. Bunu yapmamızın birçok nedeni var. Ama çocuğun annesinin kim olduğunu herkesin bilmesine gelince... Buna ne gerek var ki?"

Diğer birçok durumda olduğu gibi burada da salt anneye özgü kafa yapısı ile babaya özgü kafa yapısı arasındaki farkı görmemiz sağlanmıştı. Tuhaftır ki kişisel gurur nedir bilmiyorlardı.

"Peki, ya diğer işleriniz?" diye sordu Jeff. "Kitap olur, heykel olur, bu tür şeylerin altına imzanızı atmıyor musunuz?"

"Evet elbette, hem de seve seve, gururla. Sadece kitaplara ve heykellere de değil, her türlü işe. Evlerin, mobilyaların,

bazen tabakların üstünde küçük harflerle yazılı adlar göreceksiniz. Aksi takdirde insan unutabilir de ondan, oysa biz kime minnettar olmamız gerektiğini bilmek isteriz."

"Üreticinin gururu için değil de tüketicinin rahatlığı için yapılıyormuş gibi konuştunuz," dedim.

"İkisi de," dedi Somel. "İşimizle yeterince gurur duyuyoruz."

"O halde çocuklarınızla niye gurur duymuyorsunuz?" diye üsteledi Jeff.

"Duyuyoruz tabii! Onlarla muazzam gurur duyuyoruz," diye diretti Somel.

"O halde neden onlara imzanızı atmıyorsunuz?" dedi Terry zafer edasıyla.

Moadine her zamanki hafif alaycı tebessümüyle ona döndü. "Çünkü bitmiş ürün tek bir kişiye ait değildir. Bebekken onlardan bazen 'Essa'nın Lato'su' ya da 'Novine'ın Amel'i' diye bahsederiz; ama bu sadece konuşurken tanımlayıcı olsun diye. Kayıtlarda çocuk elbette kendi annelerinin soy çizgisinde yer alıyor; ama kişisel olarak ilgilenirken soyunu sopunu karıştırmadan sadece Lato ya da Amel olurlar."

"Peki, her çocuğa yeni bir ad verecek kadar çok adınız var mı?"

"Elbette var, hayatta olan her kuşağa yetecek kadar."

Sonra bizdeki yöntemleri sordular ve önce "bizim" şöyle şöyle yaptığımızı, ardından da diğer milletlerin farklı yollar izlediklerini öğrendiler. Bunun üzerine hangi yöntemin en iyisi olduğunu sordular; biz de bildiğimiz kadarıyla bu konuda herhangi bir karşılaştırma yapılmadığını, her halkın üstünlük inancıyla diğerlerini hor görerek ya da tamamen görmezden gelerek kendi bildiğini okuduğunu kabul etmek zorunda kaldık.

Bu kadınların bütün kurumlarında en belirgin özellikleri mantıklı olmalarıydı. Herhangi bir gelişmenin izini sürmek

için kayıtlara daldığımda en şaşırtıcı şey buydu: Daha iyi hale getirmek için bilinçli çaba.

Bazı ilerlemelerin değerini önceden tespit etmişler, daha fazla ilerleme kaydedebilecekleri sonucunu çıkarmışlar ve iki tür kafa yapısı yaratmak için her türlü zorluğa katlanmışlar: eleştirel ve mucit. Gözlemleme, ayrım yapabilme, fikir üretebilme konusunda yetenekli olduğunu küçük yaşta gösterenlere bu konuda özel eğitim vermişler; en üst düzey görevlilerinden bazıları bu iki çalışma dalından birinde ya da ötekinde daha da ilerleme kaydetme gayesiyle çok titiz çalışmışlar.

Her kuşakla beraber elbette kusurları tespit eden ve değişiklik gerektiğini gösteren yeni insanlar çıkmış; eleştirilen her hususta özel yeteneklerini sergilemek ve öneriler sunmak üzere hazır bekleyen bir kıta dolusu mucit varmış.

Kendi yöntemlerimize dair soruları cevaplamaya hazır olmadan onların temel özelliklerinden herhangi birini tartışmaya açmamamız gerektiğini artık öğrenmiştik; bu nedenle bu bilinçli ilerleme konusunda sessiz kaldım. Kendi yöntemimizin daha iyi olduğunu gösterebilecek durumda değildik.

Kafamızda, en azından Jeff'le benim kafamızda, bu yabancı ülkenin ve idaresinin üstünlüklerini içtenlikle takdir etme düşüncesi giderek güçleniyordu. Terry ise eleştirel yaklaşınayı sürdürüyordu. Bunu esasen sinirlerinin bozuk olmasına yoruyorduk. Gerçekten de çok asabiydi.

Bütün ülkenin en çok göze çarpan özelliği yiyecek tedarikinin kusursuzluğuydu. Daha ormandaki ilk yürüyüşümüzden, uçağımızdaki ilk kısmi gözlemlerimizden itibaren bunu fark etmeye başlamıştık. Şimdiyse bu muazzam bahçeyi görüyor, üretim yöntemleriyle tanıştırılıyorduk.

Ülkenin büyüklüğü neredeyse Hollanda kadardı, takriben yirmi beş ila otuz bin kilometrekare vardı. Bu muazzam dağların ormanlarla kaplı eteklerineyse birkaç tane Hollanda rahat rahat sığardı. Ülke nüfusu yaklaşık üç milyondu;

kalabalık değildi, ama onlar niteliğe bakıyordu. Üç milyon azımsanmayacak bir çeşitlilik için gayet yeterlidir ve bu insanlar bizim ilk başta açıklayamadığımız kadar çeşitlilik gösteriyordu.

Terry partenogenetik insanların karıncalar ya da yaprak bitleri gibi birbirinin aynısı olması gerektiğinde ısrar etmişti; gözle görülür farklarınıysa erkeklerin varlığına kanıt sayıyordu... artık her neredelerse.

Ama sonra daha teklifsiz sohbetlerimiz sırasında, çapraz döllenme olmadan bu kadar çok farklılığı nasıl açıkladıklarını sorduğumuzda, bir yandan en ufak bir farklılaşma eğilimine bile önem veren dikkatli eğitimi, diğer yandan da mutasyon yasasını işaret ettiler. Bunu bitkiler üzerine çalışmalarında tespit etmiş ve kendi örneklerinde de tam anlamıyla kanıtlamışlardı.

Fiziksel açıdan bakıldığında, bütün o marazi ya da taşkın tiplerden yoksun oldukları için birbirlerine benzerlikleri bizim birbirimize benzerliğimizden daha fazlaydı. Uzun boylu, kuvvetli, sağlıklı ve güzel bir ırktı bu; ama yüz hatları, ten rengi ve ifade bakımından bireysel farklılıklar gösteriyorlardı.

"Ama elbette en önemli şey zihinsel gelişimdir, bir de yarattığımız şeylerdeki gelişim," dedi Somel. "Fiziksel çeşitliliğinize duygu, düşünce ve ürünler bakımından doğru orantılı bir çeşitliliğin denk düştüğünü söyleyebilir misiniz? Yoksa daha çok birbirine benzeyen insanların iç dünyalarının ve yaptıkları işlerin benzer olduğunu mu söylersiniz?"

Bu konuda epey şüphemiz vardı ama fiziksel çeşitliliğin daha fazla olması durumunda ilerleme şansının da daha çok olacağını düşünmeye meyilliydik.

"Kesinlikle öyle olmalı," dedi Zava. "Küçük dünyamızın yarısını kaybetmiş olmayı başlangıç için büyük talihsizlik olarak gördük her zaman. Belki de bilinçli ilerleme için bu denli çabalamış olmamızın nedeni budur."

"Ama edinilmiş özellikler başkalarına aktarılamaz," dedi Terry. "Weissman* bunu ispatladı."

Mutlak ifadelerimizi asla tartışma konusu etmiyor, sadece notlar alıyorlardı.

"Eğer öyleyse, o zaman ilerlememizin kaynağında ya mutasyon var ya da sadece eğitim," diye devam etti Zava ciddiyetle. "Biz kuşkusuz ilerleme kaydettik. Belki de bütün o üstün özellikler ilk annemizde saklıydı ve titiz bir eğitimle bunlar açığa çıktı; kişisel farklılıklarımızsa doğum öncesi durumdaki küçük farklılıklardan kaynaklanıyordur."

"Bence nedenini daha ziyade miras aldığınız kültürünüzde aramak gerekir," dedi Jeff. "Bir de akıl almaz ruhsal gelişiminizde. Gerçek ruh kültürü yöntemleri hakkında çok az şey biliyoruz, oysa sizin bu konuda epey bilgili olduğunuz anlaşılıyor."

Varsın öyle olsun, yine de aktif zekâ ve davranış düzeyleri bakımından bizim bu zamana dek kavrayabildiğimizden daha yüksek bir düzeye ulaşmışlardı. Kendi hayatlarımızda aynı ince nezaketi sergileyen ve en azından "muaşeret kurallarına uyma" gereği duyduklarında birlikte zaman geçirmesi aynı derecede güzel olan birkaç insan tanıdığımızdan, bize eşlik eden kişilerin dikkatle seçilmiş kişiler olduğunu zannetmiştik. Fakat sonrasında bütün bu incelik ve kibarlığın soylarında olduğunu, bunun içine doğup bu şekilde yetiştirildiklerini, kumruların narinliği ya da yılanların sözde zekiliği kadar doğal ve genel olduğunu görünce daha da etkilendik.

Zekâ konusuna gelince, Kadınlar Ülkesi'nin en etkileyici ve benim açımdan en onur kırıcı özelliğinin bu olduğunu itiraf etmeliyim. Bir süre sonra, kendi koşullarımız hakkında can sıkıcı soruların önünü açacağından, onların gözünde gün gibi aşikâr olan şu ya da bu meselelerde yorum yapmayı bıraktık.

---

* August Weissman. Edinilmiş karakter özelliklerinin bir sonraki nesle aktarılamayacağını öne süren Alman biyolog. (y.h.n.)

Bunun en iyi kanıtı, şimdi anlatmaya çalışacağım gıda tedariki meselesiydi.

Tarımlarını geliştirip en üst seviyeye çıkardıklarına ve topraklarında kaç kişinin rahatça yaşayabileceğini hesaplayıp ardından nüfuslarını bu sayıyla sınırlı tuttuklarına göre, insan yapacak başka bir şey kalmadığını düşünebilir. Ama onlar böyle düşünmemişti. Ülkeyi bir birlik olarak görüyorlardı, bu birlik onlara aitti. Bizzat kendileri de bir birlik, bilinçli bir gruptu; topluluk temelinde düşünüyorlardı. Bu bakımdan, zaman mefhumları bireysel bir hayatın umutları ve emelleriyle sınırlı değildi. Bu nedenle yüzyıllara yayılabilecek gelişim planları düşünüp hayata geçirmeyi alışkanlık edinmişlerdi.

Bütün bir ormanı farklı türde ağaçlar dikerek bilinçli şekilde yeniden tasarlamak gibi bir işe girişen insanları ömrümde görmediğim gibi, böyle insanlar olabileceğini hayal de etmemiştim. Oysa onlar bunu kötü bir toprağı kazıp havalandırdıktan sonra yeniden tohum ekmek gibi çok basit bir aklıselim örneği olarak görüyorlardı. Artık her ağaç meyve, yani yenilebilir meyve veriyordu. Fakat bilhassa gurur duydukları bir ağaç vardı ki ilk başta hiç meyve –yani, insanların yiyebileceği türden meyve– vermiyormuş ama o kadar güzelmiş ki dokunmak istememişler. Dokuz yüzyıl boyunca o ağaç üzerinde deneyler yapmışlar ve şimdi bol miktarda sağlıklı tohumla kaplı olan bu güzel ve zarif ağacı bize gösteriyorlardı.

Ağaçların toprağı ekmekten çok daha az emek isteyen ve aynı büyüklükteki bir alanda daha çok ürün veren en iyi besin bitkisi olduğunu, dahası toprağı koruyup zenginleştirdiğini en baştan anlamışlar.

Mevsimlik mahsullere gerekli ilgi gösteriliyor ve meyveler, yemişler, tahıllar ve dut, böğürtlen gibi ürünler neredeyse yıl boyu hiç eksik olmuyordu.

Ülkenin yüksek yerlerinde, dağların arka kısımlarına yakın yerlerde gerçek bir kış yaşanıyor, kar yağıyordu. Kay-

nağı yeraltında bulunan bir gölle geniş bir vadinin olduğu güneydoğu tarafına doğru, iklim California'yı andırıyor ve bol bol turunçgil, incir, zeytin yetişiyordu.

Gübreleme yöntemlerindense bilhassa etkilenmiştim. Burası öyle küçük ve dışa kapalı bir yerdi ki, sıradan bir halkın çoktan açlıktan ölmüş olacağını ya da her yılı yaşam mücadelesi vererek geçireceğini düşünürdünüz. Oysa bu ihtimamlı ziraatçılar, topraktan gelen her şeyle toprağı yeniden besledikleri kusursuz bir plan yapmışlardı. Yiyeceklerinin bütün kırıntı ve döküntüleri, kereste işinden ya da dokuma sanayisinden kalan bitki atıkları, kanalizasyondan gelen bütün katı maddeler özenle işlenip birleştiriliyor ve topraktan gelen her şey toprağa geri dönüyordu.

Pratikteki sonuç, her sağlıklı ormanda görülenden farksızdı: Dünyanın geri kalanında çok sık görülen kötüleşmenin aksine, giderek daha da verimli hale gelen bir toprak geliştirilmişti.

Bunu ilk anladığımızda öyle takdir edici sözler söyledik ki böyle bariz bir aklıselimin övülmesine şaşırmış, bizdeki yöntemlerin ne olduğunu sormuşlardı; bizse cevaben –daha doğrusu, dikkati başka yöne çekerek– topraklarımızın büyüklüğünden bahsetmiş ve en güzel kısımlarını hoyratça kullandığımızı kabul etmiştik.

En azından dikkati başka yöne çektiğimizi sanmıştık. Sonradan öğrendim ki anlattıklarımızın hepsini dikkatli ve bitamam not etmelerinin yanı sıra, söylediğimiz şeyler ile söylemekten bariz şekilde kaçındığımız şeyleri ayırıp incelemek için bir tür iskelet şema da çıkarmışlardı. Bu bilge eğitimciler için, koşullarımıza dair –bazı açılardan– can sıkıcı derecede doğru çıkarımlarda bulunmak aslında çocuk oyuncağıydı. Belli bir gözlemin sonunda çok korkunç çıkarımlara ulaşsalar bile, konuyu kestirip atmadan kendimizi açıklamamıza fırsat veriyorlardı. Tamamen doğal kabul ettiğimiz ya da insanın sınırlı oluşuyla alakalı gördüğümüz

şeylerden bazılarına gerçekten inanamıyorlardı; üstelik daha önce dediğim gibi, ülkemizdeki toplumsal durumu büyük oranla saklamak için üçümüz de adı konulmamış bir çaba içindeydik.

"Lanet gelsin onların nine zihniyetlerine!" demişti Terry. "Elbette erkeklerin dünyasını anlayamaz onlar! İnsan değiller ki... onlar yalnızca bir grup ka-ka-kadın!" Bu hadise onların partenogenez olduklarını kabul etmek zorunda kaldıktan sonraydı.

"Keşke bizim dede zihniyetimiz de bu kadar iyi iş çıkarsaydı," dedi Jeff. "Bizdeki bunca yoksulluk, hastalık ve daha bir sürü dert arasında iyi kötü idare ediyor olmamızın hanemize yazılması gereken bir artı olduğunu düşünüyor musun gerçekten? Onlardaysa huzur, bolluk, zenginlik, güzellik, iyilik ve zekâ var. Gayet düzgün insanlar bence!"

"Onların da kusurları olduğunu göreceksin," diye üsteledi Terry ve kısmen kendimizi savunma babında, üçümüz de onların bu kusurlarının ne olabileceğini aramaya koyulduk. Oraya varmadan önce bu konuya çok kafa yormuş, epey mesnetsiz tahminlerde bulunmuştuk.

"Diyelim ki yalnızca kadınların olduğu bir ülke var," demişti Jeff, tekrar tekrar. "Bu kadınlar neye benzerdi?"

Bir arada yaşayan bir sürü kadının kaçınılmaz sınırlılıkları, kusurları ve ayıpları konusunda kendimizden öyle emindik ki... "Kadınsı süs merakı" adını verdiğimiz şeye –"fırfırlara, incik boncuğa"– kendilerini kaptıracaklarını düşünüyorduk ama onlar kendilerine Çin kıyafetlerinden bile daha kusursuz, istendiğinde alabildiğine süslü püslü, her zaman kullanışlı, kişinin ağırbaşlı ve zevk sahibi olduğunu gösteren bir kıyafet yaratmışlardı.

Can sıkıcı, itaatkâr bir tekdüzelik bulacağımızı sanıyorduk ama bizdekinin çok ötesinde cüretkâr bir toplumsal yaratıcılık ile bizimkinden asla geri kalmayan mekanik ve bilimsel bir gelişmeyle karşılaşmıştık.

Küçük hesaplar peşinde koşan kadınlar göreceğimizi sanıyorduk ama öyle bir toplumsal bilinçlilik bulmuştuk ki bunun yanında bizim milletlerimiz didişip duran şapşal çocuklar gibi kalırdı.

Kıskançlık bulacağımızı sanıyorduk ama uçsuz bucaksız bir kız kardeş sevgisi ve tarafsız, önyargısız bir zekâyla karşılaşmıştık ki bizde bir benzerini bulamazdınız.

Histeriyle karşılaşacağımızı sanıyorduk; sağlıklı ve zinde insanlarla, sakin, soğukkanlı bir mizaçla karşılaşmıştık, öyle ki sözgelimi küfürbazlığın bir alışkanlık olduğunu, ne kadar denesek de açıklamayı başaramamıştık.

Bütün bunları Terry bile kabul etmek zorunda kalmıştı ama yine de madalyonun diğer yüzüyle de pek yakında karşılaşacağımızda diretmeyi sürdürüyordu.

"Akla yatkın, değil mi?" diyordu. "Bu lanet yerdeki her şey doğaya aykırı... Bizzat içinde olmasaydık hayatta mümkün değil derdim. Ve doğal olmayan bir koşulun da doğal olmayan sonuçlar doğurması kaçınılmazdır. Korkunç bazı özellikleri olduğunu göreceksiniz – demedi demeyin! Sözgelimi suçlularını, engellilerini, yaşlılarını ne yaptıklarını henüz bilmiyoruz. Farkındaysanız böyle birilerini hiç görmedik. Bu işin içinde bir iş var!"

Ben de işin içinde bir iş olduğuna inanma eğilimindeydim, bu yüzden cesaretimi toplayıp Somel'e sordum.

"Bütün bu kusursuzluğun içinde bir kusur arıyorum," dedim hiç eğip bükmeden. "Olmaz böyle şey, üç milyon insanın hiçbir kusurunun olmaması mümkün değil. Anlayıp öğrenmek için elimizden geleni yapıyoruz; bir sakıncası yoksa, bu benzersiz medeniyetinizin sizin gözünüzde en kötü özelliklerini söyleyerek bize yardımcı olur musunuz?"

Yemek bahçelerinden birindeki gölgeli bir çardakta oturuyorduk. Leziz yemekler afiyetle yenmişti, önümüzdeyse hâlâ bir tabak meyve duruyordu. Bir tarafta son derece zengin ve güzel olan geniş kırlık alan, diğer yandaysa insana

mahremiyet izni verecek aralıklarla yer yer masaların olduğu bahçe uzanıyordu. Bu noktada hemen şunu söyleyeyim, bütün o dikkatli "nüfus dengeleme" yöntemleri sayesinde bu ülkede kalabalıktan eser yoktu. Her yerde insana adım atacak, nefes alacak kadar yer, güneşli, havadar bir özgürlük kalıyordu.

Somel çenesini eline, dirseğini de yanındaki alçak duvara dayadı ve güzelim topraklara dalıp gitti.

"Elbette kusurlarımız var – hepimizin var," dedi. "Bir açıdan, eskiden olmadığı kadar çok kusurumuz olduğu söylenebilir; demem o ki kusursuzluk çıtamız her geçen gün daha da yükseliyor sanki. Ama yılmıyoruz, çünkü kayıtlarımız gerçekten de kazanım elde ettiğimizi gösteriyor – hem de azımsanmayacak bir kazanım.

İlk başta –bilhassa soylu bir anneyle başlamış olsak bile– onun geçmişindeki köklü soy kaydının temel özelliklerini miras aldık. Bunlar zaman zaman –korkutucu şekilde– kendini gösteriyordu. Ama sonuçta neredeyse altı yüzyıldır sizlerin 'suçlu' adını verdiği türde birileri olmadı ülkemizde.

Elbette en alt seviyedeki türleri eğitmek ya da mümkün mertebe kontrollü üreme yoluyla ortadan kaldırmak ilk işimiz oldu."

"Kontrollü üremeyle ortadan mı kaldırdınız?" diye sordum. "İyi de nasıl oluyor... hani partenogenez varken?"

"Eğer kötü özellikler sergileyen kız yine de toplumsal vazifelerini idrak edebilecek tıynetteyse, kendisine annelikten vazgeçmesi çağrısında bulunuyorduk. Zaten sayıca az olan çok kötü tiplerden bazıları neyse ki doğurmaya uygun değildi. Ama kusur orantısız bencillikle alakalıysa, o zaman kız mutlaka kendisinin çocuk sahibi olma hakkından dem vuruyor, hatta kendi çocuklarının başkalarınınkinden daha iyi olacağını iddia ediyordu."

"Bunu anlayabiliyorum," dedim. "Çocuklarını da muhtemelen kendine benzetecektir."

"İşte buna asla izin veremeyiz," diye cevap verdi Somel sakince.

"İzin vermek mi?" diye sordum. "Bir annenin kendi çocuklarını yetiştirmesine mi izin vermiyorsunuz?"

"Kesinlikle öyle," dedi Somel, "bu yüce göreve uygun olmadığı müddetçe, kesinlikle olmaz."

Onlarla ilgili sahip olduğum fikirlere esaslı bir darbe oldu bu.

"Ama ben zannetmiştim ki annelik hepiniz için..."

"Annelik... yani gebelik, çocuk doğurmak öyle. Ama bizim en yüce sanatımız eğitim ve yalnızca en yüce sanatçılarımıza bu sanatı icra etmeleri için izin veriyoruz."

"Eğitim mi?" Yine kafam karışmıştı. "Ben eğitimden bahsetmiyorum ki. Ben annelik derken sadece çocuk doğurmayı değil, bebeklerin bakımını da kastediyorum."

"Bebek bakımı eğitimi de kapsar ve bu görev sadece en uygun olanlara emanet edilebilir," diye tekrarladı.

"O halde siz anne ile çocuğu ayırıyorsunuz!" diye bağırdım dehşet içinde; Terry'nin hissettikleri beni ele geçiriyordu, bu kadınların onca olumlu özelliği arasında yanlış bir şeyler olmalıydı işte.

"Her zaman değil," diye sabırla açıklamaya devam etti. "Görüyorsunuz, hemen her kadın anneliğe her şeyden daha çok değer verir. Her genç kız bunun için yanıp tutuşur, anneliği sevinçlerin en büyüğü, şereflerin en yücesi, dünyadaki en mahrem, en kişisel, en değerli şey olarak görür. Demem o ki çocuk yetiştirme bizde öyle derinden incelenen, öyle incelikle ve maharetle hayata geçirilen bir kültür haline gelmiştir ki çocuklarımıza olan sevgimiz arttığı ölçüde, bu süreci yeteneksiz ellere teslim etmeye bir o kadar gönülsüz oluruz, o eller bize ait olsa bile."

"Ama anne sevgisi..." diyecek oldum.

Anlaşılır bir şekilde izah etmenin yolunu arayarak yüzümü inceledi.

"Bize dişçilerinizden bahsetmiştiniz," dedi en sonunda, "hani hayatlarını başka insanların dişlerindeki –hatta bazen çocukların dişlerindeki– küçük oyukları doldurarak geçiren şu tuhaf uzmanlığa sahip kişiler."

"Evet?" dedim, nereye bağlamaya çalıştığını anlamadan.

"Sizde anne sevgisi, anneleri çocuklarının dişlerini kendilerinin doldurmasını mı teşvik ediyor? Yahut bunu istemesini?"

"Elbette hayır," diye karşı çıktım. "Ama bu son derece uzmanlık isteyen bir zanaat. Halbuki bebek bakımı her kadının... her annenin yapabileceği bir şey."

"Biz öyle düşünmüyoruz," diye cevap verdi kibarca. "İçimizde en ehil olanlar bu görevi yerine getiriyor; kızlarımızın çoğunluğuysa bu mertebeye gelmek için hevesle çabalıyorlar – emin olun bizdekiler en iyileri."

"Peki ya bebeği elinden alınan o zavallı anneler?"

"Ah, hayır!" diyerek teskin etti beni. "Elinden alınma diye bir şey kesinlikle yok. Yine onun bebeği; yine onunla kalıyor, bebeğini kaybettiği yok. Ama bebeğin bakımından sorumlu tek kişi o değil. Daha tecrübeli olduğunu bildiği başkaları oluyor. Kendisi de onlar gibi eğitildiği, onlar gibi bilgilerini hayata geçirdiği için bunu biliyor ve gerçekten üstün olduklarını kabul edip saygı duyuyor. Çocuğun iyiliği için, onun en düzgün bakımı almasından mutlu oluyor."

İkna olmamıştım. Ayrıca bu kulaktan dolma bir bilgiydi; Kadınlar Ülkesi'nde anneliğin nasıl olduğunu bizzat görmem gerekiyordu.

8. Bölüm

Kadınlar Ülkesi'nin Kızları

Nihayet Terry'nin arzusu gerçek oldu. Bizden her zamanki gibi kibarca ve özgür tercihimize bırakan bir ricayla, genel dinleyicilere ve kızlar sınıfına konuşma yapmamız istendi.

İlk konuşmamızı hatırlıyorum da... Kıyafetlerimize ve amatör saç kesimimize ne kadar özen göstermiştik. Özellikle de Terry sakalının biçimi konusunda mızmızlanıp durmuş ve çabalarımızı öyle çok eleştirmişti ki, en sonunda kırkma makasını eline tutuşturup kendi bildiği gibi yapmasını söylemiştik. Sakallarımıza epey kıymet verir olmuştuk; kısacık saçları ve cinsiyetsiz kıyafetleriyle bu uzun, gürbüz kadınların arasında neredeyse tek ayırıcı özelliğimiz sakallarımızdı. Bize geniş bir yelpazede çeşitli kıyafetler sunmuşlar, biz de kişisel zevkimize göre içlerinden birini seçmiş, ama kalabalık dinleyici kitlesiyle karşılaştığımızda, kimsenin bizim kadar, özellikle de Terry kadar süslü olmadığını görünce şaşırmıştık.

Terry çok etkileyici bir simaydı, bana elimden geldiğince kısa kestirmiş olsa da hafif uzun saçları keskin yüz hatlarını yumuşatıyordu; üzerine geçirdiği geniş, gevşek kemerli ve bol işlemeli tunik sayesinde resmen V. Henry'yi andırıyordu.

Jeff daha ziyade –nasıl desem– bir Huguenot Âşığı'na* benziyordu; bense neye benzemiştim bilmiyorum, tek bildiğim kendimi çok rahat hissettiğimdi. Bizlerin giydiği o kapitone zırhlara ve kolalı kenar süslerine dönünce, Kadınlar Ülkesi kıyafetlerinin ne kadar rahat olduğunu hatırlayıp az hayıflanmadım.

Dinleyicilere bakarken tanıdığımız o üç zeki kızın yüzünü aradık; ama orada değillerdi. Bir sürü kız vardı; sessiz, meraklı, dikkatli, gözünü dört açmış, can kulağıyla dinleyip öğrenmeye hevesli kızlar.

Bizden, kapsamını kendimizin belirleyeceği şekilde dünya tarihinin kısa ama bütünlüklü bir özetini sunmamız ve soruları cevaplamamız istenmişti.

"Biz öyle cahiliz ki, görüyorsunuz işte," diye açıklama getirmişti Moadine. "Kendimiz için geliştirdiğimiz bilimler haricinde hiçbir şey bilmiyoruz, elimizdekiler küçük bir ülkenin beyin gücünden ibaret; siz ise, anladığımız kadarıyla, bütün dünyada birbirinize yardım edip keşiflerinizi paylaşmış, kaydettiğiniz ilerlemeleri bir havuzda toplamışsınız. Medeniyetiniz ne müthiş, ne harikuladedir kim bilir!"

Somel de başka bir öneride bulunmuştu.

"Bizimle olduğu gibi yine en baştan başlamanıza gerek yok. Sizden öğrendiklerimizin bir nevi özetini çıkardık ve ülkedeki herkes bunları hevesle yalayıp yuttu. Belki özet metnimizi görmek istersiniz?"

Görmeye can atıyorduk, çok etkilenmiştik. Bu kadınlar bizim için en temel olan konularda bile ister istemez cahil olduklarından, ilk başlarda onlara çocuk ya da yabanıl gözüyle bakmıştık. Fakat onları tanıdıkça, Platon ya da Aristoteles ne kadar cahilse o kadar cahil olduklarını, Antik Yunan'da-

---

* John Everett Millais'nın "A Huguenot on St. Bartholomew's Day" (Aziz Bartalmay Yortusu'nda bir Fransız Protestan) adlı tablosunda tasvir edilen genç çifte gönderme. (y.h.n.)

kiyle mukayese edilebilecek denli gelişkin bir zihniyetleri olduğunu kabullenmek zorunda kalmıştık.

Bu sayfaları onlara tüm beceriksizliğimizle öğretmeye çalıştığımız şeylerin izahıyla şişirmeye hiç niyetim yok. Anılmaya değer olan kısım, onların bize öğrettikleri ya da bunların belli belirsiz hatırasıdır. Ama zaten o sırada, esas ilgimizi çeken konuşmamızın konusu değil, dinleyicilerdi.

Kızlar –hem de yüzlercesi– hevesli, gözleri ışıl ışıl, dikkatli genç yüzlerle bizi soru yağmuruna tutuyor ve esefle söylüyorum, bizim sorulara cevap verme konusunda acizliğimiz gittikçe artıyordu.

Kürsüde yanımızda duran ve bazen bir soruyu, çoğu zaman da verdiğimiz cevabı açıklayarak imdadımıza yetişen özel rehberlerimiz durumun farkına varıp akşamın resmi konferans kısmını kısa kesmişlerdi.

"Genç kadınlarımız sizlerle tanışmaktan ve dilerseniz bizzat yüz yüze konuşmaktan mutluluk duyacaklardır," dedi Somel.

Dilersek ne demek! Bunun için sabırsızlanıyorduk ve böyle de söyledik; bunun üzerine Moadine'in yüzünde küçük bir tebessüm parıltısı gördüm. O sırada, bütün bu hevesli genç şeyler bizimle konuşmayı beklerken bile, aklımda aniden bir soru beliriverdi: "Bakış açıları neydi? Bizim hakkımızda ne düşünüyorlardı?" Bunu sonradan öğrenecektik.

Terry bu gençlerin arasına bir nevi mutlu bir yüzücünün denize dalması gibi daldı. Jeff ise asil yüzünde vecde gelme ifadesiyle bir ayine katılır gibiydi. Oysa ben kafamdaki o son düşünceden ötürü biraz tedirgindim ve gözümü dört açmıştım. Etrafım bir grup hevesli sorgucuyla çevrili olmasına rağmen –hepimizin öyleydi– Jeff'i gözlemleyecek zamanı buldum ve onun tapınan gözlerinin, ağırbaşlı nezaketinin bazılarını memnun edip cezbettiğini; sert mizaçlı olan bazılarınıysa kendisinden uzaklaştırıp Terry'ye ya da bana ittiğini gördüm.

Bu anı dört gözle beklediğini ve ülkemizde ne denli karşı konulmaz biri olduğunu bildiğimden, Terry'yi özel bir ilgiyle izledim. Tatlı dilli ve kendinden fazla emin yaklaşımının onları nasıl rahatsız ettiğini ara ara da olsa görebildim; onun fazla içli dışlı bakışları sanki canlarını sıkıyor, iltifatları onları şaşkına çevirip kızdırıyordu. Kimi zaman bazı kızların yüzü kızarıyordu ama bunu gözkapaklarını düşürüp çekingen bir edayla değil, öfkeyle ve kafalarını hızlıca kaldırarak yapıyorlardı. Kızlar ardı ardına ondan uzaklaştılar ve en sonunda etrafında sadece küçük bir grup sorgucu kaldı, zaten onlar da bariz şekilde grubun en az "kız gibi" olanlarıydı.

Terry ilk başta halinden memnun görünüyordu, güçlü bir izlenim bıraktığını sanıyor gibiydi; ama nihayetinde Jeff'e ya da bana bakınca, pek de –hatta hiç– mutlu görünmemeye başladı.

Bana gelince, hoş bir şaşkınlığa sürüklendim. Ülkemizdeyken hiçbir zaman "revaçta" biri olmadım. Kız arkadaşlarım olmadı değil, oldu, hem de iyi kızlardı ama hiçbir zaman arkadaşlıktan öteye geçememiştik. Ayrıca hepsi az çok aynı kalıptan çıkmaydı, etraflarını hayranların sardığı popülerlikte tipler değillerdi. Oysa burada, beni şaşırtacak şekilde, en büyük kalabalık benim etrafımda toplanmıştı.

Sizi izlenimlere boğmak yerine elbette bir genelleme yapmam gerekiyor; ama ilk akşam, yarattığımız izlenimin iyi bir örneğiydi. Jeff'in peşinden gidenler, tabiri caizse daha duygusal olanlardı – gerçi doğru kelime bu da değil. Belki ayakları o kadar da yere basmayan tipler; bir nevi sanatçı olan kızlar, ahlakbilimciler, öğretmenler diyebilirim.

Terry ise daha kavgacı bir gruba maruz kalmıştı: hevesli, mantıklı, sorgulayıcı kafalar, fazla duyarlı olmayan, tam da kendisinin hazzetmediği tipler. Bana gelince... Bu denli rağbet görüyor olmak koltuklarımı kabartmıştı.

Terry öfkeden kuduruyordu. Hangimiz suçlayabilirdi ki onu?

"Kızlarmış!" diye püskürdü, o akşam bitip de bir kez daha baş başa kaldığımızda. "Siz bunlara *kız* mı diyorsunuz!"

"Hem de kızların en harikaları diyorum," dedi Jeff, mavi gözleri hülyalı ve hoşnut bakıyordu.

"Peki ya *sen* ne diyorsun?" diye sordum tatlılıkla.

"Oğlan çocuğu! Oğlan çocuğundan başka bir şey değil çoğu. Hem de itici, huysuz bir güruh. Her şeye bir kulp takan, küstah yeniyetmeler. Kız falan değil bunlar."

Kızgın ve haşindi, sanırım biraz da kıskançlık yok değildi. Bilahare, kızların nelerden hoşlanmadığını öğrendiğinde tavrını birazcık değiştirdi ve daha iyi anlaşmaya başladı. Böyle yapmak zorundaydı. Zira eleştirisine rağmen, bunlar gerçekten kızdı ve mevcut bütün kızlar bunlardı! Tabii şu bizim üçlüyü ayrı tutuyorum – hani halihazırda tanışıklığımızı tazelediklerimizi!

Flörtleşmeye gelince, ki bir süre sonra ona da sıra geldi, elbette ben en iyi kendi durumumu anlatabilirim – ama buna da pek hevesli değilim. Fakat Jeff'le ilgili bir şeyler duydum; Celis'inin yüce duygusallığı ve ölçüsüz kusursuzluğundan saygıyla, hayranlıkla ve uzun uzadıya bahsetmeye teşneydi; Terry'ye gelince – Terry öyle çok yanlış girişimde bulunmuş, öyle çok reddedilmişti ki durulup gerçekten Alima'nın gönlünü kazanmaya kendini verdiğinde epey akıllanmıştı. Ama her şey güllük gülistanlık değildi. İkide bir kavga edip ayrılıyorlardı; o zaman Terry başka bir güzelle kendini avutmak için bir saniye bile durmuyor ama sonra o güzel kendisini reddedince gerisingeri Alima'ya dönüyor ve her seferinde ona daha da bağlanıyordu.

Alima ise hiç geri adım atmadı. Cüsseli, güzel bir kızdı, güçlü kadınların olduğu bu ırk için bile istisnai derecede güçlüydü, başı hep dikti ve hevesli koyu renk gözlerinin üzerinde şerit gibi uzanan hizalı kaşları havada süzülen bir şahinin kocaman kanatları gibiydi.

Üçüyle de iyi arkadaştım, ama içlerinde aramın en iyi olduğu kişi Ellador'du, tabii bu his ikimiz için de değişmeden önce.

Ondan ve benimle gayet teklifsiz konuşan Somel'den, Kadınlar Ülkesi'nin konuklarına bakış açısıyla ilgili nihayet bir şeyler öğrenmiştim.

Çift kanatlı uçağımızın sağır edici uğultusu tepelerindeki göğü delip geçtiğinde, onlar burada kendi hallerinde, mutlu mesut yaşayıp gidiyorlardı.

Uçağı herkes duymuş, kilometrelerce uzaktan bile herkes görmüştü; haber kulaktan kulağa hızla yayılmış ve her kentte, her köyde toplantı yapılmıştı.

Hızlıca aldıkları karar şuydu:

"Başka bir ülkeden geliyorlar. Muhtemelen erkekler. Belli ki ileri bir medeniyet. Çok değerli bilgilere sahip olduklarına şüphe yok. Tehlikeli olabilirler. Mümkünse yakalayın; gerekirse ehlileştirip eğitin. Halkımız için iki cinsiyetin de olduğu bir düzeni yeniden kurma şansı olabilir."

Bizden korkmuyorlardı; son derece zeki üç milyon kadın –ya da sadece yetişkinleri sayarsak iki milyon kadın– üç tane genç erkekten korkacak değildi. Biz onlara "kadın" ve dolayısıyla "ürkek" diye bakıyorduk; ama iki bin yıldır hiçbir şeyden korkmamışlardı ve bu hissi üstlerinden atalı da muhtemelen bin yıldan fazla olmuştu.

Onların arasından dilediğimizi seçeceğimizi düşünmüştük; en azından Terry öyle sanmıştı. Onlar ise –çok ihtiyatlı ve ileri görüşlü olduklarından– bizi seçmeyi düşünmüşlerdi, o da akıllarına yatarsa.

Eğitimde olduğumuz süre zarfında bizi incelemiş, tahlil etmiş, hakkımızda raporlar hazırlamışlardı ve bu bilgiler ülkenin dört bir yanına dağıtılmıştı.

Bu ülkede tek bir kız yoktu ki ülkemiz, kültürümüz ve bizim kişisel özelliklerimiz hakkında aylardır elde edilen bütün bilgileri yalayıp yutmamış olsun. Tevekkeli değil, sorularını

cevaplamak zordu. Ama içim acıyarak söylüyorum ki en sonunda görücüye çıkarılıp sergilendiğimizde (bu ifadeyi kullanmaktan nefret ediyorum ama olan buydu), bizi kapmak için yarışan olmadı. Zavallı koca oğlan Terry "goncalarla dolu bir kız bahçesinde" elini kolunu sallayarak dolaşacağına dair hoş hayallere kapılmıştı – ama bunu becerebilen beri gelsin! Gonca güllerin hepsi keskin gözleriyle bizi inceleyerek değer biçiyordu.

İlgilenmiyor değillerdi, gayet ilgililerdi, ama bu bizim aradığımız türde bir ilgi değildi.

Davranışlarına dair fikir elde edebilmek için son derece yüksek bir dayanışma bilincine sahip olduklarını unutmamanız gerekiyor. Hiçbiri kendine bir sevgili seçmiyordu; aşk hakkında en ufak bir fikirleri yoktu; yani, cinsel anlamda aşktan bahsediyorum. Bu kızlar için annelik bir Çobanyıldızı'ydı ve salt kişisel bir işlevden daha üst bir mertebeye çıkarılan anneliği en üstün toplumsal hizmet, insan ömrünün en büyük ibadeti olarak görüyorlardı ve şimdi bütün vaziyeti değiştirecek, eskiden olduğu gibi iki cinsiyetin de olduğu doğa düzenine geri dönmelerini sağlayacak o büyük adımı atmak için bir fırsat elde etmişlerdi.

Temeldeki bu düşüncenin yanı sıra medeniyetimize duydukları, kişisellikten tamamen uzak olan sınırsız bir ilgi ve merak vardı ki, bunu güdüleyen kafa yapısının yanında okullu bebeler gibi kalıyorduk.

Verdiğimiz konferansların başarılı olmaması fazla şaşırtıcı değildi; hamlelerimizin ya da en azından Terry'ninkilerin çok kötü karşılanmasıysa hiç değildi. Benim göreli başarımın nedeniyse ilk başta gururumu okşamaktan uzaktı.

"En çok seni seviyoruz," demişti Somel bana, "çünkü sen bize daha çok benziyorsun."

"Bir sürü kadına benziyorum yani?" diye düşünüp kendimden tiksinmiş, sonra onların bizim kullandığımız aşağılayıcı anlamda "kadın" olmaktan ne kadar uzak olduk-

larını hatırlamıştım. Düşüncelerimi okuyarak gülümsemişti bana.

"Sizin gözünüzde 'kadın'a benzemediğimizi gayet görebiliyoruz. Elbette iki cinsiyetin de var olduğu bir ırkta her cinsiyetin belirgin özelliği iyice öne çıkacaktır. Ama insanların geneline ait yeterince özellik vardır, değil mi? Senin bize daha çok benzediğinizi söylerken kastettiğim buydu – genel olarak 'insan' demek istemiştim. Seninleyken kendimizi rahat hissediyoruz."

Jeff'in sorunu kadınlara karşı muazzam nazik olmasıydı. Kadınları idealleştiriyor ve her zaman onlara "kol kanat gereceği" ya da "hizmet edeceği" bir fırsat kolluyordu. Kadınlarınsa onun ne korumasına ne de hizmetine ihtiyacı vardı. Huzurlu, güçlülerdi, bolluk içinde yaşıyorlardı; bizse onların konukları, tutsaklarıydık ve mutlak anlamda bağımlıydık.

Elbette ülkemize geldikleri takdirde elimizdeki bütün imkânları ayaklarının altına sereceğimizi vaat edebilirdik, ama onların ülkelerini tanıdıkça, daha az böbürlenir olduk.

Terry'nin mücevherleriyle incik boncuklarına ilginç şeyler gözüyle bakıyor, değeriyle zerrece ilgilenmeden elden ele dolaştırıp işçiliğine dair sorular soruyor ve sahibinin kim olacağını değil hangi müzeye koyacaklarını tartışıyorlardı.

Bir erkeğin bir kadına verecek hiçbir şeyi yoksa ve her şey kişisel albenisine bağlıysa, flört hamleleri sınırlanmıştır.

Kızlar iki şeyi değerlendirmeye çalışıyorlardı: Büyük Değişim'i gerçekleştirmenin doğru olup olmayacağı ve bu amaca en iyi hizmet edecek uyum sağlama derecesi.

Bu noktada, şu üç çevik orman kızıyla yaşadığımız küçük deneyimin faydasını gördük ve bu bizim yakınlaşmamızı sağladı.

Ellador'a gelince: Farz edin ki yabancı bir ülkeye geliyorsunuz ve oranın gayet güzel –hatta sıradan anlamıyla "güzel"den birazcık öte– olduğunu düşünüyorsunuz, sonra bereketli çiftlikler görüyorsunuz, sonra bahçeler, muazzam

bahçeler; sonra nadir ve değişik hazinelerle –hesabı kitabı tutulamayacak, sonu gelmez hazinelerle– dolu saraylar, sonra –Himalayalar gibi– dağlar, sonra da deniz.

Karşımdaki dalın üstünde dengede durup o üçlüyü bize tanıttığı gün hoşlanmıştım ondan. En çok onu düşünüyordum. Sonrasında, üçüncü kez karşılaştığımızda ona bir arkadaş gibi yaklaştım ve tanışıklığımızı sürdürdüm. Bu süreçte Jeff'in aşırı düşkünlüğü Celis'in kafasını allak bullak ediyor, saadet günleri sürekli erteleniyordu; Terry ile Alima da kavga edip uzaklaşıyor, bir ayrılıp bir barışıyorlardı; Ellador ile ben ise yakın arkadaş olmuştuk.

Konuştukça konuşuyorduk. Beraber uzun yürüyüşlere çıkıyorduk. Bana bir şeyler gösteriyor, anlatıyor, anlamadığım birçok şeyi izah ediyordu. Onun halden anlayan zekâsı sayesinde Kadınlar Ülkesi halkının ruhunu her geçen gün daha iyi kavradım, dışarıdan görünen kusursuzluğunu da muazzam içsel gelişimlerini de her geçen gün daha da takdir eder oldum.

Artık kendimi bir yabancı, bir tutsak gibi görmüyordum. Anladığımı, özdeşlik kurduğumu, bir amacım olduğunu hissediyordum. Her şeyi ama her şeyi konuşuyorduk. Ve hep daha uzaklara gittikçe, onun zengin, tatlı ruhunu keşfettikçe, güzel dostluk hissim öyle yüce, öyle geniş, öyle iç içe geçmiş bir his birleşimine temel oluşturdu ki bunun şaşkınlığıyla adeta gözüm hiçbir şey görmez oldu.

Dediğim gibi, daha önce kadınlara pek önem vermemiştim, onlar da benimle ilgilenmemişlerdi – Terry'nin tarzında yani. Ama bu seferki...

İlk başta ona, kızların tabiriyle, hiç "o gözle" bakmamıştım. Ben bu ülkeye Türk haremi bulma niyetiyle gelmemiştim ve Jeff gibi kadınlara tapan biri de değildim. Bu kızdan, hani bizde "sadece arkadaş olarak" denir ya, öyle hoşlanmıştım. Bu arkadaşlık bir ağaç gibi büyüdü. Öyle kafa dengi biriydi ki! Birlikte her şeyi yapabiliyorduk. O bana oyunlar

öğretiyordu, ben ona oyunlar öğretiyordum, koşuyorduk, kürek çekiyorduk ve hem derin bir yoldaşlığımız vardı hem de her vesileyle gülüp eğleniyorduk.

Sonra bu yabancı ülkede daha da ilerledikçe saraylar, hazineler ve karlı sıradağlar belirdi karşımda. Böyle bir insanın var olabileceği aklımın ucundan bile geçmezdi. Bu kadar... muazzam. Yetenekli demeye çalışmıyorum. Kendisi bir ormancıydı –işinde en iyilerden biriydi– ama kastettiğim o meziyet değildi. *Muazzam* derken, büyük demek istiyorum... her yönüyle yüce. Eğer bu kadınlardan daha çoğunu bu kadar yakından tanısaydım, belki onun bu denli benzersiz olduğunu düşünmezdim; ama onların arasında bile soylu biriydi. Annesi bir Üstün Anne'ydi – sonradan öğrendim ki anneannesi de öyleymiş.

Böylece bana güzel ülkesini her geçen gün daha çok anlattı; ben de ona kendi ülkemi epeyce, hatta istediğimden de fazla anlattım ve ayrılmaz bir ikili olduk. Sonra bu derin kabul yerleşti ve büyüdü. Kendi ruhumun yükselip kanatlandığını hissediyordum adeta. Hayat büyüdükçe büyüdü. Sanki daha önce hiç anlamadığım kadar anlıyordum; sanki bir şeyler yapabilirdim –sanki büyüyebilirdim– şayet o bana yardım ederse. Ama sonra o his geldi – ikimize birden, birdenbire.

Sakin bir gündü – dünyanın, onların dünyasının kıyısında. İkimiz aşağıdaki uzak, loş ormanlık alanı seyrederek gökyüzünden, yeryüzünden, insan yaşamından, benim ülkem ile diğer ülkelerden, onların nelere ihtiyaç duyduğundan ve onlar için yapmayı umduğum şeylerden bahsediyorduk...

"Şayet sen bana yardım edersen," dedim.

O âli, tatlı bakışıyla bana döndü, ardından gözleri gözlerimde, elleri ellerimde durdu – sonra birdenbire aramızda daha da yüce bir ihtişam parıltısı alevleniverdi... gücüne direnilmez, kelimelerle tarif edebileceğimin çok ötesinde.

Celis mavi, altın ve pembe bir insandı; Alima ise siyah, beyaz, kırmızı, parıl parıl bir güzellikti. Oysa Ellador kah-

verengiydi: Saçları koyu renk ve fok kürkü gibi yumuşaktı; derisi, canlı bir kırmızılığı da olan duru bir kahverengi; kahverengi gözleri sarı yakut renginden siyah kadifeye kadar uzanan tonlardaydı. Harikulade kızlardı, hepsi de.

Bizi ilk kez ta aşağıdaki gölün orada görmüş ve daha biz ilk keşif uçuşumuzu bile yapmadan haberi ülkeye yaymışlardı. İnişimizi seyretmiş, ormanda biz nereye onlar oraya peşimizden gelmiş, o ağaca saklanmış ve bana kalırsa bile bile kıkırdamışlardı.

Üstü örtülü taşıtımızın başında sırayla nöbet tutmuşlardı; kaçtığımız duyurulduğundaysa bir iki gün boyunca peşimizden gelmiş ve anlatıldığı üzere, en sonunda da karşımızda bitivermişlerdi. Üzerimizde özel bir hak iddia ediyorlardı –bize "kendi erkekleri" diyorlardı– ve ülkeyi, insanlarını incelememize izin çıktığında, hak iddiaları bilge önderleri tarafından da kabul edilmişti.

Ama milyonların arasından da kesinkes yine onları seçerdik gibime geliyor, hatta üçümüze de öyle geliyor.

Yine de "gerçek aşkın yolu her zaman engebelidir;" bu flört dönemi de hiç beklenmedik tuzaklarla doluydu.

Gerek Kadınlar Ülkesi'nde gerek sonrasında kendi ülkemde yaşadığım pek çok deneyimin ardından böyle geç bir tarihte bunları yazdığımdan, o dönemde beni sürekli hayrete düşüren ve çoğu zaman da geçici bir trajedi gibi görünen şeyleri şimdi anlayabiliyor, felsefi bir temele oturtabiliyorum.

Her ilişkide "can alıcı nokta" elbette cinsel çekimdir. Onun ardından iki ayrı mizacın izin verdiği ölçüde peyderpey bir yoldaşlık gelişir. Evlilikten sonraysa, iki yol vardır: Ya yavaş yavaş büyüyen, temellenen bir dostluk, yani ilişkilerin en derini, en sevgi dolu, en tatlısı, sürekli yenilenen aşk ateşiyle sımsıcak, parıl parıl halde kurulur ya da bu süreç tersine çevrilir, aşk ateşi söner, dostluk gelişmez, bütün ilişkinin güzelliği kül olur gider.

Buradaysa her şey farklıydı. Cazibesine kapılacağınız bir cinsel his fiilen ortada yoktu. İki bin yıl boyunca rafa kaldırıldığından bu içgüdüden geriye çok az şey kalmıştı; ayrıca zaman zaman bunu atadan kalma istisnalar olarak sergileyen kızlara da çoğunlukla, tam da bu nedenle, annelik hakkının tanınmadığını unutmayalım.

Fakat annelik süreci varlığını sürdürürken, cinsiyet ayrımının içkin temeli de varlığını sürdürüyordu; hem kim bilebilirdi ki uzun süredir unutulmuş olan hangi muğlak ve adsız hissin bizim gelişimizle bu annelerden bazılarının kalbinde kıpırdandığını?

Onlara yaklaşımımızda bizi daha da muallakta bırakan, hiçbir cinsiyet geleneğinin olmamasıydı. Neyin "erkekçe" neyin "kadınca" olduğuna dair kabul edilmiş bir kıstas yoktu.

Jeff sevdiceğinden meyve sepetini alırken, "Bir şeyler taşımak kadının işi değildir," dediğinde, Celis bütün içtenliğiyle şaşırıp, "Neden?" diye sormuştu. Jeff bu mermi gibi hızlı, cüsseli, genç ormancının yüzüne bakıp da, "Çünkü kadınlar zayıftır," diyememişti. Çünkü o böyle değildi. Bir yarış atına, sırf görünüşü beygir gibi değil diye zayıf denemez.

Kendini bile ikna edemeyen bir tavırla, kadınların tıynetinin ağır işlere uygun olmadığını söylemişti.

Kız ise o sırada bazı kadınların büyük taşlardan yeni bir duvar ördükleri tarlalara göz gezdirdi; dönüp kadınların inşa ettiği evlerle dolu en yakındaki kente baktı; kafasını eğip yürüdüğümüz o sağlam yola, sonra da Jeff'in onun elinden aldığı küçük sepete baktı.

"Anlamıyorum," dedi en tatlı sesiyle. "Ülkenizdeki kadınlar şu kadarcık bir şeyi bile taşıyamayacak kadar zayıf mı?"

"Bu bir gelenek," dedi. "Anneliğin zaten yeterli bir yük olduğunu, geri kalan yükleri erkeklerin taşıyabileceğini varsayıyoruz."

"Ne güzel bir his!" dedi kız mavi gözleri parıldayarak.

"İşlerliği var mı peki?" diye sordu Alima, o keskin zekâlı, atik tarzıyla. "Bütün ülkelerde mi erkekler her şeyi taşıyor? Yoksa sadece sizin ülkenizde mi böyle?"

"Mecazi olarak diyor yahu," dedi Terry miskin miskin. "Neden size tapılıp emrinize amade olunmasını istemiyorsunuz? Biz isteriz bunu yapmayı."

"Bizim size bunu yapmamızı sevmiyorsunuz ama," diye cevap verdi Alima.

"O ayrı," dedi Terry sinirlenerek; kız, "Niye öyle?" diye sorduğundaysa suratını astı, onu bana havale ederek, "Filozof olan Van," dedi.

Ellador ile ben meseleyi bütün hatlarıyla konuştuk, böylece gerçek mucize yaşandığında daha kolay bir deneyim oldu. Ayrıca Jeff ve Celis için her şeyi daha da netleştirdik. Ama Terry hiç laf dinlemiyordu.

Alima'ya deli gibi âşıktı. Onu etrafında pervane yapmak istemişti ama az daha sonsuza dek kaybedecekti.

Anlarsınız ya, bir adam her şeyden önce genç ve deneyimsiz olan; bir de mağara adamı geleneğiyle eğitilmiş, şiir ile aşk hikâyelerinin ortasında, dile getirilmeyen bütün umudu ve ilgisi tek bir hadiseye odaklanmış olan; dahası anmaya değer başka hiçbir umudu ya da ilgisi olmayan bir kızı seviyorsa... eh, cüretkâr bir saldırıyla onun ayaklarını yerden kesmek görece kolaydır. Terry de bu işin piriydi zaten. Bunu burada da denedi ama Alima o kadar gücendi, o kadar tiksindi ki Terry'nin şansını bir daha denemek üzere yanına yaklaşabilmesi haftalar aldı.

Kız onu ne kadar soğuk bir ifadeyle terslerse, Terry'nin ateşli kararlılığı o kadar artıyordu; gerçekten reddedilmeye hiç alışık değildi. Kız onun iltifatlarına gülüp geçiyordu, hediye ve diğer "ilgi çekici" şeyleri yanımızda getirememiştik, acındırma ve zalimlik suçlamalarıysa ancak mantıklı soruları tetikliyordu. Kızı ikna etmesi Terry'nin epey zamanını aldı.

Alima'nın bu tuhaf âşığını Celis ile Ellador gibi tam manasıyla kabul ettiğini sanmıyorum. Terry onu çok fazla üzmüş, kırmıştı; çekinceleri vardı.

Ama kanaatimce Alima'da mazisi çok gerilere uzanan hissin belli belirsiz bir kalıntısı vardı ki Terry'yi onun için daha mümkün kılıyordu; üstelik bunu denemeye bir defa karar vermişti ve sözünden dönmekten nefret ediyordu.

Nasıl olduysa oldu, üçümüz de sonunda tam bir anlaşmaya vardık ve onlar için paha biçilmez öneme sahip bir adımla yüz yüze geldik; bu onlar için müthiş bir mutluluk olduğu kadar ciddi bir soruyken, bizim için yeni bir sevinçti.

Düğün merasimi hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Jeff onları dini ve medeni nikâh için ülkemize götürmek istedi ama ne Celis ne de diğerleri buna razı geldi.

"Bizimle gelmek istemelerini bekleyemeyiz – yani henüz," dedi Terry bilgece. "Biraz bekleyin çocuklar. Onların şartlarıyla götürmemiz gerek – tabii böyle bir şey olursa." Bunu tekrar tekrar yaşadığı başarısızlıkların pişmanlık dolu anısıyla söylemişti.

"Ama bizim de zamanımız gelecek," diye ekledi neşeyle. "Bu kadınlara şimdiye dek hiç hükmedilmemiş, anlarsınız ya..." Bunu da bir keşif yapmış gibi söylemişti.

"Eğer şansını tepmek istemiyorsan, hükmetmeye çalışmamak yararına olur," dedim ciddi bir ifade takınarak; ama o gülmekle yetindi, "Herkes kendi işine baksın!" dedi.

Ona laf anlatmak mümkün değildi. Kendi bildiğini okuyacak, bedelini ödeyecekti.

Flört geleneğinin olmaması kur yaparken bizi muallakta bırakırken, evlilik geleneğinin olmaması nedeniyle iyice şaşkına dönmüştük.

Ve burada bir kez daha, onlarla aramızdaki uçurumları açıklamak için sonraki deneyimlerimden ve kültürleri hakkında edinebildiğim bilgilerden faydalanmam gerekiyor.

İki bin yıl boyunca aralıksız devam eden erkeksiz bir kültür. Bunun da öncesinde yalnızca harem geleneği. Bizdeki "yuva" kelimesine bire bir denk düşen bir kavramları olmadığı gibi, yine bizim Roma kültüründen gelen "aile" anlayışımızdan da yoksunlardı.

Birbirlerini gerçek anlamda evrensel bir sevgiyle seviyorlardı, öyle sıkı ve kopmaz dostluklar kurup ülkelerine ve insanlarına olan bağlılıklarını öyle sağlam bir temele oturtmuşlardı ki bizdeki "yurtseverlik" kelimesi kifayetsiz kalır.

Koyu yurtseverlik ulusal çıkarların göz ardı edilmesiyle, sahtekârlıkla, milyonların acı çekmesine kayıtsızlıkla kol kola gider. Yurtseverliğin büyük bir kısmı gururdur, daha da büyük bir kısmıysa savaşçılıktır. Yurtseverlik genellikle kavgaya hazır olmaktır.

Bu ülkeninse kendini teraziye vuracağı başka bir ülke yoktu – çok aşağılarda yaşayan az sayıdaki yoksul yabanıl hariç, ama zaten onlarla da bir temasları yoktu.

Ülkelerini seviyorlardı, çünkü burası onların çocuk yuvası, oyun alanı ve atölyesiydi – hem onların hem çocuklarının. Buranın atölye olmasıyla, sürekli artan verimlilikleriyle gurur duyuyorlardı. Ülkeyi güzel bir bahçeye, resmen küçük bir cennete çevirmişlerdi; ama hepsinden önemlisi –ki tam da bu noktada bizim onları anlamamız zordu– ülkelerine çocukları için bir kültürel çevre olarak değer veriyorlardı.

İşte bütün farklarımızın kilit noktası da burasıydı: çocukları.

Soluk alınamacasına korunan, neredeyse tapılan ilk annelerden başlayıp günümüze gelene kadar, çocukları aracılığıyla muhteşem bir ırk yaratma düşüncesi hayatlarına hâkim olmuştu.

Bizde kadınların her şeyden feragat ederek kendilerini ailelerine adamaları, onlarda ülkeye ve ırka dönük bir bağlılığa dönüşmüştü. Erkeklerin karılarından beklediği sadakat

ve hizmeti onlar salt erkeklere değil, ortaklaşa birbirlerine de sunuyorlardı.

Bizde acı verecek denli yoğun olan, koşulların engeline takılan, birkaç kişiye karşı şahsi bağlılığa odaklanan, ölüm, hastalık ya da kısırlık, hatta sadece çocukların büyüyerek anneyi boş evde bir başına bırakmasıyla derin yara alan annelik içgüdüsü... işte bütün bu hisler, onlarda kuşaktan kuşağa hiç bozulmadan güçlü, derin bir akıntı şeklinde aktarılmış, yıllar içinde daha da büyüyüp derinleşmiş ve ülkedeki bütün çocukları kucaklamıştı.

Birlikten gelen güçleri ve bilgelikleriyle "çocukluk hastalıkları"nı incelemiş ve üstesinden gelmişlerdi – çocukları hastalık nedir bilmiyordu.

Eğitim sorunuyla da yüzleşmekten kaçmamış ve çocuklarını körpe fidanlar gibi doğal yollardan büyüyecek şekilde yetiştirerek bu sorunu çözmüşlerdi; bütün duyularından yararlanarak öğreniyorlardı, hiç durmadan ama farkında da olmadan eğitiliyorlardı; eğitim gördüklerini asla bilmiyorlardı.

Aslında bu kelimeyi bizimle aynı anlamda kullanmıyorlardı. Onlardaki eğitim anlayışı, birazcık büyüdükten sonra uzmanların gözetiminde aldıkları özel öğretimdi. Hevesli genç dimağlar seçtikleri alanlara seve seve yöneliyor ve bugün bile hayret etmekten kendimi alamadığım şekilde bir derinliğe, bir kavrayışa ulaşıyorlardı.

Fakat bebekler ve çocuklar bizde "eğitim" adı verilen ama aslında zihnin "zorla beslenmesi" olan o baskıyı hiçbir zaman hissetmiyorlardı. İleride bundan biraz daha bahsedeceğim.

9. Bölüm

Bizim İlişkilerimiz, Onların İlişkileri

Burada göstermeye çalıştığım şey, bu kadınlar için hayattaki bütün ilişkilerin kıvançla, hevesle büyüyüp en çok sevilen işçilerin saflarına katılmak; kendi annelerine derin –öyle kolayca ağza alınamayacak kadar derin– sevgiyle yoğrulmuş bir saygı göstermek olduğu. Bu görevin ötesinde de bütünlüklü, özgür, kapsamlı kız kardeşlikleri, ülkelerine muhteşem hizmetleri ve dostlukları vardı.

Bu kadınların arasına biz kendi kültürümüzün fikirleri, inanışları ve gelenekleriyle gelmiş ve onlarda *bize* uygun görünen duyguları uyandırmaya çalışmıştık.

Aramızda gerçek manada cinsel bir duygu ama az ama çok uyanmış olsa da onların kafasında bunun karşılığı bildikleri yegâne saf kişisel sevgi olan arkadaşlık ve en uç noktasında da ebeveynlikti. Besbelli ki biz ne anne ne çocuktuk, ne de aynı ülkenin insanıydık; dolayısıyla bizi seveceklerse, arkadaş olmamız gerekiyordu.

Flört günlerimizde çift halinde ayrı ayrı takılmamızı doğal bulmuşlardı; keza onların yaptığı gibi bizim de çoğu zaman üçümüzün birlikte takılması doğaldı. Henüz bir işimiz yoktu, bu yüzden ormandaki işlerinde onların yanında yöresinde duruyorduk; bu da doğaldı.

Ama her çiftin kendi "yuvası" olması gerektiğinden bahsettiğimizde, ne demek istediğimizi anlayamadılar.

"İşimiz nedeniyle bütün ülkeyi dolaşmak zorundayız," diye açıklama yaptı Celis. "Her zaman tek bir yerde yaşayamayız."

"Şu an birlikteyiz ya," dedi Alima, Terry'nin heybetli yakınlığına gururla bakarak. (Bu, ilişkilerinin "tıkırında" olduğu bir zamandı, ama bir süre sonra yine "bozuk" çalacaklardı.)

"İyi de aynı şey değil ki," diye üsteledi Terry. "Bir erkek karısıyla, ailesiyle kalacağı kendine ait bir yuva ister."

"Kalmak derken? Sürekli mi?" diye sordu Ellador. "Hapis gibi değil herhalde!"

"Elbette değil! Orada yaşamaktan bahsediyorum tabii," diye cevap verdi Terry.

"Kadın ne yapıyor orada peki... yani sürekli?" diye sordu Alima. "Ne işle uğraşıyor?"

Bunun üzerine Terry bizde kadınların –istisnalar haricinde– çalışmadığını bir kez daha açıklama gereği duydu.

"Peki, çalışmıyorlarsa ne yapıyorlar?" diye ısrarla sordu Alima.

"Evle, çocuklarla ilgileniyorlar."

"Aynı anda mı?" diye sordu Ellador.

"E, tabii. Çocuklar oyun oynar, sorumluluksa tamamen annenin omuzlarındadır. Hizmetçiler de oluyor elbette."

Bunlar Terry için öyle aşikâr, öyle doğaldı ki hemen celalleniyordu; oysa kızlar gerçekten anlamak istiyorlardı.

"Kadınlarınızın kaç çocuğu oluyor?" Alima defterini çıkarmıştı bile, kararlılıkla bekliyordu. Terry kıvırmaya başladı.

"Belirli bir sayı yok, canım," dedi. "Bazılarının daha çok olur, bazılarının daha az."

"Bazılarının da hiç olmaz," diye araya girdim hınzırca.

Bu itirafın üzerine atladılar ve çok geçmeden, en fazla çocuğu olan kadınların daha az hizmetçisi olduğunu, en fazla hizmetçisi olanlarınsa daha az çocuğu olduğunu ağzımızdan almayı başardılar.

"İşte!" diye bir zafer çığlığı attı Alima. "Bir iki çocuk ya da çocuksuz olanlara üç dört hizmetçi. Peki, bu kadınlar *ne yapıyor?*"

Elimizden geldiğince açıklamaya çalıştık. Tabiri bizimki gibi yorumlamayacaklarına dair ikiyüzlü bir temenniyle "toplumsal vazifeler"den bahsettik; konukseverlikten, eğlenceden ve çeşitli "ilgi alanları"ndan bahsettik. Fakat bütün bu süre zarfında, böylesine kolektif bir zihin dünyası olan bu geniş fikirli kadınlar için tamamen kişisel bir hayatın sınırlarının tasavvur edilemez olduğunu biliyorduk.

"Biz tam olarak anlayamayız," diye toparladı Ellador. "Biz yalnızca yarısı olan bir halkız. Kendi kadınsı yol yordamımız var, onlarınsa erkeklere ve her iki cinse özgü yol yordamları var. Elbette sınırlı bir yaşam tarzı geliştirdik. Onlarınsa daha geniş, daha zengin, daha iyi bir sisteme sahip olacakları ortada. Ben bunu görmek isterdim."

"Göreceksin cancağızım," diye fısıldadım.

"Burada tüttürecek hiçbir şey yok," diye söylendi Terry. Alima'yla uzun bir atışmanın ortasındaydı ve yatıştırıcı bir şeye ihtiyacı vardı. "İçecek bir şey de yok. Bu mübarek kadınların da bir tane olsun keyif verici kötü alışkanlığı yok. Şuradan bir kurtulabilsek var ya!"

Beyhude bir istekti. Her an bizi takip eden birileri vardı. Terry geceleri tepesi atıp da sokağa çıktığında, etrafta mutlaka bir "Albay"a denk geliyordu; bir keresinde geçici de olsa şiddetli bir umutsuzluğa kapılıp kafasında belli belirsiz bir kaçış imkânı canlanınca, uçurumun kıyısına gitmiş ve onlardan birkaçını yanı başında bulmuştu. Özgür olmasına özgürdük – ama iple bağlı bir özgürlüktü bu.

"Öyle bakarsan, keyif verici olmayan alışkanlıkları da yok," diye hatırlatmada bulundu Jeff.

"Keşke olsaydı!" diye diretti Terry. "Ne erkeklerin ahlaksızlıkları ne kadınların erdemleri var bunlarda – cinsiyetsiz bunlar!"

"Öyle olmadığını sen de çok iyi biliyorsun. Saçma sapan konuşma," dedim sert bir dille.

O sırada Ellador'un gözlerini düşünüyordum, kendisinin bile fark etmediği bir bakışla bakıyordu bana.

Jeff'in de bir o kadar tepesi atmıştı. "O bahsettiğin 'kadın erdemleri' hangisiymiş, bilmiyorum. Bence eksikleri yok."

"Edep nedir bilmiyorlar," diye çıkıştı Terry. "Sabır yok, itaatkârlık yok, kadınların en büyük albenisi olan o uysallıktan eser yok."

Acıyarak kafamı salladım. "Terry, gidip özür dile de barışın yeniden. Huysuzun tekisin sen, hepsi bu. Bu kadınlarda insanlık erdemi var, üstelik diğer insanlarda görmediğim kadar kusursuz derecede. Sabır konusuna gelince... Eğer sabır nedir bilmeselerdi, aralarına indiğimiz ilk gün bizi o uçurumdan aşağı atarlardı."

"Burada... kafa dağıtacak hiçbir şey yok," diye homurdandı. "Bir erkeğin gidip de dağıtabileceği hiçbir yer yok. Bu ülke sonu gelmez bir oturma odası ile çocuk odasından ibaret."

"Bir de atölye," diye ekledim. "Ayrıca okul, işyeri, laboratuvar, stüdyo, tiyatro ve... yuva."

"*Yuvaymış*!" diye burun kıvırdı. "Bu içler acısı yerde tek bir yuva yok."

"Bilakis, burada yuvadan başka bir şey yok, sen de biliyorsun," diye karşılık verdi Jeff hemen tersleyip. "Böyle huzurlu, iyi niyetin ve karşılıklı sevginin genele yayıldığı bir yeri ömrümde görmediğim gibi, olabileceği de aklımın ucundan geçmezdi."

"E, iyi bari, kilisede sonsuz bir Pazar Okulu hoşuna gidiyorsa, elbette diyecek bir şeyim yok. Ama ben bir şeyler yapmayı severim. Burada her şey olmuş bitmiş."

Bu eleştiride haklılık payı vardı. Öncülük yılları epey geride kalmıştı. Bu medeniyetin başlangıçta karşılaştığı zorluklar çoktan aşılmıştı. Sorunsuz huzur, ölçüsüz bolluk, hiç bozulmayan sağlık, her şeyi düzene sokan mükemmel bir yönetim ile kocaman bir iyi niyet, geride aşılacak bir şey bırakmamıştı. Çok eskiden kurulmuş, kusursuz idare edilen bir kır evindeki güzel bir aile gibiydi.

Burada elde edilen sosyolojik başarılara süregelen ilgim ve merakımdan ötürü ben bu ülkeyi seviyordum. Jeff ise böyle bir aileyi ve böyle bir yeri dünyanın neresinde olsa bağrına basacağı için seviyordu.

Terry'ye gelince: Karşı çıkacağı, mücadele edeceği, fethedeceği hiçbir şey bulamadığı için o sevmiyordu.

"Hayat bir mücadeledir, öyle olmalıdır," diye ısrar ediyordu. "Eğer mücadele yoksa, hayat da yoktur – o kadar."

"Saçmalık bu söylediklerin... erkek saçmalıkları," diye yanıt verdi barışçıl Jeff. Kendisi Kadınlar Ülkesi'nin içten bir savunucusuydu kesinlikle. "Karıncalar sayılarını mücadeleyle çoğaltmıyorlar, değil mi? Ya da arılar?"

"Oo, börtü böceğe gireceksen... Bir karınca yuvasında mı yaşamak istiyorsun? Sana şunu söyleyeyim, hayatta üst mertebelere ancak mücadele yoluyla, kavgayla ulaşılır. Burada hiç olay yok. Oyunlarına baksana! Midemi bulandırıyorlar."

Bu konuda bizi arkasına almıştı. Ülkedeki heyecan düzeyi –bizim zevk anlayışımıza göre– epey yavandı. Malumunuz, cinsellik güdüsü ve dolayısıyla kıskançlık yoktu. Birbiriyle savaşan devletler yoktu, aristokrasi ve onun emelleri yoktu, zenginlik ve yoksulluk karşıtlığı yoktu.

Buranın ekonomisinden çok az bahsettiğimi görüyorum; daha öncesinde anlatmalıydım, ama şimdi heyecan meselesinden devam edeceğim.

Onların da kendi heyecanlı olayları vardı. Son derece etkileyici temsilleri, geçit törenleri, sanatlarla dinlerin geniş bir ölçekte birbirine karıştığı, bir tür yüce ayinleri vardı. Bebekler bile bu ayinde yer alıyordu. Her yıl düzenlenen törenler, kitleler halinde ihtişamla yürüyen o muhteşem annelerle, cesur ve soylu, güzel ve güçlü kadınlarla doluydu; bizdeki çocukların Noel ağacının etrafına toplanması kadar doğal bir şekilde yerlerini alan çocukların olduğu o muhteşem şenliklerinden birini görmek, yarattığı neşeli, muzaffer hayat izlenimiyle mest ediciydi.

Oyun, dans, müzik, din ve eğitimin birbirinden ayrılmaz olduğu bir dönemde ülkelerini kurmuşlar ve bunları kendi ayrı çizgilerinde devam ettirip geliştirmek yerine, aralarındaki bağı korumuşlardı. Hayata bakışlarındaki farka dair, bir kez daha genel bir tablo çizmeye çalışayım; zira kültürlerinin temelinde ve arka planında bu yatıyor.

Ellador bana bu konuda çok şey anlattı. Beni çocukları, büyüme çağındaki kızları, özel öğretmenleri görmeye götürdü. Okumam için kitaplar verdi. Tam olarak neyi öğrenmek istediğimi her zaman bir şekilde anlıyor ve bunu bana nasıl vereceğini de biliyor gibiydi.

Terry ile Alima sürekli kavga edip ayrılıyorlardı – Terry deli bir âşık gibi asla ondan kopamıyordu, Alima da ondan sanırım, çünkü Alima'nın hisleri güçlü olmasa herhalde asla bunlara katlanmazdı. Oysa Ellador'la benim şimdiden derin, huzurlu hislerimiz vardı; geçmişten beri hep birliktеymişiz gibi. Jeff ile Celis de mutluydu, buna şüphe yok; ama bizim kadar güzel zamanlar geçirdiklerini zannetmiyorum.

Neyse, işte Ellador'un bana göstermeye çalıştığı şekliyle, Kadınlar Ülkesi'nde çocukları bekleyen hayat: Daha ilk günden itibaren Barış, Huzur, Güzellik, Düzen, Güvenlik, Sevgi, Bilgelik, Adalet, Sabır ve Bolluk nedir biliyorlardı. "Bolluk" derken bebeklerin ihtiyaçlarının karşılandığı bir çevrede yetiştirilmelerini kastediyorum, tıpkı geyik yavrularının orma-

nın taze çimlerle kaplı açık alanlarında ve derelerin beslediği çayırlarda yetişmeleri gibi. Ve bu çocuklar hayatlarından geyik yavruları kadar memnun ve mutluydu.

Öğrenip uygulayacakları bir sürü ilginç ve büyüleyici şeyle dolu büyük, parlak, sevecen bir dünyada buluyorlardı kendilerini. Çevrelerindeki insanların hepsi dost canlısı ve nazikti. Kadınlar Ülkesi'ndeki hiçbir çocuğa, bizim çocuklara genelde davrandığımız şekilde kaba ve üstten bir tavırla yaklaşılmıyordu. İlk günden itibaren çocuklar da bu halkın bir parçasıydı, üstelik ulusun en kıymetli parçaları.

Zengin yaşama deneyiminin her adımında, inceledikleri örneğin geniş bir mercekten, sonsuz sayıda ortak çıkarla ilişkisi olduğunu görüyorlardı. Öğrendikleri şeyler ilk andan itibaren *bağlantılıydı*, hem birbirleriyle hem de ulusal refahla.

"Ormancı olduysam bir kelebek yüzünden," dedi Ellador. "On bir yaşında falandım, yerdeki bir çiçeğin üstünde mor ve yeşil renkli büyük bir kelebek gördüm. Bize öğretildiği gibi, kapalı kanatlarından son derece dikkatli bir şekilde yakaladım ve en yakındaki böcek öğretmenimize götürdüm." –Böcek öğretmeni de neyin nesi diye ufak bir not düştüm, bilahare sormak için.– "Böceğin adını öğrenmek istiyordum. Öğretmenim küçük bir sevinç çığlığı atarak elimden aldı. 'Ah, akıllı yavrum benim,' dedi. 'Obernutları sever misin?' Elbette obernutları severdim ve böyle söyledim. Bizim en iyi yemişlerimizdendir, biliyorsun. 'Bu yakaladığın dişi bir obernut güvesi,' dedi öğretmenim. 'Soyları tükendi sayılır. Yüzyıllardır soylarını kurutmaya çalışıyoruz. Sen bunu yakalamasaydın binlerce yemiş ağacımızı –binlerce kile yemişimizi– mahvedecek kadar yumurta bırakıp kurtçuk üretecekti ve dahası yıllar yılı başımıza bela olacaklardı.'

Herkes beni tebrik etti. Ülkedeki bütün çocuklara o güveden başka var mı diye aramaları söylendi. Bana bu hayvanın tarihi, eskiden verdiği zararlar ve atalarımız olan an-

nelerimizin bu ağaçları bizim için kurtarmak üzere ne kadar uzun süre zorlu mücadeleler verdikleri anlatıldı. Galiba tam o anda bu işe ısındım ve ormancı olmaya karar verdim."

Bu yalnızca tek bir örnek; Ellador bana pek çok örnek anlattı. Aramızda büyük bir fark vardı: Bizde çocuklar ayrı ayrı evlerde ve ailelerde büyüyorlar, onları tehlikelerle dolu dış dünyadan koruyup yalıtmak için her türlü çaba gösteriliyor; buradaysa, dost canlısı kocaman bir dünyada büyüyorlar ve daha ilk andan itibaren bunun kendi dünyaları olduğunu biliyorlar.

Çocuk edebiyatları muhteşemdi. Bu büyük sanatı çocuk zihninin hizmetine sunmak için gösterdikleri incelikleri ve o yalın tarzlarını incelemek için yıllarımı verebilirdim.

Bizim iki hayat döngümüz var: erkeklerinki ve kadınlarınki. Erkeklerde büyüme, mücadele, fetih, aile kurma ve kazanç ya da hırs konusunda elde edebilecekleri kadar çok başarı elde etme var.

Kadınlardaysa büyüme, koca bulma, aile hayatının daha az önemli faaliyetleri, sonrasında da konumunun izin verdiği türde "sosyal" meşgaleler ya da yardım işleri var.

Buradaysa tek bir döngü vardı, ama büyük bir döngü.

Çocuklar, anneliğin ulusal hayata yegâne büyük kişisel katkı olduğu, geri kalan her şeyin bireylerin ortak faaliyetlerinde paylaşıldığı büyük ve açık bir hayat alanına giriyordu. Konuştuğum, bebeklik yaşını geçmiş her kız, büyüdüğünde ne olacağına karar vermiş mutlu çocuklardı.

Terry'nin "edep" nedir bilmiyorlar derken kastettiği, bu büyük hayat manzarasında karanlık bir yerin olmamasıydı; kişisel olarak adap erkân biliyorlardı, ama utanma duyguları yoktu – ayıp nedir bilmiyorlardı.

Çocukluktaki eksikleri ve yanlışları bile asla suç diye yüzlerine vurulmuyor; sadece hata ve yanlış hamle diye açıklanıyordu, tıpkı bir oyunda olduğu gibi. Diğerleri kadar uyumlu olmayan ya da gerçek bir kusuru ya da zaafı olan

çocuklaraysa, tıpkı vist* oynayan bir grup arkadaşın oynamayı iyi bilmeyen arkadaşlarına davranacakları gibi, güler yüz ve anlayış gösteriliyordu.

Onların dini, gördüğünüz gibi, annelikti; evrimi tamamen içselleştirmiş olan ahlak anlayışlarıysa büyüme ilkesini ve bilgili kültürlerinin güzelliğini gösteriyordu. İyi ile kötü arasındaki asli karşıtlığa dayalı bir teorileri yoktu, hayat onlar için büyümeydi; büyümeden haz duyuyorlardı, görevleri de buydu.

Bu altyapıları ve yüce bir faaliyet olarak gördükleri, en geniş temelli toplumsal faaliyet üzerinden ifade edilen anne sevgisi sayesinde, çalışmalarının her aşaması ulusal büyümeye etkisine göre düzenleniyordu. Dilin kendisini de bilerek daha anlaşılır, basit, kolay ve güzel hale getirmişlerdi, sırf çocukların hatırına.

Bu bize tümüyle inanılmaz bir şey gibi görünmüştü: Birincisi, bir ulusun böyle bir görevi planlayacak ve uygulayacak kadar öngörülü, güçlü ve sebatkâr olabilmesi; ikincisi de kadınların bu denli inisiyatif alabilmeleri. Biz kadınların inisiyatif almaktan aciz olduklarına, sadece erkeklerin o doğal enerjileri ve kısıtlanmaya gelememeleri sayesinde bir şeyler icat edebileceklerine inanıyorduk tabii.

Buradaysa hayatın çevre üzerindeki baskısının insan zihninde cinsiyet farkı gözetmeksizin yaratıcı tepkileri geliştirdiğini ve dahası tamamen bilinçli bir anneliğin, çocuğun iyiliği için sınırsız planlar yapıp çalıştığını gördük.

Çocuklar en asil şekilde doğabilsin ve en zengin, en özgür büyümeyi sağlamak üzere ayarlanmış bir çevrede yetişebilsinler diye bütün devleti bilinçli şekilde yeniden düzenlemiş ve ilerletmişlerdi.

Nasıl bir çocuk çocuklukta kalmazsa, onlar da elbette bu aşamada kalmıyorlardı. Bu kusursuz çocuk yetiştirme sistemlerinin ötesinde, bütün kültürlerinin en etkileyici kıs-

* Bir iskambil oyunu. (e.n.)

mı, hepsine hayatları boyunca açık olan etkinliklerin ve ilgi alanlarının çeşitliliğiydi. Ama edebiyat alanında çocukları yönlendirebilme güçlerinden müthiş etkilenmiştim.

Bizdeki gibi onlarda da farklı derecelerde basit tekrarlı şiir ve masallar ile büyüleyici, hayal mahsulü hikâyeler vardı; ama bizdeki eski halk efsaneleriyle fi tarihinden kalma ninnilerden parçaların yerine, onlarda büyük sanatçıların muhteşem eserleri yer alıyordu; bunlar çocuk zihnine yalın bir dille ve hiç sekmeden seslenmesinin yanı sıra *gerçekti* de, etraflarındaki canlı dünyayı en gerçekçi şekliyle sunuyordu.

Onların çocuk yuvalarından birinde bir gün boyunca oturmak, insanın bebekliğe dair görüşlerini kökten değiştirirdi. Annelerinin kollarında ya da çiçeklerin mis gibi koktuğu açık havada mışıl mışıl uyuyan, yanakları pembe pembe tosuncuklar hiç ağlamamaları dışında gayet normal görünüyordu. Kadınlar Ülkesi'nde bir çocuğun ağladığını hiç duymadım, yere kötü şekilde düşen bir iki çocuk hariç, zaten onda da insanlar yetişkin birinin feryadını duymuşçasına yardıma koşmuşlardı.

Her annenin kendi izzet yılı oluyordu: Sevme ve öğrenme zamanı, çocuğuyla dip dibe yaşadığı, ona gururla baktığı, çoğu zaman iki veya daha fazla yıl. Muazzam derecede dinç olmalarının bir nedeni de belki buydu.

Ama bu bebekli yıllardan sonra anne sürekli çocuğun başında olmuyordu, tabii eğer işi zaten çocuklarla ilgilenmek değilse. Fakat hiçbir zaman çok uzakta da olmuyordu ve çocuklarla doğrudan, sürekli ilgilenen ve bu hizmeti gururla sunan diğer annelere karşı tutumunu görmek çok güzeldi.

Bebeklere gelince, tertemiz süpürülmüş, kısa, kadife gibi çimlerde ya da yumuşacık kilimlerin üstünde, yahut suların pırıl pırıl olduğu sığ gölcüklerde mutlu mutlu oynayan bir grup çıplak afacandılar; şen kahkahalarla yatıp yuvarlanıyorlardı – çocuklar öyle mutluydu ki böylesini hayal bile edemezdim.

Bebekler ülkenin daha sıcak kısımlarında yetiştiriliyor, büyüdükçe yavaş yavaş daha soğuk olan yüksek bölgelere alıştırılıyorlardı.

On-on iki yaşlarındaki gürbüz çocuklar karda bizimkiler kadar neşeyle oynuyordu; her çocuk bütün ülkeyi evi olarak görebilsin diye memleketin bir ucundan diğerine sürekli geziler düzenleniyordu.

Her şey onlarındı, öğrensinler, sevsinler, kullansınlar, hizmet etsinler diye onları bekliyordu; nasıl ki bizim küçük oğlan çocukları büyüyünce "sağlam bir asker," "kovboy" ya da gönüllerinden ne geçiyorsa o olmayı istiyor, küçük kız çocuklarımızsa nasıl bir ev sahibesi olacaklarını ya da kaç çocuk yapacaklarını planlıyorsa; aynı şekilde bu çocuklar da büyüdüklerinde ülkeleri için ne yapacaklarını özgürce, neşeyle ve mutlu mesut şakıyarak planlıyorlardı.

Bizdeki şu yaygın kanının, yani hayat sorunsuz ve mutlu olsa insanlar keyif almazdı düşüncesinin aptalca olduğunu görmemi sağlayan şey, çocukların ve gençlerin bu şevk dolu mutluluğuydu. Bu gençleri, dinç, neşeli, şevk dolu afacanları ve onların hayata duydukları doymak bilmez açlığı inceledikçe, önceki fikirlerim öyle bir sarsıldı ki bir daha asla eskiye dönmedi. Sağlıklarının hep yerinde olması sayesinde bizim "hayvani ruh" adını verdiğimiz –tuhaf bir terim çelişkisi– o doğal uyaran hiçbirinde eksik değildi. Kendilerini makul ve ilginç bir çevrede bulmuşlardı; önlerinde yıllara yayılan bir öğrenme ve keşfetme dönemi, sonu gelmeyen büyüleyici eğitim süreci uzanıyordu.

Bu yöntemleri inceleyip bizdekilerle karşılaştırdıkça, ırkımla ilgili tuhaf, rahatsız edici bir eziklik hissi hızla güçleniyordu.

Ellador şaşkınlığıma bir anlam veremiyordu. Her şeyi kibarca, tatlı tatlı açıklıyordu ama açıklamak zorunda kalmasına da şaşırmıyor değildi ve kimi zaman bizdeki muadilinin nasıl olduğuna dair ani sorularıyla benim iyice ezilip büzülmeme yol açıyordu.

Bir gün Somel'e gittim, Ellador'u mahsus yanıma almadım. Somel'e aptal gibi görünecek olmayı umursamıyordum – nasılsa buna alışkındı.

"Bir açıklamaya ihtiyacım var," dedim. "Benim aptallıklarımı benden iyi biliyorsun ve ben Ellador'un bunları görmesini istemiyorum – beni öyle bilgili zannediyor ki!"

Keyifle gülümsedi. "Aranızda filizlenen bu muhteşem aşkı görmek çok güzel," dedi. "Bütün ülke buna ilgi duyuyor, biliyorsun – yapacak bir şey yok!"

Bunu hiç düşünmemiştim. Bizde, "Âşıkları bütün dünya sever," derler, ama insanın flörtünü –hem de zorlu bir ilişkisinin olduğu flörtünü– birkaç milyon insanın seyrediyor olması epey utanç vericiydi.

"Eğitim teorinizi anlatsana bana," dedim. "Kısa ve anlaşılır olsun. Ayrıca kafamı karıştıran şeyin ne olduğunu göstermek için şunu söyleyeyim: Bizim eğitim teorimizde, çocuğun zihnini kullanmak üzere zorlanmasına büyük önem verilir; engelleri aşması için bunun çocuğa yarar sağladığını düşünürüz."

"Elbette sağlar," diyerek beklemediğim bir şekilde beni destekledi. "Bizim de bütün çocuklarımız bunu yapar – hem de bayıla bayıla."

Yine kafam karışmıştı. Bunu bayıla bayıla yapıyorlarsa, eğitici yanı nerede kalmıştı?

"Bizim teorimiz şöyle," diye devam etti dikkatle. "Elimizde genç bir insan var. Zihin de beden kadar doğal bir şeydir; büyüyen, kullanılan, zevkine varılan bir şey. Biz çocuğun bedenini olduğu gibi zihnini de beslemek, uyarmak, harekete geçirmek isteriz. Eğitimde iki temel öğe var –sizde de vardır mutlaka– bilinmesi gereken şeyler ile yapılması gereken şeyler."

"Yapılması derken? Zihinsel alıştırmaları mı kastediyorsun?"

"Evet. Bizdeki genel plan şöyledir: Zihni besleme, bilgiyle donatma noktasında sağlıklı genç bir beynin doğal açlığı-

nı gidermek için elimizden gelenin en iyisini yapıyoruz; ama beslemek derken, hazmedemeyeceği kadarını vermiyoruz, her çocuğun en rahat kabul edebileceği miktarda ve çeşitlilikte izlenim elde etmesini sağlıyoruz. Bu işin en kolay kısmı. Diğer meseleyse her zihni en iyi şekilde geliştirecek, düzgün kademelendirilmiş alıştırmalar ayarlamaktır; hem hepimizin sahip olduğu ortak yetileri hem de –daha önemlisi– bazılarımızın sahip olduğu özel yetileri kastediyorum. Bunu siz de yapıyorsunuz, değil mi?"

"Bir bakıma evet," dedim, kendim bile inanmadan. "Sizinki kadar incelikli ve fevkalade gelişkin bir sistemimiz yok, sizinkiyle yarışamaz bile; neyse, sen anlatıyordun... Bilgiden bahsedelim – nasıl hallediyorsunuz bunu? Hepiniz her şeyi biliyorsunuz gibi duruyor, öyle mi?"

Bunu gülerek reddetti. "Kesinlikle öyle bir şey yok. Sizin de çok geçmeden anladığınız üzere, biz bilgi bakımından son derece sınırlıyız. Keşke bize anlattığınız yeni şeylerden ötürü ülkeyi nasıl bir heyecan dalgasının kapladığını fark edebilseniz; binlerce insanımız ülkenize gidip öğrenmek, öğrenmek, daha fazlasını öğrenmek için yanıp tutuşuyor! Ama bildiklerimize gelirsek, bunları sıradan bilgiler ile özel bilgiler şeklinde ayırabiliriz. Küçük yavrularımızın zihinlerini boşa zaman harcamadan ya da çaba göstermeden sıradan bilgilerle beslemeyi uzun zamandan beri biliyoruz; özel bilgiyse isteyen herkese açık. Bazılarımız sadece tek bir konuda uzmanlaşıyor. Ama çoğumuz birçok konuya eğiliyor – bazıları düzenli iş olarak, bazılarıysa kendini geliştirmek için."

"Kendini geliştirmek mi?"

"Evet. İnsan uzun süre tek bir işle ilgilendiğinde, beynin kullanılmayan kısımlarında körelme olabiliyor. Biz öğrenmeye devam etmek istiyoruz, her zaman."

"Neler üzerine çalışıyorsunuz?"

"Farklı bilimlerden ne biliyorsak. Sınırlarımız dahilinde, anatomi, fizyoloji ve beslenmeyle ilgili epey bilgi sahibiyiz

– eksiksiz ve güzel bir kişisel hayat için lazım olan her şey. Botanik ve kimya da biliyoruz... bölük pörçük, ama yine de ilgi çekici; ayrıca birikip gelişen psikolojiyle birlikte kendi tarihimiz var."

"Psikolojiyi tarihle birlikte ele alıyorsunuz yani... kişisel hayatla değil?"

"Elbette. Psikoloji de bize ait; bizim aramızda ve içimizde, yeni gelen, gelişen her kuşakla birlikte değişiyor. İş üstündeyiz, yavaş ama sağlam adımlarla ilerliyor, bütün halkımızı bu doğrultuda geliştiriyoruz. Şanlı bir görev bu – harikulade! Binlerce bebeğin ilerlediğini, daha güçlü ve berrak zihinlere, daha tatlı mizaçlara, daha üstün yeteneklere sahip olduğunu görmek... Sizin ülkenizde de böyle bakılmıyor mu?"

Bu soruyu hiç eğip bükmeden geçiştirdim. İnsan zihninin yabanıllığın ilk dönemlerindeki halinden daha iyi olmadığını, sadece daha fazla bilgiyle dolu olduğunu iddia eden sinir bozucu önerme geldi aklıma; bu ifadeye hiçbir zaman inanmamıştım.

"Biz varımızla yoğumuzla iki güç için çabalıyoruz," diye devam etti Somel. "Soylu bir yaşam için temelde zorunlu olduğunu düşündüğümüz ikili: geniş kapsamlı net bir muhakeme yetisi ve hayatta somut karşılığı olan güçlü bir irade. Çocukluk ve gençlik yıllarından başlayarak bütün gücümüzle bu yetileri geliştirmek için kendimizi helak ediyoruz: bireysel yargı yetisi ve irade."

"Eğitim sisteminizin parçası olarak mı demek istiyorsun?"

"Kesinlikle. En değerli parçası olarak. Bebeklerde fark etmiş olabileceğin üzere, öncelikle zihni yormadan besleyecek bir ortam sağlıyoruz; uygun yaşa geldikleri andan itibaren yapabilecekleri her çeşit basit ve ilgi çekici şeyi sunuyoruz, elbette fiziksel özellikler ilk sırada geliyor. Ama en küçük yaştan itibaren, çok dikkatli adımlar atarak, zihne aşırı yük

bindirmeyecek şekilde, çok bariz sebep ve sonuçları olan basit tercihler sunuyoruz. Oyunları fark ettin mi?"

Etmiştim. Çocuklar adeta her an bir oyun oynuyor gibiydi; yahut kimi zaman kendi hallerinde sessiz sedasız araştırmalarıyla uğraşıyorlardı. İlk başta, bu çocuklar ne zaman okula gidiyor diye merak etmiştim ama çok geçmeden okula falan gitmediklerini anladım – tabii onlar öyle sanıyordu. Okul yoktu ama eğitim her yerdeydi.

"Yaklaşık on altı yüzyıldır çocuklara hep daha iyi oyunlar bulmak için didiniyoruz," diye devam etti Somel.

Donakalmıştım. "Oyunlar bulmak mı?" diye yükseldim. "Yeni oyunlar yarattığınızı mı söylemeye çalışıyorsun?"

"Kesinlikle," diye cevap verdi. "Siz yapmıyor musunuz?"

O zaman anaokulunu ve Sinyora Montessori'nin geliştirdiği "materyalleri" hatırladım ve ihtiyatı elden bırakmadan şöyle yanıt verdim: "Bir dereceye kadar." Ama oyunlarımızın çoğu, dedim, çok eskiydi – çağlardan beri kuşaktan kuşağa çocuklara aktarılmıştı.

"Peki, bu oyunların etkileri neler?" diye sordu. "Teşvik etmek istediğiniz yetileri geliştiriyor mu?"

Bu kez de "spor" savunucularının iddialarını hatırladım ve yine ihtiyatı elden bırakmadan bunun kısmen teoride böyle olduğu yanıtını verdim.

"Peki, bu çocukların *hoşuna gidiyor* mu?" diye sordum. "Bir şeyler uydurulup önlerine getirilmesi yani? Eski oyunları istemiyorlar mı?"

"Çocukları görüyorsun işte," diye cevap verdi. "Sizinkilerin daha memnun, daha ilgili, daha mutlu olduğunu söyleyebilir misin?"

Sonra bizde gördüğüm cansız, sıkkın, "Şimdi ne yapacağım?" diye mızıldanıp duran çocukları; birlikte takılan küçük grupları ve çeteleri; inisiyatif alabilen ve "başı çeken" tek bir baskın kişiliğin değerini; çocuk partilerini ve büyüklerin "çocukları eğlendirme" görevlerinin eziyetini; ayrıca

"yaramazlık" adını verdiğimiz yanlış yönlendirilmiş faaliyet okyanusundaki sıkıntıları; başıboş çocukların yaptıkları aptalca, yıkıcı, bazen de kötü şeyleri düşündüm; gerçekten de daha önce hiç düşünmemiştim bunları.

"Hayır," dedim bir karış suratla. "Öyle olduklarını sanmıyorum."

Kadınlar Ülkesi'ndeki çocuklar yalnızca fevkalade büyüleyici malzemelerle ve öğrenme fırsatlarıyla dolu, dikkatle hazırlanmış bir dünyaya değil, aynı zamanda bir sürü öğretmenle, görevi bize imkânsız görünen şeyi yapmak, yani öğrenmenin zahmetsiz yolunda çocuklara eşlik etmek olan eğitimli, doğuştan öğretmenlerle dolu bir dünyaya doğuyorlardı.

Yöntemlerinde gizemli bir yan yoktu. Çocuklara uyarlanmışken, yetişkinler için de en azından anlaşılabilir seviyedeydi. Küçüklerle bazen Ellador'un eşliğinde, bazen onsuz epey zaman geçirdim ve kendi çocukluğumu ve tanıdığım diğer bütün çocukları hatırlayarak kahroldum.

Bebekler için yapılmış evlerle bahçelerde canlarını yakacak hiçbir şey yoktu –ne merdiven, ne sivri bir köşe, ne alıp ağızlarına atabilecekleri eşyalar, ne ateş– safi bir bebek cennetiydi. Olabildiğince hızlı bir şekilde kendi bedenlerini kullanıp kontrol etmeyi öğreniyorlardı ve bu kadar kontrollü, ayağını yere sağlam basan, aklı başında çocuklara ömrümde rastlamamıştım. Emeklemeyi yeni bırakmış bir sürü çocuğun sadece düz yerde değil, bir süre sonra yumuşak çimlerin ya da ağır kilimlerin dört beş santim yukarısındaki plastik çitlerin üzerinde yürümeyi öğrenmesi, çocuklara has mutlulukla çığlık çığlığa düşüp sonra yeniden denemek üzere sıranın sonuna koşturmasını izlemek büyük keyifti. Elbette çocukların bir şeyin üzerine çıkıp orada yürümekten nasıl zevk aldıklarını biliyoruz! Ama eğlence ve fiziksel eğitimin bu basit ve sonu gelmez biçimini çocuklara sunmak hiç aklımıza gelmemişti.

Elbette sudan da uzak değillerdi ve daha yürümeyi bile öğrenmeden yüzmeye başlıyorlardı. İlk başta çok yoğun bir kültür sisteminin etkilerinden korkmuş olsam da bu muhteşem bebeklerin hayattaki ilk yıllarını uzun, güneşli günlerde saf bir fiziksel neşeyle ve doğal uykuyla geçirdiklerini gördüğümde bu korku dağıldı. Eğitildiklerini asla fark etmiyorlardı. Bu şamatalı deney ve başarı ortaklığının, yıllar içinde iyice sağlamlaşan o yakın, güzel birlik duygusunun temellerini attığını hayal bile edemezlerdi. Bu bir yurttaşlık eğitimiydi.

10. Bölüm

Onların Dinleri ve Bizim Evliliklerimiz

Bir erkek, bir yabancı ve bir Hıristiyan olarak –bu da beni tanımlayan özelliklerden biriydi– Kadınlar Ülkesi'nin dinini anlamam epey zaman aldı.

Anneliği ilahlaştırdıkları gayet açıktı; ama mesele bundan daha fazlasıydı, en azından benim getirdiğim ilk yorumdan daha fazlasıydı.

Sanırım ancak Ellador'u kimsenin birini sevemeyeceği kadar çok sevmeye başlayınca, onun içini dışını, ruh halini takdir etmeyi az biraz öğrendikçe, dini inançlarına ilişkin de bir şeyleri idrak etmeye başladım.

Ona bunu sorduğumda, önce anlatmaya çalışmış ama benim bocaladığımı görünce, bizim inancımız hakkında daha fazla bilgi edinmek istemişti. Çok geçmeden birçok inancımız olduğunu, bunların büyük farklılıklar gösterdiğini, ama ortak yönlerinin de bulunduğunu gördü. Berrak, yöntemli, kavrayışlı bir zekâsı vardı Ellador'umun, mantıklı olduğu gibi, söylenenleri de hemencecik kavrıyordu.

Ben anlatırken o da farklı dinleri üst üste getirdiği ve deyim yerindeyse ortalarından bir raptiyeyle tutturduğu bir tür tablo çıkardı; hepsinin de ortak temeli bir Mütehakkim Güç ya da Güçler ile çoğu tabu olan memnun edici ya da sa-

kinleştirici Özel Davranışlar'dı. Bazı din gruplarının birkaç ortak özelliği vardı ama bu Güç ve onun yapılmasını istediği ya da istemediği şeyler hepsinde mevcuttu. İlahi Güç'e dair biz insanların kafasındaki tasavvurun izlerini, ilkçağlardaki kana susamış, şehvetli, mağrur ve gaddar tanrılardan Ortak Baba ve onun doğal sonucu olarak Ortak Kardeşlik anlayışına kadar aşama aşama sürmek zor değildi.

Bu onun çok hoşuna gitti ve Tanrımızın âlimi mutlaklığını, kadiri mutlaklığını ve her an her yerde hazır ve nazır olduğunu, onun Oğlu'nun bize öğrettiği sevgi dolu iyiliği anlattığımda çok etkilendi.

Tabiatıyla Bakire Meryem'in doğum hikâyesi kendisini şaşırtmadı ama Mesih'in insanlık uğruna kendini feda etme meselesini, hele hele şeytanı ve lanetlenme teorisini duyunca kafası acayip karıştı.

Bir an boşluğuma geldi ve bazı mezheplerde çocukların daha doğuştan lanetli olduğuna inanıldığını söyleyip bir de açıklamaya girişince, Ellador oturduğu yerde kalakaldı.

"Tanrı'nın Sevgi, Bilgelik ve Kudret olduğuna inanıyorlar demiştin, değil mi?"

"Evet, öyle."

Gözleri kocaman açıldı, yüzüyse kireç gibi olmuştu.

"Ama böyle bir Tanrı yeni doğmuş küçücük bebekleri ateşe atabiliyor – hem de sonsuz bir ateşe, öyle mi?" Ellador'a birden titreme geldi ve kalkıp en yakındaki tapınağa koştu.

En küçük köyün bile bir tapınağı vardı ve bu merhamet sığınaklarında sessiz sedasız kendi işleriyle ilgilenen bilge ve soylu kadınlar oturuyor, biri geldiğinde niyaz sahibini rahatlatmak, içini ferahlatmak ya da yardımcı olmak üzere hazır bekliyorlardı.

Ellador sonradan içindeki bu üzüntünün nasıl kolayca dindirildiğini anlattı; bunu kendi başına halledemediği için utanmış görünüyordu.

"Biliyorsun, biz korkunç fikirlere alışkın değiliz," dedi, özür dilercesine yanıma geri dönerek. "Bizde böyle şeyler yok. Ve aklımıza bu tür şeyler girdiğinde, hani nasıl denir... işte, gözümüze pul biber kaçmış gibi oluyoruz. Bu yüzden kör olmuş gibi, handiyse çığlık çığlığa ona koştum, o da beni bundan çabucak ve kolayca kurtardı!"

"Nasıl?" diye sordum, merakla.

"'Ah güzel evladım,' dedi, 'tamamen yanlış bir fikre kapılmışsın. Böyle bir Tanrı'nın var olabileceğini düşünmemen gerekirdi... zira yok. Veya böyle bir hadisenin... zira o da yok. Zaten bu denli iğrenç ve yanlış bir fikre inanan da yoktur. Sadece zırcahil insanlar her şeye inandıklarından buna da inanırlar, bunu da sen biliyorsun zaten.'"

"Yine de," diye devam etti Ellador, "ilk anlattığımda bir an beti benzi attı."

Bu bana ders oldu. Tevekkeli değil, bu kadınlar diyarında herkes huzurlu ve güler yüzlüydü – hiçbir korkunç fikirleri yoktu.

"Başlangıçta sizde de böyle şeyler vardı muhakkak," dedim.

"Ah evet, kuşkusuz. Ama dinimiz belli bir aşamaya geldikten sonra, elbette hepsinden kurtulduk."

Bunun ve diğer birçok şeyin etkisiyle nihayet kelimelere döktüğüm şeyi görebilecek hale geldim.

"Geçmişe saygınız yok mu? Büyük-büyükannelerinizin düşündüklerine ve inandıklarına?"

"Yoo hayır," dedi. "Neden olsun ki? Hepsi göçüp gitti. Bizden daha az şey biliyorlardı. Zaten onların ilerisine geçemezsek, onlara layık değiliz demektir; keza bizden daha öteye geçecek olan çocuklarımıza da layık olamayız."

Bu beni ciddi ciddi düşünmeye sevk etti. Ben hep –sanırım sadece söylenenlerin etkisiyle– kadınların doğuştan muhafazakâr olduğunu düşünürdüm. Oysa bu kadınlar erkeklerin girişimcilik ruhundan hiç yardım almadan geç-

mişlerini boş vermiş ve cüretkâr bir şekilde geleceği inşa etmişlerdi.

Ben düşüncelere dalmışken, Ellador da beni seyrediyordu. Aklımdan geçenleri gayet biliyor gibiydi.

"Yepyeni bir yola çıktığımız içindir sanırım. Bütün insanlarımız bir anda silinip gitmişti ve sonra, o umutsuzluk döneminin ardından, şu mucize çocuklar geldi: ilk çocuklar. Ardından nefesimizi tutup bir umutla *onların* çocuklarını bekledik... yani onların da çocukları olursa diye. Ve oldu da! Ardından iyice kalabalıklaşıncaya kadar büyüdüğümüz gurur ve zafer dönemi geldi; onun ardından da kişi başına tek çocuk kararına vardığımızda, gerçekten çalışmaya, daha iyi çocuklar yetiştirmeye koyulduk."

"İyi ama bunların dininizdeki köklü farklılıkla ne alakası var?" diye üsteledim.

Diğer dinlere aşina olmadığı için aradaki farkı çok doğru ifade edemeyebileceğini, ama kendi dinlerinin gayet basit göründüğünü söyledi. Onlardaki ulvi Anne Ruh, onlar için kendi annelikleri neyse oydu; ama insani sınırların ötesinde yüceltilmişti. Bu demekti ki, onun altında ve ötesinde destekleyici, şaşmaz, işe yarar bir sevgi görüyorlardı –belki de ırklarına duydukları anne sevgisinin toplamıydı– ama sonuçta o bir Kudret'ti.

"Peki, ibadet anlayışınız nedir?" diye sordum.

"İbadet mi? O da ne?"

Bunu açıklamakta alabildiğine zorlandım. Öylesine güçlü şekilde hissettikleri bu İlahi Sevgi onlardan bir şey beklemiyor gibiydi; "Tıpkı annelerimizin bir şey beklememesi gibi," demişti.

"Ama anneleriniz elbette saygı, hürmet, itaat bekliyorlardır sizden. Anneleriniz için bir şeyler yapmanız gerekiyor kuşkusuz, değil mi?"

"Ah, hayır," diye ısrar etti, gülümseyip yumuşak kahverengi saçlarını sallayarak. "Biz *annelerimizden* görerek bir

şeyler yapıyoruz, annelerimiz *için* değil. Onlar *için* bir şeyler yapmamız gerekmiyor; buna ihtiyaçları yok ki, biliyorsunuz. Ama bizim onların sayesinde –harikulade şekilde– yaşamamız gerekiyor; Tanrı'yla ilgili hislerimiz de bu şekilde."

Yeniden düşüncelere daldım. Bizdeki o Savaş Tanrısı'nı, şu kıskanç Tanrı'yı, İntikamım Kötü Olacak Tanrısı'nı düşündüm. Dünyadaki kâbusumuzu... cehennemi düşündüm.

"O halde sizde sonsuz ceza anlayışı diye bir şey yok, yanlış mıyım?"

Ellador güldü. Gözleri yıldızlar kadar parlaktı ve şimdi o gözler yaşlarla dolmuştu. Benim adıma öyle üzülüyordu ki.

"Nasıl olabilir ki?" diye sordu, gayet haklı olarak. "Hayatımızda ceza yok, görüyorsun, bu yüzden ölümden sonra da ceza olacağını düşünmüyoruz."

"Sizde *hiç* ceza yok mu? Ne çocuklara ne suçlulara... yani hafif suçlar işlemiş kişilere mesela?" diye üsteledim.

"Siz bir insanı bacağı kırıldığı ya da ateşi çıktığı için cezalandırıyor musunuz? Bizde engelleyici önlemler ve tedaviler var; kimi zaman, deyim yerindeyse, 'hastayı yatağına göndermemiz' gerekir; ama bu da ceza değil zaten, tedavinin bir parçası," diye açıkladı.

Sonra benim bakış açımı iyice anlamaya çalışarak şunları ekledi: "Görüyorsunuz, biz beşeri anneliğimizde şefkatli, sınırsız, mutluluk verici büyük bir güç olduğunu kabul ediyoruz – sabır, bilgelik ve anlayışlı yöntemin tüm inceliklerine sahip bir güç. Bütün bunları ve daha fazlasını Tanrımıza –Tanrı mefhumumuza– borçluyuz. Annelerimiz bize kızgın değilken, Tanrı neden olsun ki?"

"Tanrı sizin gözünüzde bir insan mı?"

Bu dediğimi biraz düşündü. "Eh, zihnimizde ona yaklaşmaya çalışırken doğal olarak bu fikri insanlaştırıyoruz; ama bir yerlerde Tanrı mertebesindeki bir Yüce Kadın olduğunu düşünmüyoruz. Bizim Tanrı adını verdiğimiz şey Her Yere Yayılan bir Kuvvet, bilirsin işte, insanın içinde yaşayan bir

ruh, içimizde mukim ve daha çok istediğimiz bir şey. Sizin Tanrınız Yüce bir Erkek mi?" diye sordu masumca.

"Eh evet, çoğumuz için öyle, sanırım. Elbette biz de ona tıpkı sizin gibi içimizde yaşayan bir ruh gibi bakıyoruz ama onun bir varlık, bir insan ve bir erkek olduğunu söylüyoruz – hem de sakallı makallı."

"Sakallı mı? Ah elbette... çünkü sizde de var! Yoksa siz O'nda da var diye mi sakal bırakıyorsunuz?"

"Bilakis biz sakallarımızı keseriz, çünkü sakalsız daha temiz ve daha rahat oluyor."

"Kıyafet giyiyor mu O... yani size göre?"

Gördüğüm Tanrı tasvirlerini düşündüm: Kadiri mutlak Tanrı'yı uçuşan cüppesi, uçuşan saçları, uçuşan sakallarıyla ihtiyar bir adam olarak temsil eden mütedeyyin insan aklının düşüncesiz hamleleriydi bunlar; onun her yönüyle dürüst ve masum soruları ışığında bu tasavvur bana tatmin edicilikten tamamen uzak geldi.

Hıristiyan âleminin Tanrısının aslında eskiçağdaki İbrani Tanrısı olduğunu ve bizim bu ataerkil fikri devralmakla yetindiğimizi; o eskiçağdaki fikrinse Tanrı düşüncesini kaçınılmaz şekilde ataerkil hükümdarın, atanın özellikleriyle donatmış olduğunu açıkladım.

Ona dini ideallerimizin doğuşunu ve gelişimini açıkladıktan sonra, "Anlıyorum," dedi hevesle. "Başlarında bir erkekle ayrı gruplar halinde yaşarlarmış ve başlarındaki erkek de herhalde biraz... baskıcı mıymış?"

"Ona şüphe yok," diye katıldım.

"Ama biz burada o anlamda bir 'baş'ımız olmadan beraberce yaşıyoruz –sadece seçilmiş önderlerimiz var– bu da *cidden* bir fark teşkil ediyor."

"Bundan daha büyük bir farkınız var," dedim ona. "Fark sizin ortak anneliğinizde. Çocuklarınız herkesin onları sevdiği bir dünyada büyüyor. Bütün annelerin yaydığı sevgi ve bilgelik sayesinde hayatın bereketli ve mutlu hale

geldiğini görüyorlar. Dolayısıyla Tanrı'yı benzer şekilde sevginin dağıtıldığı ve doyurucu olduğu bir kavrayış üzerinden düşünmeniz gayet kolay. Bence siz doğruya bizden çok daha yakınsınız."

"Benim anlayamadığım kısım," diye devam etti dikkatle, "alabildiğine eski böyle bir kafa yapısını koruyor olmanız. Bana anlattığın bu ataerkil fikir binlerce yıllık değil mi?"

"Ah evet; dört, beş, altı bin yıl... belki daha da fazla."

"Ve siz bu dönemde diğer şeylerde müthiş ilerlemeler kaydettiniz?"

"Kesinlikle öyle. Ama din meselesi farklı. Malum, bizdeki dinler geçmişten geliyor ve ölmüş bir yüce öğretmenin elinden çıkma. Onun her şeyi bildiğine ve nihayetinde öğreteceğine inanılır. Bizim tek yapmamız gereken inanmak... ve itaat etmek."

"Kimdi bu yüce İbrani öğretmen?"

"Ah... orada farklı bir durum var. İbrani dini son derece kadim geleneklerin bir birikimidir ve bu gelenekler halklarından bile daha eskilere dayanır; çağlardır birike birike büyümüştür. Biz bunun gökten geldiğine inanırız ve 'Tanrı Kelamı' olduğunu söyleriz."

"Öyle olduğunu nereden biliyorsunuz?"

"Öyle yazıyor da ondan."

"Uzun uzun bunu mu anlatmışlar? Kim yazmış?"

Kitapta bunların yazdığı bir kısım hatırlamaya çalıştım ama gelmedi aklıma.

"Bunun haricinde," diye devam etti, "bu ilk dini fikirlerin neden bu denli uzun süre yaşadığını anlayamıyorum. Diğer bütün fikirlerinizi değiştirdiniz, değil mi?"

"Genel itibarıyla evet," dedim. "Ama biz buna 'vahiy dini' adını veriyoruz ve son din olduğunu düşünüyoruz. Neyse, sen bana kendi küçük tapınaklarınızdan biraz daha bahsetsene," dedim. "Bir de şu koşup sığındığın Tapınak Annelerinden."

Bunun üzerine bana uygulamalı dinle ilgili uzun bir ders verdi, ben de burada özetlemeye çalışacağım.

Bir Müşfik Güç olduğuna dair temel bir teori geliştirmişlerdi ve onun kendileriyle ilişkisinin anne gibi olduğunu – onların refahını ve özellikle de gelişmelerini istediğini varsayıyorlardı. Onların bu güçle ilişkisi de benzer bir evlat ilişkisiydi; onu sevip sayıyor ve âli amaçlarını memnuniyetle yerine getiriyorlardı. Sonra, ya iş kotarıcı ya hiç olduklarından, keskin ve aktif zihinlerini kendilerinden beklenen türde davranışları keşfetmeye koşturmuşlar. Buradan harikulade bir ahlak sistemi doğmuş. Sevgi ilkesi herkesçe kabul görmüş ve kullanılmış.

Sabır, nezaket, saygı, kısacası bizim "görgü" adını verdiğimiz her şey onların adap kurallarının parçasıydı. Ama bizim çok ötemize geçtikleri bir kısım varsa, o da dini hislerin özel olarak hayatın her alanına uygulanmasıydı. Ritüelleri yoktu, "dini ayin" adı verilen küçük toplanmaları yoktu, tabii bahsini ettiğim dini temsiller hariç; ama zaten bunlar da dini olduğu kadar eğitici ve bir o kadar toplumsal nitelikteydi. Ama yaptıkları her şey ile Tanrı arasında apaçık, yerleşik bir bağlantı vardı. Temizlikleri, sağlıkları, harikulade düzenleri, bütün ülkenin o zengin, huzurlu güzelliği, çocukların mutluluğu ve hepsinden öte sürekli ilerleme kaydetmeleri – bütün bunlar onların diniydi.

Zihinlerini Tanrı düşüncesine yormuş ve böyle içsel bir gücün dışsal bir ifade talep edeceği teorisini geliştirmişlerdi. Tanrı gerçekmiş ve onların içinde varlığını sürdürüyormuş gibi yaşıyorlardı.

Her yerdeki o küçük tapınaklara gelince: Kadınlardan bazıları diğerlerine kıyasla bu açıdan daha yetenekli, mizaç olarak daha yatkındı. Bu kadınlar, işleri ne olursa olsun, belli saatlerini Tapınak Hizmeti'ne ayırıyorlardı, yani bütün sevgileri ve bilgelikleriyle, eğitimli düşünceleriyle orada olup ihtiyaç duyan herkesin sorunlarını düzeltmeye çabalıyorlar-

dı. Bu sorun kimi zaman gerçek bir hüzün, çok nadiren bir kavga, çoğu zaman da şaşkınlıktı; Kadınlar Ülkesi'nde bile insan ruhunun karanlık saatleri vardı. Ama bütün ülkede en iyiler ve en bilgeler yardım eli uzatmaya hazırdı.

Eğer zorluk alışılmadık derecede derinse, yardım arayan kişi o konuda özel olarak deneyimli birine yönlendiriliyordu.

Burada arayış halindeki zihne hayatın içinde mantıklı bir temel sağlayan bir din, onları hiç durmaksızın iyiliğe götürmek için çalışan muazzam bir Müşfik Güç kavramı vardı. Bu din "ruh"a en derindeki kuvvetle temas kurdukları, bizim hep peşinde koştuğumuz nihai amacı algıladıkları hissini kazandırıyordu. "Kalbi" sevildiğine, sevdiğine ve *anlaşıldığına* dair o kutlu hisle dolduruyordu. Nasıl –ve niye– yaşamamız gerektiğine dair açık, basit ve akılcı bir yönerge sunuyordu. Ritüel olarak ise öncelikle, bütün sanat dallarının bir araya geldiği, büyük kalabalıkların yeniden doğmuşçasına dans ederek yürüdüğü, en asil ürünlerinin arasında ve korularıyla tepelerinin ferah güzelliğine nazır şarkılarla ve müzikle hareket ettikleri şu anlı şanlı grup gösterileri vardı. İkincisi, en az bilge olanların en bilge olanlara gidip yardım alabildiği, bir sürü küçük bilgelik merkezi vardı.

"Çok güzel!" diye bağırdım coşkuyla. "Ömrümde duyduğum en pratik, rahatlatıcı, geliştirici din. Birbirinizi *gerçekten* seviyorsunuz – birbirinizin *gerçekten* yükünü paylaşıyorsunuz... küçük bir çocuğun Tanrı'nın egemenliğinin parçası olduğunun* *gerçekten* farkındasınız. Siz ömrümde gördüğüm herkesten daha Hıristiyan'sınız. Peki ya ölüm? Peki ya sonsuz yaşam? Dininiz sonsuzluk hakkında ne diyor?"

---

* *Luka* 18: 16-17 şöyle der: "Ama İsa çocukları yanına çağırarak, 'Bırakın, çocuklar bana gelsin, onlara engel olmayın!' dedi. 'Çünkü Tanrı'nın Egemenliği böylelerinindir. Size doğrusunu söyleyeyim, Tanrı'nın Egemenliği'ni bir çocuk gibi kabul etmeyen, bu egemenliğe asla giremez.'" (y.h.n.)

"Hiçbir şey demiyor," dedi Ellador. "Sonsuzluk ne ki?"

Gerçekten, neydi ki? Hayatımda ilk kez, bu fikri gerçekten kavramaya çalıştım.

"Şey... hiç durmamaktır."

"Hiç durmamak mı?" Şaşırmış görünüyordu.

"Evet, hayat işte, onun sonsuza dek devam etmesi."

"Ah... bunu biliyoruz elbette. Hayat sonsuza dek devam eder, her birimizden sonra."

"Ama ölümsüz yaşam *hiç ölmeden* devam eder."

"Aynı insan için mi?"

"Evet, aynı insan için, ilelebet, ölümsüz." Dinlerinde hiç bilinmeyen bir hususta kendi dinimizden bir şey öğreteceğimi düşünmek hoşuma gitti.

"Burada mı?" diye sordu Ellador. "Hiç ölmeden... burada?" Pratik aklının insanları üst üste yığdığını görebiliyordum ve hemen imdadına yetiştim.

"Ah hayır, hiç olur mu, burada değil elbette – öbür tarafta. Burada ölmemiz gerekiyor elbette, ama sonra 'ölümsüz yaşama adım atıyoruz'. Ruh sonsuza dek yaşar."

"Nereden biliyorsun?" diye sordu.

"Bunu sana kanıtlamaya çalışmayacağım," diye devam ettim alelacele. "Bir an öyle olduğunu varsay. Nasıl buluyorsun bu fikri?"

Yine o hayranlık uyandırıcı, gamzeli, şefkat dolu, hınzır, anaç tebessümüyle bana bakıp güldü. "Dürüst olmamı sahiden ama sahiden istiyor musun?"

"İstesen de dürüst olmaktan kaçamazsın ki," dedim hem memnun hem de biraz üzgün bir halde. Bu kadınların şeffaf dürüstlüğü beni her seferinde hayretler içinde bırakıyordu.

"Bana son derece aptalca bir fikir gibi geldi," dedi soğukkanlılıkla. "Doğru bile olsa, hiç hoş değil."

Şöyle ki, ben kişisel ölümsüzlük öğretisini hep sorgulanamaz bir şey olarak kabul etmiştim. Sevgili hayaletlerini ayartıp hayata geri döndürmekten bir türlü geri durma-

yan meraklı tinselcilerin çabalarını hiçbir zaman gerekli görmemiştim. Doğruya doğru, bu konuyu kendi içimde bile cesaretle tartıştığım vaki değildi; ben sadece bunun gerçek olduğunu kabul etmiştim. Ama şimdi sevdiğim kız, karakteri sürekli benim boyumu aşan yeni zirvelere ve mesafelere açılan bu varlık, bu üstün ülkenin üstün kadını, ölümsüzlüğün aptalca olduğunu söylüyordu! Üstelik gayet ciddiydi.

"Bunu niçin *istiyorsunuz* ki?" diye sordu.

"Nasıl olur da *istemez* insan!" diye karşı çıktım. "Sen bir mum gibi sönüp gitmek mi istiyorsun? Sonsuza dek varlığını sürdürmek, büyümek ve... Ve ilelebet mutlu olmak istemez misin?"

"Eh, hayır," dedi. "Hiç istemem. Ben çocuğumun –ve çocuğumun çocuğunun– varlığını sürdürmesini isterim ki sürdürecekler de. Neden *kendim* böyle bir şey isteyeyim ki?"

"Ama cennet demek bu!" diye üsteledim. "Huzur, Güzellik, Rahatlık ve Sevgi – hem de Tanrı'yla beraber." Din konusunda hiç bu kadar dilim açılmamıştı. Lanetlenmeyi duyunca dehşete düşebilirdi ve Selamet'in adaletini sorgulayabilirdi, ama Ölümsüzlük – bu kesinlikle soylu bir inançtı.

"Ah, Van," dedi, ellerini bana uzatarak. "Ah Van... sevgilim! Bunu böyle içten hissetmen öyle harika ki! Hepimizin istediği bu elbette –Huzur ve Güzellik, Rahatlık ve Sevgi– hem de Tanrı'yla beraber. Bir de İlerleme, onu unutma ve Büyüme, her zaman ama her zaman. Dinimiz bize bunu istemeyi ve bunun için çalışmayı öğretir, biz de gereğini yapıyoruz!"

"Ama senin dediğin *burası için*," dedim, "sadece yeryüzündeki bu hayat için geçerli."

"Ne olmuş yani? Sizin kendi ülkenizde de o güzel sevgi ve hizmet dininiz bunların burası – yeryüzündeki bu hayat için geçerli olduğunu söylemiyor mu?"

Kadınlar Ülkesi'nin kadınlarına kendi sevgili ülkemizin kötülüklerinden bahsetmeyi hiçbirimiz istemiyorduk. Bunların gerekli ve asli olduğunu varsayıyor; –biz bizeyken– onların her açıdan kusursuz medeniyetlerini eleştirmekte bir sakınca görmüyorduk, ama sıra kendi medeniyetimizin başarısızlıklarını ve sıkıntılarını anlatmaya geldiğinde, bunu yapmaya gönlümüz elvermiyordu.

Ayrıca çok fazla tartışmaya girmekten kaçınıyor ve konuyu yaklaşan evliliklerimize getirmeye özen gösteriyorduk.

Bu hususta Jeff en kararlı olanımızdı.

"Elbette düğün merasimi ya da ayini nedir bilmiyorlar, ama biz bunu bir tür Quaker* düğününe çevirip tapınakta yapabiliriz... onlar için en azından bunu yapabiliriz."

Gerçekten de haklıydı. Sonuçta onlar için yapabileceğimiz çok az şey vardı. Burada beş parasız yabancılardık ve gücümüzü, cesaretimizi gösterebileceğimiz bir fırsat bile yoktu – onları savunacağımız ya da koruyacağımız bir durum olmuyordu.

"Onlara en azından soyadlarımızı verebiliriz," diye üsteledi Jeff.

Bu konuya çok tatlı yaklaştılar, istediğimiz her şeyi yapmaya, bizi memnun etmeye dünden razılardı. Ama soyadı meselesinde, her zamanki açıksözlülüğüyle Alima, bunun kime ne yararı olacağını sordu.

Terry ise onu her zamanki gibi kızdırarak bunun bir sahiplik göstergesi olduğunu söyledi. "Sen bundan sonra Bayan Nicholson olacaksın," dedi. "Bayan T. O. Nicholson. Herkes senin benim karım olduğunu bilecek."

"Bir erkeğin 'karısı' olmak tam olarak nedir?" diye sordu Alima, gözlerinde tehlikeli bir parıltıyla.

"Karı, bir erkeğe ait olan kadındır," diye lafa girdi Terry.

---

* 17. yüzyıl ortalarında, mevcut Hıristiyan mezheplerinden memnun olmayanların kurduğu bir mezhep. Düğünlerinde sessizce ibadet edilir ve töreni bir din görevlisi yönetmez. (e.n.)

Ama Jeff hevesle atıldı. "Koca ise bir kadına ait olan erkektir. Tekeşli olmamızla alakalı bir durum bu, biliyorsunuz. Evlilik ise hem medeni hem dini nikâhla iki kişinin hayatını birleştiren bir merasimdir – 'ölüm bizi ayırıncaya kadar,'" diyerek bitirdi sözlerini, Celis'e kelimelerle ifade edilemez bir bağlılıkla bakıyordu.

"Hepimizin kendini aptal gibi hissetmesinin sebebi," dedim kızlara, "burada size verecek hiçbir şeyimizin olmaması – elbette soyadlarımız hariç."

"Sizde kadınların evlenmeden önce soyadları olmuyor mu?" diye sordu birdenbire Celis.

"Olmaz olur mu!" diye açıklamaya girişti Jeff. "Kızlık soyadları var – babalarının soyadı yani."

"Peki, sonra o ne oluyor?" diye sordu Alima.

"Kocalarının soyadıyla değiştiriyorlar canım," diye cevap verdi Terry.

"Değiştiriyorlar mı? Yani kocaları da karılarının 'kızlık soyadını' mı alıyor?"

"Yo, hayır," diye güldü Terry. "Erkek kendi soyadını kullanmaya devam ederken karısına da soyadını veriyor."

"O halde kadın kendi soyadını kaybedip yeni bir soyadı alıyor – ne kadar tatsız! Bizde böyle şey olmaz!" dedi Alima kararlı bir şekilde.

Terry güler yüzle yaklaştı. "Şu düğünü çabucak yaptığımız müddetçe ne yapıp ne yapmadığınız umurumda değil," dedi, esmer güçlü elini Alima'nın onunki kadar esmer ve neredeyse bir o kadar güçlü eline uzatarak.

"Bize bir şeyler verme kısmına gelince... Elbette bunu yapmak istediğinizi görebiliyoruz, ama yapamıyor olmanızdan da memnunuz," diye devam etti Celis. "Biliyorsunuz, biz sizi siz olduğunuz için seviyoruz – sizin, nasıl desem, bir şeyler ödemenizi istemiyoruz. Bir insan olarak –ve bir erkek olarak– sevildiğinizi bilmek yeterli değil mi?"

Yeterli olsun olmasın, evliliğimiz böyle gerçekleşti. Ülkenin en büyük tapınağında muazzam bir üçlü düğün yaptık ve neredeyse halkın tamamı düğüne geldi. Çok ağırbaşlı ve çok güzel bir törendi. Düğün vesilesiyle birisi yeni bir şarkı yazmıştı, halklarının Yeni Umudu –diğer ülkelerle Yeni Bağları– Kız Kardeşlik kadar Erkek Kardeşliğini ve bariz bir korkuyu barındırsa da aynı zamanda Babalık hakkında asil ve güzel bir şarkıydı.

Terry ne zaman babalıktan bahsedilse geriliyordu. "Duyan da bizi 'Çok Çocuk Meraklılarının Başpapazları' zannedecek!" diye tepki gösteriyordu. "Bu kadınlar için varsa yoksa çocuk, başka *hiçbir şey* düşünmüyorlar bence. Biz öğretece'z onlara!"

Kendisi ne öğreteceği konusunda böyle eminken, Alima'nın onu nasıl karşılayacağı bir o kadar belirsiz olduğundan, Jeff'le ben başımıza gelecek var diye korkmaya başlamıştık. Onu uyarmaya çalıştık, ama işe yaramadı. İriyarı, yakışıklı herif şöyle bir diklendi, geniş omuzlarını kaldırdı ve güldü.

"Burada üç ayrı evlilik var," dedi. "Ben sizinkine karışmayacağım, siz de benimkine."

Böylece büyük gün geldi çattı ve sayısız kadın ile biz üç damat, bizi destekleyecek "sağdıçlarımız" ya da arkamızda duracak herhangi bir erkek olmadan yürürken kendimizi tuhaf derecede küçük hissettik.

Somel, Zava ve Moadine de oradaydı; geldikleri için minnettardık, onları akrabamız gibi görüyorduk.

Muhteşem bir geçit töreni yapıldı: dönerek edilen danslar, bahsettiğim yeni marş ve o kocaman mekânı saran heyecan dalgası; o saygıyla karışık büyük korku, tatlı bir umut, yeni bir mucize beklentisinden gelen merak.

Biz sembolik mahiyetteki yürüyüşü seyrederken, Somel bana usulca, "Anneliğimiz başladığından beri ülkede böyle bir şey görülmemişti!" dedi. "Malum, yeni bir çağ başlıyor.

Bizim için ne kadar önemli olduğunuzu bilemezsiniz. Mesele sadece Babalık, yabancısı olduğumuz şu harikulade çifte ebeveynlik, hayat veren birleşmenin mucizesi de değil – aynı zamanda Erkek Kardeşliği de söz konusu. Sizler dünyanın geri kalanısınız. Siz bizi kendi türümüzle, hiç görmediğimiz bütün o yabancı ülkelerle ve halklarla birleştiriyorsunuz. Onları tanımayı –onları sevmeyi, onlara yardım etmeyi– ve onlardan öğrenmeyi dört gözle bekliyoruz. Ah! Bir bilseniz!"

Binlerce ses o muhteşem Yaklaşan Hayat İlahisi'yle göklere yükseldi. Meyve ve çiçeklerden tacıyla muhteşem Annelik Sunağı'nın yanında artık aynı şekilde taçlanmış yeni bir sunak vardı. Ülkenin Yüce Üstün Annesi'nin ve onun etrafındaki Yüce Tapınak Danışmanları çemberinin önünden, engin bir kalabalık oluşturan soğukkanlı annelerin ve huşu dolu gözlerle bakan kızların önünden geçerek bizim üç seçilmişimiz geldi ve biz, bütün bu ülkedeki tek erkek olan üçümüz onlarla ellerimizi birleştirerek evlilik yeminlerimizi ettik.

11. Bölüm

Yaşadığımız Zorluklar

Bizde, "Evlilik bir piyangodur," derler; keza "Evlilik cennetten çıkmadır," da derler; ama bu ikinci sözün ilki kadar kabul gördüğü söylenemez.

Bizde insanın "kendi sınıfından" biriyle evlenmesinin en iyisi olduğuna dair sağlam bir teori olduğu gibi, çiftlerden ziyade toplumsal ilerlemenin çıkarına olduğu için sürdürülen uluslararası evliliklere karşı şüphe de makul temellere dayanır.

Ama hangi farklı ırktan, renkten, sınıftan, inançtan insanı bir araya getirirseniz getirin, bizler arasındaki, üç Amerikalı modern erkek ile Kadınlar Ülkesi'ndeki bu üç kadın arasındaki evlilik kadar zor olamazdı.

Bu konuda en baştan dürüst olmamız gerektiği söylenebilir. Olmuştuk da zaten. En azından Ellador ile ben Büyük Serüven'in şartlarını oturup konuşmuş ve önümüzdeki yolun açık olduğunu düşünmüştük. Ama insan bazı şeyleri aksi mümkün değil gibi görüyor, iki tarafın da aynı şekilde düşündüğünü zannediyor, oysa iki taraf da tekrar tekrar bahsini açsa bile aynı şeyi anlayamayabiliyor.

Ortalama bir erkek ile kadının eğitimindeki farklar yeterince büyüktür ama bunlar çoğunlukla erkek açısından

sorun yaratmaz; erkek zaten kendi görüşleriyle yaşamayı sürdürür. Kadınsa muhtemelen evlilik hayatının farklı olacağını hayal etmiştir; ama onun ne hayal ettiğinin, neyi bilmediğinin ya da neyi tercih edebileceğinin bir önemi yoktur.

Üzerinden yıllar, üstelik büyüme ve eğitimle dolu yıllar geçtikten sonra bunları yazdığımdan artık daha net görüp soğukkanlılıkla konuşabiliyorum ama o dönemde hepimiz için, özellikle de Terry için çok zorlu bir süreçti. Zavallı Terry! Malum, dünyadaki halklardan herhangi birinin yapabileceği bir evlilikte, kadın ister siyah, ister Kızılderili, ister sarı, ister esmer, ister beyaz olsun; ister cahil ister eğitimli, ister itaatkâr ister dik başlı olsun, genel tarihimizin evlilik geleneğinden haberdar olurdu. Kadının erkekle bağını kuran bu gelenektir. Erkek işine bakar, kadın da ona ve işine ayak uydurur. Yurttaşlıkta bile, tuhaf bir hokus pokusla, doğum ve coğrafya olgusu bir kenara atılır ve kadın otomatik olarak kocasının uyruğuna geçer.

Eh, buradaydık işte, bu kadınlar diyarında üç yabancı. Ülkenin yüzölçümü küçüktü ve dışarıdan bakıldığında farklılıklar bizi şaşırtacak kadar büyük değildi. Bu ırkın zihniyetiyle bizimki arasındaki farkları henüz takdir edecek konumda değildik.

Öncelikle bu kadınlar aralıksız iki bin yıldır "safkan" yaşamışlardı. Bizde çoğu zaman birbiriyle uzlaşmayan bir yığın farklılıkla birlikte uzun zamandır kuşaktan kuşağa geçen duygu ve düşünceler varken, bu insanlar yaşadıkları hayatın temel ilkelerinin çoğunda sorunsuz ve sağlam bir fikir birliğine sahipti; üstelik sadece ilkesel bir birliktelik de değildi bu, altmış küsur kuşaktır bu ilkelere göre yaşamaya alışmışlardı.

Anlamadığımız ve öncesinde hesaba katmadığımız şeylerden biri buydu. Evlilik öncesi konuşmalarımızda bu kıymetli kızlardan biri, "Bizim anlayışımız şöyle şöyledir," ya da "Biz şunları şunları doğru buluyoruz," demişti ama biz

erkekler olarak, sevginin gücünün her şeyi aşabileceğini sanmamız ve inançlarla ilkelerin gücünü hafife almamız sebebiyle onları ikna edebileceğimizi düşünmüştük saf saf. Evlilikten önce hayal ettiklerimiz, masum bir genç kızın hayal ettiklerinden daha fazla önem taşımıyordu. Gerçeklerin çok farklı olduğunu zamanla gördük.

Mesele bizi sevmemeleri değildi; seviyorlardı, hem de derinden, tüm kalpleriyle. Ama işte yine aynı konuya geliyoruz: Onların "sevgi" derken kastettikleriyle bizim "sevgi" derken kastettiğimiz öyle farklıydı ki.

Sanki sevinçleri ve hüzünleri ayrı olan ayrı çiftler değilmişiz gibi "biz" ve "onlar" şeklinde bir ayrım yapmak belki çok duygusuzca görünebilir, ama orada yabancı olmamız bizi sürekli birbirimize çekiyordu. Bu tuhaf deneyim bizi öyle sıkı ve samimi arkadaşlar haline getirmişti ki kendi ülkemizde serbest ve rahat bir hayat sürüyor olsaydık asla bu bağı yakalayamazdık. Ayrıca erkek geleneği iki bin küsur yıldır devam eden adamlar olarak, kadın geleneğinden gelen bu çok daha kalabalık birliğe karşı küçük ama sağlam bir birliktik.

Aramızdaki farklılıkları ayrıntılara boğmadan anlatabileceğimi düşünüyorum. En göze batan anlaşmazlığımız "yuva" konusundaydı, zira biz içgüdüsel olarak ve uzun eğitimler sonucu, ev işlerini çekip çevirme ve ev hayatından zevk almanın kadınların tabiatına uygun olduğunu zannediyorduk.

Bu hususta ne denli hayal kırıklığına uğradığımızı göstermek için hayatın bir epey yukarı kısımlarından, bir de epey aşağı kısımlarından iki örnek vereceğim.

Aşağı kısımlardan örnek için, karıncaların çiftler halinde yaşadığı bir yerden gelen bir erkek karınca hayal etmeye çalışın; son derece gelişkin bir karınca yuvasından gelen dişi bir karıncayla ev işlerini düzenlemeye çabalıyor olsun. Bu dişi karınca ona kişisel olarak yoğun bir sevgi duyuyor ola-

bilir, ama ebeveynlik ve ekonomik işleri çekip çevirme anlayışı ondan çok farklı bir düzeyde olacaktır. Şimdi, elbette bu dişi karınca, karıncaların çiftler halinde yaşadığı bir ülkede tek tabanca yaşıyor olsaydı, erkek onu bir şekilde yola getirebilirdi; ama ya erkek, karınca yuvasında tek tabanca bir erkekse...

Yukarılardan örneğe gelirsek, mazbut ve tutkulu bir erkeğin bir kadın melekle, yıldızlararası uzayın dört bir tarafında ilahi görevlerini yerine getirmeye alışmış, kanatlarıyla, arpıyla, halesiyle gerçek bir melekle ev işlerini düzenlemeye çalıştığını hayal edin. Bu melek, erkeği, onun istese de karşılık veremeyeceği kadar çok seviyor olabilir, ama hizmet ve vazife anlayışı onundakinden çok farklı bir düzeyde olacaktır. Elbette, erkeklerin olduğu bir ülkede tek tabanca bir melek olsaydı, adam onu bir şekilde yola getirebilirdi; ama ya melekler arasında tek tabanca bir erkekse...

Terry, en kötü ruh halinde, büyük bir öfkeyle, karınca benzetmesini tercih etmişti ki bir erkek olarak benim de buna yakınlık göstermem gerekir. Terry ve kendi özel sıkıntılarından bilahare daha fazla bahsedeceğim. Olanlar Terry için zordu.

Jeff... Evet, Jeff kişiliği bakımından bu dünya için her zaman fazla iyiydi! Çok eski zamanlarda yaşasaydı kesin bir aziz olurdu. Melek teorisini kabul etmiş, kılçıklarıyla birlikte yutmuş ve farklı farklı şekillerde bize dayatmaya çalışmıştı. Celis'e öyle tapıyordu ki, üstelik sadece Celis'e de değil, onun temsil ettiği her şeye; bu ülkenin ve halkının neredeyse doğaüstü üstünlükleri olduğuna öyle ikna olmuştu ki, başına geleni çekerken "tam bir erkek gibi"ydi diyemeyeceğim, zira doğrusu hiç de erkek gibi değildi.

Beni yanlış anlamanızı istemem. Sevgili Jeff öyle süt bebesi ya da hanım evladı değildi. Güçlü, cesur, iş bilir bir adamdı ve kavgadan kaçmaz, gerektiğinde herkesten daha iyi kavga ederdi. Ama bu melek yanı her zaman olmuştu. Bu denli

farklı olan Terry'nin Jeff'i gerçekten böyle sevmiş olması bir mucizeydi; ama bazen olur öyle, farklılıklara rağmen, hatta belki de farklılıklarımızdan ötürü.

Bana gelince, ben ikisinin arasında bir yerdeydim. Ne Terry gibi şen şakrak bir Lothario'ydum,* ne de Jeff gibi bir Galahad'dım.** Ama bütün sınırlı yanlarıma rağmen, kanımca, bir davranışta bulunurken aklımı kullanma alışkanlığım onlardan daha güçlüydü. Artık beyin gücünü kullanmam gerekiyordu, bunu söyleyebilirim.

Bizimle karılarımız arasındaki esas mesele, rahatlıkla tahmin edilebileceği üzere, ilişkimizin niteliğiyle alakalıydı.

"Karıymış! Sakın karı falan demeyin bana!" diye püskürdü bir gün Terry. "Bu kelimenin ne anlama geldiğini bilmiyorlar."

Kesinlikle doğruydu... bilmiyorlardı. Ama nereden bilebilirlerdi ki? Çokeşlilik ve köleliğin olduğu tarihöncesi döneme ait kayıtlarında bizim bildiğimiz anlamıyla bir karılık ideali yoktu ve sonrasında da böyle bir ideali geliştirmeleri mümkün değildi.

"Bir erkek hakkında düşünebildikleri tek şey *babalık*!" dedi Terry iyiden iyiye küçümseyerek. "*Babalıkmış*! Sanki bir erkeğin tek derdi *baba* olmakmış gibi!"

Bu da doğruydu. Onların uzun yıllara dayanan derin, geniş, zengin bir annelik deneyimi vardı ve bir erkek canlının değerine dair yegâne algıları babalıkla alakalıydı.

Bunun haricinde, tüm boyutlarıyla kişisel sevgi vardı elbette; Jeff'in ciddi ciddi, "kadın sevgisinden daha üstün!"*** diye ifade ettiği sevgi. Gerçekten de öyleydi. Bize gösterdikleri sevginin güzelliğini ve gücünü ne şimdi, bu sevgiyi uzun süre mutlu mesut tattıktan sonra, ne de ilk baştaki

---

* Miguel de Cervantes'in *Don Kişot* romanındaki bir hikâyede yer alan, kadınları baştan çıkaran erkek karakter. (e.n.)

** Kral Arthur efsanesinde yer alan, erdemli ve kusursuz bir silahşor. (e.n.)

*** "Senin için üzgünüm, kardeşim Yonatan. Benim için çok değerliydin. Sevgin kadın sevgisinden daha üstündü." Kutsal Kitap, *2. Samuel* 1: 26 (y.h.n.)

ölçüsüz şaşkınlık döneminde göründüğü haliyle anlatmam mümkün.

Alima bile –kendisi diğerlerinden daha heyheyli bir mizaca sahipti ve Tanrı biliyor ya, çok daha fazla tahrik ediliyordu– o Alima bile sevdiği erkeğe karşı sabrın, şefkatin ve bilgeliğin vücut bulmuş haliydi, ta ki o erkek... Neyse, o konuya daha gelmedik.

Terry'nin tabiriyle, bizim bu, "sözde ya da sözüm ona karılarımız" ormancılık mesleklerine aynen devam ediyorlardı. Biz ise özel bir eğitimimiz olmadığından uzun zamandır yardımcı sıfatı taşıyorduk. Sırf zaman geçirmek için bile olsa bir şey yapmalıydık ve bu bir iş olmalıydı – sonsuza dek oyun oynayamazdık.

Bu sayede bu sevgili kızlarla dışarıda zaman geçirebiliyor ve az çok –aslında kimi zaman haddinden fazla– beraber olabiliyorduk.

Bu insanlar, artık anladığımız üzere, kişisel mahremiyet konusunda en ileri, en sıkı, en ince anlayışa sahip olsalar da bizim o çok sevdiğimiz "*solitude à deux*" kavramı* hakkında en ufak bir fikre sahip değillerdi. Her biri, "bir banyo, iki göz oda" teorisini hayata geçirmişti. Küçüklükten itibaren hepsinin tuvaleti olan ayrı bir odası olmuştu ve reşit hale gelindiğinin işaretlerinden biri de arkadaşlarınızı ağırlayabileceğiniz ikinci bir odanın eklenmesiydi.

Epey zaman önce bize de ikişer oda verilmişti; farklı cinsiyetten ve ırktan olduğumuz için bunlar ayrı bir evdeydi. Gerçekten gözden ırak olup kafamızı boşaltabilirsek daha rahat nefes alacağımızı anlamışa benziyorlardı.

Yemek için ya uygun bir aşevine gidip sipariş veriyorduk ya da yanımıza alıp ormana götürüyorduk, ama her iki durumda da aynı derecede güzeldi. Bütün bunlara alışmıştık ve keyifli geliyordu – yani o flörtleşme dönemimizde.

---

* Fr. "İki kişilik yalnızlık." (ç.n.)

Evlendikten sonra içimizde biraz beklenmedik bir şekilde ayrı eve çıkmayı isteyen bir dürtü doğdu; ama bu his, güzel hanımefendilerin kalbinde hiçbir yankı bulmadı.

"*Zaten* yalnızız canım," diye nazikçe ve sabırla açıklamaya çalıştı Ellador. "Bu kocaman ormanlarda yalnızız; gidip istediğimiz sayfiye evinde yemek yiyebiliriz, sadece ikimiz – ya da başka bir yerde ayrı bir sofra kurabiliriz; hatta kendi odalarımızda bile yemek yiyebiliriz. Daha ne kadar yalnız olabiliriz ki?"

Bunların hepsi doğruydu. İş sırasında ve onların ya da bizim dairemizdeki güzel akşam sohbetlerinde güzel bir müşterek yalnızlığımız vardı; deyim yerindeyse flörtleşmenin bütün hazları aynen devam ediyordu; ama –nasıl denir bilmiyorum– sahiplik hissinden bihaberdik.

"Evlenmesek de pekâlâ olurmuş," diye homurdandı Terry. "O merasimi sırf gönlümüz olsun diye yaptılar – daha doğrusu esasen Jeff'in gönlü olsun diye. Evlenmenin ne olduğuna dair aslında hiçbir fikirleri yok."

Ellador'un görüşünü almak için elimden geleni yaptım ve doğal olarak kendi görüşümü de ona aktarmaya çalıştım. Elbette bizlerin erkek olarak onlara anlatmaya çalıştığı şey, bu ilişkinin, Terry'nin "salt ebeveynlik" dediği şeyden başka ve gururla söylediğimiz üzere, "daha üstün" yararları olduğuydu. Bildiğim en üstün tabirlerle bunu Ellador'a açıklamaya çalıştım.

"Bizim yaptığımız gibi hayat verme umuduna ilişkin müşterek sevgiden daha üstün bir şey mi?" dedi. "Nasıl daha üstün?"

"Sevgiyi geliştirir," diye açıkladım. "Güzel, kalıcı, çiftini bulmuş sevginin bütün gücü bu üstün gelişimden gelir."

"Emin misin?" diye sordu nazikçe. "Bu şekilde geliştiğini nereden biliyorsun? Bazı kuşlar birbirlerini o kadar çok seviyorlar ki ayrı kaldıklarında üzüntüden eriyip bitiyorlar ve eşleri ölürse bir daha asla çiftleşmiyorlar, yine de bu kuşlar

sadece çiftleşme mevsiminde çiftleşiyorlar. Sizin insanlarınız arasında bu bağlılıkla aşık atabilecek kadar yoğun ve kalıcı bir sevgi görülüyor mu?"

Mantıklı bir zihne sahip olmak bazen çok münasebetsiz kaçabiliyor.

Elbette ömür boyu tek bir eşe bağlı kalan ve cinsel ilişkiyi özgün kapsamının dışına asla taşımadan karşılıklı sevginin her türlü işaretini gösteren bu tekeşli kuşları ve diğer hayvanları duymuştum. Ama ne alakası vardı?

"Bunlar aşağı yaşam biçimleri!" diye karşı çıktım. "Sadık, şefkatli ve belli ki mutlu bir ilişkiden anlamazlar! Ah canım, canım... Bizi birbirimize bağlayan aşktan ne anlar onlar? Ah... Sana dokunmak, sana yakın olmak, sana daha da sokulmak, içinde kaybolmak istiyorum – eminim sen de böyle hissediyorsun, öyle değil mi?"

İyice yaklaştım. Ellerini tuttum.

Gözleri gözlerimdeydi, şefkatli, ışıl ışıl, ama sabit ve güçlü. Bu gözlerde öyle güçlü, öyle büyük, öyle değişmez bir şey vardı ki, bilinçsizce varsaydığım gibi duygularımla onun aklını başından alamıyordum.

Tahmin edilebileceği üzere, kendimi bir tanrıçaya âşık olmuş bir adam gibi hissediyordum – bir Venüs değil tabii! Tavrıma içerlemedi, tepki göstermedi, hatta belli ki korkmadı bile. Çok kışkırtıcı olan şu ürkek geri çekilmelerden ya da tatlı tatlı direniş gösterme tavrından eser yoktu onda.

"Görüyorsun, canımın içi," dedi, "bize karşı sabırlı olmanız gerekiyor. Biz ülkenizdeki kadınlar gibi değiliz. Biz anneyiz, biz halkız, ama bu hususta uzmanlaşmış değiliz."

"Biz," "biz," ve "biz..." Birey olarak konuşmasını sağlamak öyle zordu ki. Ama bunu düşünürken, *bizim* kadınlarımızı da çok fazla bireysel *oldukları* için ikide bir eleştirdiğimizi hatırladım birden.

Ardından, evli âşıkların yaşadığı o tatlı yoğun mutluluğu ve her türlü yaratıcı çalışmaya güçlü bir itki verdiğini kafasında canlandırabilmesi için elimden geleni yaptım.

"Yani sen şimdi," diye gayet sakince, sanki onun soğuk, sıkı ellerini sıcak ve tir tir titreyen ellerimin arasında tutmuyormuşum gibi sormaya girişti, "sizde evlenen insanların, mevsimi olsun ya da olmasın, çocuk düşüncesi olmadan dosdoğru bu işi yapmaya giriştiklerini mi söylüyorsun?"

"Evet, öyle," dedim, biraz buruk bir şekilde. "Sadece ebeveyn değiller ki sonuçta. Birbirini seven erkek ve kadınlardan bahsediyoruz."

"Ne kadar süre peki?" diye sordu Ellador, hiç beklenmedik şekilde.

"Ne kadar süre mi?" diye tekrarladım, biraz afallamış halde. "Yani, yaşadıkları sürece."

"Çok güzel bir yanı var bu düşüncenin," dedi, hâlâ Mars'ta hayat olup olmadığını tartışıyor gibiydi. "Diğer bütün yaşam biçimlerinde sadece tek bir amacı olan bu doruğa ulaştırıcı ifade sizde özel bir anlam edinerek daha üstün, daha saf, daha soylu amaçlar için kullanılır olmuş. Sizde –bana anlattıklarından çıkardığım kadarıyla– insanın kişiliği üzerinde fevkalade asilleştirici etkiye sahip. İnsanlar sadece anne baba olmak için değil, bu enfes paylaşım için de evleniyorlar – ve bunun sonucunda, bizim sadece tek bir mevsime ve tek bir kullanıma uygun olduğunu zannettiğimiz o yüce duygunun yüksek dalgaları üzerinde her zaman mutlu, birbirine sadık, tutkulu, sevgisi dinmeyen âşıklarla dolu bir dünyanız var. Ayrıca bunun başka sonuçları da olduğunu ve her türlü yaratıcı çalışmaya itki verdiğini söylüyorsun. Her evli çiftin bu yoğun mutluluğundan doğan okyanuslarca çalışma demek olmalı bu! Çok güzel bir düşünce!"

Sessizleşti, düşünüyordu.

Ben de öyle.

Bir elini elimden çekip, saçımla bir anne edasında yumuşak yumuşak oynamaya başladı. Alev alev yanan kafamı omzuna koydum ve belli belirsiz bir huzur, rahatlık hissettim; çok hoştu.

"Beni bir gün oraya mutlaka götürmelisin sevgilim," dedi. "Mesele sadece seni çok sevmem değil, ülkenizi de görmek istiyorum – insanlarınızı, anneni..." Saygıyla duraksadı. "Ah, anneni ne çok severim kim bilir!"

Ben çok fazla âşık olmamıştım; Terry kadar tecrübem yoktur bu konuda. Ama yaşadıklarım da o tecrübelerden o kadar farklıydı ki allak bullak olmuş, ne hissedeceğimi şaşırmıştım: Bir yandan aramızdaki ortak paydanın güçlendiği düşüncesi, öncesinde sadece tek bir yoldan erişilebileceğini zannettiğim hoş, dingin, huzurlu bir his; diğer yandan bulduğum şeyin aradığım şey olmamasından kaynaklı şaşkın bir güceniklik.

Hep o lanet olası psikolojileri yüzünden! Son derece gelişkin eğitim sistemleri içlerinde öyle derin yer etmişti ki, meslekten öğretmen olmasalar bile hepsi bu konuda genel bir yeterliliğe sahipti – bu onlarda yerleşip huy haline gelmişti.

Ve "yemekten önce abur cubur yiyeceğim" diye ortalığı birbirine katan hiçbir çocuk benim kadar usulca kandırılıp ev kurmaya ikna edilmemiştir; güya dediğim dedik bir tavırla dile getirsem de talebim ben farkına bile varmadan buhar olup uçmuştu.

Ve bütün bu süre zarfında, o şefkatli anaç gözler, bu keskin bilimsel gözler her durumu ve koşulu dikkate alıyor, daha sorun ortaya bile çıkmadan ilk fırsatı değerlendirerek tartışmadan kaçınayı başarıyordu.

Sonuçlar karşısında şaşkına döndüm. Tüm içtenliğimle fizyolojik bir gereklilik olduğunu varsaydığım şeyin büyük kısmının, pek çoğunun psikolojik bir gereklilik olduğunu –ya da böyle olduğuna inanıldığını– gördüm. Neyin asli ol-

duğuna dair fikirlerim değiştikten sonra, hislerimin de değiştiğini fark ettim. Bunların da ötesinde, büyük öneme sahip bir etken olarak şunu gördüm: Bu kadınlar tahrik edici değildi. Muazzam bir fark yaratıyordu bu.

Buraya ilk geldiğimizde Terry'nin söylenip durduğu şey –hani onların hiç de "kadınsı" olmamaları, "albeni"lerinin olmaması– şimdi büyük bir rahatlık haline gelmişti. Onların bu diri güzelliği sinir bozucu değil, estetik bir hazdı. Kıyafetleri ve takılarında "beni al, beni al" tavrından eser yoktu.

Bizzat Ellador'um, kendi karım bile bir süreliğine kadın kalbinin peçesini kaldırıp çifte ebeveynlikle ilgili o tuhaf, yeni umutla ve sevinçle yüzleşmiş olsa da sonrasında ilk baştaki gibi iyi bir hayat arkadaşı olma konumuna geri çekildi. Onlar birer kadındı, ama *daha da fazlasıydılar*... Öyle fazlasıydı ki kadınlığın görünmesine izin vermemeyi tercih ettiklerinde onu hiçbir yerde bulmak mümkün değildi.

Bunun benim için kolay olduğunu söylemeyeceğim; değildi. Ama onun duygularına seslenip halden anlamasını sağlamaya çalıştığımda, yıkılmaz bir duvarla daha karşı karşıya kaldım. Yaşadığım sıkıntılardan ötürü üzgündü, gerçekten üzgündü ve her türlü zorluğu daha ortaya çıkmadan önce ortadan kaldıran, yukarıda bahsini ettiğim bilgece öngörü gibi bir sürü düşünceli, çoğu zaman da gayet yararlı öneride bulunuyordu; ama halden anlaması inançlarını değiştirmiyordu.

"Eğer gerçekten doğru ve zorunlu olduğunu düşünseydim, sırf senin hatırın için belki bu yola girebilirdim canım; ama istemiyorum, hem de hiç. Kalkıp da sadece boyun eğmemi istemezsin, değil mi? Bahsettiğin türde üstün romantik aşk bu olmasa gerek herhalde? Fevkalade gelişmiş yetilerinizi bizim gelişmemiş yetilerimize uydurmak zorunda kalınanız elbette çok üzücü."

Lanet olsun! Ben onun milletiyle evlenmemiştim ki, bunu ona aynen söyledim. Ama o kendi sınırlılıklarına gülümse-

mekle yetindi ve "biz diyerek düşünmek" zorunda olduğunu söyledi.

Buna da lanet olsun! Burada bütün enerjimi tek bir arzuya odaklama derdindeydim ama daha ben farkına varamadan o konuyu başka bir yere, tam da bahsettiğim noktada başlayıp kilometrelerce ötede son bulan bir tartışmaya bağlıyordu.

Resmen reddedildiğim, görmezden gelindiğim, küskünlüğümle baş başa bırakıldığım düşünülmesin. Hiç de değil. Mutluluğum hayal bile edemediğim kadar büyük, tatlı bir kadınlığın ellerindeydi. Evliliğimizden önceki heves ve heyecanım belki de bunların çoğunu görmeme engel olmuştu. Orada olan şeylerden ziyade, olduğunu düşündüğüm şeylere deli gibi âşık olmuştum. Şimdiyse keşfedilmek üzere alabildiğine güzel, ayak basılmamış bir ülke, içindeyse tatlı bir bilgelik ve anlayış bulmuştum. Sanki içimde hiç dinmeyen bir yemek yeme isteğiyle yeni bir yere ve tanımadığım insanların arasına gelmiştim ve ev sahiplerim bana sadece, "Yemeyeceksin," demek yerine içimde müziğe, resme, oyunlara, egzersizlere, suda oynamaya, ustalık isteyen bir makineyi çalıştırmaya canlı bir istek uyandırmıştı; bu sayısız doyum arasında da doyuma ulaşmayan tek şeyi unutuyor ve yemek zamanına kadar yuvarlanıp gidiyordum.

Bu kurnazlıkların en akıllıca ve ustaca olanlarından birini ancak yıllar sonra fark ettim, o dönem bu konuda artık tamamen hemfikir olduğumuzdan ahvalime gülmekten başka bir şey gelmiyordu elimden. Durum şuydu: Biliyorsunuz, bizde kadınlar olabildiğince ayrı ve olabildiğince kadınsı kalmalıdır. Biz erkeklerin sadece erkeklere ait olan kendi dünyaları vardır; aşırı erilliğimizden sıkılırız ve yüzümüzü seve seve aşırı dişiliğe döneriz. Ayrıca kadınlarımızı olabildiğince kadınsı halde tuttuğumuzdan, yüzümüzü onlara döndüğümüzde her zaman istediğimiz şey de el altında olur. Eh, bu yerin atmosferi katiyen baştan çıkarıcı değildi.

Bu beşeri kadınların sayıca çok olmaları, her zaman beşeri ilişkide olmaları, onları hiçbir şekilde cezbedici kılmıyordu. Buna rağmen atadan kalma içgüdülerim ve ırksal geleneklerim Ellador'dan kadınsılık beklememe yol açtığında, onu daha da çok arzulamam için kendini çekmek yerine, bana bile bile arkadaşlığının biraz daha fazlasını verdi. Ama her zaman, deyim yerindeyse, kadınsılıktan arındırılmış bir arkadaşlıktı bu. Korkunç derecede komik bir durumdu sahiden de.

İşte kafamın içinde yana yana arzuladığım bir idealle buradaydım, Ellador ise zihnime başka bir gerçek sokuyordu zorla; bu gerçek hoşuma gidiyordu gitmesine ama aslında istediğim şeye engel oluyordu. Sir Almroth Wright* gibi bazı erkeklerin kadınların meslek hayatında ilerlemelerine neden tepkiyle yaklaştığını şimdi çok iyi anlıyorum. Bu ilerleme cinsellik idealine ket vuruyor; kadınsılığı geçici olarak örtüp dışlıyor.

Elbette bizim örneğimizde, Ellador'u dost olarak, iş arkadaşı olarak o kadar seviyordum ki yanımda olmasından da ister istemez keyif alıyordum. Ancak günün on altı saatinde onun gayri-kadınsı haliyle yanında olduktan sonra, odama gidip onun hayalini kurmadan uyuyabiliyordum.

Cadı! Bir insanı baştan çıkarıp onun ruhunu elde etmeyi ve elinde tutmayı başaracak birisi varsa, o kişi bu yüce süper kadındı, o bunu yapardı. O zamanlar bu konudaki yeteneğini, kerametini tam olarak anlayamamıştım. Ama çok geçmeden anlamaya başladım: Kadınlara karşı gösterdiğimiz bütün o işlenmiş tavırların altında daha eski, daha derin, daha "doğal" bir his vardı, o da Anne cinsine hayranlıkla bakan huzur dolu hürmet.

---

* İngiliz bakteriyolog ve immünolog. Kadınların beyinlerinin doğuştan erkeklerinden farklı olduğu, sosyal ve kamusal meselelerle ilgilenmeye uygun olmadığı iddiasıyla onların oy kullanma hakkı mücadelesine şiddetle karşı çıkan isimlerden biriydi. *The Unexpurgated Case Against Woman Suffrage* kitabında da bu iddialarını savunmuştur. (e.n.)

Böylece dostluğumuz ve mutluluğumuz giderek güçlendi, Ellador'la benim olduğu gibi, Jeff'le Celis'in de.

Terry'nin ve Alima'nın durumuna gelecek olursak, hem üzgünüm hem de utanç duyuyorum. Elbette biraz da Alima'yı suçluyorum. Ellador kadar iyi bir psikolog değildi o ve dahası, Terry dikkat çekinceye kadar asla görünmese de kökü çok daha gerilere uzanan, atalarından kalma daha belirgin bir kadınsılığı vardı. Ama ne söylenirse söylensin, hiçbiri Terry'yi haklı çıkarmaz. Terry'nin kişiliğini tam olarak görememişim – erkek olduğum için göremezdim de.

Durumları bizimkiyle aynıydı elbette, ama bazı farklar da vardı. Alima biraz daha albenili olsa da işe yarar bir psikolog olarak birkaç kat daha geriydi; Terry ise yüz kat daha talepkâr ve bir o kadar anlayışsız.

Çok geçmeden aralarında gerginlikler görülmeye başladı. İlk başlarda, Alima'nın ebeveynliğe dair büyük umudu, Terry'nin de fethetme merakıyla ikisinin birlikte olduğu anlarda Terry'nin düşüncesiz davrandığını tahmin ediyorum. Aslında bizzat kendisinin söylediklerinden, böyle olduğunu biliyorum da.

Terry, düğünlerimizin hemen öncesinde bir gün, "Benimle konuşup durmana gerek yok," diye Jeff'i tersledi. "Tarih boyunca *hükmedilmekten* hoşlanmayan bir kadın görülmemiştir. Bütün o tatlı tatlı konuşmalarınızın zerrece önemi yok – *bana sorun siz.*" Sonra da şöyle mırıldanıyordu:

Nerede bulduysam orada keyfime baktım.
Serserilik yaptım, günümü gün ettim
...
Sarı ile siyahtan öğrendiğim şeyler,
*Beyazla ilişkimde aca'ip yardımcı oldu bana.**

* Rudyard Kipling'in "The Ladies" ["Hanımlar"] şiirinden alıntı. (e.n.)

Jeff o anda sırtını dönüp gitti. Ben de biraz rahatsız oldum.

Zavallı koca Terry! Öğrendiği şeyler Kadınlar Ülkesi'nde hiç işine yaramadı. Aklında elde etmek vardı – ona göre yol buydu. Kadınların bundan hoşlandığını düşünüyordu, samimiyetle buna inanıyordu. Ama Kadınlar Ülkesi'nin kadınları böyle değildi! Alima böyle değildi!

Alima'yı şimdi, evliliklerinin daha ilk haftasında bir gün, kendini günlük işlerine kaptırmış tek kelime etmeden, uzun ve kararlı adımlarla koştururken ve Ellador'un dibinden ayrılmayan haliyle hatırlayabiliyorum. Terry'yle yalnız kalmak istemiyordu – bunu görebiliyordunuz.

Ama o kaçtıkça, Terry onu daha çok istedi – doğal olarak.

Terry, ayrı yerlerde yaşamalarından ötürü ortalığı birbirine katıyor, onu kendi odasında tutmaya çalışıyor ya da kendisi onun odasında kalmaya çalışıyordu. Fakat Alima kesin bir çizgi çekmişti.

Terry bir gece dışarı çıkmış, ay ışığının vurduğu yolda bir yukarı bir aşağı yürüyor, fısır fısır küfrediyordu. O gece ben de yürüyüşe çıkmıştım, ama onunla aynı ruh halinde değildim. Onun sövüp saymalarını duysanız, Alima'yı sevdiğine hayatta inanmazdınız – peşine düştüğü bir av, yakalanıp fethedilecek bir şey olduğunu düşünürdünüz.

Kanımca bahsettiğim bütün bu farklardan ötürü, ilk başta sahip oldukları o ortak paydayı çok geçmeden kaybettiler ve mantık çerçevesinde, soğukkanlılıkla konuşamaz hale geldiler. Tahminimce –ki tamamen bir varsayım bu– Alima'yı bütün kaygılarının ve itirazlarının, gerçek vicdanının ötesine geçirmeyi başarmış ve bunun ardından, Alima'nın utanç duygusu ve meseleye tepkisi herhalde hınçla dolmasına yol açmıştı.

Kavga ediyorlardı, gerçekten kavga ediyorlardı ve bir iki kere arayı düzeltmelerine karşın, gerçekten ayrılığın eşiğine gelmişlerdi – Alima artık onunla yalnız kalmıyordu. Belki

de Alima biraz gergindi, bilemiyorum, ama Moadine'i yan dairede kalmaya ikna etti. Ayrıca işlerinde kendisine eşlik edecek güçlü kuvvetli bir yardımcı ayarlamıştı.

Terry'nin ise, göstermeye çalıştığım gibi kendi düşünceleri vardı. Bildiğini okumaya hakkı olduğunu düşünüyordu diyebilirim. Belki de böylesinin Alima için de daha iyi olacağına ikna olmuştu. Her halükârda, bir gece Alima'nın yatak odasına saklanmış...

Kadınlar Ülkesi'nin kadınları erkeklerden korkmaz. Neden korksunlar ki? Hiçbir şekilde ürkek değiller. Zayıf değiller; hepsinin de güçlü, talimli, atletik vücutları var. Othello bile gelse Alima'yı yastıkla, sanki bir fareymiş gibi nefessiz bırakamazdı.

Terry kadınların hükmedilmekten hoşlandığı şeklindeki o çok sevdiği düşüncesini hayata geçirdi ve salt kaba kuvvetle, yeğin erkekliğinin bütün o gururu ve ateşiyle bu kadına hükmetmeye çalıştı.

İşe yaramadı. Yaşananların ayrıntısını sonrasında Ellador'dan öğrendim, ama o sırada müthiş bir boğuşma sesi ve Alima'nın Moadine'e seslendiğini duyduk. Moadine yakında olduğu için hemen yardımına koşmuş, peşinden de bir iki güçlü kadın daha gelmişti.

Terry deli gibi saldırıyordu; elinde olsa onları zevkle öldürürdü –bunu bana bizzat söyledi– ama elinden bir şey gelmiyordu. Kafasının üstünden bir sandalye fırlattığında, bir tanesi zıplayıp sandalyeyi havada yakalamış, ikisi üzerine çullanıp onu yere sermiş; elini kolunu bağlayıp, sonra da onun beyhude öfkesine acıyarak anesteziyle bayıltmak sadece birkaç dakikalarını almış.

Alima öfkeden kudurmuştu. Onun öldürülmesini istiyordu – ciddi ciddi.

Bölgenin Üstün Anne'si huzurunda duruşma yapıldı ve hükmedilmekten hoşlanmayan bu kadın vakayı açıkladı.

Ülkemizdeki bir mahkemede olsaydı Terry elbette "hakları dahilinde" değerlendirilirdi. Ama burası bizim ülkemiz değil, onların ülkesiydi. Suçun büyüklüğünü babalığa muhtemel etkisine göre ölçüyor gibilerdi ve Terry onların bu yaklaşım tarzına yanıt vermeye tenezzül bile etmedi.

Bir keresinde kendini tutamayıp onların bir erkeğin ihtiyaçlarını, bir erkeğin arzularını, bir erkeğin bakış açısını anlamaktan aciz olduğunu kesin ifadelerle dile getirdi. Onlara "cinsiyetsiz, ortak cinsli, kansız, cinsellikten yoksun yaratıklar" dedi. Elbette kendisini öldürebileceklerini –ne de olsa bir sürü böcek de bunu yapabilirdi– ama yine de onlara pul kadar değer vermediğini söyledi.

Ama bu sert, ağırbaşlı anneler onun aşağılamalarını zerrece umursamıyor gibiydi.

Uzun bir duruşma oldu, alışkanlıklarımıza dair görüşleri hakkında da birçok ilginç noktaya parmak basıldı ve bir süre sonra Terry'nin hükmü verildi. Bir karış suratla, meydan okuyan bir tavırla bekledi Terry. Hüküm şuydu: "Evine dönmelisin!"

12. Bölüm

Kovulduk

Hepimizin eve dönmesi gerekiyordu. Zaten hiçbirimiz –hiçbir şekilde– bu kadar uzun süre kalmayı *planlamış değildik*. Ama iş kovulmaya, kapı dışarı edilmeye, kötü davranıştan ötürü gönderilmeye vardığından, açıkçası hiçbirimiz bundan hoşlanmadık.

Terry ise böyle düşünmüyordu. Cezaya da mahkemeye de "bu sefil yarım yamalak ülke"nin diğer bütün özelliklerine de nefret kusuyordu. Ama başka herhangi bir "tam" ülkede bize asla buradaki kadar bağışlayıcı davranılmayacağını o da biz de biliyorduk.

"Eğer insanlar bıraktığımız işaretleri takip ederek peşimizden gelseydi, çok farklı bir hikâye çıkardı ortaya!" dedi Terry. Neden bir kurtarma ekibinin gelmediğini sonradan öğrendik. Dikkatle bıraktığımız izlerin hepsi bir yangında yanıp kül olmuştu. Orada ölüp gitsek, ülkemizdeki kimse nerede olduğumuzu bile bilmeyecekti.

Terry artık sürekli gözetim altındaydı, güvenilir olmadığı düşünülüyordu ve onların gözünde affedilmez bir kabahatten ötürü mahkûm edilmişti.

Terry ise onların bu serinkanlı dehşetine gülüyordu. "Kız kuruları, n'olacak!" diyordu. "Hepsi de kız kurusu – çocuk olsun olmasın. Cinselliğin c'sini bilmiyorlar daha."

Terry vurgulu bir C ile *Cinsellik* dediğinde, doğal olarak erkek cinsinin cinselliğini; onun özel değerlerini, "yaşam kuvveti" olduğuna dair kesin inancını, gerçek hayatta yaşananları neşeyle göz ardı edişini ve diğer cinsi tamamen kendi bakış açısından yorumlamasını kastediyordu.

Ben Ellador'la yaşaya yaşaya bu tür şeylere çok farklı pencereden bakmayı öğrenmiştim; Jeff ise Kadınlar Ülkesi'nin o kadar parçası olmuştu ki yeni kısıtlanmışlığında sinirden kendini yiyip bitiren Terry'ye haksızlık ediyordu.

Ağırbaşlı ve güçlü bir kişilik olan Moadine, iflah olmaz bir çocuğa sahip annenin hüzünlü sabrıyla gözünü Terry'nin üstünden bir an olsun ayırmıyor, bir olay çıkmasını engellemek üzere yeterli sayıda kadın da civarda bekliyordu. Terry'nin silahı yoktu, dahası bütün gücünün bu aman bilmez, sessiz kadınlara karşı pek de işe yaramayacağının gayet farkındaydı.

Yolculuk için hazırlıklar yapılırken, biz Terry'yi dilediğimiz gibi ziyaret edebiliyorduk ama onun odasından çıkması yasaktı; sadece yüksek duvarları olan bir bahçede yürüyüşe çıkmasına izin verilmişti.

Yola üç kişi çıkacaktık: Terry, onunki zorunluluktan; ben, uçak seyahati ve kıyıya yapacağımız uzun tekne yolculuğu için iki kişinin gitmesi daha güvenli olacağından; Ellador ise onsuz bir yere gitmeme izin vermediğinden.

Jeff ülkemize geri dönmeyi seçmiş olsaydı, Celis de onunla gidecekti; birbirine en bağlı âşıklar onlardı ama Jeff'in arzusu bu yönde değildi.

"Bütün o gürültüye, kirliliğe, ahlaksızlığa, suç batağına, hastalığa ve yozlaşmaya geri dönmeyi neden isteyeyim ki?" dedi bana baş başa kaldığımızda. Bu kadınlardan önce hiç böyle şeyler konuşmazdık. "Celis'i hayatta oraya götürmem!" diye tepki gösterdi. "Oracıkta ölüverir! Bizim gecekondularımızı ve hastanelerimizi görse ya dehşetten ya utançtan oracıkta ölüverir. Sen hangi cesaretle Ellador'u gö-

türüyorsun ki? Kız gerçekten kararını vermeden önce durumu ona güzelce anlatsan iyi edersin."

Jeff haklıydı. Ona utanç duymamız gereken her şeyi ama her şeyi daha ayrıntılı anlatmış olmam gerekirdi. Ama bizim hayatımızla onlarınki arasında uzanan derin uçurumu kapamak çok zor. Denedim de oradan biliyorum.

"Ne diyeceğim, canım," diye girdim söze. "Eğer benimle birlikte ülkeme gelmeyi gerçekten istiyorsan, birçok sarsıcı durumla karşılaşmaya hazır olmalısın. Sizinki kadar güzel değil bir defa –şehirleri kastediyorum elbette, medeni kısımlarını– yoksa vahşi doğasına diyecek yok."

"Ben hepsini severim," dedi, gözleri umutla ışıldayarak. "Bizimki gibi olmamasını anlıyorum. Bizim sessiz yaşamımızın size ne kadar tekdüze geldiğini, sizinkinin ne kadar hareketli olduğunu anlayabiliyorum. Hani bana anlattığın ikinci cinsiyet devreye girdiğinde yaşanan biyolojik değişim gibi olmalı: çok daha büyük bir hareket, sürekli değişim ve yeni büyüme olanakları."

Ona son dönemdeki biyolojik cinsiyet teorilerini anlatmıştım ve iki cinsiyete sahip olmanın büyük faydaları olduğuna, erkeklerin olduğu bir dünyanın üstünlüğüne iyice ikna olmuştu.

"Biz tek başımıza yapabileceğimizin en iyisini yaptık; belki de bazı şeylerde, sessiz ama derinden, sizden daha iyi bile olabiliriz, ama sizin elinizde bütün dünya var; farklı milletlerden çeşit çeşit halk var, arkanızda bütün o zengin tarih var, bütün o harikulade yeni bilgiler var. Ah, bunları görmek için sabırsızlanıyorum!"

Ne yapabilirdim ki? Ona bizim de kendi çözümsüz sorunlarımız olduğundan, sahtekârlığın ve yozlaşmışlığın, ahlaksızlığın ve suçun, hastalıkların ve deliliğin, hapishanelerin ve hastanelerin varlığından bahsettim; yine de bana mısın demedi, öyle ki bir Okyanusyalıya Kuzey Kutup Dairesi'nin sıcaklığından bahsetmekten farkı yoktu. Bu tür şeylerin kötü

olduğunu düşünsel olarak kavrayabiliyordu, ama *hissetmeye* gelince, işte o yoktu.

Bizim Kadınlar Ülkesi'ndeki hayatı normal kabul etmemiz hiç de zor olmamıştı, çünkü bu hayat normaldi; hiçbirimiz sağlık, huzur ve mutluluk içinde çalışıp çabaladığımız bir hayata itiraz etmeyiz. Bizlerin maalesef çok iyi uyum sağlamış olduğu anormal hayatıysa o hiç görmemişti.

Dinlemeyi en çok sevdiği ve en çok görmek istediği iki şey şuydu: Güzelim evlilik ilişkisi ve tek işleri annelik olan hoş kadınlar; bunların ötesinde, keskin, aktif zekâsı hevesle dünya hayatına açlık duyuyordu.

"Gitmek için neredeyse senin kadar heyecanlıyım," diyordu ısrarla, "eminim sen de sıla hasretiyle yanıp tutuşuyorsundur."

Onlarınki gibi bir cennette kimsenin sıla hasreti çekmeyeceğine emin olabileceğini söyledim ama bir kulağından girip öbüründen çıktı.

"Ah, evet... Biliyorum. Bana bahsettiğin, hani kocaman mavi denizin ortasında mücevher gibi parıldayan şu tropik adacıklar gibi... Bense denizi görmek için sabırsızlanıyorum! Adacık bir cennet bahçesi kadar kusursuz olabilir ama sen hep kendi büyük ülkene geri dönmek istiyorsun, değil mi? Kimi açılardan kötü olsa bile?"

Ellador bir hayli istekliydi. Ama gerçekten gitme, onların temiz, huzurlu ve güzel hayatını bırakıp onu bizim "medeniyetimize" götürme günümüz yaklaştıkça, korkularım artmaya başladı ve durumu izah etmek için daha çok çabalar oldum.

Elbette ilk başta, tutsak olduğumuz dönemde, Ellador yanımda değilken sıla hasreti çekiyordum. Ve elbette ilk başta ülkemi ve âdetlerini onlara anlatırken epey idealleştirmiştim. Ayrıca bazı kötülükleri her zaman medeniyetimizin ayrılmaz parçası olarak görmüş ve asla üzerlerinde durmamıştım. Ona en kötüsünü anlatmaya çalışırken bile, bazı

şeyleri hiç aklıma getirmemiştim; onun gelip gördüğünde hemen etkilendiği, benimse hiçbir zaman etkilenmediğim şeylerdi bunlar. Şimdiyse, açıklama çabası içinde, iki tarafın da âdetlerini daha net görmeye; kendi ülkemin üzücü kusurlarını, bu ülkeninse müthiş artılarını anlamaya başlıyordum.

Biz üç misafir, erkeklerin olmadığı bu yerde doğal olarak hayatın genelini özlemiş ve içten içe onların da özlüyor olması gerektiğini düşünmüştük. Bunun onlar için ne kadar önemsiz olduğunu anlamam uzun zamanımı aldı; Terry ise hiçbir zaman anlamadı. Biz *erkekler*, *erkek*, *erkeksi*, *erkeklik* gibi kelimeleri ve diğer eril türevlerini kullandığımızda, aklımızın bir köşesinde dünyaya ve dünyadaki bütün faaliyetlere dair kocaman, muğlak, kalabalık bir tablo canlanır. Büyümek ve "erkek olmak," "erkek gibi davranmak" – bunların anlamı da yan anlamları da gerçekten geniştir. Uygun adım yürüyen tabur tabur erkekle, yer değiştiren erkeklerle, uzun geçit alayları oluşturan erkeklerle; gemilerini yeni denizlere süren, bilinmeyen dağları keşfe çıkan, atları ehlileştiren, sığırları güden, toprağı süren, ekip biçen, demir ocaklarında ve fırınlarda ter döken, madenlerde çalışan, yollar, köprüler, büyük katedraller yapan, büyük işletmeleri idare eden, bütün üniversitelerde dersler veren, bütün kiliselerde vaazlar veren erkeklerle; her yerde, her şeyi yapan erkeklerle – "dünya"yla doludur zihnimizdeki tablo.

Kadınlar dediğimizdeyse *dişi* olanı, cinsiyeti düşünürüz.

Oysa bu iki bin yıllık kadın medeniyetinin kesintisiz geleneğine mensup kadınlar için *kadın* kelimesi toplumsal gelişimde ilerledikleri ölçüde bütün o büyük tabloyu çağrıştırıyordu; *erkek* kelimesiyse onlar için sadece *eril* olanı, cinsiyeti anlatıyordu.

Elbette bizim dünyamızda her şeyi erkeklerin yaptığını onlara *anlatabilirdik*; ama bu onların zihinlerindeki tabloyu değiştirmezdi. Erkeğin, "eril cinsin" bütün bunları yapmış olduğu, onların gözünde tek bir cümleden ibaretti ve biz Ka-

dınlar Ülkesi'ndeki o –bizce– şaşırtıcı gerçeği, "dünya"nın kadınlar demek olduğunu ilk kez gördüğümüzde bakış açımız ne kadar değiştiyse, bu da onların bakış açısını o kadar değiştirirdi.

Bir yılı aşkın süredir orada yaşıyorduk. Düz, sorunsuz, hep yukarıya giden bir çizgi halinde, şimdiki hayatlarının sorunsuz rahatına hızla varmış olan sınırlı tarihlerini öğrenmiştik. Tarihlerinden çok daha geniş bir alan olan psikolojilerini de biraz olsun öğrenmiştik, fakat burada o kadar kolay ilerleyemiyorduk. Kadınları artık sadece dişi olarak değil insan olarak görmeye iyice alışmıştık; onlar her türlü işi yapan çeşit çeşit insandı gözümüzde.

Terry'nin bu isyanı ve gösterilen sert tepki, onların sahih dişilikleri hakkında yeniden aydınlanmamızı sağladı. Hem Ellador hem Somel bunu bana son derece açık bir şekilde anlattı. Hisleri aynıydı: Küfre kayan çok büyük bir saygısızlık karşısında hissedecekleri gibi, tüm benlikleriyle tiksinmiş, dehşete düşmüşlerdi.

Bizdeki "evlilikte hoşgörü" geleneğinden tamamen bihaber oldukları için akıllarında buna benzer en ufak bir düşünce yoktu. Onların gözünde anneliğin tek yüce amacı, çok uzun zamandır hayatı yöneten temel kanun olmasıydı ve babanın katkısını bilmelerine karşın, bu onlar için aynı amaca giden yolda öyle ayrı bir yöntemdi ki arzuları ebeveynliği pekâlâ boş veren ve bizim kulağa hoş gelecek şekilde "aşkın zevkleri" diye adlandırdığımız şeyden başka gözü bir şey görmez olan erkeğin bakış açısını, bütün çabalarına karşın anlayamıyorlardı.

Ellador'a bizde de kadınların bu şekilde hissettiğini anlatmaya çalıştığımda, benden uzaklaştı ve duygusal dünyasında asla yakınlık kuramadığı şeyi zihinsel dünyasında kavramak için epey uğraştı.

"Diyorsun ki –sizde– erkekle kadın arasındaki sevgi bu şekilde, annelik dikkate alınmadan gösteriliyor, öyle mi?

Ebeveynlik dikkate alınmadan, demek istiyorum," diye ekledi dikkatle.

"Evet, kesinlikle. Biz aşkla ilgileniyoruz – iki kişi arasındaki derin, güzel aşkla. Elbette çocuklarımız olsun istiyoruz ama asıl ilgilendiğimiz şey bu olmuyor."

"Ama... Ama... Bu doğaya öyle aykırı ki!" dedi. "Bildiğimiz canlıların hiçbiri böyle değil. Sizin ülkenizdeki diğer hayvanlar böyle mi?"

"Biz hayvan değiliz!" diye yanıt verdim, biraz sertçe. "En azından daha fazlasıyız – daha üstün bir şey. Daha önce açıkladığım gibi, bu çok daha asil ve güzel bir ilişki. Sizin görüşünüzse bize... nasıl desem, iş ilişkisi gibi geliyor mu desem? Yavan mı desem? Amaca giden yolda bir araçtan ibaret! Bizim içinse... ah güzelim benim, anlayamıyor musun? Hissedemiyor musun? Karşılıklı aşkın tamamına erdiği son, en tatlı, en üstün gaye."

Basbayağı etkilenmişti. Onu kendime çekip iştahla öpünce kollarımın arasında titredi. Ama gözlerinde çok iyi tanıdığım o bakış, o soğuk, berrak bakış belirdi; sanki güzel bedenini o denli yakınımda tutarken bile çok uzaklara gitmiş ve şimdi karla kaplı bir dağın tepesinden beni süzüyormuş gibi bakıyordu.

"Gayet hissedebiliyorum," dedi bana. "Hissettiklerinle derin bir duygudaşlık kurmamı sağlıyor, hatta daha da güçlü bir şekilde. Ama benim hissettiklerim, hatta senin hissettiklerin cancağızım, beni bunun doğru olduğuna ikna etmiyor. Buna emin olana kadar, elbette istediğin gibi davranamam."

Ellador böyle zamanlarda bana Epiktetos'u hatırlatırdı hep. "Seni zindana atacağım!" demiş efendisi. "Bedenimi, demek istiyorsun," diye yanıt vermiş Epiktetos sakince. "Kelleni uçururum," demiş efendisi. O da, "Kellemin uçurulamayacağını mı söyledim ki?" demiş. Epiktetos zor adammış vesselam.

Bir kadının, kollarınızın arasındayken bile, kendini geri çekip sarıldığınız şey bir uçurumun yüzü kadar erişilmez hale gelene dek kaybolabilmesini sağlayan bu mucize nedir?

"Bana karşı sabırlı ol, canım," dedi tatlı dille. "Senin için zor olduğunu biliyorum. Zaten ben Terry'nin nasıl olup da suça sürüklendiğini –az da olsa– anlamaya başlıyorum."

"Ah, yapma ama, çok ağır bir kelime bu. Sonuçta, Alima onun karısıydı, biliyorsun," dedim, o sırada zavallı Terry'ye karşı ani bir sempati sökün etmişti içime. Onun mizacında –ve alışkanlıklarında– bir adam için katlanılmaz bir durum olsa gerekti.

Ama Ellador, bütün o engin anlama yetisine ve dinlerinin kazandırdığı güçlü duygudaşlığa karşın böyle –onun gözünde– küfre kayan bir gaddarlığa müsamaha gösteremiyordu.

Bunu ona açıklamak daha da zordu, zira biz üçümüz dünyanın geri kalanı hakkında sürekli konuşup dersler verirken, kötü kısımları tabiatıyla atlamıştık; onları kandırmaya çalıştığımızdan değil, daha ziyade kendi medeniyetlerinin güzelliği ve rahatlığı karşısında bizim medeniyetimizin de olabildiğince iyi bir izlenim uyandırmasını istemiştik. Ayrıca bazı şeylerin doğru ya da en azından kaçınılmaz olduğunu düşünüyorduk gerçekten ve bunları iğrenç bulacaklarını rahatlıkla görebildiğimiz için gündeme getirmiyorduk. Bir de bizim dünyamızdaki hayata dair alışkın olduğumuz için anlatmaya değer görmediğimiz birçok şey vardı. Ve dahası bu kadınlarda, söylediğimiz birçok şeyin hiçbir şekilde etki uyandırmamasına yol açan muazzam bir masumiyet vardı.

Bu konuda böyle açık konuşuyorum, çünkü Ellador'un nihayet medeniyetimize ayak bastığında elde ettiği izlenimlerin ne denli beklenmedik derecede güçlü olduğunu gösteriyor.

Benden hep sabırlı olmamı istemiş, ben de olmuştum. Görüyorsunuz, onu o kadar çok seviyordum ki katı bir şekilde belirlediği sınırlardan bile bana epey mutluluk kalıyor-

du. Biz sevgiliydik ve bunun da insana yeterince zevk verdiği kesin.

Bu genç kadınların, "Yeni Yüce Umut" adını verdikleri çifte ebeveynlik umudunu tamamen reddettiklerini düşünmeyin. Bizimle evlenmeyi kabul etmelerinin sebebi buydu zaten, gerçi bunun evlenme kısmı bizim önyargılarımıza yönelik bir tavizdi, onlarınkine değil. Onlar için bu süreç kutsal bir şeydi... ve kutsal kalması için uğraşmaya kararlılardı.

Fakat şu zamana dek sadece Celis, mavi gözleri mutluluk gözyaşlarıyla dolu, kalbi en yüce tutkuları olan ırk-anneliğiyle kabarmış halde, anne olacağını tarif edilmez bir sevinç ve gururla açıklamıştı. "Yeni Annelik" diyorlardı buna ve durumdan bütün ülke haberdardı. Bütün ülkede Celis'in mahrum olduğu hiçbir haz, hiçbir hizmet, hiçbir şeref yoktu. İki bin yıl önce, sayıları giderek azalan kadın güruhunun bakire doğum mucizesini seyrederken gösterdiği soluksuz hürmet gibi, şimdi de bu yeni birliktelik mucizesini derin bir huşu ve sıcacık bir ümitle karşılıyorlardı.

Bu ülkede bütün anneler kutsaldı. Onlar için, çağlar boyunca, anneliğe yaklaşımın temel bileşeni en yoğun, en hassas sevgi ve özlemi, karşı konulmaz bir çocuk sahibi olma talebini ifade eden Yüce Arzu olmuştu. Annelik süreciyle bağlantılı olarak besledikleri her düşünce gün gibi aşikâr, basit ama mukaddesti. Onlarda her kadın anneliği diğer vazifelerden daha üstün görmekle kalmıyor, o kadar yüce bir yere koyuyordu ki neredeyse bundan başka hiçbir vazife yoktu denilebilir. Bütün o engin karşılıklı sevgileri, karşılıklı dostluk ve hizmetin bütün o incelikli etkileşimi, ilerlemeci düşünce ve buluş dürtüleri, en derin dini duygular, her his, her eylem bu büyük merkezi güçle, bizatihi Tanrı'nın Ruhu'nun taşıyıcısı olmalarını sağlayan, içlerinden akan Hayat Nehri'yle bağlantılıydı.

Bütün bunları kitaplarından, konuşmalardan, özellikle de Ellador'un konuşmalarından giderek daha iyi öğrendim.

İlk başta, kısa bir süreliğine, arkadaşını kıskanmıştı, ama bu düşünceyi hemen defetti ve bir daha da aklına getirmedi.

"Böylesi daha iyi," dedi bana. "Sıranın henüz bana –yani bize demek istiyorum– gelmemiş olması çok daha iyi. Zira seninle beraber ülkene geleceksem, senin tabirinle 'denizde ve karada maceralar' yaşayabiliriz [ki gerçekten yaşadık] ve bebek için bu hiç de güvenli olmayabilir. Bu yüzden canım, güvenli bir duruma kavuşuncaya kadar bir daha denemeyelim, olur mu?"

Karısını çok seven bir koca için verilmesi zor bir sözdü.

"Fakat," diye devam etti, "eğer bebek yoldaysa, beni arkanda bırakıp gitmen gerekecek. Geri dönebilirsin, biliyorsun... çocuk bana emanet."

Ardından insanın kendi dölüne karşı bile besleyebildiği o derin, kadim erkek kıskançlığının ürpertisi yüreğimi titretti.

"Dünyadaki bütün çocuklar bir tarafa, Ellador, sen bir tarafa. Sana sahip olmamaktansa senin şartlarında sahip olmayı yeğlerim."

Bu çok aptalca bir sözdü. Elbette öyle olacaktı! Zira o yanımda olmasa onu tümüyle isteyecek ama hiç sahip olamayacaktım. Fakat bir tür ulvi kız kardeş gibi –ya da bundan biraz daha yakın ve sıcak biri gibi diyeyim– yanımda gelse, sonuçta ona bir şey hariç tümüyle sahip olacaktım. Ve Ellador'un arkadaşlığının, Ellador'un yoldaşlığının, Ellador'un kardeşçe şefkatinin, Ellador'un samimi sevgisinin –derin olmakla birlikte belli bir çekinceyle kendine saklıyor olsa da– çok mutlu bir hayat sürmek için yeterli olduğunu anlamaya başlıyordum.

Bu kadının benim için ne ifade ettiğini anlatmak boyumu aşar. Kadınlar hakkında güzel şeyler söyleriz, ama içten içe onların, en azından çoğunun, sınırlı varlıklar olduğunu biliriz. Onlara işlevsel yetilerinden ötürü saygı duyarız, ama bu yetilerden yararlanırken bile saygısızlık ederiz; dikkatle koruyup kolladıkları erdemlerine saygı duyarız, ama dav-

ranışlarımızla bu erdeme ne kadar az önem verdiğimizi gösteririz; onları tamamen kendi kararımızla belirlediğimiz ücretler karşılığında hayat boyu bize bağlı kılıp, anneliğin gerektirdiği geçici görevler haricinde işleri güçleri her açıdan bizim ihtiyaçlarımıza koşturmak olacak şekilde en kolay hizmetkârlar haline getiren saptırılmış annelik faaliyetlerinden ötürü onlara saygı duyarız. Ah, onlara saygı duyarız, ama "yerlerini bilirlerse" ve o yer de Bayan Josephine Dodge Daskam Bacon'ın* "bir ev sahibesinin"nin hizmetlerini itinayla belirtirken harikulade şekilde tarif ettiği bir sürü görevin yerine getirildiği evdir. Bayan J. D. D. Bacon çok iyi bir yazardır ve konusuna hâkimdir – kendi bakış açısından. Fakat bir araya gelmiş bütün bu işler, yararlı ve bir açıdan ekonomik olmakla birlikte, Kadınlar Ülkesi kadınlarına hâkim olan duyguyu uyandırmaya yetmez. Bunlar "yükselerek," çok yükseğe çıkarak sevilecek kadınlardı, aşağı inilerek değil. Onlar evcil hayvan değildi. Hizmetçi değildi. Utangaç, deneyimsiz, zayıf değildi.

Gururumu rafa kaldırdıktan sonra (bana kalırsa Jeff'te bu gurur dan eser yoktu, o doğuştan tapmaya meyyal biriydi; Terry ise bu gururu asla bırakamamıştı – "kadınların konumu"na dair fikirlerinde çok netti), "yükselerek" sevmenin sonuçta çok iyi bir duygu olduğuna hükmettim. Bende çok derinlerden gelen tuhaf bir his uyandırdı; sanki eskilerden kalma, tarihöncesi, belli belirsiz bir bilincin kıpırdanması gibi bir his, onların bir şekilde haklı olduklarına, bu şekilde hissetmek gerektiğine dair bir his. Bu his... ana ocağına dönmek gibiydi. Ama o önlüklü, börekler açan anneden, her an sizinle ilgilenip sizi şımartan ve sizi aslında tanımayan anneden bahsetmiyorum. Uzun süre kaybolmuş,

* Çok yönlü bir yazardır, özellikle kahramanları kadın olan kitaplarıyla bilinir. Kadın meseleleri, kadın rolleri üstüne de yazmış, ABD'de kız çocuklarının güçlenmesini hedefleyen "Girl Scouts" ["Kız İzciler"] hareketini başlatmıştır. (e.n.)

sonra bulunmuş küçücük bir çocuğun hislerinden bahsediyorum. Bu bir eve varma hissiydi; temiz ve dinlenmiş olma; güvenli ama özgür olma; asla bir yere kaçmayan bir sevgi; mayıs güneşi gibi ısıtan, ama fırın ya da kuştüyü yatak gibi yakmayan bir sevgi... insanı rahatsız etmeyen, canından bezdirmeyen bir sevgi.

Ellador'a, onu daha önce hiç görmemişim gibi baktım. "Eğer gelmeyeceksen," dedim, "Terry'yi kıyıya bırakır tek başıma geri dönerim. Bana bir ip uzatabilirsin. Yok, eğer gelirsen –ah benim mübarek, harika kadınım– bütün ömrümü seninle birlikte –buradaki gibi– geçiririm; tanıdığım hiçbir kadını, feriştahı gelse sana değişmem."

Gelmeye can atıyordu. Bu yüzden plana sadık kaldık. Elinde olsa kalıp Celis'in mucizesine tanık olmak isterdi, ama Terry'nin böyle bir derdi yoktu. Bütün bunlardan kurtulmak için yanıp tutuşuyordu. Tiksiniyordu, öyle demişti, *tiksiniyordu*; bu sonu gelmez anne-anne-annelikten. Frenoloji uzmanlarının "çocuk severlik yumrusu" adını verdiği şeyin Terry'de pek de geliştiğini sanmıyorum.

"Marazi, tek yönlü sakatlar bunlar," diyordu, hem de penceresinden onların harikulade diriliğini ve güzelliğini görürken; üstelik Moadine, Alima'nın onu tutup bağlamasına yardım etmemiş gibi sabırlı ve dostane bir tavırla bilgeliğin ve dingin kuvvetin sureti olarak odada otururken. "Cinsiyetsiz, geri kalmış, soğuk nevaleler!" diyordu tüm öfkesiyle. Sir Almroth Wright gibi konuşuyordu.

Eh... zordu sonuçta. Alima'ya deli gibi âşıktı aslında, hem de daha önce hiç olmadığı kadar; çalkantılı flörtleşmeleri, kavgaları ve barışmaları alevi körüklemişti. Sonra, bu tür bir adama çok doğal gibi görünen o yüce fetih yoluyla kendisini efendisi olarak sevmeye zorlamaya çalışıp da bu güçlü kuvvetli, atletik, öfkeli kadın ayaklanarak –o ve arkadaşları– Terry'ye hükmedince, öfkeden kudurmuş olmasına şaşırmamalı.

Düşünüyorum da tarihte ya da edebiyatta buna benzer bir örnek hatırlamıyorum. Kadınlar zulme boyun eğmektense kendilerini öldürmüşler, zalimi öldürmüşler, kaçmışlar ya da bazen sonrasında fatihle çok iyi geçiniyor gibi görünerek boyun eğmişlerdir. Sözgelimi, "Lükres'i gece lambasının altında koyun tüylerini tararken bulmuş" olan "sahte Sextus'un" hikâyesi vardır.* Hatırladığım kadarıyla, teslim olmadığı takdirde öldürmekle tehdit etmişti, hem onu hem de bir köleyi öldürecek ve öldürdüğü köleyi yanına koyup onu orada bulduğunu söyleyecekti. Kötü bir tertip olduğunu düşünmüşümdür hep. Eğer Bay Lukretius o adama, karısının iffetini ayaklar altına alma pahasına o yatak odasına nasıl girdiğini sorsaydı, ne cevap verebilirdi? Ama mesele şu ki Lükres boyun eğmişti, Alima ise eğmemişti.

"Tekme attı bana," diye açıldı hırçın tutsak – biriyle konuşmaya ihtiyacı vardı. "Acıdan iki büklüm oldum elbette ve üzerime atlayıp şu ihtiyar cadıya seslendi [Moadine onu duymuyordu] ve kaşla göz arasında beni bağladılar. Sanırım Alima'ya bıraksalar o da tek başına hallederdi," diye de gönülsüz bir hayranlıkla ekledi. "At gibi güçlü kadın. Tabii ki bir erkeğe öyle vurursan çaresiz kalır. Azıcık edep duygusu olan bir kadın..."

Sırıtmadan edemedim, hatta Terry de acı acı sırıttı. Akıl yürütmeye pek meraklı biri değildi, ama yaptığı saldırının ortada edep falan bırakmadığı kafasına dank etmişti.

Yumruklarını eklem yerleri bembeyaz olana kadar sıkıp, "Onu yeniden yalnız yakalayabilmek için ömrümün bir yılını verirdim," dedi usulca.

Ama asla yakalayamadı. Alima ülkenin o kısmını tamamen terk edip köknar ağaçlarıyla kaplı ormanın yamaçları-

---

* William Shakespeare'in *Lükres'in İğfali* adlı uzun şiirine gönderme. Lükres, Sextus Tarquinius tarafından kaçırılıp tecavüze uğradıktan sonra intihar eden bir Romalıdır. (e.n.)

na çıktı ve orada kaldı. Terry gitmeden önce son bir umutla onu görmeyi çok istemişti ama Alima gelmeyecek, Terry de gidemeyecekti. Bu kadınlar birer vaşak gibi izliyorlardı onu. (Vaşaklar fare kovalayan kedilerden daha mı dikkatli izler, bilemedim şimdi!)

Neyse... Terry uçağı bir kez çalıştırdıktan sonra o gölden aşağı kaptırıp gideriz demiş olsa da, hale yola koymamız ve yeterli yakıt olup olmadığını kontrol etmemiz gerekiyordu. Bir haftaya gönül rahatlığıyla yola çıkabilirdik elbette, ama Ellador'un onlardan ayrılmasıyla ilgili bütün ülkede müthiş bir tantana vardı. Ülkenin önde gelen etik uzmanlarından bazılarıyla –dingin bakışlı bilge kadınlarla– ve en iyi öğretmenlerle görüşmelerde bulundu. Her yerde bir hareketlilik, heyecan dalgası ve coşku vardı.

Dünyanın geri kalanına dair öğrettiklerimizden ötürü kendilerini yalıtılmış, uzakta kalmış, uluslar ailesi arasında göz ardı edilmiş ve unutulmuş küçük, ücra bir ülke olarak görüyorlardı. Biz buna "uluslar ailesi" demiştik ve bu tabir müthiş hoşlarına gitmişti.

Evrim konusundaysa çok heyecanlanmışlardı; gerçekten de doğa bilimleri alanının tamamı karşı konulmaz şekilde ilgilerini çekiyordu. İçlerindeki herkes yabancı, bilinmez diyarlara gidip çalışmalar yapmak için her şeyi göze alırdı; ama biz sadece tek bir kişiyi götürebiliyorduk ve o da doğal olarak Ellador'du.

Geri dönmek, denizden bir bağlantı yolu kurarak o engin ormanlara dalıp tehlikeli yabanılları medenileştirmek –ya da yok etmek– için büyük planlar yaptık. Tabii bu son maddeyi biz erkekler aramızda konuştuk, kadınlarla değil. Bir şeyleri öldürme fikrinden kesinkes tiksiniyorlardı.

Ama bu sırada en bilgeleri de yüce konseyi toplamıştı. Baştan beri bizden veriler toplamış, bunları derleyip birleştirmiş, çıkarımlarda bulunmuş olan öğrenciler ve düşünürler, çabalarının sonucunu konseye sunmuşlardı.

Bazı şeyleri gizlemek için gösterdiğimiz dikkatli çabaların hiçbir işe yaramadığını, bize tek kelime etmemelerine karşın her şeyi anladıklarını hayatta tahmin etmezdik. Optik bilimi hakkında söylediklerimizin izini sürmüş, gözlük ve benzeri şeyler hakkında masum sorular sormuşlardı ve bizde çok yaygın olan görme kusurunun farkındalardı.

Farklı kadınlar farklı zamanlarda farklı sorular sormuştu ve hiç sezdirmeden bütün cevaplarımızı bir yapboz gibi birleştirerek, bizde hastalıkların yaygınlığına ilişkin bir tür çizelge çıkarmışlardı. Hiçbir dehşet ya da kınama ifadesi göstermeden daha da incelikli bir şekilde yoksulluk, ahlaksızlık ve suç konusunda –gerçeklikten uzak ama fevkalade net– bazı çıkarımlarda bulunmuşlardı. Öyle ki sigorta ve bunun gibi zararsız şeyler hakkında sorular sorarak dünyamızdaki tehlikelerin birçoğunu madde madde sıralamışlardı.

Farklı ırklara ilişkin de aşağıdaki zehirli oklar atan yerlilerden başlayıp onlara anlattığımız ırk ayrımlarını kapsayacak şekilde genişleyen bir şema çıkarmış ve bu sayede epey bilgilenmişlerdi. Bize uyarı mahiyetinde, ne yüzlerinde bir dehşet ifadesi görmüş ne de tiksinti dolu bir nida duymuştuk; bütün bu dönem boyunca biz farkında olmadan kanıtlar toplamışlardı ve şimdi hazırladıkları malzemeleri müthiş bir ciddiyetle inceliyorlardı.

Sonuçlar bizim için epey rahatsız ediciydi. Ellador dünyanın geri kalanını ziyaret etmeyi amaçlayan kişi olduğundan meseleyi tüm yönleriyle ilkin ona anlatmışlar. Celis'e hiçbir şey söylememişler. Bütün ulus onun Yüce Eser'ini beklerken rahatsız edilmesinin gereği yoktu.

Nihayet Jeff ile beni çağırdılar. Somel ile Zava oradaydı, ayrıca Ellador ve tanıdığımız diğer birçok kadın.

Önlerinde bizden aldıkları dergideki küçük haritalardan çok güzel bir şekilde haritalaştırdıkları kocaman bir küre vardı. Dünyadaki farklı halkları kaba hatlarıyla haritaya yerleştirmiş, medeniyet aşamalarını da belirtmişlerdi. O hain

küçük kitaptan elde ettikleri veriler ve bizden öğrendikleri temelinde çizelgeler çıkarmış, şekiller çizmiş, hesaplamalar yapmışlardı.

Somel açıklamaya girişti: "Bizimkinden çok daha uzun olan tarihiniz boyunca, bütün o hizmet etkileşimlerine, icat ve keşif değiştokuşuna ve hayranlık duyduğumuz mükemmel ilerlemeye rağmen, sizin bu çok geniş Diğer Dünya'nızda, yine de çoğu bulaşıcı bir sürü hastalık var."

Bunu dosdoğru kabul ettik.

"Ayrıca, farklı düzeylerde de olsa cehalet, önyargı ve azgın duygular var."

Bunu da kabul ettik.

"Ayrıca demokrasi ilerlemiş, zenginlik artmış olmasına karşın hâlâ huzursuzluk ve bazen de savaşlar görülüyor."

Evet evet, hepsini kabul ediyorduk. Biz bu şeylere alışkındık ve bu denli ciddiye alınması için bir neden göremiyorduk.

"Bütün veriler dikkate alındığında," dediler ve dikkate aldıkları verilerin yüzde birinden bile bahsetmemişlerdi, "ülkemizi dünyanın geri kalanıyla serbest iletişime açmak istemiyoruz – şimdilik. Eğer Ellador geri dönerse ve ilettiği raporu onaylarsak, ileride belki olabilir... ama şimdi değil.

"Dolayısıyla siz beyefendilerden [bu kelimenin bizde bir saygı unvanı olduğunu biliyorlardı], Ellador'un dönüşünden sonra izin verilene kadar ülkemizin konumunu kimseye açık etmeyeceğinize dair söz vermenizi istiyoruz."

Jeff çok müsterihti. Gayet haklı olduklarını düşünüyordu. Hep de öyle düşünmüştü zaten. Ömrümde Kadınlar Ülkesi'ndeki bu adam kadar kolay asimile olan bir yabancı daha görmemiştim.

Bense bir süre kafamda tarttım, bizim bulaşıcı hastalıklarımızdan bazıları burada yayılsa neler yaşayacaklarını düşündüm ve haklı oldukları sonucuna vardım. Dolayısıyla kabul ettim.

Engel çıkaran Terry'ydi. "Hayatta olmaz!" diye çıkıştı. "İlk işim bir keşif ekibi ayarlayıp bu Haminneler Ülkesi'ne zorla girmek olacak."

"O halde," dediler gayet sakince, "sonsuza dek bütün haklardan mahrum bir tutsak olarak kalacak."

"Anestezi yapmak daha insaflı olurdu," dedi Moadine.

"Ve daha güvenli," diye ekledi Zava.

"Söz verecek bence," dedi Ellador.

Verdi de. Bu anlaşmanın ardından nihayet Kadınlar Ülkesi'nden ayrıldık.

Dünyayı keşfetme hevesiyle yanıp tutuşan Van, Terry ve Jeff, varlığından tesadüfen haberdar oldukları Kadınlar Ülkesi'ne bir keşif gezisine çıkarlar. Sadece kadınlardan oluşan bir toplumun yapısıyla ilgili yürüttükleri tahminler ve halihazırda kafalarında bulunan eril kalıplar gördükleri manzara karşısında yerle bir olur. Jeff kadınları hizmet edilmesi ve korunması gereken varlıklar olarak görürken, Terry onların fethedilmesi ve kazanılması gerektiğini düşünmektedir. Ama mantık, eşitlik ve sevgi üstüne kurulu bu ülkede onların bu klişe beklentileri karşılık bulmaz.

Kadınlar Ülkesi 1915'te, yani Thomas More'un 1516'da yayımlanan *Utopia* adlı yapıtından neredeyse 400 yıl sonra tefrika edildi; kitap olarak yayımlanması ise 1979 yılını buldu. Ataerkil dünyaların ağırlıkta olduğu ütopya yazını, Charlotte Perkins Gilman'ın bu feminist ütopyasıyla birlikte yeni bir bakış açısı kazandı.

CHARLOTTE PERKINS GILMAN (1860-1935): Amerikalı feminist yazar. Çocukluğu fakirlik içinde geçmiş, bu yüzden çoğunlukla halalarıyla yaşamıştır. Bu üç halasından biri bir süfrajet, diğeri bir eğitmen, bir diğeri ise *Tom Amca'nın Kulübesi* kitabının yazarı Harriet Beecher Stowe'dur.

Gilman, ilk kez 1892'de yayımlanan yarı-otobiyografik öyküsü *The Yellow Wallpaper*'la (Sarı Duvar Kâğıdı) ün kazandı. 1909-1916 tarihleri arasında, aynı zamanda editörlüğünü de üstlendiği *The Forerunner* dergisinde *Kadınlar Ülkesi* üçlemesini tefrika halinde yayımladı. Serinin ilk kitabı olan *Moving the Mountain* (Dağı Yerinden Oynatmak) ile ardından gelen *Herland*'ı (*Kadınlar Ülkesi*), *With Her in Ourland* (1916, Bizim Ülkemizde) takip eder.

1932'de konulan k[illegible]sinin ardından, 17 Ağustos 1935'te yaşamına son ver[illegible]

9 786254 058790